
LISIEUX-KO TERESE

LISIEUX-KO TERESE

ARIMA BATEN ISTORIA

Itzultzaille: AITA ONAINDIA

Bear diran baimenakaz

© Aita Onaindia. Larrea 1991

Depósito Legal: BI - 1.499 - 91

Igarri, s. c. 1. Rafaela de Ibarra, 1, lonja
Deusto - Bilbao

SARRERA

Teresa bi, Avila'koa bata, 1516'garrenean jaioa, eta Alenzon'en 1873'an jaioa bestea. Oni dagokion da urrengo istoria. Luis Martin eta Zelia Guerin onen gurasoak, zazpi alaba ta seme biren aita-arna. Gaixo samarra zan ama eta iñude bat auke-ratzen dabe berau zaintzeko, Errose Taillé, eta onek daroa Teresatxo baso-zelai ederrez ingurutako baserri batera: Teresak bere bizitza guztian gogoratuko ditu ango lora, bedartza eta zelaiaik.

Teresa lau urteko zala il jakon ama. Eta orduan familia Alenzon itxi ta Lisieux'era alda zan bizi-tzaz, Ementxe bizi da, gaiñera, ama zanaren neba bat, Isidoro Guerin; oneik alaba bi eukezan, Juana eta Maria.

Lisieux'en Martin'ek erririk kanporantza, etxe polit bat erosi dau, etxe zabal oba eziña, naieran ibilli ta jolasteko. Izen polita ipiñi dautsoe: "Buis-sonets", au da, "Sasitsa", sasi ta gaparraz beterik egoalako. Liburuan sarri aitatzen dau Teresatxok.

Mans'ko Visitasionean bizi zan amaren aizta bat lekaime eta, eta Maria eta Paulina aizta nagusi biak ementxe egin ebezan euren ikasketak lekai-me sartu aurretik. Leoniak eta Zelinak, barriz, Lisieux'ko Beneditarren'etxean, emen bai daukie ikastetxe bat neskatalentzat. Bere aizta biak be, Maria eta Paulina, azitzaille bikaiñak izan ebazan Teresak bere neskato urteetan.

Biotz-samur zan umetatik. Eta lenengotan bai, baiña gero, oraindik gaztetxo zala, sarri aurkitu zan berak opa eban samurtasun gozo barik, bere aitzak batez be urrintzen asi ziranean. Beti izan zan gaixotia, baiña gaixoago biurtu zan oraindik biotzez bakarrik aurkitzean. Ikastetxean ez egoan pozik; naiz-ta bere sasoiko asko euki inguruan, zer edo zer falta jakon.

Argia etorren, alan be, Jainko-zalea. Amalau urte eukazala, gorputzez mardul eta arimaz ez gitxiago, barruan sentitzen zituan gurari biziai jarraitzekotan, erabagi sendo bati eutsi nairik ebillen. Bere aizten antzera karmeldar monja izan nai eban.

Gazteegia zala-ta, ez eutsoen baimenik emon nai. Or bere Erroma'ra osterea, azkenez bear eban baimena lorturik. 1888'garreneko apirillaren 9'an sartzen da Lisieux'ko karmeldar komentuan, 15 urteko zalarik: orixe bai zan bere gurari bizia.

Giro ederra aurkitu ebala esan daikegu, emen egozan aurretik bere aizta Maria ta Paulina, eta euron eritxiz lekaime-bizitzarako oraindik gazte zan arren, samur eta maitati Jainkozko bidean azi la ezteko. Ortarako, Ama on-arduratsua eukan Ama Gonzaga, sar-barrien edo nobizuen zaintzaille bizkorra; onek azi ta ezi eban batez be Teresatxo santutasunezko bidean.

Gaztetan eskuratzen dauskuezanliburmak guri bai sarri on ikaragarria; Eleizan beti izan jatzuz eder, Dabiden Salmuak eta Juan Gurutzekoaren idatziak, eta liburu biak izan ziran monja sartu aurretik be. Orrein bitartez ikasi eban, bere idatzie tan agertzen danez, edozein gauzari beti alderdi eder-apaiñetik begiratzen. Naiz prosaz naiz

bertsoz, aren lumari beti dario ederra. Ez idazkeran bakarrik, santutasunean be, kidetasun aundia dabe karmeldar santu biok.

Teresa monja sartu eta iru illabetera il jaken aita. Zelinak, oster, oso-osorik aske, illa bi geroago Lisieux'ko karmeldar komentuan sartu zan. Eta azkenez Leoni beste alkarte baten.

Iru esku-idatzi

1894'rantza, Maria, TeresaLxoren aizta nagusiak, orduan komentuko buru zan Iñeseri eskatu eutson, agindu eiola Teresari beronen gaztelako gomutakiak paperrean jarteko. Olan egin eban Iñese Amak, eta baiezkoa izan zan Teresalxoren erantzuna. Eta ortik sortu zan arek idatzitako "Histoire d'une Ame" — "Arima baten Kondaira". Egillea ilda gero, ainbat bidar eta izkuntzatan argitaratua.

"A" Esku-idatzia

Iñese bere aitzari eskiñi eutson. 1895'an zear idatzirik urrengo urteko urtarrillaren 20'an, I ñese AMARI koruko jarlekuan itxi eutson, beronen santuegunez, emoitz aintzatsu bezela.

Teresak bere umezaroan eta geroago Jainkoaren doaiz josia izan da, eta bere lenengo esku-idazlan mesede oneik dakaz gogora. Karmeren sartu aurreko urteak iru zatitan bereizten ditu, ondo mugatuta; lenengoa, errazoi argira zanetik amaren eriotzararte; lau urte ta erdi eukazan Teresak. Bigarrena, lau urte ta erditik amalaurarte, eta irugarrena, bere bi-urtzetik komentuan sartu zan arte.

Auxe izan zan Teresak erabilli eban egin-asmoa eskatu eutsoena idazterakoan. Onetxek ziran bere umeteko oroitzapenak. Zerbait luzatu eban, bear bada, Zelina karmeldar egin zan arterakoa be berton sarturik.

Garrantzitsua nunbait esku-idatzi au. Zortzi le-nengo kapituluok izan ziran leenengo argitalpe-netan ainbat urtetan erabilli ziranak.

"B" Esku-idatzia

1896'neko udazkenean, gogo-iñarkunak egin zituan Teresatxok, goiargi ta mesede askoren itu-rri. Oneik zirala-ta, bere aizta Maria'gaz euki eba-zan antza alkar-izketa gozo batzuk ela onek eskatu eutson beretzat be idazteko gogoeta batzuk... Ortik sortua da "B" esku-idatzia, iraillaren 13'lik 16'ra osotua. Karta bi dira: bata bere aizta Mariari zuzen-dua ta bestea Jesusi berari zuzendutakoa. Zelako goi-geiak sentitzen dabezan diñotso: "Eleiz Ama-ren biotzean, ni maitasuna izango naz".

"C" Esku-idatzia

Egiaz gaixotu da Teresa. 1896'ko Eguen eta Bariku Santuz gorakoak euki ditu, odola bota dau. Izuak jota geratu da garai atan nagusi dan Iñese Ama; Teresak oindiño amaitu barik dauka bere kondaira. Amaitzeko eskatzen dautso, idatzi ta azaltzeko bere lekaime bizitza. Emendik sortua da "C" esku-idatzia.

Fedearen kontrako tentaldi etenbakoak adiraz-ten dauskuz; eriotzaraño ziztatu eben izugarriro. Alkar maitasunaz diardu luze ta sakon; arimak

zeruratu nai ditu berak, lurrean lez zeruan onei-
kailik Jainkoari eskatuz.

Aulduta aurkitzen zan Teresa garagarrillaren
11'rantza idatzi au amaitu ebanean; azkena lapi-
tzez amaitu bear izan eban.

Liburu eder onen itzulpena egiteko, 1957'an
Lisieux'en argitaraturiko "Manuserits Autobiograp-
hiques" eta Madrid'en "Espiritualidad" Argitale-
txeak egindako "Historia de un Alma" erabili
doguz.

Larrea, 1991 - 3 - 24

AITA ONAINDIA

"A" ESKU-IDATZIA

J. M. J. T.

Jesus

1895 Urtarrilla

LORATXO ZURI BATEN UDABARRIKO
KONDAIRA. BERA-BERAK IDATZIA ETA
JESUSEN IÑESE AGURGARRIARI
ESKIÑITAKOA.

I ATALA

LENENGO GOMUTAPENЕК

Zeuri, neure Ama laztari, birritan ama zaitudan orri, eskiñi nai dautzut neure arimearen kondaira, istoria... Berau egiteko zuk agindu zeunstan egunean, biotza onek urduri ipiñiko eustala uste izan neban, neure buruaz jardunik; baiña Jesusek gero senti-erazo eustan ziriltzo-zintzo esana *egिñaz* atsegin izango nintzakola; beste aldetik, nik ez dot egin nai gauza bakar au kantatzen asi be tie-re guztian egingo dodan bera: "Jaunaren errukiak!!! (Sal. 88, 1).

Lumea artu aurretik, 13elauniko jarri nintzan Andra Mariaren irudi aurrean (gure familiari ainbat

ama-ta maite erakutsi emon dautson Zeruko Erre-
giñaren aurrean), nire eskuak bere gogoko ez dan
lerro be idatzi ez daian berak zuzendu daiala
eskaturik. Ebanjelio santua edegi dot jarraian eta
nire begiak itz oneikaz aurkitu dira: "Jesusek,
mendi batera igonik, Berak nai ebenai dei egin
eutsen" (Mark. 3, 13). Ona emen nire goi-deiaren
misterioa, nire bizitz osoarena, eta batez be Jesu-
sen nire arimeagazko preferentzia... Arek ez
dautse duin diranai dei egiten, Berak opa dabenai
baiño, edo Paul deunak diñoanez: "Jainkoak be-
rak nai dauana dau eri-uki eta Berak nai dagionari
dagio erruld; beraz, ez da nai dauanarena eta arin
dagiana be, erruki dan Jainkoarena baiño" (Errom.
9, 15-16).

Arimen diferentzia

Neure buruari itaunka egon naz luzaro zergai-
tik ete eukazan Jainkoak bere preferentzik, zergai-
tik ez ebezan arimak artzen neurri bardiñean
euren graziak; arriturik nengoan, egon be, Bera
iraindu eben santuai, San Pablo ta San Agustin
lakoai , bere grazi aundiak emoten ikusirik, Berak,
olan esateko, artu eraginda lez; edo baita, santuan
bizitzak erakunita, Gure Jaunak berak, arima batzuk
kumatikillobira losingatzea ederjakola erakutsiz,
Beragana igon al izateko bidean zoztorrik itxi bage
eta arima onei fabore aundiakaz aurea arturik,
bateo-jantziaren zmitasun aratza loitu ez egien.
Neure kautan itanduten neban, basati gaixoak,
adibidez,zergaitiklIten ziran asko ta asko Jainko-
aren izena entzun barik... Jesusek iragarri daust
maitekiro mistei-io au. Izadiko liburua ipiñi daust
begien aurrean eta argi ulertu dat Berak sortu
dabezan lora guztiak dirala ederrak, larrosearen

lillurak eta liriorearen zuntasunak ez dautsela euren usain gozoa kentzen bioleta txikiari edo ta margaritaren apaltasun anigarriari... Ulertu dot, loratxo guztiak larrosa izan nai ba'lebe, izadiak bere udabani apaindurak galduko leukez, zelaia ez litzakez orain lora pitiñez eder jantzita...

Bardin jasoten da anmen munduan be, au da, Jesusen baratzean be. Berak sortu nai izan ebazan santu aundiak, liri ta larrosen antzekoak; baiña baita sortu nai izan ebazan txikiagoakbe, eta oneik pozik egon bear dabe margaritak edo bioletak Arek bere jainkozko begiak bere oiñetaraiño jasten dabezanean poza emoteko. Osotasuna da Aren naia egitea, izan gaitezala arek gu izatea gura nai dauana...

Konturatu nintzan baita Gure jaunaren maitasuna bardin agertzen zala ezelan be gogor egiten ez dautson arimarik apalenean lez, gurenean be; izan be, maitasunari be egotea dagokion ezkerok, arimak guztiak irakasle santuenak ba'litzaz, Eleizea euren irakatsiz argitu dabenean antzekoak, Jainkoak ez leuke ainbeste jatxi bear izango euren biotzetaraiño eltzeko; bere tzat sortu dau umetxoa, ezer ez dakiana eta aul-aul garrasi besterik egiten ez dauana; berak sortu dau basati gaixoa bizitzan zuzentzeko berezko legea besterik ez daukana eta Bera jasten da maitero onein biotzetaraiño; onetxe dira lilluraturik izten daben zelaietako lorak, eder zoragarriak... Eta jaste augaitik, Jainkoakbere aunditasun azken-bakoa erakusten dau. Eguzkiak batera izaiak (zedroak) eta loratxo bakotxa, bat bakarra ba'litz lur gaiñean argitzen dabezan lez. Gure Jauna be olantxe ari ma bakotxez arduratzen da maitasun bereziaz, bes te antzekorik ezpalego lez; eta izadian urte-aro guiztiak bakotxari dagion

eran antolaturik dago ta bere egunean, margarita apalenaren mote-buruak ler dagi; era berean, gUztia eraturik dago arima bakotxaren onerako.

Jorriuga ta elbideak

Duda barik, Ama laztan, arriturik itanduko dau-tsozu zeure buruari. nora noian orrela, oraiñarte ez bait dot idatzi ezertxo be neure istoriaz zer ikusia daukanik, baiña zuk eskatu zeustazun burura etorkidan lez, askatasun osoz idazteko; ezta, ain zuzen be, neure bizitzea nik idatzi nai dodana, Jainkoakemon daustazan grazi ta mesedeai buruz nik uste dodana Igaroari begitu bat emon nengikeon aro ba ten aurkitzen naz; kanpoko ta barruko azter-aldietan umoturik dago nire ari-mea; arain, ekaitz artean sendotu dan lorearen antzera, burua jasoten dot eta neugan beteten dirala ikusten dot XXII'garren salmoko itzak ("Jauna dot artzain, ez naz ezeren bearrez izango. Larre gmietan etzun erazte nau; maiteldro naroa ur-ertzetan zear. Neke barik daroa nire arimea... Baiña ibar kerizpetsu ta eriotz sakoneraiñojatxi arren, ni ez naiteke gaitzaren bildur. Zu, Jauna, bai ziñake nigaz") (Sal. 22, 1-4). Jauna beti izan da nigaz errukior eta amultsu... Nagi zigortzeko ta errukiz zabala!... (Sal. 102, 8). Orixegailik, ene Ama, egiaz-ko poztasuna sentitzen dot Jaunaren errukiak abesten zeure ondora etortean... *Zeuretzat baka-rrrik* idatzi nai dot Jesusek aukeratutako *loretxoaren* kondaira. Beraz, askatasun osoaz idazten noa, ez idazkeraz ez egingo dodazen ara-orai jaramo-nik egin bage. Ama batek ulertu oi dau bere semea, onek berba-erdiak besterik esaten jakin eztabe; beraz ondo dakit zuk igarri ta ulertuko nozuna, nire biotza zeuk eratu ta Jesusi eskiña dalako...

Loratxo batek, uste dot, itz egin al ba'leu, Jainkoak beragaz egin dauana esango leuke lau-lau; Agandik artu dauazan mesedeak gordeten ibilli barik. Eleuke esango, sasi-apaltasunez, doakabe ta usain gozo bakoa danik; ezta eguzkiak ostu eutse-nik be eukan dizdiza; lastoa ekatxak apurtu eutsoenik; beregan bestela dala **Bere istoria** kontatzera doan lorea pozik dago, Jesusek ain dubanik egin dautsozan biotz-samurtasunak iragarterakoan; ba-daki ez egoala beregan ezertxo be Aren begitua erakarri leikenik eta Aren errukiak bakar-bakarrrik bete ebala ontasunez. Beraz jai-azo eben lur santu ta *birgift usain gozatsuan*. Berak nai izan eban aurretik zortzi zitori zuri.zuri eukitea. Beronek nai izan eban euron maitasun al-tzoan gorde nai izan eban munduko kirats bolada-tik bere loratxoa; eLa bere buru-kukutsa agertzen asi zaneboxe, Jainko Salbagilleak Karmel mendira aldatu eban, orduko emen bere bizitzako udabarrian bigun eta samur inguratu ta seaskatu eben zitiriak aurkitzen ziran lekura... Zazpi urte igaro dira loretxoak bidiñen Senarraren baratzean susterrak bota ebazanetik, eta orain iru zitori dira aren ondoan euren buru usaintsuak kulunkatzen dabezanak; urrun Lxoago, bes Le zitori bat zabalduz doa Jesusen begipean, eta lora oneik ekarri dabezan kanil donetsi biok Zeruko Aberrian alkarturik dagoz orain betikotasunerako... Antxe aurkitu dabez lurrak zabaltzen ikusi ez ebazan lau zitiriak be... O!, Jesusek ez daizala beste ur ertzean luzaro itxi erbestean oraindiño jarraitzen daben lorak; las ter bego osoturik Zeruan zitorien arramue!

Berba gitxitan egiña dot, ene Ama, Jainkoak nigaz egin dauan guztiaren bilduma; neure ume-aro ko zeaztasunetan sartuko naiatzu orain; ziur nago, beste edozeiñek kontaketa gogaikarria bai-

ño ikusiko ez leuken lekuan, zure ama *biotzak* benetako zoramena aurkituko dauala...

Gaiñera aizatzero noan gomutakiakzeureak be ba-dira, zeure ondoan joan zalako nire ume-aroa. eta guraso oba eziñak eukiteko zoriona izan neban, ardura ta maite samurtasun bardiñakaz inguratu ta losingatu ginduezanak. O! Bedeinka daiela euren alabarik txikiena, Jainkoaren goralpenak abesten lagundurik!...

Sendia

Neure arirnearen kondairan, Karmel komen-tuan sartu nintzan arte, iru epe bereizten ditut oso bereziak: lenengoa, aldi laburrekoa izanda be, ez da joriezena gornutapenetan; errazoia itxartu jate-netik gure ama maitea Zeru aberrira joan zanerai-ño luzatzen da.

Jainkoak emon *eustan* adimena oso goiz ta gomutan oso josteko grazia, neure umetako gomutak ain zuzen; esatera noan gauzak atzo jazotakoak dirala begitanduten jak. Jesusek nai eban, bere maitasunean, antza danez, niri ezagun-azo zelakoa zan Berak emondako ama bardin-bagea, baiña bere jainkozko eskua artega egoala zeruan bera koroatu nairik...

Eder izan dau Jainkoak nire bizitza guztia maitasunez jostea: nire lenengo gomutak inibarre ta txera leunenakaz josita dagoz!... Eta Berak antola-tu baeban maitasun ugari nire inguruan, Berak antolatu eban nire biotz txikia be, maitagarri ta sentikor egiñik; bizi-bizi maite nebazan, ba, neure gurasoak eta era askotan erakutsi oi neutsen neure samurtasuna, alai-zabalo nintzan-eta. Ortarako

Teresatxo, iru urte terdiko.

artzen nebazan bideak ziran, batzutan, arrigarri samurrak, amaren idazki batetik agiri danez. — "Umea ireltsu bat da, beste bat ez lakoa, txeraz daukat eriotzea opa daustala—. O, zu iltea gura dot, amatxo!... ez esateko olakorik diñotsat, eta arek: —Zerura joan zaitez an diñot eta, ez diñozu ba egin bear dala ara joateko?". Aitari be eriotzea opa dautso onako maite aldietan" (1).

1874'ko bagillaren 25'an, nik ozt-oztan ama-zortzi illabete neukazanean, ikus amak zer esaten eban nitaz:

"Zuen aitag ipiñi barri dau zibu bat. Zelina oso pozik dago, baiña zoragarria txikia zibu-zibuka ikustea; barregarria benetan, aunditxo bat lez dabilkigu, ez da arriskurik, ez jako askatuko korde-la, eta astiro doanean, oiu dagi. Aurretik lotu bear izaten dogu beste lokarri bategaz, eta alan be, ni ez nago trankil an goian ikusten dodanean.

Azken egunotan gauza barregarria jazo jat txikiagaz. Bost'terdiko mezatara joan oi naz; bera bakarrik izten ez nintzan lenengo egunetan ausartzen, baiña egungo be etzala itxartzen ikusirik, bakarrik iztea erabagi neban. *Neure* oian entzun-azo eta kumea ondo-ondoan ipiñi neban bertatik ezelan be ez jausteko moduan. Bein aztu egin jatan kumea ipintea. Ba-nator etxera ta txikia ez dago nire ogean; oiu bat dantzut une aretan, begitu ta *neure* oge-buruan egoan aulki baten jarri-rik ikusten dot; makur eukan bere burutxoa burukoaren gain, lo txarra eukirik antza, apal egoan eta. Jainkoa eskertu neban ezer jazo ez jakolako, jainkoagondikoa da-ta, egi-egiaz: beera jausi bear eban.

(1) Paulina'ri idazkia, 1875-12-5.

Aingeru jagoleak eta garbitokiko arimak, egunero eskatzen bait dot eurokaitik, zaindu dabe; orrela aitzen dot nik... ulertu zuok nai dozuen lez...".

Idazki azkenean, amak onela iñoan:

"Ona umetxoa nun datorkidan bere eskutxoa niri arpegi-gain jartera, eta besarkatzera. Ez nau itxi gura gaixoak, neugaz dago beti; atsegin jako baratzera urtetea, baiña ni an ezpa-nago, berak ez dau an geratu nai eta negar baten dago neugana etorri arte..." (2).

Ona beste idazki baten pasartea:

"Teresatxok lengoan zerura joango ete zan itanduten eustan. Nik erantzun neutson baietz, ona ba zan. Ak erantzun eustan: "Bai, baiña ni ona ezpanintz, inpernura joango nintzake..., nik alan be ba-dakit zer egin orduan, zu zeruan egongo zintzakez eta ni zugana biurtuko; zelan Jainkoa konponduko ete litzeke ni arrapetako?... zuk euki ezkerro ni ondo oratuta? Ak ondo ekiala uste dot Jainkoak ezin eikeala ezer egin bere amaren besoetan ba egoan..." (3).

Mariak benetan maite dau bere aitzatxoa, oso polita aurkitzen dau, eta ulertzekoa da, txikia ba ari naigaberik txikiena emoteko be bildurrez dabil. Atzo larrosa bat emon nai izan eutson, onek zoriontsu egingo ebana ba ekialako, baina ez ebagiteko eskatu eustan. Mariak galazota eukan, gorri egoan zarratada biziz; alan be bi emon nautsozan, eta etzan azartu etxean agertzen. Larrosak neureak zirala nik esan eta esan... "Ez,

(2) Maria'ri eta Paultna'ri, Mans'eko Bizitagionean ikasleak, 1874-5-25.

(3) Paulina'ri idazkia, 1876-10-29.

iñoan arek, Mariarenak dira..." Errez erasoten dan neskatilla da. Utsik txikerrena egin dauaneko, mundu guztiak jakin bear dau bera. Atzo, konturatu barik, paperez apaindutako ertz bat urratu ebalako, lastimagarri egiña geratu zan, bere aitari esan bear jakon albait ariñen, lau ordu geroago eldu zan, iñor etzan ordurako aregaz konturatzen bera baiña, bertatik urreratu zan Mariari esaten au esanaz: "Esaiozu aitari papera urratu dodala". Zigorraren zain dagoan gaizkille baten antzera geratzen da, baiña uste dau, bere burua salatu ezkerro, errezago parkatuko dautsoela..." (4).

Maria

Egiaz laztan neban nik neure *amabitxi maitea* (5). Igerri barik, ardura aundia jarten neban neure inguruan egin eta esaten zan guztian; uste dot oraintxe lez epaitzen nebazala gauzak. Adi-adi entzun oi neban Mariak Zelinari erakusten eutsona, neuk be aren antzera gauzak egiteko; arek Bisitazillotik urten ebanean, arek Zelinari emoten eutsozan ikas-orduetan aren gelan artzeko mese-dea egin egioen, oso zentzun aundiz egon oi nintzan, zer guztietan esaneko. Berak, oster, erregaluz beteten ninduen, balio aundikoak etziran arren, poztasunez josten ninduenak.

Paulina

Esan daikedanez, nire aizta nagusi biak arro-bide jatazan; baiña Paulina zan nire umetako

(4) Paulina'ri idazkia, 1876-5-21.

(5) Maria Teresabcu'ren amaibitxia izan zan.

eredu... Ni berba egiten asi ta amak itanduten eustanean "Noregan zagoz pentsetan?", betikoa zan nire erantzuna: "Paulina-gan..." Beste baten, neure atzamartxoak kristal gairi **esaten neban**: "Nik Paulina idazten dot..." Sarri entzuten neban esaten, Paulina *lekai*me izango zala; orduan, ori zer zan enekiala, burura nenkarren au: "*Neu lekai-me izango naz*". Auxe da nire gomutetatik lenengoko bat, eta ordutik ez dot iñoiz be aldatu neure erabagia... Zeu izan ziñan, ene Ama maite, Jesusek aukeratu zinduzana ni Beragaz ezkontzeko. Zu orduan ez zengozan nigaz, baiña gu bion artean orduko alkartasun lokarri bat egoan egiña... Zu ziñan nire *eredu*, zure antzeko izan nai neban eta zeure ikasbideak eroan nau ni urte bi ezkeror Birjiñen Senarrarengana... O!, zelako gomuta atsegingarriak gogoratu nai neuskizuzan! Baiña lora-txoaren kondairan jarraitu bear dot, bere istori osoa ta orokorra, Paulinari buruzko nire gomutakiak ba, zeatz-meatz esatera ezkeror, beste danak albora itxi bearko neukez...

Leonia

Leonia nire aizta txoak be toki on bat eukan nire biotzean. Asko maite ninduan. Neugaz geratzen zan arratsaldetan, familiko guztiak kanpora urte-tean... Entzuten nagola iruditzen jat oindiño niri lo-eragiteko kantatzen eustazan eresi gozoak.. Andik eta emendik ni pozik eukiteko alegin guztiak egin oi ebazan, eta nik ez neutson ezetan ba naigaberik emon gura.

Ondo gogoan dot aren lenengo Jaunartzea, batez be beragaz batera sakristira eroateko besoe-

tan artu ninduan momentua; ederra zan niretzat, izan be, neu lez zuriz jantzita egoan aizta nagusi baten besotetan!... Gabaz, arin ogeratu ninduen ni, oraindik oso txikia nintzalako aparti nagusian esku artzeko; baiña ba-dakust oindiño aita, azkenetan, bere erregiñatxoari arrautz-opil zati bat ekarri eutsona...

Biaramonean edo egun batzuk geroago, amagaz joan gintzazan Leoniaren laguna ikustera; egun orretan izan zala, uste dot, amak orma baten ostera eroan ginduzana (Dagorau andra gaxoak serbidu euskun) ardaotik pizkat bazkal-ondoan guri emoteko, andra gaixoari nekerik ez bait eutson emon nai izan, baiña ez eban gura gu ezeren faltan egoterik be... O!, amaren biotza bai dala ezitia, zelan agertzen dauan bere samurtasuna milla arduratan, iñok pentsatuko eleukezan gauzetan be ardura zolia jarririk!

Zelina

Zelinaren txanda datorkit orain, neure umetako laguntzua; ainbat gomutaki daukat euki be, ez dakit zeintzuk aukeratu. Amak Bisitazion ikastelxera idazten eutsozan eskutitzetatik zati batzuk aukeratuko ditut, baiña ez noa dana aldatzen luzeegia litzakelako... 1873 "ko garaganillawn 10 "an (neure jaiotz urtean), ona berak zer iñotson:

"Iñudeak Teresatxo ekarri dau eguenean; irribarre besterik ez egian, Zelina batez be atsegin jakon, barre-zantzoka ekion beragaz, onezkero jolas-gose dala esan leiteke; laster asiko da olgetan; bere ointxo gaiñean tente egoten ikasi dau onezkerro, taket bat legez edo. Nik uste dot laster asiko dala

ibilten, eta ari onekoa izango dala; buru onekoa dirudi eta autua" (6).

Baiña neure inudea itxi ondoren izan zan batez be neure Zelina txikiari maitasuna erakutsi neutsona. Guztiz ondo alkar artzen genduan, bakar-bakarrik neu nintzala a baiño biziagoa ta zintzo-ezagoa; arek baiño iru urte ta erdi nekukazan arren, adin bardiñekoak giñala emoten neban. Ona amaren kartako pasarte bat Zelina leuna zala ta ni txibi ta zan-bizi nintzala erakusten dauana:

"Nire Zelina birtuteari oso emona jatzu, bere izatearen sentimen barrukoia da, gatxa gorroto dauan arima garbia. Untxarta, ez dakigu zer izango dan, ain txikia da, ain urduria! Zelina baiño be argiagoa da, baiña, ez da ain gozoa, eta mukerra oso, ezi-eziña; ezetz diñoanean, ez dago andik zirkiñik eragiterik; egun osoan be-barru sartuta be, antxe lo egingo leuke baietz esan baiño leen...

Baiña urrezko biotza dauka, guztiz txeratsua da ta egitia, Polita da nigana etorten ikustea, autortza au niri egiten: "Ama, bein kaka egin dautsat Zelinari, jo egin dot beste bein, baiña ez dot geiago egingo". (Orrela dozu egiten dabezan zer guztietan). Eguen arratsaldean ibiltaldi bat egiten joan gintzazan geltokirantza; berak naitanaiez egongelan sartu nai izan eban Paulinaren billa joateko, gure aurretik joian bene-benetan pozik; baiña Paulinaren billa joateko trenean igon barik biurtu bear zala ikusi ebanean, negarrez etorri zan bide guztian" (7).

Eskutitzaren azken zati onek gogora dakarst Bisitaziñotik zu itzultzean nik artzen neban pozta-

(6) Paulina'ri Idazkia, 1873-6-1. Teresatxo oker dabil egunez.

(7) Paulina'ri idazkia, 1876-5-14.

sunak; zuk, Ama, ni artzen ninduzun besoetan eta Mariak artzen eban Zelina; nik orduan milla palagu egin oi neitsozan eta atzerantza makurtzen nindun, bere kopeta luze-ederra miretsi nengian...; gero, zuk txokolate opil bat, iru illabetea gordeta eukana. Erliki bat zan au niretzat, konturatuko zareanez!

Manns-era joan-etorria

Gogoratzen dot baita Mans-era egin neban joan-etorria. Trenean lenengoz ibilli nintzana zan. Poz aundia benetan amagaz bakarrik ostera egitea!... Bat-batean, ez dakit zergaitik, negarrari emon neutsan, eta nire amatxo gaixoak ezin izan eutson aurkeztu Mans-ko nire izekoari, joan-etorri bitartean negar eta negar gorri aurki tzen zan neskati eragin dotore bat baiña... Ez dot gordetan izketa-aren gomutakirik, gogoratzen dot bakar-bakarrik izekoak emon eustazan arratoi zuria eta kartoizko otzaratxo bat gozokiz betea; onein gainean *agiri ziran* azukrezko erestun polit bi, neure atzamar neurrikoak ain zuzen be; bat-batean nik garrasi: "Au poza!, erestun bat egongo da Zelinarentzat". Baiña, au samiña!, kinten batetik oratu neban otzaratxoa, bestea amari emon, eta urten genduan; oindaka batzuk emon ondoren, neure otzaratxoa begitu, eta nire gozokiak ia danak zelaian jausirik egozan Oskolotxoaren arri-koskorak lez. Astiroago begitu ta erestun areitatik eder bat bere gozokiak lez lurrean egoan... Onezkero ez neukan ezer be Zelinari eroateko!... Nire miñak eztanda orduan. Atzera biurtu nai dot, baiña amak ez daust antza jaramonik egin gura. Geiegi zan, ene malko-negarren ondoren, or etozan nire geiagotu egiten eban orrek nire naigabea...

Teresatxoren akatsak

Barriro nator amak Zelina'z eta nitaz berba egiten dautzun kartetara, auxe da izan be nik erabilli neiken modmik onena zuri neure izaera erakutsi azteko; ona emen pasarte bat nire akatsak argi be argi dizdiz dagielarik:

"Txikiagaz alaitzen da Zelina kuboakazjolaska, eztabaidak sortzen dira noizik beinka; Zelinak izten dautso bere koroiari txirlani bat geitzeko. Txikitxoari asarre egin bear izaten dautsot, sumié ñaldi ikaragarriak artzen ditulako; gauzak bere naira ez doazanean, zoro baten antzera lurrean etzuten da, dana galduta dagoala uste izanik. Bera baiño gogorrago da au batzutan, eta larri jarten jatzu. Ume urdmia da, Baiña begikoa ta argia oso; danok gaukaz gogoan" (8).

Ikusten dozu, ene Ama, akats bako ume izate-tik! Nitaz ezin leiteken esan "lo nengoala be ona nintzanik", gabaz egunez baiño be iperlokago genduan; pikutara bialtzen ebazan maindira guztiak eta gero (lotan egoala) neure oe-oletan golpeak emoten eustazan; miñak itxartzen nindun, orduan iñoan: "Ama txo, *trimindu naz!*..." Ama txo gaixoak jagi-azten nindun, eta baita ikusi be, egi-egiaz txori-buruak neukazala bekokian, *trimindu* nintzala; ondo estaldu ta baniro ni ogera; baiña andik laster golpeka asten nintzan oster a be, eta askotxo zalako neure oiari lotu bear izan ninduen. Zelina etorkidan gauero untxarta pitiñak ama golpeka itxartu ez egien lokarriak jartera; neurri ori etzan txarra izan eta aurrerantzean *ona* izan nintzan *lo nengoan* bitartean... Ba-neban beste akats bat be (itxarrik) amak bere kartetan aitatzen

(8) Paulina'ri idazkia, 1875-12-5.

ez dauana, neure buruaganako maitasun geiegia. Ona emen adibide bi beintzat, kondaira au luzeegi ez egiteko. Amak bein esan eustan: "Teresatxo, lurra munkatzen ba dozu, ogei zentimu emongo dautzudaz". Ogei zentimu diru mordoa zan niretztat. Berau irabazteko ez neukan txikitu bear aundirik; txikia nintzan ezkeror, ez bai egoan nigandik lurrera olako bide-arlor aundirik. Arrotu zan, alan be, nire barrua, "lurrari mun egin bear" neutsolako, eta, benetan zutik, esan neutson amari: "O!, ez, amatxo, naiago dot ogei zentimu barik geratzea!..."

Beste bein Grog'ny ra joan bear izan genduan, Monnier andrearen etxera. Marian esan eutson amak niri neure soiñeko urdiña, apainduraz orni-dutakoa, jazteko, baiña besoak ez eistazala agirian itxi, eguzkiak txigortu ez eistazan. Itxi neutson jazten neure adiñeko umetxoen ardura ezez, baiña barruz niñoan nik politago nengokela besotxoak agirian izanik.

Zelina ta Teresa, ezin aldenduak

Nik lango izakera izanik, on-eziketa bako gurasoak edo-ta, Zelina lez, Luisak maifiatua izan banitz, oso okerra izango nintzan eta bear bada galdu egingo nintzan... Baiña bere ernaztegei txikiaren ardurea eukan Jesusek. Aren akats guztietatik probetxu ateraten jakin eban, denporaz neurriraturik, osotasunean aurrera egiteko baliogarri izan baijakoz... Neure burua *maiteegi* nebalako eta *ona* be oso maite, benetan pentsatzen asi nintzaneko (oraindik txiki nintzala izan zan berau), gauza bat ez egoala ondo esatea naiko jatan, birritan esan bearrik ez izateko... Pozarren dakust, amaren eskutitzetan, nik asi-ala, pozaldi biziagioak emo-

ten neutsazala. Ikusi be, ikasbide onak baiño ez nebazan ikusten neure inguruan, eta bene-benetan nai neban ejenplu areik neure egin. Ona zer idazten eban arek 1876-an:

"TeresaIxok be buru-ukapenak egin nai ditu... Pospolintxu bat dogu, itzal bat aiña leuna, bizi-bizia, baiña biotz sentikorrekoa. Zelinak eta berak benetan maite dabe alkar, naikoa dira biak olgetako; bazkal ostean egunero Zelina bere oillarrelan doa, kolpez arrapatzen dau oilloa Teresarentzat; ni ezin naz aren jaube egin, baiña a guztiz trebe data, lenengo zartadan eskuratzen dau. Gero sutandora doaz euren egaztiakaz luzaro jolastuz. (Errosek emon eustazan oilloa eta oillarra, eta Nik Zelinari oillarra). Lengoan Zelina neugaz ogeratu zan, eta Teresa goian Zelinaren oian; Luisari eskatu eutson beera eroan egiala jazteko. Luisa ba-doa aren billa ta utsik aurkitzen dau oia. Teresak Zelinari esana entzun eban eta beera jatxi zan bera-gaz. Luisak diñotsa: "Ez ete dozu jatxi nai jantzi zaitezan?". "O, ez, Luisa, oillotxo biak lez gara, banandu ezin diranak". Eta au esanik biak alkar besarkatu ta estutzen... Ondoren, arraslian, Luisa, Zelina ta Leonia Batzartegi Katolikura joan ziran eta laga eben etxean ara joateko nimifioegia zala ba ekian Teresa gaixoa. Berak iñoan: "Zelinaren ogean beiñik-bein etzun-azoko ba ninduen!... "Baiña ezta, ez eben nai izan... Ak ez eban ezer esan, eta bere kruseluaz geratu zan. Ordu lauren geroago, lo egoan parrastaka" (9).

Beste egun baten amak idazten eban baita:

"Zelina ta Teresa banandu-eziñak dira, ezta errez alkar geiago maite daben neskato bi; Maria

(9) Paulina'ri idazkia, 1879-11-8.

Zelinari klasea emoten datorrenean, Teresa gaixoak negarrari emoten dautso. Zer izango ete, bere agiskidetxoa ba doa!... Mariak, errukiz, bera-gaz daroa eta txikia aulki baten jarrita dago ordu bi edo iruan; perla ta txirlarriak emoten dautsoez josteko zapi baten kordatzeko; zirkiñik egin bage dago eta noizik bein intzill sakonak botaten. Jostorratzatik aria ateraten danean, berak saioak egiten ditu barriro sartzeko, anigarriro saiatzzen da, ez dau lortzen eta ezta azartzen Mariari gaitz egiten. Bertatik ikusten dira malko aundi bi matrailletatik bcirrist dagienak.. Beingoan poztu oi dau Mariak, jostorratza arian ipiñi eta aingerutxo gaixoak irri-barre dagi bere negar-malko artetik..." (10).

Gogoratzen naz, ain zuzen be, ezin nintzala *egon* Zelina barik, *naiago* neban azkeneko zizki-mizkiak jan barik maia itxi, bera barik joan baiño amaitu ondoren Bira-biraka nenbillen neure jarleku garaian, andik jasteko niñotsen eta olgetan giñoiazan alkarregaz; batzutan Jaurleriaren ala-beagaz joan oi giñan; atsegin jatan au, parkean zear eta erakusten euskuzan toki ederretan zear; baiña ara niñoian ni batez be Zelinari poza emotearren, baiña nik naiago neban geure baratz txikian geratzea *onnak gorrashatzen*, emendik ateraten genduzan zotz dirdaitsuak, an egozanak, eta gero aitari *saltzen geuntzazan*; onek oso *serio* erosten euskuzan.

Domeketan, ni eleizkizunetara joateko oso txikia nintzalako, neugaz geratzen zan ama; garai ontan txit ona nintzan meza bitartean beatz-puntetan ibilli oi nintzan; baiña atea edegiten ikusiz batera bardiñik bako pozezko eztanda etorren;

(10) Paulina'ri idazkia, 1877-3-4.

neure aitzatxoari bidera urteten neutson astrapa-
da ikaragarrian, egon be orduan *zoragarriro*
apainduta egoan... eta esaten neutson: "0, Zelina-
txu, emoidazu bizkor ogi bedeinkatua!" Batzutan
ez ekarren, beranduegi eldu zalako... Zer egin?
Ezin nintzan ori barik gelditu, axe zan "nire
mezea"... Laster erabagi neban zer egin. "Ez dau-
kazu ogi bedeinkaturrik, zeuk bedeinkatu egizu",
Esan eta egin. Jarleku bat artzen dau Zelinak, alaza
bat zabaldu, ogia artu, zerrenda bat ebagi ta oso
serio, *Agur Mari* bat esan bere gain, ondoren neuri
eta nik, gurutz-ezugarria **jan dagit**
eraspen aundiz, ogi bedeinkatua baizen ona... Sarri
gogozko itzaldiak egin oi genduzan alkarregaz; ona
eredu bat amaren idazkietatik artuta:

"Gure txiki biak, Zelina ta Teresa, aingeru be-
deinkatuak dira, aingeru-izatezkoak, poza bera da
Teresa, Mariaren poza ta aintza. Siñistu eziña da
zein arro sentitzen dan beragaz. Egia da, zelako
burutaldiak daukazan, daukazan urteetarako;
Zelina baiño geiago da, au urtez birritan geiago
dan arren. Zelinak iñoan lengo egunean: "zelan
egon daiteke Jainkoa osti ain txikian?" Txikiak
erantzun eutson: "Ezta arrigarri, Jainkoa guzti-
alduna da-ta". Zer esan gura dau guzti-aldunak?".
"Nai dauana egiten dauala"... (11).

Nik dana aukeratzen dot

Bein, Leoniak, andrakilletara jolasteko aundie-
gia zala uste izanik, gugana etorri zan jantzi ta
zapi-zatiz beteriko zimera txoategaz, beste ba-
tzuk osotu gengizan; danen gainean bere andraki-

(11) Paulina'ri idazkia, 1877-5-10.

ilea egoan etzunik. "Artu, aitzatxoak, esan euskun; aukeratu, dana emoten dautzuet". Zelinak eskua botaz atsegin jakon kordoi-mataza bat artu eban. Nik, apur baten pentsatzen egon ondoren, luzatu neban neure eskua, esanaz: "nik dana artzen dot" ela beste zeremoni barik zimera osoa artu neban; ango testiguak bidezkolzat ikusi eben gauzea. Zelinak berak be ez eban eraku tsi naigaberik (arek ba eukan-eta naiko joztailu, bere aitabilxik ain zuzen be erregaluz bere oi eban eta Luisak nai eban guztia eskuratzen alegintzen zan).

Neure umetako jazokun au neure bizitza osoa baten batzen dauana dozu. Geroago, osotasunean begi aurrean egokitujatanean, ulertu neban *santu* izatera eltzeko asko sufridu bear zala, beti osoena eta nobereburuaz aztu; ulertu neban milla asko egozala osotasunean eta arima bakolxa aske zala Gure Jaunaren dciai erantzu leko, Beraugaitik gi lxi edo asko egiteko; berba baten, Berak eska tzen dauskuzan buru-ukapenen artean *attkeratzeko*. Orduan, neure umezaroko egunetan lez, nik neure kolkorako: "Ene *Jainko, nik dana aukeratzen*". Ez dot izan nai *erdizkako santua*, ez nau ikaratzen Zugailik sufritzeak, gauza batek ezik ez nau ika ratzen, neure naian eusteak. Ar eizu. Zeuk nai dozun *guztia aukeratzen dot...!*"

Baina naikoa onezkero, ez dautzut oindiño neure gaztaroz itz-egin bear, lau urteko pututxez baiño.

Deabrukumeen amesa

Gogoan dot sasoi onetan euki neban ames bat, gomulamenean sakon be sakon josi jatana. Gau

baten, ames egin neban baratzera urien nebala bakarrik, ibiltaldi bat egiten. Ara eltzeko igon bear nebazan mailla-orpora urreratu nintzanean, izuturik gelditu nintzan. Neure aurre-aurrean, pa rra-pean, kare-barrika bat egoan eta barrika onen gaiñean *deabrutxo bildurgarri* bik dantzan egien txairo be txairo, kate sendoak oiñetan euki arren. Ikusiz bakarrik suzko begitua bota eusten, eta beingoan, ni baiño izutuago egozala emonik, barrikalikjatxi ta aurrez aurre egoan jantzilegian gorde ziran. Orren koldar aurkitu nitun ezkerro, zer egiten jaiazan jakin nai izan neban eta leiora urreratu nintzan. An egozan *deabrutxo* gizajuak mai-gaiñez saltoka eta nire begi aurretik zelan iges egin ez ekiela; noizik beinka leiora urreratzen ziran, artega begira luz oindiño an ete nengoan eta nik an jarraitzen nebala ikusirik, etsi-elsita ariñari emoten eutsoen.

onek, bear bada, ez dau ezer arrigarririk. Jainkoak nai izan dau nik gogora ekartea, grazian dagoan arima batek ez daukala zegaitik *deabruen* bildur izan adierazteko; bildurtiak bai dira, ume-txo baten begi aurrean be igeska doazanak...

"Ekin" pitiñak

Ona emen amaren kartetatik beste zatilxo bat. Ama gaixo onek aurkezten dau onezkero bere erbestearen amaia:

"Txiki biak ez nabe arduratzen, ain onak dira biak, izaera aukerakor bi, onak izango dira duda bagarik. Mariak ela zuk guztiz ondo azi ta ezi zeinkiez. Zelinak ez dau iñoiz, naita, faltarik txikiena be egiten. Txikia be ona izango da, ez eluke

munduko urre guztiagaitik be guzurrik esango; zuen arteko bategan be ikusi ez dodan lakoxe espiritua dau.

Lengoan dendariaren etxean nengoan Zelina ta Luisagaz; ak bere pratikak (ekiñak) azaltzen eta Zelinagaz bizi-bizi estabaidaten ekion; emakumeak Luisari esan eutson: "Zer esan nai dau?, baratzean jolaska diordunean, pratikak baiño ez ditu aita-tzen. Gaucherin andrea leiora urrera tzen da pratikai buruzko eztabaida au ulertu gurarik... Gure poztasuna da umetxo au, ona izango da, agiri jako onezkero bere erroa; Jainkoa da bakarrik bere autugai, eleukez egiteko itxiko bere otoitzak. Eder litzakit entzungo ba zeuntso ipuiñak esaten; ez dot iñoiz ain gauza xarmantik. Berak bakarrik asma-tzen ditu bear diran doiñu ta kiñuak, baiña batez be au oguzten dauanean: "Buru gorrizko aurtxo orrek, Jainkoa nun uste dozu dagoala?"... Ona eltzen danean: "An goian dago, zeru urdiñean", gora begiraten dau aingeru-mosu gozoz. Esan eta esan eragiten dautsogu; ain jaku zoragarria! aingeruan zerbait dago aren begiradan, lilluratzen gaituna!... (12).

Izadia eta txiroak

O, *ene* Ama, ni bai nintzala zoriontsu adin orretan! Biziaz gozatzen asia nin tzan orduko, eder jatan birtutea eta, uste dot, gaur lakoxe gogaldian nengoala, neure egiñen jaun ela jaube nintzalarik. A!, zein arin txirristatu ziran nire ume-aroko urte eguzkitsu areik, nire ariman gomuta gozoa itxirik alan be! Gomulapen zoriontsuak izan be

(12) Paulina'ri idazkia, 1077-3-4.

aitak *Txabolara* eroaten ginduzenekoak; gauza txikienak be josirik geratu jatazan biotzean... Igan-detako ibiltaldiak datorkidaz batez be gogora, amatxo beti bai etorren geugaz... Sentitzen ditut oraindik gari-soloetan zear ibilliaz artu ariman ernetan zartada sakon olertitsuak, pitxoletaz, lo-bedarrez eta baso loraz jantzitako bazterretan zear ibilliz. Maite nitun nik orduko urriñeko *osertzah*... Usgunea ta izai jagiak, adar luzeak be-be zituela, nire biotzean gaur be izadia ikusiz sentitzen do-dan biotz zauskada itxi eben...

Askotan, ibiltadi luze oneitan, eskekoakaz topo egiten gendun bidean, eta Teresatxo zan beti limosnea eroaten eutsena, eta onek zoriontsu be zoriontsu egin oi eban; baita sarritan, aitag, bere erregintxoarentzat bidea luzeegi eritxiz, (naizta pena aundiz) besteak baiño lenago etxera ekarten eban. Poztuteko, Zelinak margaritaz beteten eban bere saskitxoa eta etxera eltzean emoten eutsozan; baiña, ail, amarrak uste eban geiegi eukazala lo-beak eta zati bat Andra Mariarentzat artu oi eutson... Au ez jakon gogoko Teresatxori, baiña ez eban ezer esaten, ezegaitik ez naigabetzen oitzea zalako, ezta bere zerbait artzen eutsoenean be, edo erru barik salatua zanean; gorago eban ixillik egon ezer esateke; au etzan beretzat on-egiña, berezko birtuteko baiño... Penagarri benetan esku-antze ain ona urtutea!

O!, danak egistan irri-barre lurrean; lorak aurkitzen nitun neure oinpean, eta neure izaera alaiak be lagungarii jatan neure bizia atsegintsu egiten; baiña aro barri bat asiko zan nire arimearentzat. Proga-arragotik igaro bear neban eta eme-arotik sufridu arinago Jesusi eskiña izan nedin. Udabarriko lorak be erneten asten dira edurpean eta

eguzkiaren lenengo izpiakaz zabal lzen dira, orre-
laxe nik idazten dodazan gomulakien loratxoak
be, proba edo azterketen negua igaro bear izan
eban...

II ATALA

AMAREN ERIOTZ OSTEAN LISIEUX-ERA ALDATZEN

Geure amaren gaixotasunari buruzko zeaztasun guztiok bizi-bizi dagoz oindiño nire biotzean; gogoratzen ditut batez be lur gaiñean igaro zitun azken asteak. Zelina ta ni erbesteratutako gaixo bi legez gintzazan. Goizero Leriche andrea billa etorten jakun eta bere etxean emoten gendun eguna. Egun batean, ez gendun euki astirik urten aurretik geure otoitzak egiteko eta, bidean ibilliz, Zelinak ixil-ixil esan eustan: "Esango ete dautsagu ez doguzala egin geure otoitzak?"... "O, bai!", erantzun neutson; orduan berak adeitsu Leriche andreari esan eutson, eta onek: "Ederto, alabatxoak, oraintxe egin zeinkiez" ela gu gela aundi batera eroanik, joan zan... Zelinak begitu eustan, eta guk geure artean: "O, ezta ama langoa..., arek beti laguntzen ginduzan otoitzak egiten!..."

Neskaloakaz olgetan genbillzala be, geure amatxo maitearen pentsamentua lagun genduan beti. Zelinak bein muxika eder bat artu eban, urreratu ta esan eustan: "Ez dogu jango, amatxori emongo dautsat". Baiña, ai!, amatxo gaixoa gaixoe-gi egoan lurreko frutak jateko, etzan *asetulu* zeruan ezik Jainkoaren *aintzaz* eta Jesusegaz *edan* Arek bere azkenengo aparlan aitatu eban ardao *ezitututik*, eta bere Aitaren erreinuan gugaz bananduko ebala agindu euskuna (Mt. 26, 29).

Azken Igurtziko zeremoni erdiragarria be josi-ta geratu da nire ariman; ikusten dot oindiño Zelinaren ondoan artzen neban lekua; bostok erres-tadan gengoan adinka, eta aitatxo be antxe nega-rez...

Egun aretan edo amaren eriotz biaramonean, besoetan artu nindun berak, esanaz: "Zatoz zeure amatxo gaixoari azken-mosua emoten". Eta nik, ezer be esan barik, neure ezpanak urreratu neba-zan neure ama laztanaren bekokira...

Ez dot uste negar asko egin nebanik. Ez neutso-zan iñori neukazan sentimentu biziak adieraz-ten... Begitu ta entzun, ixillik... Iñok ez eukan astirik nitaz arduratzeko, orbcegaitik gorde nai neukazan gauzak ikusi nebazan; une betean, 11-kutxaren atean aurrez-aurre aurkitu nintzan..., begira geratu nintzakion luzaro, iñoiz ez neban antzekorik ikusi; alan be, ulertzen neban... Ni oso txikia bai nintzan, eta ama be txikia, goi-bez, burua jaso bear neban guztia ikusteko eta *aundia* eta tristea iruditu jatan...

Amabost urte geroago, beste ateute baten au-rean aurkitu nintzan, Jenobeba Amarenaren aurrean; nire ama zanaren neurrik bardiñekoa zan eta oindiño neure ume egunetan nengoala uste izan neban... Neure gomutaki guztiak mol tzo-tu ziran, egi-egiaz Teresatxo berbera zan begira egoana, baiña *azita* egoan, eta ilkutxa *txikia* irudi-tzen jakon, ela orain ez eukan, ikusteko, burua jaso bearrik; ez eban *jasoten* oso *alaia* begitandu-ten jakon *zerua* ikuskatzeko baiño, proba guztiak amaituak bai ziran eta bere arimearen negua iga-roa zan betiko.

Gure amatxo maitearen gorpuzkin ilkorrak Elei-zeak bedeinkatu ebazan egunean, beste ama bat

emon nai izan eustan Jainkoak lurrean, eta bera neuk aukeratzea nai izan eban askatasun osoz. Alkarturik gengozan bostak, naigabe aundiz bata besteari begira; Luisa be antxe aurkitzen zan eta, Zelina ta niri begira, esan eban: "Gaixoak, orain ez daukazue amartk!" Orduan Zelina Mariaren beso artean jausi zan, esanik: "Zu izango zara nire amabco". Nik aren antzera jokatu oi neban, baiña zugana,Ama, itzuli nintza n, eta geroak oraindexek bere miesa urratu ba leu lez, zeure besoetan etzun nintzan, negar-zotinka: "Paulina izango da nire ama!"

Lisieux-en

Leen esan dodanez, neure bizitzako epe ontatik asten da neure bizi-aroko bigarren za tia, irureta tik samintsuena, batez be nik bigarren "amatzat" aukeratu neban Karmel komentuan sartu zintzanetik. Aldikada au neure lau urte ta erditik neure amalaureiño luzatzen da; orduantxe artu neban barriro be neure *ume* izaera, naizta biziaren seriotasuna ulertzera eldu.

Esan bear dautzut, ene Ama, amatxo il zanetik, guztiz aldatu zala nire izate alaia; ni leen bizi ta zabala izanik, bildurri ta baretsu egin nintzan, lar sentikor. Begitu bat naikoa zan, niri begiak malkoz asetzeko; ni pozik eukiteko iñok ez eban arduratu bear; pertsona ez-ezagunik ez neban alboan eroan al izaten, eta familikoen artean bakarrik etorten jatan galdutako poztasuna... Alan be, samurtasunik *samurrenaz* inguratutik bizi nintzan. Ain *txeratsu* zan aitaren maitasunari geituz nik leendik neukan ama-txerari... Zu, Ama, ta Maria, ez zintzazen niretzak amarik *txeratsu* eta

berekoi-ezenak?... Al, Jainkoak erein ez ba ' litu iz-
pi ongille oneik bere loratxuaren gaiñean, bera
etzan egundo be lurrean ezarriko, makalegia zan
oraindik euriak eta ekatzak eroan al iza teko; beroa
bear eban, iruntz biguna ta udabarriko aize meiak;
ez jakozan on oneik iñoiz falla izan, Jesus ek aur-
kilueragin eutsozan, bai La proben adurpcan be!

Buissonets-etan

Ez nintzan naigabetu Alenzon izlearren, umeak
maite dabez aldakuntzak ela alsegin izan jatan
Lisieux'era etorten. Gogoratzen egin genduan
ostereaz; gabaz eldu gintzazan neure izekoaren
etxera; aurrean daukadaz oindiño Juana la Maria
gure zain atean... Zoriontsu nintzan ain maitaga-
rri ziran lengusiña biakaz; laztan nebazan, neure
izekoa lez, eta, batez be, neure osabea; onek lotsea
sartzen eustan ez nintzan bertan aurkitzen Buis-
sonets-etan baizen pozik. Emen nintzan bene-
benetan zoriontsu... Goizean zeu etorten ziñan
nire ondora eta itanduten zeuslan ia Jainkoari
eskiñi neutson neure biotza; gero jazten nindu-
zun eta Aretaz berba egiten zeustan eta ondoren
zeure ondoan egiten nebazan neure otoitzak.

Bereala irakurlea osotzen gendun; neuk baka-
rrik irakurri neban lenengo itza au izan zan: "Zerua".
Neure arnabitxi laztanak irakasten eustan idazten
eta zuk, Ama, beste gauza guztiak. Ez neukan
erreztasun aundirik ikasteko bainta gogamen ona
neban. Dotriñea eta batez be edesti deuna ziran
niretzat gogokoenak; pozarren ikasi oi nebazan;
gramatikeak, oster, malkoak ixuri eragin daustaz
sarri... Gogotan dot gizonarena ta emakumeare-
na!

Klasea amaitzen nebanean, ikustokira igoten neban ela ailari eroaten neulsozan neure izkimizkiak eta notak. Ni bai zoriontsu au entzunik: "5 bat dauka *alzats* barik, Paulina izan da lenengo esan dauana..." Nik, ba, esaten neutzunenean 5 bat neukan akats barik eta zuk baietz esan, uste neban puntu bat gilxiago neukala. Baita puntu onak emoten zeustazan puntu kopuru bat pillo-tzen nebanean, saria emon oi zeuslan orduan eta opor-egun bat. Gogoan dot egun orreik besteak baiño luzeagoakjalazala, eta onek zu poztu egi len zinduzan, au bai zan ezer egin barik egotea ez jatala gogokoa. AtTalsaldetan aitagaz joan oi nintzan ibillaldi egiten; alkarregaz egiten geuntson ikustaldi bat Gure Jaunari, egun baktxean eleiza batera joanik; orrela sartu nintzan lenengoz Karmel kapillatxoan; aitag erakutsi eustan korako burdin-sarea, mojak an atzean egozala esanik. Ez neban uste, ezta urrik be, bederatzi urte geroago ni be arein artean egongo nintzala!...

Aitaren maitasuna

Ibillaldiaren ostean (aitak orrelan beti erosi oi eustan ogei edo berrogei zentimoko gauzaLxoren bat), etxera biurtzen **Nik orduan egiten** nebazan neure "deberiak" ela ondoren ikutika egin oi neban aitaren inguruan, ez nekian ba andrakilletara jokutzen. Atsegin jatan aziakaz ur-egosia egitea, eta bardin bidean aurkitzen nebazan zugatz-azalakaz; aitari eroaten neutsozan gero oporño polit baten; aitag, bere lana **edango** ba 'leu lez egiten eban irribarreka. Gopor edo lazatxo biurtu aurretik ixilka itandu oi eustan ia ixurki a beera bota bear eban; baietz niñotsan batzuetan, baiña geienetan eskuratu oi neban

barriro be edaria, askotan eskintzea eder jatalako... Eder zan niretzat loratxoak landatzea aitak emonda neukan baratzean. Jolas berezia zan niretzat orma erdian egoan zulo baten altaratxoak antolatzea; amaitzen nebanean, arin-arin niñoian eta berari eroanik begiak ondo zarratzeko eskatzen neutson eta ez edegiteko neuk eskatu arte; eskatzen neutson legez egiten eban eta olantxe neure baratz aurrera eroan oi neban; orduan nik oi: "Aitatxo, edegi begiak". Ak zabaldu egiten, eta lilluraturik geratzen niri poza emotearren; miretsirik, jakiña, nik arte-lan bat zala uste nebana!... Ez neuke iñoiz amaituko olako milla kondairatxo edestu nai ba neukez, asko bai dira gogoan daukadazanak... O!, zelan azalduko neukez nik, aitak bere erregiñatxoaz eukazan txera ta samurtasun guztiak? Ba-dira gauza batzuk, biotzak sentidu arren, ez itzak, ez pentsamentuak adierazo ezin dabezanak...

Landa ta zelaietan zearko ibillaldiak

Bai eder-atsegiñak jatazala "nire errege lazta-nak" beragaz eguraslen eroaten ninduan egunak; atsegin jatan, izan be, alorra, lorak eta txoriak! Neure kañabera txikiaz noizik bein saiutzen nintzan arrantzuan, baiña ederrago jatan *bakarrik*, bedar loratzuan jartea. Nire pentsamentuak orduan sakonak ziran eta gogarketa zer zan jakin barik, egiazko otoitzean murgintzen jatan arimea... Urriñeko zurrumurruak entzuten nebazan... Aizetan murmurio ta bakartadeen musika, euren soiñua eltzen jatan goibeltasun samurrez biotza beterik... Erbeste-toki iruditzen jatan lurra eta zerua nik ames... Arin joian arratsaldea, laster etorren Buissonets'etara biurtzeko ordua, baiña biurtu

aurretik arrastikoa artzen neban, zimeratxoan eroan nebana; zuk gertatu zeustan gozolci-zerrenda; itxuraz aldatua bera, bere margo biziaren ordeztarrosa kolorezko itxura ariña eukan, zaartua ta illunduan goibelago iruditzen jatan lurra, eta konturatzen nintzan zeruan bakar-bakarrrik eukiko nebala odeirik bako poztasuna...

Odeiak dirala-ta, ain zuzen be, gogoratzen naz, kanpoko zeru eder urdiña illundu zan bein. Ekatxa bertatik asi zan zaratoska, bizi-bizi asi be; tximistak odei goibelak zearkatzen eta oñaztarri bat ikusi neban ez urrin be jausten; ez nintzan bildurtu; lilluraturik nengoan; Jainkoa neugandik ur-ur egoala uste bai neban!... Aitatxo ez egoan bere erregiñatxoa baizen pozik; ez gero ekatxak izutzen ebalako; bedarrak eta margaritak (ni baiño aundiago ziranak) arri pitxiz dizdiz egielako baiño. Landa bi zearkatu bear genduzan bide batera eldu orduko eta nire aitatxok ez eban nai diamanteak bere alabatxoa bustilerik; lepoan artu eban, arrantzurako zakutoa eroian arren.

Ailagaz egin oi genduzan ibillaldietan, arek nai izaten eban bidean aurkitzen genduzan ez-eukientzako limosnaren bat eroatea; bein, ikusi gendun bat bere makulu gaiñean arrastaka ebille-na, baiña nire limosnea artzeko lain txiro bere burua ikusten ez ebala-edo, irribarre tristez begiratu nindun eta ez eban onartu nai izan eskintzen neutsona. Ezin dot adierazo nire biotzak somatu ebana; poztu-azo la nekean arindu nai neukean a, eta uste izan nebanez, apal-azo egin neban. Gaixo arek, antza igarri eban nire sentipena; itzuli zan beintzat, irribarreka. Aitak erosi-barri eukan pastel bat; nik ari emon nai izan nautsan; baiña ez nin-tzan azarluten; beste zerbait eskiñi nai neu-

tsan, ukatuko ez eustan zerbait, aregazko txera bizia sortu bai zan nire kautan. Gogora jatan orduan, iñoiz entzuna nebala, lenengo Jaunartze egunean eska *tzen dan* guztia lortzen dala. Pen tsa-mentu onek poztu ninduan eta, sei urte baiño ez neukazan arren, neure barrurako esan neban: "Otoitz egingo dol, neure bdroaren alde, neure lenengo Jaunartze egunean". Bost urte geroago bete neban neure guraria ela uste dot Jainkoak entzun ebala bere soin atal minduetariko bat-gai-tik egiteko buruan jarri eustan

Biktoría

Maite-maite neban Jainkoa eta sarri eskiñi oi neutsan neure otoitza arnatxok erakutsi eustan era erabilliz. Bein, alan be, au da, maialzeko arratsalde baten, uts bat egin neban emen esatea egoki dana; ereti ona ekarriko daust neure burua apalasteko, ela uste dot beragaz ondo damaturik negoala.

Maria 'en illera joateko oso txikia nintzan ezke-ro, Biktori"gaz gera tzen nintzan eta onegaz *egiten* nebazan neure deboziñoak *Maria 'ren neure allaratxoaren aurrean*, neuk neure erara apainduten nebanaren aurrean. Dana zan txikia, argitoki, lorontzt, misto bik argitzen eben ederto be ederto; Biktoti'k noizik bein argizai puska bigaz elorri oi jatan, baiña noizelik nolzera bakarrik. Arrasli baten, gerturik *geunkan* dana geure errezuak asteko eta esan neutson: "Biktori, asi nai dozu gomutau zaitetz, nik ixetuten dodan bitartean?" Asiko ebalakoa egin eban, baifia ez eban ezer esan eta barreka begiratu nindun; nik, neure ?histo bikaiñak laster amailzen zirala oartzuz, barriro esan neutson aste-ko otoitza; bera ixillik, eta orduan jagirik, ao be-

tean esan neutson gaizto-gaiztoa zala bota neutson, eta, neure betiko biguntasuna aitzuz, beia jo neban oiñez neure indar guztiakaz... Biktori gai-xoari ez jakon orduan geratu barre geiago egiteko gogorik, sor ta lor egiñik begiratu ninduan eta erakutsi eustazan ekarritako kandela pusketak..., nik oster, sumin-malkoak ixuri ondoren, damu bene-benetako negarra egin neban, egundo geia-go olakorik ez egiteko asmo biziaz!

Beste egun batean jazokun bat izan neban Biktori gaz, eta ez naz bat bere bera eukiaz dainutzen, neure sena guztiz zaindula izan zalako. Sukaldcko tximiñi gaiñean egoan tintontzi bat nai neban; ni oso txikia bait nintzan bera artzeko, artu egidala eskatu neutson lnattekor **baiña** arek ez eban nai izan, jarleku batera igon eta neuk artzeko esanaz. Artu neban aulki bat ezer esan bagarik, baiña ez nintzala beragaz maitekor izan ari aitzen emon nai izan neutson. Billa neban neure burutxoan zek naigabetuko ete eban geien. Bera nigaz asarre zanean "txiki ori" esaten eustan, ni bene-benetan apalazten ninduana. Orduan, neure *aullatik jatxi baiño leen*, adei aundiz biurtu ta bota neutson: "Biktori, lxikikor bat zara zu". Ariñari emon neutsan, esan neutson berba sakona ausnartzen a itxirik... Laster etorren ondorioa; beingoan entzun neban aren garrasia; "Maria andereño...Teresak oraintxe deitu dausl "txikior". Etorri zan Maria eta parkamena eskatu eragin eustan, baiña dainu barik egin neban, pentsatuz, Biktori luzatu nai izan ez ba eban luzatu bere *beso luzea*, *zerbitzu* pilin bat niri egi I eko, mereziik eukala *txikiar* titulua...

Alan ela guzti be maite ninduan eta neuk be maite neban, bein *arrisku aundi* batetik atera

nindun neure erruz jausi nintzanetik. Plantxetan ebillen Biktori, bere alboan urez beteriko tangar bat eukala; ni ari begira nengoan (oi nebanez) jarleku baten gainean balantzaka alako baten aulkiak uts egin eta ni beera, baiña ez *lurrera*, *tangar* barrura baiño... Neure oifiakazjoten neban burua tangarra beteten neban txitatxoak arrautzea lez... Arriturik begiraten nindun Biktori gaitxoak, iñoiz ez bai eban ikusi olako gauzarik. Nik albait ariñen urten nai neban neure *tangarretik*, baiña ezin, nire itxitua neurri-neurrikoa zan eta nik ezin zirkiñik be egin. Naigabetan salbau nindun neure *arrisku aunditik*, baiña ez alan be nire soiñekoa eta abar, aldatu bear izan eban bustibusti eginda egoan-eta.

Beste bein suetean jausi nintzan, baiña zorionez amalauta egoan. Biktori "k ez eban zeregin aundirik izan, andik atera ta jantzian neukan autsa astindu. Gauzok eguastenetan jazo oi jatazan beti, zu eta Maria entsaietan **Baita** beste eguasten baten Ducellierjauna bisitaz etorri jakunean, Biktori"k esan eutson Teresatxo bakarrik egoala etxean; sartu zan sukaldean ni ikusteko eta nire lanak begiratu zituan; arrosko nengoan neure *autorlea* arturik, egun batzuk lenago autortu nintzan, ba, leenengo aldiz. Gomuta gozoa bat niretzat!

Lenengo autortza

Zelako arduraz zeuk, Ama laztan, gertatu ninduzun ortarako! Etzala gizon bat, Jainkoa bera baiño, esaten zeustan, neure pekatuak esan bear neutsazana. Nik ba-nekian ondo zer egin bear neban eta fede osotan egin neban neure autor-

kuntza; zeuri itandu neutzun baita ia Ducellier jaunari esan bear neutsan biotz-biotzez nebana-ren pertsonan Jainkoari itz egiten neutson-eta.

Egin eta esan bear nebanagaz ondo jabelmik, sartu nintzan autortegian, belauniko jarririk;

saretxoa edegitean, Ducellier jaunak ez eban iñor ikusi. Ni oso txikia nintzalako burua ez jatan eltzen eskuak jarten diran oltxoraiño zutik gertzeko eskatu eustan. Beingoan egin neban ak esana; zutundu ta berari bekoz beko jarri nintzan bera obeto ikusteko. Neure autortza egin neban *neskato aundi* batek lez eta aren onespena *debozbio aundiz* artu neban, zuk esan zeustan ba momentu orretan *Ume Jesusen* malkoak garbitu egiten ebela nire arimea. Gogoan dot egin eustan len-itzaldotxoan indartu nindula, batez be, Andra Mariaganako eraspenera eta nik erabagi sendoa artu neban leen baiño be geiago orretan jarduteko erabagia. Autortegitik urtetean, ordura rte iñoiz somatu ez neban lakoxe poz-alaitasunez beterik nengoan. Ordutik aurrera jai aundi guztietan autortzen nintzan, eta egiazko *jai* bat izaten zan niretzat egiten neban guztietan.

Jaiak

Jaiak! Zelako gomutakiak dakarstazan berba onek!... ain eder jatazan!... Zuk, ene Ama maite orrek, ain ondo azalduten zeustazun euretariko bakotxak eukazan misterioak!; niretzat, beraz, egi-egiaz zeruko egunak. Atsegin jatazan, batez be, Kristo agirian zala egiten ziran prozesiñoak. Bai pozgarria Jainkoaren ibilpidean lorak ereitea!... Baiña jausten itxi aurretik, gora be gora jaurtzen nebazan eta atsegin aundi aundia jatan

nire larrosa orrikatuak eguzki sagaratua ikutzen ebela ikustea...

jaiaki Urri ziran aundiak, baiña astero neukan nire biotzak maite-maite ebana: "Igandea!". Igandekoa bai jai bikaifiat... Jainkoaren jaia zan, *atsedenaren* jaia. Azteko oian geratzen nintzan besteetan baiño geiago; gero etozan Paulinakbere alabatxoari egiñiko loxingak, txokolatea eroaten eutson ogera, eta gero jantzi erregiriatxo bat *legez*... Nire amabitxi etorren bere *besoetakoa* orraztuten, au barriz etzan beti ondo portetan, uleetatik tiratzen eutsonean; baiña gero poz-pozik joan oi zan beste egunetan baiño samur-eztiago besarkatzen eban egun onetan bere erregearen eskua artzera. Ondoren, mezatara joiazan etxeko guztiak. Bide guztian eta Eleizan, aitatxoari emoten eutson eskua, bere lekua be aren ondoan arturik. Itzaldirako jarri bear gendunean be, jarleku bi aurkitu bear, alkarren ondoan. Etzan gauza gatxa, jente guztiari oso beg-tko bai jakon a *agurgarri* bat neskato ain *txiki*az ikustea, eta *ango* danak saiatzen ziran eurai leku bat eskintzen. Leenengo bankuetan jarten zan nire osabea benetan poztan zan gu biok eltzen ikusiaz; bere eguzki-izpitxo esaten eustan... Ez eustan ardura begiratzen ba eusten be. Adi-adi entzun oi nebazan itzaldiak, naizta asko ez ulertu. Lenengo ulertu nebana eta bene-benetan eragin eustana, Nekaldiari buruzko itzaldi bat izan zan, Ducellier jaunak egindakoa. Gerora itzaldi danak ulertu nebazan nik.

Izlariak Santa Teresa 'z berba egiten ebanean, aita makurtuta belarrira iñostan: "Entzun ondo, erregiriatxo, zure Zaindari Santuaz diardu". Ondo entzun neroan, ain zuzen be, aita begiratzen neban geiago izlaria baiño. Ainbat gauza iñostazan aren

betarte ederrak!... Aren begiak balzuetan *negar-anpulus* beteten ziran, berak alperrik est aldu nai ebazanak. Egi betikorretan amildurik bizi nai eban, onezkero ez zirudian lurrean bizi zanik!... Aren ibillia, alan be, urrin egoan oindiño azkenelik; urte luzeak igaro bear eben oraindik zeru anaia aren begi lilluratuetara edegi ta Jaunak bere zer bitzari zintzoaren *malkoak* legortu orduko...

Barriro nator igandeari buruzkora. Bizkor be bizkor joaten zan egun atsegingarri orrek ba-eukan bere melankoli ñitsa be. Konpletak deritxon errezueta arte osoa zan nire zoriona; errezu au egiterakoan, burura etorkidan eguna azkenetan egoala..., urrengo egunean barriro asi bearko zala betiko bizi-moldea, lana, ikasgaiak; eta lurtar erbestek samintzen eustan biotza... zeruko atsedeen betikoa opa neban, azkenik ez eukan Aberriko atsedena... Naigabezko sentipenak artzen eustan arimea Buissonets-etara biurtu aurretik egin oi genduzan ibillaldietan.

Familia orduko ez egoan osorik, aita ba, neure osabeari eder izatearren, beragaz izten ebazan domeka arratsalde bakoetxean Maria edo Paulina; pozik nengoan bakar-bakarrik neu be geratzen nintzanean, au bakarrik gomindatua izan baiño atsegingarriago jatan, olan gitxiago begiratu ta ederresten ninduelako. Nire atsegiñik aundiena zan nire osabeak esaten ebana enlzutea, baiña ez jatan atsegin niri ezer itandutea, eta bildurra emostan berak, bere belaunen baten gainean kokaturik, abots ederrez, "Bizar Urdin" abesten eustanean. Urduritsu itxaroten aita nire billa etorri eiten.

Biurtzen giñanean, sarnurkiro ñirñir egien izaretan jarten nebazan neure begiak eta ikuskari

onek birloraturik izten ninduan... An nekusan, batez be, *urrezko gitxi* andana bat, ni ameskor jarten ninduna, atsegin eztitan,T antzeko aurki turik (era onetan gitxi gorabera), aitari adierazoaz, nire izena zeruan idatzirik egoala esaten neutson. Gero ez neban ikusi gura izaten lur zirtzil ontako ezer eta eroan nengiala eskatzen neutson. Orduan, oiñak nun ipinten nebazan begiratu barik, neure burutxoa jaso oi neban urdin izartua ikuskatzea itxi bagarik...

Sukalde ta eskola

Neguko gau-aldielaz, zer esango?, domeketa-koetaz batez be? A! Nik bai poztasuna Zelina 'gaz batera aitaren belaunetan jartean, *domino jokaldi* baten ostean!... Berak bere abots ederrez abesten ebazan arimea pentsamentu sakonez betetan ebenak... edo-ta samurkiro gu itxirik, olerkiak oiukatzen ebazan betiereko ebenak... Azkenez gora igoten genduan danon artean otoitza egitera. Erregifiatxoa bere erregearen ondoan egokitzen zan, eta naikoa eban ari begiratzea santuak zelan erresetan daben jakiteko. Guenean, danok gentozan, zaarrenetatik asita, aitari gau onak eta mosu bat emotera; erregiña etorren, jakiña, azkenengo; erregeak mosu emoteko besoctan jaso oi eban eta berak abots zoliz oi: "Gabon, aitatxo, gabon, ondo lo egin; gau-ero egiten eban bardin. Ondoren nire amatzok artzen nindun besoetan eta Zelina 'ren ogera eroaten nindun; nik orduan itanduten neuntsan: "Paulina, ona izan naz gaur?... *Aingeru txoak egaz egingo ete dabe aire inguruan?*"*Erantzuna* beti zan baiezkoa, bestelan gau osoa emongo neban negarrez... Gero neure amabitxi be mosukatu ostean, Paulina beera jasiëtt zan eta Teresatxo

gaixoa bakarrik geratu oi zan illuntasunean; pozgarri jakon *aingerutxoak bere inguruan egazka* iruditzea; izuak artzen eban laster, illunpeak bildurgarri-akozan, bere ogetik ez bai ebazan iza rrak ikusten dizdiz maitekor.

Esker berezitzat dot zuk, Ama maite, lagundu zeustalako bildurra gainditzen. Noizik bein zeuk gabaz bakarrik eroan oi ninduzun urriñeko gela baten gauza bat billatzen. Ain ondo azi ta ezia izan ez ba nintz, bildurtia izango nintzan. Orain, ostera, nekez ikaratuko nau ezek... Neure buruari itanduten dautsot batzutan zelan azi al izan ninduzun ain maitatsu ta samur erregutu ta mizke egin bagarik, ain zuzen be ez eustazun ba izten uts-egite txiki bat be; ez eustazun egundo be errazoi barik asarrerik egiten, baiña ezta atzera egin be arturiko erabagi baten aurrean. Ondo nekian nik ez nebala al izango, ezta nik gura be, oinkada bat emon be, zuk galazo izan ba zeust. Aitak bera be zure naiaren mende egoan; Pcnnina-ren baimen barik ez neban etxetik urteten ela aitak eskatzen eustanean, nik erantzuten neutson: "Paulinak ezdau nai"... Bera etorren orduan baimena eskatzera. Batzutan, ari atsegin egiLealTen, baietz esaten eutson Paulinak, baiña Teresatxok arpegian igarten eutson ez eutsala biotzez esaten. Negarrari emoten eutsan poztu-eziña, *Paulinak* baietz esan arte eta gogo onez besarkatzen eban.

Teresatxo gaixorik egoanean, negu guztietan jazoten zana, adierazo eziña da zelako ama samurLasunez zaintzen eben. Paulinak ogeralzen eban bere oian (mesede esan-eziña), eLa gero nai eban guztia emoten eutson. Bein Paulinak *aiztotxo bat* atera eban limardiaren azpitik eta bere alabaxoari emonik idatzi ezin dan lakoxe zorabioan

murgil itxi eban: "O, Paulina!, arek oi, biotz-biotzez maite bait nozu, neugaitik zeure *aiztotxo* eder barik, *nakarrezko izardun* barik gelditzen zara?... Baina ainbeste nozun ezketiño, opetsiko zeunke zeure *orduria* ni il ez nadin?..." "Ez bakarrrik zu il ez zaitez, emongo neuke neure ordua-ria, zu osaturik ikustearren be emongo neuke, eta bereala egin be oparo ori". Pauitaa-ren itzok entzunaz, arrituta geratu nintzan eta nire esker ona aundia bait zan, adierazo ezirikaa... Udan noizik bein zorabioak izaten nebazan eta Paulinak zaintzen nindun beti samurkiro; ni poztu ta jost-erazteko, auxe bait zan niretzat osabiderik onena, *burditxoan* erabilten nindun baratzen zear eta gero, andi jatsi-azirik, margarita-txortak ipinten zituan bertan, *ardura* aundiz neure baratzeraíño eroanik, eta antxe jarten ebazan zeremoni ezgixiz...

Paulinak artu oi ebazan nire barruko ixil-gauza guztiak, neukazan duda guztiak argitzen eustazan... Bein ikusi-eragin neutson neure arrimena Jainkoak ez eutsela zeruan aukeran guztiai aintza bardiña emoten, danak beraz etzirala zoriontsu izango-ta. Paulinak aitatxoaren edontzi aundi bialla bialdu nindun, eta ipinteko berau itandu eustan. Biak egozala bardin erantzun neutsan eta ezin leikioela ur geiago bota, ezin bait eben artu areago. Nire Ama laztanak orduan ulertu eragin eustan Jainkoak zeruan aukeratu bakotxari artu leikean beste aintza emoten eutsola eta beraz ez ebalaz azkenengoak lenengoaren bekalxik izango. Eta olantxe, neuk ulertzeko moduan goi-ekuturik bikaiñenak be ipiñirik, zuk, Ama. ba zenkian nire arimeari bear eban janaria emoten.

Bene-benetako poztasunez ikusi oi neban •rte-

ro sarien banaketa etorten!... Onetan, beste guztian lez, zuzen jokutzen zan eta ez jatazan emoten merezi izan nebazanak baiño. *Bakarrik eta zutik batzar nabariaren aurrean*, "Prantzt'ko ta Naparroa "ko erregeak" irakurritako epaia enizuten neban. Nire biotzak indartsuago taupa egian sariak eta koroia artzerakoan... Epai-irudi bat lez zan niretzat!... Bertatik, sariak banandu ondoren, erregiñatxoak bere soiñeko zuria izten eban eia antzez-jolas aundian parte artu egian zornorrotzen alegindu oi ziran!...

Etxeko jai oneik bai zirala alaiak!... Urrin nengoan ni orduan, neure errege maitagarria ain doatsu ikusiaz, laster gaiñ etorkozan proba aundiak aurrez susmatzeko!...

Ikuskari berezia

Egun batez, alan be, Jainkoak erakutsi eustan, ikuskari bene-benetan oiezlako baten, aurretiaz gertatu gura euskun probaren irudi bizia.

Kanpotik zan aita egun batzuk zirala joanda; oindiño beste egun bi igaroko ziran elxera biurtu aurretik. Arra tsaldeko ordu biak edo irurak izango ziran. Dirdaitsu dizdiz egian eguzkiak eta izadia jai-itxuraz oso-osorik. Bakarrik nengoan baratz aundira emoten eban ganbarako leiostik begira. Aurrera begiratzen neban, espirtua gogarketa alaiz nebala, eta orretan ikusi neban, bekoz beko neukan ikuztoki aurrean gizon bat ikusi neban aita legez jantzita, goibe bardifiekoa estalita eukan burua kolore dudazko alkozanda antzeko bategaz, olan ez neutson arpegia ikusten. Aitarenaren antzeko kapela bat eroian. Neure baratz pitiñaren

inguruan ibilli zan neke aundiz... Izatez-goitiko izu-ikarakjo eban nire arima, baiña beingoan uste izan neban aita bear bada itzuli zala eta niri itsu-mustu bat emoteko an gordeko zala; nik orduan dei egin neutson abots zoli, ta biotz-dardar; "Aita-txo!, aitatxo!". Gizaseme ezkutsuak antza ez eustan entzuten; aurrera jarraitu eban, ezer ezpalitz lez, bere ibillian, burua biurtu be egin barik. Ni ari jarraika begiakaz, eta ibilpide aundia zatitzen eban basartetxora zuzentzen ikusi neban; uste neban zugatz aundien bestekaldean ostenduten ikusiko nebala, baiña urtua zan orduko goi-atsezko ikuskaria... Guzti au unetxo batekoa izan zan, baiña nire biotzean barru be barru josirik geratu zan ezkerro, gaur be, 15 urte geroago... aurre-aurrean dot ikuskari ori oraindik begi aurrean ba'neuka lez...

Maria zeugaz egoan, ene Ama, ni nengoanagaz erdikide egiten zan batean. Niri aitari deika entzunik, bildurtu egin zan, uste izanaz, gero berak adierazo deustanez, gauza arrigarriren bat jazoten zala. Bere biotz-zauskada gorde-azorik, neugana urreratu zan, zer zan jazotan jatana aitari deika ibilteko, au Alenzon-en egoala-ta; adierazo neutsan orduan ikusi-barri nebana; ni otzandu nairik, Mariak esan eustan Biktori izango zala bear bada ni ikara tzeko, burua bere amantalaz estalduta; baiña oni itandurik, Biktorik baieztu eban berak ez ebala urten eskaratzetik. Beste aldetik, ni zigur nengoan gizon bat ikusi nebalata, aitaren itxura bardin-bardiñekoa. Gero irurok joan gintzazan zugatz-sail oster, gizonik andik ibilli zanaren azternarik aurkitu ez genduan ezkerro, zuk esan zeustan orretan ez pentsatzeko geiago...

Ezin neban a aztu; irudimenak sarri ekarstan aurrera nik ikusi neban irudia... Sarri baita jaso-azo nai izan neban esan-naia gordeten eustan zapia, biotz-ondoan neukan ba ikaskari au egunen baten iragarria izango jatalako susmo oso-oso... Luzaro itxaroa izan zan egun au, baiña 14 urteren ondoren, Jainkoak berak urratu eban mistmioz beteriko itzalkia.

Jesusen Biotzaren Maria Aizteaz nengoala, beti lez, beste bizitzako gauzak eta geure umetako gomutak ziran gure autagai; 6 edo 7 urteko nintzala izan neban ikuskaria gogora ekarri neutsanean, bat-batean, jazokun arrigarri aren zeaztasunak biribildurik aldi berean ulertu genduan zer adierazo nai eban... Aitatxo zan, izan be, nik ibilten ikusi nebana urteakaz makur... Bera zan, bere betarte agurgarri gaiñean, bere buru zmizka gaiñean, bere proba *aintzatsuaren* iker-ezaugarria eroialarik... Jesusen Arpegi agurgarria lez, bere nekaldian estaldua, orrelaxe bere zerbitzari leialaren arpegia be estalduta nai eban bere atsakabezko egunetan; dirdir egin egian zeru-aberrian bere Jaunaren ondoan, Ilz Betikorra gaz... Esan-eziña dan aintza onen altzotik, bera errege zan lekutik, gure aita maileakjadetsi dausku, gure proba baiño 10 urte aurretik, ulertarazteko grazia; Jainkoak aurretiaz erakutsi euskun aitak zelan bere seme-alabai begiz jo eragiten dautsen eurentzat gertatzen dabillen etorkizun bikaiña, aurretiaz poz-atsegindurik euren erentzi izango diran azkenik bako ondasunak...

Zergaitik Jainkoak emon eustan niri argi au? Zergaitik erakutsi eutsan neskato ain txikiari ulertu ezin leikean gauza bat; gauza bat, ulertu ba'leu, naigabez ilgo zanekoa? Zergaitik, baiña? Ona ola-

ko misterioetatik bat zeruan bakarrik bear bada ulertu ta betiraun osoan rñiretsiko doguna...

jainkoa bai dala ona!... Emoten dauskuzan indarren neurrian bialdu oi dauskuz probak be. Iñoiz be ez nebazan eroan al izango, esan dodan lez, ezta pentsamentuz be, geroak ostenduten eustazan atsekabe mergatzak... Ezin neinkean gogora ekarri be, ikaraz dardaratu barik, aitatxo *leitekenik*... Bein eskillara baten gaiñera igonda egoan, eta ni bean doi-doi nengoalarik, oi u egin eustan: "Urrindu zaitez, *txiki*, jausten ba naz zapalduko zaitut". Barruz nastau nintzan au entzunaz eta, urrindu bearrean, mailladiari loturik geratu nintzan, au pentsatuz: "Aitatxo jausten bada, ez dot izango bera ilten ikusteko penarik, beragaz ilgo nintzake-ta". Ezin dot adierazo zenbat maite neban aitatxo, arrirnen jatan aren edozer gauza. Bere gogai ta pentsamentuak azaltzen eustazanean (ni adi ilez alaba aundiago banitz lez) nik esan oi neutson, gauza orreik gobernuko gizon aundiai esanik, bear bada errege izateko dei egingo leuskioela eta orduan Frantzia iñoiz baizen zoriontsu izango litzakela... Baiña pozik nengoan barruz (eta pentsamentu burukoi lez bota oi neban) aitatxo nik baizen ondo iñok be ezagutzen ez ebalako, bera elduko ba litz ba *Frantziko eta Naparroako* errege izatera, ba-ekian zoritxarreko izango zala, errege guztien zoria orixe dalako eta, batez be, orrela niretzat bakarrik ez litzaken errege izango...

Trouville

Nik 6 edo 7 urte neukazan aitak Trouville' ra eroan genduzenean. Ez dot aztuko itxasoak

itxi eustan dartada, eta atertu barik so nengion; bere gurentasuna, bere olatuen orroa, dana egoan nire arimean berbetan Jainkoaren aunditasun eta al-izateaz. Gogotan dot ondartzan zear genbillzan-la gizon eta emakume batek zelan begiratzan eusten pozarren ikusirik aitaren ondoan ni jauzika, eta gugana urreratuz itandu eutsoen bere alaba ete nintzan, eta esan eutsoen ni neskato guztiz txarma nta nintzala, eta eder izan jatan, siñisten ez neban arren. Zuk ardura aundia ipinten zenduan, ene Ama maite orrek, ene errubagetasuna orbandu leiken edozer gauza nigandik urrintzen, eta batez be nire biotza uskerira itxartu leiken ezer entzun ez nengian. Nik bere itzai eta Man'renai bakarTi egin oi neutsen kasu (eta zuek ez zeusten iñoiz be kunpildunk egin), ez neutsen jaramonik emon andren berba ta **mirespenezkoal** diñot.

Arrats-beran, eguzkia olalmetan murgillzen dala dirudianean, *erreten diarlsua* itxirik, aitz baten gaiñean jarten joaten nintzan, *Paulina* 'gaz baka-rrik. Gogora nenkarren orduan *urrezko ildoaren* historia erdiragarria... Luzaro begizatzen neban erre ten argitsu au, ontzitzoak bere bere zapi polit zuriak egin bear eban bidea argituzko graziaren irudia... Paulina 'ren alboan, jesusen begitutik neure arimea iñoiz be unintzeko erabagia artu neban, baketan abantegin dagidan zeruko abernrantza...

Nare ta zoriontsu joian bizitzea. *DliSS07111C1S-eta.n* biran neukan biots-sarnurtasuna azi-azoten nindun, baiña naiko adiñeko nintzan onezkero gainpeka asteko, mundua ta beronen mixeriak ezagutzen asteko ain zuzen be.

III ATALA

ABAT-IKASTETKEAN IKASTEN ANDRA MARIAREN IRRIBARREA

Zortzi urte neukazan nik Leoniak ikastetxea itxi ebanean, eta neuk artu neban Abat-etxe eskolan aren lekua. Sarri entzun dot esaten ikastetxean emondako aldia izan oi dala bizitzako onena ta zoriontsuena. Nirentzat etzan orrela izan. An igarro nebazan bostak izan ziran niretzat neure bizitzako tristeenak. Neugaz euki izan ez ba neu neure Zelina lastana, ez neban iraungo illa bete be gaixotu barik... Loratxoa oitu egingo zan bere sustrai makalak *lur aukeratuan*, ain zuzen be beretzat egiñean. Orixegaitik gauza latza iruditzen jakon mota askotako lora artean egotea, suster samurtasun gitxikoen artean batzutan, bizi izateko bear eban janaria *guztizko lur* batean aurkilzera bearturik...

Ikastetxeako bizitza

Zuk ain ondo gertatu ninduzun, ene Ama maite, ikastetxera eldu nintzanean neure adiñeko neskatoen artean aurreratuen nintzan ni. Adiñez guztiak ni baiño zarrago ziran ikasleen klasean jarri ninduen. Euretatik bat, 13 edo 14 urtekoa, etzan burutsua; baiña besteen gaiñetik jarten ekian, baita irakasleen artean be. Ain gazte nintzala ikusirik, ia beti neure klaseko aurrenengoa ta

monja guztiak maite ninduela, bekolxak artu eban antza, ulertzekoa ikasle barruko bategan, milla eratara ordaindu eragin eustazan neure arrakesta txikiak...

Bildurtti ta aul izatez nintzalako, ez nekian nik neure buruaren alde egiten, eta ix-illean negarrari emon, orixe zan egiten nebana. Ez nintzan kejatzen, ezta *zeuri* esan be, neure sufrimentu oneik; baiña ez neukan birtute naiko bizitzeak dakarskuzan mixeriok, eta nire bioitzxoak asko sufriduten eban,.. Zorionez, arratsalde bakoboean barriro aurkitzen neban aitaren sukaldea, orduan asazkatu oi zan nire biotza. Neure erregearen belaune tara zapart nengian, emon eustezan notak esaten neutsozan eta aren mosuak aztu eragiten eustazan pena guztiak... Nik bai iragarri neutsola pozez gaiñezka neure lenengo *idatzélanaren* ondorioa (Edesti Deunari buruzkoa), *puntu bat* falta jatan gorenengoa eukitea, Moises'en aitaren izena ez bait neban jakin. Lenengoa izan zan eta zidarrezko irudi polit bat irabazi izan neban. Sari lez, aitak *ogei* zentiinoko *dirutxo eder* bat emon eustan erregalotzat kutxatxo baten gorde nebana, eta gero be, ia eguen guztietan, ortxe gorde daroat diru barri bat, beti *neurri* bardifiekoa... (kutxa ontatik ateraten neban diruajai aundietan, neure ziskutik limosna bat egin nai nebanean, Fede-Zabalkundeko eta beste egintza antzekoetarako). *Paulina*, bere ikaslearen aurrerakuntzakaz zorerazorik, aro bat emon eutsan ikasle ona izanik jarraitu egian poztu nairik. Txiki gaixoakba eukan familiko pozituri onein premiñarik; olako barik, ikastetxeko bizia gogorregi izango jakon.

Eguen arrastian oporrak eukazan, baiña etziran Paulina 'ren oporrak lakoak; oneik ez ebazan

emoten ikus-lekuan aitagaz... Neure lengosiña txikiagaz jolastu bear neban eta Maudelonde'koakaz, ez Zelina'gaz; onegaz nai izaten neban nik jolastea, etxean *beragaz bakarrik* nengoa-nean. Beste neskatoen antzera jolasten ez nekialako, neketsua jatan, ni ez nintzan lagun atsegiña. Al nebana egiten neban besteen antzekoa izaten, baiña ez neban lortzen eta gogait egin oi neban, eta benetan egin be, bereziki arratsalde guztia *taldeka dantzari* igaro bear izaten genduan. *Izarra-ren* baratzerajoatea jatan bakarrik atsegin; orduan ni nintzan danean lenengo, eurez batzen nebazan lorak, politenak aukeratuaz, bekatxa ta garra sorturik neure laguntxoan artan.

Baita eder jatan Maria (Guerin)-egaz bakarrik geratzea, gitxitan jazoten zana. Zelina falta zalako, Maudelonde jolas arruntetara eroan oi ebanak, edozein aukeratzen izten eustan askatasun osoz, eta nikjolas barri bat aukeratu oi neban. Maria eta Teresa *bakar-zale* bi egiten ziran, eta eurok ez euken txabola zirtzil bat, gari-solo pitin bat eta ortuari batzuk zaintzeko. Begitu ta ikusi orrelaxe emoten eban bere denpora, au da, bakarti bat beste otoitzekoari ordezkako egiña; bear zanean bizitz eragillean be jarduna. Dana egiten zan alkar-aiturik, ixillik eta lekaimen bizitzan be oso-oso zana moduan Nire izeko billa etorkidanean geure ibilladia egiteko, kalean be geure jolasean ekiten geuntson.

Bakarti biak errosarioa be alkarregaz esaten eben atzamarrakaz kontua eroanik, euren eraspenna jente sen-gitxikotik estaltzearren; baiña egun baten bakarti gazteenari aztu jakon ori: arratsaldean artzeko pastel bat ernon eutsoen, jaten asi orduko Aitaren aundi bat egin eban eta onek

munduko bada-ezpadako guztien irribarrea ler-
azo eban...

Maria ta biok beti gentozan bat, gustu bardiñak
geunkazan, baiña bein *gure naimen-batasunak*
mugak igaro zituan. Arratsalde baten, Abat-etxetik
itzuliz gentozala, Mariari esan neutson: "Zuzendu
nagizu, begiak iztera noa". "Neuk be itxi nai do-
daz" esan eban ak. Esan eta egin. Bakotzak bere
naia egin eban, *eztabaida* barik... Espaloitik

ez geunkan beraz kotxeen bildurrik; minutu
gitxiko ibilte gozatsu ondoren, itsu antzera ibil-
teak dakazan gozotasunak iruntsi ondoren, txiki
biak, balditurik, *batera* jausi ziran denda baten
atean egozan kaja batzuen gañera, edo obeto,
eurak jausi-eragin eutsen. Suminduta urten eban
dendariak bere salgei ta merkantziak batzeko.
Naiezko itsu biak bakarrik jagi ziran ela urrats
onean joiazan, *ondo* zabalik begiak, Jaunaren esa-
nak, dendaria baizen asarre zanarenak entzunaz...
Zigor antzera, alkarregandik bereiztea erabagi eban
eta egun aretatik Maria ta Zelina alkarregaz joia-
zan, ni Juanagaz **Onek amaira eban**
gu bion *nai-batasun* geiegia ela etzan erabagi txa-
rra izan nagusiagoentzat be, oneik ba gutaz beste-
ra, ez bait e^sozan bat sekula be eta bide arlo guz-
tian eztabaidaka ebiltzan. Onela bake osoa egin
zan.

Teresa eta Zelina

Oindiño ez dot ezer esan Zelina'gaz neukazan
neure barru-artu-emonai buruz. Guzia esan bear
ba neuke, ez neuke iñoiz amaituko!...

Lisieux 'en paperak alda tu ziran. Zelina ira txo
txiki bat egin zan, maltzurkeriz betea, eta Teresa

neskato on, naiz-ta larregi leegarti... Au etzan eragozpen Zelina ta Teresa alkar gero ta maiteago izateko; batzutan ba ebezan euren eztabaidak, baiña gora aundi bakoak eta mamiñez beti etozan bat. Bai, egiaz diñot nire aitzatxo maiteak iñoiz be ez eustan *sufridu* eragin; bestera, bera izan da niretzat eguzki-izpi lez, beti alaitu ta poztu oi ninduana... Zelan adierazo ete neike onek Abatikasgoan salatzen ninduenean ni babestean nindun bizitasuna!... Nire osasunaren ardura geiegia eukan, batzutan niri gogait eragiteraiño. Laket jatan bere *jolasean ikustea*; gure txikitxoen talde guztia alkartu oi eban eta irakasle trebe batek lez klasea emoten eutsen, bere alabak beti onak izan eitezan ardura aundia izanik, nireak osteria sarri klaserik egotziak izaten ziran okerrak ziralako... Klasean ikasitako gauza barri guztiak iñostazan, onek poz aundia emostan eta zientzi oxin lez begiratzen neutson. "Zelinaren alabatxo" titulua emon eustan; onela nigaz muzintzen zanean, bere asarre nagusia adierazten eustan, au esanaz: "Orain etzara nire alabatxo, amaitu da ori, *beti gogoratuko naz ...*". Orduan ez neukan beste biderik Madalena' ren antzera negar egitea **ni bere** alabatxo lez aurrerantzean be eukiteko eskatuaz. Gero besarkatzen nindun etzala *ezertaz be gogoratuko* esanik!... Ni poztu nairik, beronen andrakilletatik bat arturik, esan oi eutson: "Laztantxu, besarka eizu zeure izeko". Bein andrakillea ariñegi ebillelako ni besarkatu nairik, a tzamartxoak sartu eustazan *surretik*... Zelinak, ez bait eban naita egin, arriturik begiratzen eban, surretik dindil egoan andrakille; izekoa etzan nagiegi ibilli bere lobaren besarkada lar samurrak lekutzen eta jazoera berezi a zala-ta, barreari emon eutsan gogotsu.

Politena izan zan gu, batera, clendan geure gabon-sariak erosten ikustea. Arduratsu bata bes-teagandik gordeten giñan. Bost edo sei gauza dire-renteak erosi bear genduzan, eralgiteko geunka-zan 50 zentimogaz. Eztabaidaka genbiltzan nok gauza *politagoak* erosi. Erosita gauzakaz lillutatur-rik, urteko lenengo egunaren zain gengoan ur-duri, alkarri eskintzeko geure erregali baliotsu-ederrak. Lenengo itxartzen zana alegintzen zan besteari urte asikera zorionak emoten; ondoren emoten geuntsozan alkarri eta bakotxa 50 zenti-mogaz erositako altxorra miresten geratzen zan...

Erregalu pitin oneik guretzat *geure osabeak* egiten euskuzan *gabon-sari* ederrak baizen atse-gingarri ziran; au gaiñera gure poz-atsegiñen asie-ra besterik etzan. Egun orretan bertatik jantzi oi gintzazan eta bakotxa gertu egoan aitaren samara zapart egiteko. Bere gelatik urtenaz ba poz-oivak entzuten ziran etxe guztian eta aita pozago zirudian gu orrela ikusita... Mariak eta Paulinakeuron aizatxoal egiten eutsezan erregaliak ez euken ainbeste balio, baiña poz *aundia* laindu oi eus-kuen... Al, sasoi orretan ez gengoan *zarpilduak* gure arimea, bere guritasun osoan, edegiz joian goiz-iruniza artzean lora zoriontsu baten antze-ra... Aizeño bardiñak zabunka ebiltzan gure lili-kukutsak eta batari poza naiz atsekabea emoten eutsonak, besteari be emoten eulson. Dai, gure pozak bionak ziran, au ondo ulertu neban nere Zelina maitearen lenen jaunartze egunean. Ni ez niñioian oindiño Abat-elxera, ez neukazan zazpi urte baiño, baiña biotzean gorderikdaukat gomuta gozo bat, zuk, ene Ama, Zelina'ri egin zeuntson gertakuntza. Arratsalde guztietan, zeure belaun gain jarririk, egitera joian egintza aundiz berba egiten zeuntsan. Nik adi-adi entzuten neban, neu

be gertatu nairik; baiña zuk sarri txikitxo ninl zala-
ta andikjoateko esaten zeustan. Minganijatan au,
eta uste neban lau urte etzirala larregi Jainkoa
artzeko gertakuntza egiteko...

Arratsalde baten esaten entzun neutson, lenen-
go Jaunartzetik, bizitza barria asi bear zala. Berta-
tik erabagi neban ez nebala itxaron bear, Zelina'gaz
batera asi baiño...

Iñoiz ez nintzan konturatu zenbat mai te neban
iru eguneko bakartade orrelan beste. Lenengo
neure bizitzan banan tzen nintzan beragandik, ez
nintzan ogeratzen aren oian... Lenengo egunean,
bera etzala etorriko azturik, geriza mordo bat
gorde neban, aitak erosi eustana, beragaz batera
jateko; etzala etorten ikusirik, oso triste geratu
nintzan. Aitatzok poztu nindun, urrengo egunean
berak Abat-etxera eroango nindula esanik, Zelina
ikustera eta orduan emon al izango neutsola beste
geriza txorta bat...

Zelina 'ren lenengo Jaunartze egun neureak
lakoxe poz-atsegiña itxi eustan. Goizez itxartu
nintzanean, bakarrik neure oge aundian, pozez
gablezka nabari nintzan. "Gaur da!... Eldu da egun
aundia..." Itzok esan eta esan nenbillen. Neu nin-
tzala esan eikean lenengo Jaunartzea egin bear
ebana. Uste dot, egun orretan, grazi aundiak artu
nebazala, eta neure bizilzako *ederrenetako* bal lez
daukat.

Paulina karmeldar

Apur bat atzera itzuli naz gomutaki gozo atse-
gintsu au gogorazteko. Orain Teresatxoren biotza

apurtu eban proba mingotsaz itz egin bear dUt, nik ain samurkiro maite neban *amaIxo*, *Paulina*, Jesu-sen kendu eustanean...

Paulina 'ri esan neutson bein bakartia izan nai neukala, urriñeko eremu batera joan beragaz; nire guraria berea be ba-zala jakitean, arriturik gelditu nintzan, eta itxaron egiala ni aundia izan arte biok batera joateko. Benetan ez esan eustan, dudarik bage, baiña Teresatxok benetan artu eban. Zelakoa etzan izango, ba, bere naigabea, egun baten bere aizta Paulina, laster Karmel komen-tuan sartuko zala Mariagaz berbetan entzutean?... Nik ez nekian Karmel zer zan, baiña ulertu neban arek ez eustala *itxarongo* eta laster galduko nebala neure bigarren Ama. Al, zelan adierazo nire biotz-rniña?... Beingoan ulertu neban bizitzea zer dan, ordurarte ez neban orren goibela aurkitzen, baiña oraingoan zan legez *bere* garraziasun osoan jarri jatan aurrean; ulertu neban bai sufripena baiña etzala, etenik bako banaketa, Malkogarratzakbota nebazan, ez bait neban oraindik ulertzen buru-ukapenaren *poza*; *aala* nintzan, oso *aala* eta grazi aunditzat daukat neure indarren gaiñetik egoala zirudian proba ikaragarria eroan al izan nebala-ko... Apurka apurka jakin izan ba 'neu neure Paulina maitea ba-joiala, ez neban bear bada ainbeste sufriduko, baiña ez ustean jakin izanik, sastakai bat biotzean sartu ba leuste lez izan zan...

Beti gogoratuko dot, ene Ama maite, zein sa-murki poztu ninduzun... Gero azaldu zeustan Karmel komentuko bizi-modua, oso ederra irudi-tu jatana! Zuk aurretiaz esana barruz ausnarturik, Karmelo zala ulertu neban ni be gordetan joan neiten *erentua* orixe zala... Bene-benetan ulertu neban, duda-izpirik ez gelditzeraifio ulertu be.

Etzan errez eroateko neskal o baten amesa, jainko-dei baten ziurtasuna baiño. Karmelora joan nai neban, ez Paldina-gaitik, Jesus-egaitik bakar baka-rrik

Sarri pentsatu neban itzak ezin dabela adierazo, baiña poztasun aundi bat izten ebela nire ariman.

Biaramonean Paulinari iragarri neutson neure ixil-gordea, eta onek, nire gurarietan Jainkoaren naia ikusirik, esan eustan beragaz joango nintzala laster Karmeloko Ama nagusia ikusten eta ari adierazo bear neutsola Jainkoak biotzean jarten eustana... Igande bat aukeratu zan ikertaldi garrantzitsu au egiteko, Asko naigabetu ninduan Maria Guerin neugaz geratuko zala jakitean, txikia zalako karmeldarrak ikusteko; bakarrik geratzeko bide bat aurkitu bear neban; ona buruak zer emon eustan; Manari esan eutson, Ama Nagusia ikusi bear genduan ezkerro, onak eta eziketa aundikoak izan bear genduala; orretarako geure *seltretualt* esan bear geuntzazala; bakoxta une baten urtengo zan eta bestea bakarrik itxi. Mariak siñistu eustan eta *ez eultazan ixillalt* esatea, iguingarri jatan arren, bakarrik geratu giñan, bata bestearen ostean, geure Amaren ondoan. Neure *ixilpeko garrantzitsuualt* entzun ondoren, Gontzaga'tar Maria Amak onlzat artu eban nire goi-deia eta esan eustan ez ebela 9 urteko moja-geirik artzen eta 16 bete arte itxaron bearko nebala... Etsi ta bat-etorri nintzan, nik bene-benetan nai izanda be ainbat ariñen sartzea, neure lenengo jaunartzea egiñik Paulinak. San Agustiñen Teresa Aizta, ikusten etorri jatana, etzan asetzen ni polila nintzala esan eta esan... Ez nintzan Karmelo'ra urreralzen gorapenak artzeko; olan, iztokilik urtenik, Jainkoari eten barik esaten neutsan *Beragaitilt* bakarrik izan gura nebala karmeldar.

Paulinai oraindik munduan geratzen jakozan egunai guna ateraten alegindu nintzan; egun guztietan, Zelina ta biok pastelak eta gozokoak eroaten geuntsozan, laster ez ebala geroago jango eta. Bere alboan gengozan beti, unetxo baten be baketan izten ez geuntsola. Azkenez, eldu zan urrillaren 2, malko eta bedeinkapenen eguna; orduantxe jesusek aukeratu eban bere loraetatik lenengoa eta urte batzuk geroago beragaz alkartzera etorriko jakozanen *ama* Izango zana.

Begi aurrean dotoindifio Paulina'ren azkenen-*go* mosua artu neban lakua. Izekoak gero danok eroan ginduzan mezatara, aitag Karmel mendia igoten eban bitartean bere *lenengo oparia* eskitzen... Negarrez egoan famili osoa, eta jenteak, eleizan sartzen gu ikusiz, arriturik begiratzen euskun; baiña berdin eustan au ta ez eustan negarra galazoten. Dana amildu ba litz be, uste dot, nire inguruan, ez nintzala konturatuko. Gora begiratzten neban zeruurdin ederra eta gelduta nengoan eguzkiak ain dizditsu argi egin leikela ikusirik, nire arimea goibel be goibel aurkitzen zalarik... Zuk, ene Ama maite. uste izango dozu geitu egi len dodala sentitzen neban atsekabea?... Ba-dakit ez ebala izan bear ain aundia, barriz Karmelon idoroko nebanaren itxaropena neban-eta; baina nire arimea urrin egoan oindiño ¹¹⁷⁷¹⁰ *tze t ik*, Proba askotatik igaro bear oraindik opa neban elburua jo orduko...

Urrillaren 2 zan ni Abat-ikastetxera biurtzeko eguna; ara biurtu bear neban, ba, naiz-ta atsekabetan aurkitu... Arratsaldean izekoa etorri ja tan Karmelo'ra joateko eta ikusi neban neure Paulina maitea, burdiñezko sare ostean... O!, zenbat sufri-
du dodan Karmelo'ko iztokian! Neure arimearen

kondaira idazten dodan ezkerro, dana konlatu bear dautsat neure Ama maileari eta autortu bear dautzut zure moja-sartze aurretik izandako neke-iniñak ondoren etorri ziranen aldean etzerala ezer izan... Eguen guztietan sendi osoa joan oi gintzazan Karmelo'ra. Nik, Paulinaz luzaro itz-egitera oituri-rik negoan ezkerro, naiz-ta nekez lortu neban bisita ostean bi edo iru minutu beragaz egotea; negar baten emoten nebazan minutuolz biotza urtuta andik alde egiñik... Ez neban ulertuten zuk neure izekogaz adeitsuago izatearren, zeure alabatxoak kaz baiño berba geiago egiten zendula Juana ta Maria'gaz... Ez neban ulertzen ela neure biotz barrenetik uste neban: "Galdu dot Paulina!!". Arrigarria da zelan eratu zan nire espiritua suftimentuan artean; era berezian moldatu be, eta laster gaixotu egin nintzan.

Gaixotasun bakana

Izan neban gaixoa, dudarik bage, deabrugandikoa izan zan. Paulina Karmelo'n sartu zalako, asarre zan apika eta niregan artu nai izan eban apena, geroan gure familiaren egingo gatzaren orde; baiña ak ez ekian Zeruko Erregiña eztiak zaintzen ebala bere loratxo auskorra, irriparka eukala bere aulki garaitik eta gertu egoala ekatxa baketzeko, bere naitaez trukutz egitera joian unean bertan...

Urte azkenerantz, ia mingarri ez jatan jarraiko buruko min ariña senli tzen asi nintzan. Neure ikasketak jarraitzeko beste ba nintzan, eta iñor etzan nigaz arduratzen. Onek iraun eustan 1883'ko Pazko jairarte. Paris'era joana zan aita Maria la Leonia'gaz. Nire izekok bere etxera eroan nindun Zelinagaz.

Arrasti baten, ene osabak berarekin eroan nindun, eta amatxo ta igarotako gomutak gogora ekarri eustazan samur be samur eta nik, barru-barru eragiña, negarrari emon neutsan; orduan, ni sentikorra nintzala esan eustan eta gogoa barreriatu bearra neukala oso, Pazko opor-aldietan, neure izakoaz batera poz-atsegin ugari artzea erabagi eban.

Arratsalde atan katoliku batzoki^ya joan bear genduan. Izekoak, ni oso nekaturik nengoala ikusirik, ogeratu nindun; jantziak kentzen nebazala, otzikara bakan bai zentidu neban. Izekok, otz nintzala uste izanik, mantaz ela botella beroz batu ninduan, baiña ez eban be nire dardara arindu al izan ia gau guzlian iraun ebana noski. Nire osabea, batzoki katolikutik neure lengusiñakaz eta Zelina-gaz biurtu zanean, arriturik geratu zan ni berak guztiz astuna uste eban egoera atan ikusiaz, baiña ez eban adierazo nai izan, nire izekoari bildurrik ez emoteagaitik. Urrengo *egunean* Notta osagilea-gana joan zan; bat etorren nire osabearekin, gaixorik nengoala, benetan astun, neskato gazte baten-tzat gaixotasun bakanez. Mundu guztia egoan izuturik. Nire izekoak naitaez euki bear nindun bere etxean, eta guztiz arduratsu zaindu nindun, bene-benetako ardura *antakorrez*. Aita nire aizta nagusiakaz Paris'tik itzuli zanean, Aimee-k arpegi oso tristez artu ebazan ela Mariakuste izan eban ni illa nintzala... Baiña gaixotasun au etzan ni il nendin, Lazarorena lez, Jainkoa goretsia izan eiten baiño... (Jn. 11, 4). Egiaz izan zan, nire aitatxoaren etsipen arrigarriagaitik, "bere alabatxoa *zoratu* edo *ilgo* zala uste izan eban eta. Baita izan zan Mariaren etsipenagaitik be... Al, zenbat sufridu dauan neugaitik...! Esker onez beterik nauka nigaz utsean euki ebazan ardura guztien alderako... Biotzak

iñotsan nik zer bear neban eta ama baten biotza beti da osagille batena baiño *jakitunago*, igarten daki bere semearen gaixoari zer jakon egokien...

Maria gaixoa neure osabearen etxean egokitu bear izan eban, ni orduan ez nintzan gauza ba Buissonets'era aldatzeko. Bien bitartean, ba etorren Paulinaren abitu artze eguna. Nire aurrean ez eben ortaz berbarik egiten, ara ez joateak zenbat atsekabetuko nindun jakinik; baiña nik sarri niñarduan ortaz, eta orduko ondo egongo nintzala neure Paulina laztana ikusten joateko.

Ain zuzen be, Jainkoak ez eustan ukatu nai izan poztasun ori edo, obeto, poztu ta alaitu nai izan eban bere *maitetroa*, bere alabatxoaren gatzaz ainbeste sufridu ebana.... Ikusi dodanez, Jesusek ez ditu naigabetu gura bere alabak euren ezkontza egunean; jai onek odei bakoa izan bear dau Paraisuko poz-atsegiñen aurrerapen bat; ez dau erakutsi onezkero 5 bidar?... Al izan neban bai besarkatu neure Ama maitea, bere *belaun* gainean jarri eta txeraz bete... Ikuskatu al izan neban dizditsu, ezkontzako soiñeko zuriaz... Al, egun ederra izan zan neure proba illunaren barruan; egun ori, alan be, Jesus'ean igaro zan... Arin igon bear izan neban Paulina' gandik urrin eroan ninduan kotxera... urrin neure Karmelo maitetik. Buissonets'era eldu giñaneko, ogeratu ninduan, ez neure gogoz, nik esaten bai neban guztiz ondo nengoala, osaturik eta ez nebala ardurarikbear. Ai!, neure probaren asieran nengoan oindiño!

Urrengo egunean jausi nintzan barriro, aurretik egon ez nintzan lez, eta gaixotasuna ez osatze-ko moduan gaiztotu zan, giza-jakitunak iñoenez... Ez dakit azaldu gaixo ain arrotza; orain ziurtmik

nago deabruaren lana izan zala; baiña osatuta gero be luzaro siflisturik egon nintzan, gaixoarena egin nebala, eta au benetako martiritza izan zan nire arimearentzat... Mariari esan neutson eta al ebanez onek poztu ninduan, bere oizkoontasunez; autortzan be esan neban eta nire autorlea be alegindu zan bizkortzen, eziña zala esanik ni egon nintzan beste denporan gaixoarena egin al izatea. Ziur asko garbitu ta batez be aapal-azo gura ninduan Jainkoak itxi eustan *barne inartiritza* au, Karnelo'n sartu nintzan arte; gure gogo *Aitak* emen xarmaduraz lez urtu ebazan nire ezbaiak, eta ordutik baketan nago oso-osorik...

Ezta arrigarri egiaz egon barik, gaixorik nengoala iruditzea, pentsatzen ez nebazan gauzak esan eta egiten nebazalako. Makal nengoala emoten neban beti, zentzunik ez euken berbak esanez, ela alan be, *errazoia* iñoiz be ez nebala galduta nago. Sarritan joana gelditzen nintzan, zirkiriik txikiena be egiteke; Eurak nai ebena egiten itxiko neutsen, il azten be bai; entzuten neban orraitino nire inguruan esaten zan guztia, eta oraindik dana gogoratzen dot...

Bein bai jazo jatan begiak ezin zabaldurik luzaro egon nintzala eta beingoan edegi nebazala bakarrik aurkitzen...

Deabruak artu ebala, uste dot, kanpotiko indar bat niregan, baiña ezin zan urreratu ez nire arimara ez nire espiritura, *izu-ikara* aundi bat sortzeko ezik gauza batzuen aurrean, esate baterako, alperrik artu eragin nai izaten eustezan osabide ezerezek. Baiña Jainkoak deabruari izten ba eutson nigana urreratzen, aingeru ikusgarriak be bialtzen eustazan... Maria beti egoan nire age ondoan ni jagoten, eta ama samur batek lez poztuten

ninduan. Egundo ez eban erakutsi neke eriñenik be, ekarri oi neutsozan neke-lan guzliakailik, batez be nire ondotik ez eitela urrindu eskatuz. Alan be, aitagana joan bear eban joten, baiña ni dei la dei nengoan a urrin zan denpora guztian. Laguntzen eustan Biktoriak, nik olan esaten neutson neure "amatxo" laztanaren billa joan bear izaten eban... Mariak urten nai ebanean, mezatara joateko edo-ta *Paulina* ikusteko, izango zan, eta orduan nik ez neban ezer esaten...

Nire osaba ta izeko be on-onak izan ziran nigaz. Nire izekotxo *egunero* etorten jatan ikusten eta miJa Lxitxin-bitxin ekarten eustazan. Baita etorri jatLzan ikusten beste pertsona batzuk be, etxeko adiskideak; baiña **Maria** eskatzen neutson nik esia egiera ez nebala bisitarik gura; iguingarri ja Lan *pertsonakneure oge inguruan jarrita ihnstea*, KIPULA TXORTA BAT *legez, pizti itsusi bat ba'nin-t:an lez begira*. Osaba ta izeko ziran bizitaz inguruan nai nebazanak.

Ez neuke esango zenbat geitu zan eurakanako gure maite-txera, gaixotasun onen ostean. Iñoiz baiño geiago ulertu neban etzirala sendiko batzuk geiago. A!Aitatxok bai eukala errazoia idatzi dodazan itzok sarri esaten eustazanean! Geroago somatuko eban berak etzala oker ibilli eta, batez be, berak babestu ta bedeinkatu bear ditu ainbeste ardura eskiñi euslenak... Erbestean nago ni oindiño, eta esker-ona zelan erakutsi ezdakidan lez, bide bat besterik ez daukat neure biotza agintzeko: otoitz *egin* maite dodazen sendikoen alde, joan ziranen eta nigaz ain onak izaten jarraitzen dabenen alde.

Leonia be oso ona zan riigaz, al ebanik eta geien ni poztu jolasten alegintzen zan. Nik batzutan

naigabetu oi neban, argi nekusan ba ak ezin ebalá egin Mariaren ordezkoa nire ondoan...

Eta nire Zelina laztana? Zer ez eban ak egin bere Teresagailik?... □omekekan, kanpora urten bearrean, ordu luzeetan gorderik egoan ume gai-xoATEGAZ, ergel zirudianATEGAZ. Naitaez, benetan maite izan bear ninduan, nigandik iges ez egiteko... Al, nire aizatxo maiteari zenbat sufridu eragin dautsedan!... iñok be ez dautse sufridu eragin nikbeste, ezta zuek emon daustazuen beste maitasun artu be... Zorionez, zerua izango dot eskuetan aspertu al izateko. Nire senarra aberatsa da eta *maitasun* al Lxorretatik aterako dot neugaitik sufridu daben guztia bete-betean e Trai biurtzeko.

Gaixo egon nintzan bitartean nire pozik aundiena izan zan Paulinaren karta bat artzea... Irakurri ta ber-irakurten neban buruz ikasi arte... Bein, Ama maite, ondarrezko erloju bat bialdu zeustan, eta neure andrakilla bat karmeldar mojjajantzirik-ezin dautzut adierazo nire poz-betea... Ez egoan pozik nire osaba. Nire Karmelo gogora ekarri barik, iñoan, ori aztu eragin bear zeustala. Nik bestera, nik uste neban egunen baten karmeldar izateko itxaropenak gordeten ninduala bizitzan. Benetako atsegiña zan niretzat Paulinarentzat zeredozer egitea. Kartulinazko lantxoak egiten neutsazan. Nire egitekorik atsegiñena zan miosota koroia egitea, eta margaritazkaok Andra Mariarentzat. Mariaren illean gengozan; izadia loraz jazten zan, poza eriola; *lorataroa* joian bakar-bakarrík aulduz, betiko zimelduta.

Bere ondoan, alan be, eguzki bat egoan, eta eguzki au Birjiña Andra Mariaren *irudi* zan, amatxori birritan berba egin eutsona. Sarri,

oso sarri, loratxoak izar bedeinkatu onegana biur-
tzen eban bere kukutza... Bein aita ikusi neban
Mariaren gelan sartzen, ni lotan nengoan gelara.
Urrezko txanpon batzuk emon eutsozan betarte
guztiz goibelaz eta Paris'era idazteko eskatu eu-
lsan Garaipenelako Andra Mariari mezak esa teko
eskatuz, bere alabatxo gaixoa osatu zedin. A!, zela-
ko poza emon euslan neure errege laztanaren
fedea la maitasunak! Adierazo naiko neutsan osatu-
rik nengoala, baiña lendik be naikoa poztasun
lillurakor emon neutsozan. Etzan nik nai nebana
ak inirari bat egi lea, bat bear bait zan ni osatzeko...
Mirari bat bear zan eta Garaipenelako Andra Maria
izan zan berau egin ebana.

Andra Mariaren barre-irria

Dorneka baten (meza-bederatzi-urren bitartean),
baratzera joan zan Maria ni leio ondoan irakurten
eban Leoniaz itxirik. Andik minutu batzuetara,
abots meiaz, "Amatxo... amatxo" deika asi nin-
tzan. Leoniak bai egoan ni olan beti berbaz entzu-
ten oitua, ez eutson jaramonik egin. Luzarokoa
izan zan au; orduan gogorrago deika asi nintzan
eta azkenez etorri zan Maria; onclo ikusi neban
sartzen; alan be, ezin neinkean esan ezagutu
nebanik eta gogorrago deika jarraitu neban:
"Amatxo..." *Miñetan nengoan*, barruko jazar bear-
tu la azaldu eta Mariak bear bacla nikbaiño
be geiago sufritzen eban. Alperrik alegiñak egin
ondoren niri neure ondoan egoala adierazo nai-
rik, belauniko jarri zan, Leonia ta Zelina'gaz, neure
oge ondoan. Gero, Andra Mariagana biurtu ta bere
semearen bizia eskatzen dauan *ama* baten fede
biziz eskatmik, Mariak lortu eban nai ebana...

Laguntzarik lurrean aurkitu ezta, Teresatxo gaixoa be zerukoAmagana biurtu zan; biotz guztiz eskatu eutson azkenez be errukior izan ekiola..., Andra Mari beingoan *ederra* iruditu jatan, nik egundo ikusitako gauzarik ederrena baizen ederra, aren arpegiak ezin adierazo lakoxe ontasuna ta samurtasuna eriozan, baiña nire arima barneraiño eldu zana *Andra Mariaren irribarre eroatzaillea* izan zan. Momentu aretan nire naigabe guztiak urtu ziran, maiko aundi bi jalgi ziran nire betsaiñetatik eta **labandu jatan matrail bera**; poz utsezko malkoak ziran... A!, uste izan neban, irripar egin daust Andra Mariak, ni bai zoriontsu...! Iñoiz ez dautsatiñori esango, orduan ba nire zoriona desagertuko litzateke, Ezetariko indar bage beeratu nebazan begiak eta Maria ikusi neban maitekor niri begira; biotzean ikutua nekusan, eta susmotzen ebalu uste nik Andra Mariak egin eustan mesedea... Berari eta bere otoitz biziari zor neutsen nik, ezpairik barik, zeruetako Erregiñaren *barre-irriaren* grazia. Andra Mariari adi-adi begiratzen ikusi ninduanean, uste izan eban: "Osaturik dago Teresa". Bai, bizitzara etorren loratxoa, berotu eban *Izpi* argitsuk ez ebazan eten bear bere on-egiteak. Ez eban kolpez egin, samur eta leunkiro baiño;jaso eban bere lorea eta oso-osorik sendotua, bost urte geroago, bere burua edegiten eban Karmel mendi emonkorrean...

Lenago esan nebanez, Mariak susrnatu eban Andra Mariak egin eustala grazi ixillekoren bat; olan, beragaz bakarrean aurkiturik, zer ikusi neban itandu eustan. Ezin nintzan ixillik egon bera galdera mai tekora eta etenbakoan aurrean, miretsirik bai nengoan nik iñori be iragarri barik nire ba-ekiela-ta. Dana adierazo neutsan neure Maria

laztanari. Ai!, pentsatzen neban lez, ondatzera joian nire zoriona, mingols egiñik. Lau urtean, artu neban grazi arrigarnaren gomutea, barne zimiko ta *kezka-gai* izan zan niretzat. Ez neban neure zorionik barriz lortuko Garaipenetako Andra Mariaren oiñetan ezik, eta, orduantxe, *oso-osoan* biurtua izan jatan... Geroago azalduko dot Andra Mariaren bigarren grazi au. Oraingoz, esan bear dautzut, ene Ama laztan, nire poza zelan biurtu zan naigabe.

Mariak, "neure graziaren" kondaira lau ta *egitia* entzun ondoren, baimena eskatu eustan berau Karmelo-n eralgiteko. Ezin negikeon nik ukatu... Karmeldegia kutun ontara egin neban ikertaldian pozez beterik geratu nintzan Andra Mariaren jantziz *Pa.ulina* ikusirik; biontzat izan zan momentu ezti-gozoa... Alkarri esateko ainbat gauza geunkazan arren, nik ez neban ezer esan, nire biolza barriz goraiño beterik egoan... Gontzaga-tar Maria Ama be an egoan, guztiz biotz-samur. Beste Aizta batzuk be an ziran eta, euren aurrean, artu izan neban graziaz itandu eusten; Andra Mariak Ume jesus ete eroian, argi asko egoan eta olakoak itanduaz. Itaun guztiok artegatu eta sufridu eragin eusten. Nik ezin neinkean esan gauza bat baiño: "*Osa ederra* begitandu jat Andra Maria... eta *irripar* egiten. Aren arpegia zan *bakar-bakarrik* nabarmen jatana. Karmeldar mojak beste zerbait oso diferentea zala pentsatu neban, *guzurra esan ete* neban, (nire barru kezkak asiak ziran neure *gai-xoa zala-ta*)... Neure ixilpekoa zaindu izan ba neu, bear bada, neure zorionari be iraunazoko neutson, baiña Andra Mariak nai izan eban oiñaze au neure arimearen onerako. Berau barik, nunbait, arropuztu egingo nintzan, baiña *ezespena* izanik

nire erentzia, neure buruari naitaez begiratu bear
neutson *izupenezko* sentimentu aundiz...

A! Zeruan bakar-bakarrik esan al izango dot
sufridu dodana...

IV ATALA

LENENGO JAUNARTZEA. SENDOTZA

Karmeldar mojai egindako ikertaldiak aitatur, gogoan dot, *Paulina* sartu ta gerotxoago izan zala lenengoa; aztu egin jatan leen esatea, baiña ixildu bear ez dodan zeaztasuna da berau. Mojen iztokira joan bear neban egunean goiztik, neure *ogean* gogartuz bakarrik (antxe zan nik neure otoitzik sakonenak eta Abestietako eliAztez beste aldera, nik beti aurkitu oi neban neure Maitea), neure buruari itanduten neutson zer deitura artuko artuko neban Karmelon. Ba nekian jesus'en Teresa Aizta bat egoana. Baiña ezingo eusten kendu Teresa neure izen polita. Beingoan Unie Jesus etorri jatan burura, nik ainbeste mai te nebana, eta esan neban: O, ni bai doatsu izango nintzakela Ume Jesusen Teresa deituaz! *Ez neban ezer esan* iztokian guztiz itxarrik nengoala amesez, baiña Gonzaga'tar Maria Amak, Aiztai itandmik zer izen ipiñiko eusten, buruak emon eutsan nik *ames* egindako izenez niri deitutea... Aundia bene-benetan nire poza eta pentsamentuz bat etorte zoriontsu au Ume Jesus neure kutunaren ondo-nai bat zala uste izan neban.

Irudiak eta I rakurteak

Azturik laga nebazan baita neure umezaroko zeaztasun batzuk Karmeldesian sartu aurretik, ez

dot ezer aitatu irudiai eta irakurteari neutsen zaletasunari buruz... Eta, alan eta guzti be, ene Ama maite, zuk sari lez emoten zeustazan irudiai zor dautset birtutearen ekiñera eroan ninduan poztasun gozoenak eta biotz-eragiñik gogorrenak.. Eurai begira emon oi neban aldia; Jainko Kaligua-ren loratxoak, esaterako, ainbat gauza iñostazan eta lilluraturik geratu oi nintzan. *Paulinarenizena* loratxoaren azpian idatzirik egoala ikusita, pozgarri izango jatan Teresarena be antxe ikustea eta Jesusi eskiñi neutson neure burua bere *loratxoa* izan naita... Ni ez nintzan bizi jolasean, baiña gogoko jatan irakurtea eta orrela igaroko neukean neure bizia. Zorionez, ba nebazan nik lurrean zuzentzen ninduen aingeruak eta oneik aukeratzen eustezan jolasaz batera biotza ta espiritua janaritzen ninduen liburuak. Irakurteari ez neutson eskiñi bear erabagitako aldia baiña geiago; au buru-ukapen itzala zan niretzat, sarritan ba pasarterik interesgarrienean eten bear izaten neban.

Irakur-zaletasun onek karmeldar sartu arte iraun eustan. Eziña izango litzakit nire eskuetatik igaro ziran liburu-numerua esatea, baiña Jainkoak ez eusten itxi iñoiz nik kalte egin leikedan liburu bat be irakurtea. Egia da, zaldun-kondaira batzuk irakurriz ez nebala beti ulertzen *biziaren egia*; baiña Jainkoak laster ulertazo eustan egiazko aintza, betikoa izango dana eta berau eskuratzeko ez zirala ospe aundiko egintzak egin bear, nobere burua estaldu ta birtuteari ekin ezkerrak esku-meak dagiana (Mt. 6, 3) ez dakiala... Orrela izan zan, fra ntsez emakume zangar-ren aberri-egintzak irakurriz, batez be JUANA Arko *Gurgarriareaak* batez be, areik egin ebena neuk egiteko gurari bizia sentidu neban. Uste neban barruan nabai-

Nire izena zeruan dago idatzita.

tzen nebala areik sustatu ebazan gar berbera, zeru deiaren gar berbera.

Grazi bat artu neban orduan, neure bizitako aundiena lez beti euki dodana, sasoi orretan ez neban ba orain lango *argirik*; orain ain zuzen be, eskerrez ase nagola dirudit. *Aintzarako* jaio nintzala uste neban, eta ortarako bidea billatuz, Jainkoak sort-azo eus tazan esan dodazan pentsamentuak. Ulert-azo eustan baita nire aintza etzala agertuko izaki ilkorren begietan, *Santa* aundia bat izatea izango zala aintza ori... Gurari au izan leikean ausartegia, orduan ni, eta gaur be orrela naz aul eta oso-eza, moja karmeldar zazpi urte igaro izan arren. Alan eta guzti be, santa aundi bat izango nazala uste dot konfiantza toles-gabez; ez gero neure merezimentuetan oiñarritmik, ez bait dot izpirik be, Birlutea, Santutasuna Bera 'dan Aregan uste izanik Berak bakar-bakarrik, nire aletin kaskarrakaz naikotzen danak, beraganaño jasoko nau eta, bere azkenbako merezimentuz ni estaldurik, Santu egingo nau. Nik orduan ez neban uste santutasunera eltzeko asko sufridu bear zanik. Au laster erakutsi eustan Jainkoak, lenIxoago adierazo dodazan probak bialduaz... Neure kondairara biurtu bear dolorain, itxi neban punlura nunbait.

Lenengo joan-etorria Alenzon-era

Ni osatu ta andik iru urtera, Alenzon-era eroan ginduzan aitag; lenengoz biurtzen nintzan ni ara, eta bene-benetako poza izan zan niretzat, neure umezaroa igaro neban lekua barriro ikustean; otoitz egin al izan nebalako batez be amatzoren obi gainean, beti zaindu nengiala eskatuaz...

Jainkoak egin daust mundua erdeinatu eta bertatik unintzeko beste baiño ez ezagutzeko grazia. Esan neinke, Alenzon-en egon nintzanean izan zala, nik *munduan lenengo sarrera* egin neban aldia. Poz utsa zan dana, biotz-beratasuna nire inguruan; oinendua nintzan, samur-samur maitatua, miretsia; itz baten, nire bizia, amabost egunean loraz ereinda egon zan... Autortzen dot, bizitza onek ba ebazala niretzat bere lillurak. Errazoiz diño Jakituriak: "Griña txarraren lillurapenak gerizpetu egiten dau onoimena" (Jak. 4, 12). Amar urtegaz errez lausotu leike biotza; orixegaitik, grazitzat daukat Alenzon-en gelditu eza. Mundutarregiak ziran an'geunkazan adiskideak; ondoegi alkartzen ekien lurreko pozak eta Jainkoaren zerbitzuak. Eriotzeak ez ebazan asko arduratzen eta, alan be, eriotzea etorria zan nik ezagutu nitun perlsona askoren billa. Gazteak, aberatsak eta zoriontsuak!! Eder jat areik bizi izan ziran leku *Atsegingarriak* gogora ekarte, nun dagozan neure buruari itandu, zer geratzen jaken euren jauregietatik, bizitzako erosotasunak gozatzen ikusi nebazan parkeak, zer!... Eta dakustanez dana da uskmia ta barru-naigabea eguzkipean (Id. 2, 11), *on bakarra* dogu-ta Jainkoa biot guztiz maite eta espirituz txiro izan emen bean...

Lenengo Jaunartzea

Jesusek bear bada mundua erakutsi nai izan eustan *lenengo ikertaldia* egin baiño leen, jarraitu bear neutson bidea askatasun osoz aukeratu nengian. Biotzean josita geratu jat neure lenengo Jaunartze aldikaldea, lainorik bako gomuta lez. Uste dot, egon nintzanbaiño obeto gertaurik ezin-

go nintzala egon, eta nire barru-kezkak uxatu ziran ia urte betean. Jesusek nai izan eban nik goza-azotea negar-erbeste onetan al dan lakoxe poztasun oso-oso...

Zu, ene Ama maite, gogoratzen zara neure lenengo Jaunartze baiño iru illabete aurretik egin zeustan liburutxo politaz?... Arek lagundu eustan arin eta jarraian neure biotza gertatzen, ni aurretik be gertatuaz niñoian arren, indar barri bat emon bearra eukan, *lora barriakaz* bete, Jesusek bertan atsedeen gozoa euki egian... Egunero egiten nebazan ainbat eta ainbat buru-ukapen, beste ainbeste lora ziranak. Baita egiten nebazan ainbat eta ainbat biotz-jasotze, neuk egunero egiteko neure liburulxoan idatzi zenduzanak. Maitasu n-egin-tzok ziran *loren begitroak*...

Astero idazten zeustan eskutitz eder bat, nire arimea pentsamentu sakonez bete ta birtute eki-ñe tan lagungarri jatana; poztasun aundia zan zure alabatxo gaixoarentzat, *buru-ukapen ondo aundia* egiten bai eban arratsalde baktxean Zelina kutunak lez, zeure belaunen gain *gertatua* ez izatez etsirik...

Mariak ordezkatu eban Paulina. Aren belaun gain jarten nintzan eta *biziro* entzuten neutson iñostana. Bere biotz osoa, ain auntsi, ain zabal, oso-osorik neurera aldatzen zala, uste dot. Gerrari ospe aundikoak euren semeei artnak erabiltzen erakutsi oi eutsen lez, orrelaxe berba egistan ak bizitzako burrukaz, irabazle dira, nai emoten jaken palma-adarrez... Mariak be gogora ekarstazan egunero, errez, pillotu leikezan aberastasun il-eziñak; zelako zoriLxarra zan eurak artzeko eskua luzatu barik bizi izatea. Baita erakusten eustan

santu izateko bidea, gauzarik txikienetan zintzoa izanik. Au iñoan orritxoan emon eustan: "Ukape-na", bere gogarteak egiteko oso atsegin jakona...

Al, itz-eder bai zala nire amabitxi laztana! Pozgarri litzakidan bakarra ez izatea bere irakatsi sakonak entzuten; oso eragiña izten ninduan, eta neure toles-bakotasunean uste neban izlari aundienak be neu lez eragiñik geratu zirala eta, zimelkor dira aberastasunak saiets itxirik zerukoak baiño ez ebezala irabazi nai izango... Garai ontan, ez eustan iñok erakutsi oraindik otoitz egiteko erea, nik benetan nai izenda be; baiña Mariak, naiko goi-zale nintzala-ta, neure otoitzak bakarrik esaten izten eustan soil-soilki. Egun batean, Abate txeko irakasle batek itandu eustan zer egiten neban opor-egunetan, bakarrik nengoalarik. Nik erantzun neutsan: neure oge ostean uts-une baten gorderik, zapi zeniaz aisa izten zan toki onetan *pentsatu* egiten nebala. "Baiña zertaz *pentsatu*?", itandu eustan. "Jainkoagan *pentsatzen* dot, bizi-tzan... BETIRAUNEAn, au da, *pentsatu* egiten dot..." Lekaima onak politico barre *egin* eban nire lepotik. Geroago, atsegin izaten jakon niri gogora ekartea nik *pentsatu* egiten neban denporea, oindiño be orretan jarraitzen ele neban galde egiñaz... Orain ulertzen dot jakin barik otoitz egiten nebala, eta Jainkoak eskolatzen nindula ixilllean.

Gertakuntzako iru illabeteak arin joan ziran eta laster asi bear izan neban bakar-aldia eta barne-egote osoz, lo be Abat -elxean egiñik. Ez dakit zelan adierazo ixillaldi onek itxi eustazan gomuta atsegiñak. Egitan, barru-bizitzaz asko sufridula be, ondo be ondo ordaindua izan nin lzan Jesus-en zain igarotako egun labur oneik ekarri eusten zorion bete esan-eziñez... Onako zorion-pozkario-

rik, ez dot uste, txastatu daikegunik erlijisoen komentuetatik kanpo. Ez gintzazan neskato asko eta etzan zail, banazean be, bakotxaren ardurea eukitea. Egi-egiaz gure irakasleak ama batek lez arduratsu zaindu ginduezan. Nigaz, besteakaz baiña, ardura geiago izan eben. Gau guztietan irakasleetatik aurrena etorkidan bere kruseluaz eta mosu egiten eustan samur-samur. Gau baten, bere ondo-naiaz arriturik, *ixilpeko bat* adierazo bear neutsola esan neutson eta kontuz-kontuz neure *liburutto polita* aterarik bera erakutsi neutson, begiak pozez dizdizka nebazala... Eder jatan goizez ikaskideak lez itxartzean jagi ta eurak egiten ebena nik be egitea, baiña ni ez nengoan oiturik bakarrik orraztuten. Ez egoan an Maria nire uleak *kizkurtzeko* eta ni, bildurtti, neure orraziaz garbiketa gelearen ardurea eukagana joaten nintzan. Barre egian arek, bakarrik orraztuten ez ekian amaika urteko neskato bat ikusirik, eta orraztuten ninduan, baiña ez Mariak baizen *leurs*; alan be, ez nintzan ausartzen txilio edo negar egiten; au *egin* oi neban, oster, egun guztietan neure ama-bitxiren esku leunpean... *Ixillaldi* edo erretiro bitartean konturatu nintzan eregatua nintzala eta lur gainean gitxi lez zain, amarik bako neska toen artean batez be... Egunero Maria ta Leonia ikusten etorten ja tazan aitagaz, eta onek txera beroz beteten ninduen; onela ez neban sendiaren gabezik sentiduten, eta ezek be ez eban illunpetzen nire *ixillaldiaren* zeru ederra.

Adi-adi entzuten nebazan Domin abadeak emoten euskuzan irakatsiak, baita laburpen bat idatzi be. Neure pentsamentuetatik, alan be, ez neban idatzi gura izan bat bera be, enebazala egundo aztuko esanik, eta egia izan zan. Atsegin-garri jatan monjakaz batera ofizio guztietara joa-

tea; nabarmentzen nintzan neure lagunen artean Leoniak emonda mixiolarien antzera gerrikoan nerioian *Kurutze* aundi batez. Kurutze onek bekaitza sortzen eutsen monjai *neure karmeldar aizatxoren* antzeko izatearren neroiala, uste ebe-, lako... Al Egia da bera nenkarrela burura, ba-nekian nire Paulinak be, neure antzera, bere erretiroa asirik eukala, ez Jesus emon ekion berari, bera Jesusi emon ekion baiño. Bakartade au, itxaropenean billatua, bitan atsegin izan jatan.

Gogotan dot, goiz batez gaixotegian sartu ninduela, eztul aundi neukalako (neure gaixo ostean, izan be, irakaslea arretaz zaintzen ninduen, zala buruko min ezerez bat, zala bestetan baiño larua-go ikusten ninduelako, pasietan bialtzen ninduen edo-ta gaxotegira atsederla artzen). Nire Zelina maitea ikusi neban sartzen; baimena emon eutsoen ni ikusten etorteko, bakar-egune ten gengo-zala be, atsegin izan jatan irudi bat emon eistan: "Jainko Katiguaren loratxoa". Ol, ni bai atsegindu nindula Zelinaren eskuetatik gomutaki au artzeak!... Zenbat maitasunezko pentsamentu sortu-azo daustazan onek!...

Egun aundiaren bezperan bigarrenenez artu neban parkamena; nire autortza guzlizkoak bake aundia itxi eustan ariman eta Jainkoak ez eban nai izan berau kezkatzera laiñorik ariñenik be etorri eiten. Arrats aldean famili osoan eskatu neutson parkamena, ikusten etorri jatanari diñot, baiña negar bakarrik egin neban, biotzean ikutuegi nengoan... Ez egoan an Paulina, alan be biotzez neure ondoan somatzen **neban**; Mariaren bitartez *irudi eder* bat bialdu eustan, nik miresten nebana ta mundu guztiakbera mirestea opa nebana... Aita Pichon-i idatzi neutson bere otoitzetan gogoan

izan nengian, esaten neutson gaiñera las ter izango nintzala karmeldar eta orduan bera izango zala nire zuzendari. (Eta orrelaxe izan be izan zan lau urte geroago, Karrnelo-n zabaldu bai neutson neure arimea...) Mariak ekarri eustan aren idazki bat, zoriontsu nintzan egi-egiaz!... Batera eldu jatazan poz guztiak. Aren karteak geien poztu ninduana, esakun au izan zan: "Biar altara santura igongo naz zeugaitik eta zeure Paulina-gaitik". Maiatzaren 8`tik Paulina ta Teresa gero ta bateretuago egon ziran, Jesus `ek ba, antza zanez, galdatuago zirudien eta graziakaz beteago...

Eldu zan azken baten "guztien artean egun ederra". Zelako gornuta adierazo eziñak itxi dabezan nire ariman zerua dirudian egun ontakozeaztasunik **Goizeko esnatze pozgarri**, irakasle ta ikaskide nagusien rnosu adeitsuak... Areto aundia, *edur* maiuta neskato bakotxa gero jantziko zanez beterik... Batez be, eleizara sarrera ta *goizeko* eresi ederra kantari: "O altara santu, aingeruz inguratuar

Baiña ez dot zeaztasunetan sartu nai; ba dira gauza batzuk aizetara atera ezkeru euren usain ona galtzen dabenak; ba dira barruko pentsamentu *batzuk* be lurtar izkuntzan adierazo ezin daikezanak, euren barne-zentzun-zerutatarra galdu bari; irabazleari emongo jakon "Arri zmiak Takoak dira eta izen bat idatzita daroana, artzen dauanak izan ezikiñok be ezagutzen ez dauana" (Ap. 2, 17). A!, eztia bai izan zala Jesusek nire arimeari emon eutsan mosua!...

Maitasunezko musua izan zan, ma *itatua* sentitzen nintzan, eta nik esaten: "Maite zaitut, zeurea nozu betiko". Ez egoan itaunik, ez ezbairik, ez oparirik. Denpora zalatik, jesus eta Teresatxo gai-

xoak alkarri *begira* egonak ziran eta alkar ulertuak... Egun ontan etzan begiratze bat bakarrik izan, baita *urtze* bat be, onezkero etziran bi, desagertua zan Teresa itxas-erdian galtzen dan ur-tantaren antzera. Jesus geratzen zan bakarrik. Bera zan ugazaba, bera Errege. Teresak ez ete eutsan eskatu *askatasuna* kentzeko, askatasuna bildurra ekartsola-ta? Ain aul ikusten eban bere burua, ain makal, beraz Jainko Kemenaz baturik *egon* nai eban beti-betiko!... Aundiegia zan bere poza, sakonegia orrela jarraitu al izateko; negar-malko gozatsuak uioldu eben laster, bere ikaslagunak arriturik geratzen zirala, geroago euren artean onela iñoelarik: "Zergaitik negar egin ete dau? Naigaberen bat ete dauka?... Ez ete da bear bada bere ama bere ondoan ez egoalako, edo-ta, ain maite dauan aizta karmeldarra gaitik?" Ez eben ulertzen zeruko poztasunak biotz baten sartzen diranean, *erbesletuta* biotz onek ezin daikela eroan malkorik ixuri bage... O!, ez, ama falta jatalako ez nengoan triste neure lenengo Jaunartze egunean: neuregan egoan zerua ta ama ez ete egoan bertan antxiña txotik? Olan izanik, Jesusenbisitea arturik, neure ama maitearena be artzen neban; bedein-katzen neukan, bai, neure zorionean poza artuaz... Ezta, ez neban negar egin Paulinaren urrintasunagaitik; egia esan atsegin izango jatan neure ondoan eukitea, baiña aspaldi zala onartua neukan buru-ukapen ori; egun orretan, poztasunak bakar-bakarrik asetzen eustan biotza; beragaz alkartzen nindun, niri ain mai tetsu emoten jatan Aregaz beti-betiko emonik!...

Arratsaldean neu auta **tu** ninduen Andra Maria-ri eskintza egiteko; egoki zan izan be nik, neure lagunen izenean, zeruko neure Amari *berba egi-tea*, lurreko ama barik ain laster geratu nintzala-

ko... Ari itz egiñik neure biotz osoa ipiñi neban, Ari eskiñi neutsan neure burua, bere amaren etzunik jagon dagiala eskatzen dautson neskato baten antzera. Uste dot nik, Andra Mariak bere loratxoa begiratu ta *irri-barre egin* eutsola; ez ete zan Bera osatu ebana *agiriko irri-barrez*... Berak ez ete eban jarri bere loretxoaren kukuluan, bere Jesus, Zelaielako Lorea, ibarreko lirioa?... (Abest. 2, 1).

Egun eder ontako illuntzean, barriz alkartu nintzan lurreko neure familiaz; biaramon goizean, neure *aita* eta neure senidarteko, maite guztiak; baiña oraintxe zan benetako batzarra. Aitatxo, *erregiñatxoa eskutik eroiala*, Karmelo'rantza zuzendu zan... Orduan ikusi neban Paulina, Jesus-en emazte egiña bere koroï zuri neurearen antzekoaz eta bere larrosazko burestunaz... A!, garraztasun bako poza izan zan; laster beragaz alkartzeko itxaropena neban, eta beragaz zerua! Biotzean ikutu nindun neure lenengo Jaunartze gabeen egindako sendiko jaiak; neure erregeak emon eustan erloju politak, pozetan ipiñi ninduan; nira poza, baiña, trankila izan zan eta ezek ez eban nire barruko bakea artegatu. Mariak berarekin ogeratu ninduan egun eder onen ondorengo gabeen; egun dirdaitsuen ondoren datoz illunpeak; bakar-bakarrik lenengo, bakarraren eguna, zeruko jaunartze betikoak ez dau izango illuntzerik!...

Neure lenengo Jaunartze egunaren ostekoa be guztiz ederra izan zan, baiña melankoliz urdindu. Bai jantzi politak Mariak erosi eustazanak! - Artu nebazan erregali guztiak ez eben beteten nire biotza. Jesusek bakar bakanik asetu nengien, bigarrenez artu neikean unearen zain negoan. Gitxi gora-beera illabete, neure lenengo Jaunar-

tzetik geroago, autortzera joan ninlzan, Igokunde Jairako, eta jaunartzeko baimena eskatzen ausartu nintzan. Nik itxaron ez arren, abate jaunak emon eustan eta Meza Santu bilartean Aitatzoren eta Mariaren artean belaunikotzeko zoriona izan neban. Nik bai iraun-azo ditudala Jesusen bigarren bisita onen gomuta atsegiñak! Nire negarmalkoak barriro ixuri ziran esan eziflezko gozotasunez. Aspertu barik errepikatzen nebazan Paul deunaren itzok: "Ez naz bizi nazana, Jesus da nigan bizi dana"... (Gal. 2, 20). Jaunartze onen ostean, gero biziagoa egin jatan Jesus artzeko irritsa. O!, baimena izan neban jai nagusienetan Jauna artzeko. Egun zoriontsu onein bezperan, Mariak bere belaun-gaiñ jarten ninduan arratsaldetan eta neure len-Jaunartzerako lez gertatu oi ninduen. Bein, gogoan dot, sufrimentuaz itz egin eustan, nire bidea ziur asko etzala ori izango, Jainkoak beti umetxo bat lez erabiliko ninduala esanez...

Urrengo egunean, Jaunarlu ondoren, Mariaren berbak gogora ekarri nitun. Sufriduleko gura bizia ernetzean somatu neban biotzean eta, aldi berean, Jesusek kurutze asko eukazala niretzat, iñostan barruak. Orduan nire erimea *poz itzalez* gaiñezka ikusi neban, neure bizitzako aundienezakoan bat lez daukodana, *egoarriah*, sufrimentuak ekarten nindun; oindiño ondo ezagutzen ez nebaza n zoramenak eukazan. Ordurarte, sufrimentua zer zan ez nekiala, maitatu barik sufritzen neban, egun zoriontsu ortatk egiazko maitasunez. Baita ba-neukan Jainkoa izan ezik ezer maite ez izateko, Aregan ilan ezik pozlasunik ez billatzeko gogo bizia. Sarri, Jauna arizen nebanetan, Antz-bideko itzok esan oi nebazan: "O, Jesus, gozotasun bete-betea; mergatz egidazuz lurreko poztasun

guztiak! "... " Otoitz au bere-berez jalgia zan nire ezpanetatik, indarketa bakoa; bein eta barriz esana iruditzen jatan, ez neure indarrez, umebco batek, beste pertsona maite batek gogora ekarrita bir-esaten dabezanaren antzera baiño... Geroago adierazoko dautzut, ene Ama maite, zelan Jesus poztu izan dan neure guraria egiten, zelan Bera bakarrik izan dan niregozotasun ezin esana. Orretaz berba egingo ba neuskizu orain, neure gaztetako gertakizunak aurreratu bearko neukez. Oraindik neure aurtzaroko zeaztasun asko geratzen jataz esan bearrak.

Sendotzea

Neure lenengo Jaunartze ostetxoan, bakarrean sartu nintzan barriro be, neure Sendotzarako. Alegin aunditan gertatu nintzan Espiritu Santuaren bisitea artzeko. Ez neban ulertzen zergaitik etzan ipinten ardura geiago *maitasunezko* sakramen tu au artzeko. Geienez, bakar-egun bat besterik etzan egiten Sendotzarako, baiña Gotzain jaunak erabagitako egunerako ezin etorria izan eban ezkerro, nik poz-pozik egun biko bakartadea egin al izan neban. Bakartade au apur bat arintzeko, gure irakasleak Kasin Mendira aroan ginduezan. Nik an batzen nebazan esku beteka *margarita* aundiak Korpus-Kristi egunerako. A!, nik bai arimea poz-eztitan! Apostoluak lez, poz-dardara itxaroten neban Espiritu Santuaren etorrera... Pozkarioz jarten nindun laster kristiñau betea izango nintzan pentsamentuak eta, batez be, bekokian euki ko nebalako betikotasun guztirako gotzaiñak sakramentua emotean marketan daben misteriozko gurutzea... Eldu zan, azken baten, une zoriontsua. Ez neban somatu Espiritu Santua jastean aize-

bolada zakanik, bai osteria Elias igarleak I-Ioreb mendian (Irg. 19, 12-13) entzun eban aize bebigunaren mulu-mulua... Egun aretan kemenez jantzia sentidu nintzan *sufrichiteko*, laster asiko zan ba nire arimearen **Ene Leonia** laztana izan zan nire amabilxi; biotzean ikutua egoalako, zeremoni tarte guztian negar eta negar. Neugaz batera artu eban Jauna, nik be egun one-tan Jesusegaz alkartzeko zoriona izan neban-eta.

Jokoak eta adiskideak

Jai pozgarri ta aitzu-eziñon ostean, lengo bizi-tzara biurtu nintzan, au da, ain aldatz-gora egiten jatan ikastetetxera itzuli bear izan neban. Lenengo Jaunartze aldian eder jatan bizitz au, neure sasoiko neskatoakaz, danak borondate onez be-teak, guztiak neuk lez onomenari bene-benetan ekiteko asmoa artu gendunak. Orain alan be, ikas-kide oso diferenteak nebazan jolaslagun, zabarrak, araudia beteteari uko egitsoenak, eta onek doakaitz egiten ninduen. Alaia zan nire izakera, baiña ez nekian neure adiñeko jolasetan egoki etorten; askotan, solas bitartetan, zugatz bati neutsola jarten nintzan, andik begira, gogaketa sakonetan murgildurik.

Atsegin jatan joko bat asmatu neban; zugatz-pean aurkitzen genduzan Ixoritxo illai lurra emotea; ikaskide asko jatazan laguntzaille eta gure obitegia guztiz polita egin zan, gure txoritxoan neurriko zugatz eta lorakaz.

Kondairak edestea be opagarri jalan, asmatu egin oi nebazan oneik burura etorri-ala. Nire lagu-

nak orduan inguratzen ninduen, arduraz, eta batzutan, aunditxoak be entzuleez tartera etozan. Kontaketa bardiña egunetan luzatzen gendun, gero ta interesgartiagoa egiten saiatzen bait nintzan, ortarako zerk geien biotz-ikutu oi ebazan ikusiz eta au neure lagunen betarteetatik ateraten neban. Alan be, nire irakasleak laster galazo eustan *izlaritza* ofizio naiago eban gu jolasean ikustea, gu *asmaketan* baiño *lasterhetan* ikustea...

Errez geratzen jatazan buruan ikasten nitun gauzak, buruz ikastea, baiña, ez jatan erreza. Neure lenengo Jaunartze aurreko urtean, baimena eskatu oi neban, ia egunero, jolas-denporan Ikas-bidea ikasteko. Nire saioak ekiñak ondo koroatu zitun eta lenengoa izan nintzan. Zer-edo-zergaitik neure lekua galde ba'nengian, azturik *Itxitako berba*, *bat-batgaitik* malko mergatzez erakutsi oi neban neure samintasuna, eta abate Domin-ek ez ekian zelan poztazo... Oso pozik egoan nigaz (ez negar egiten nebanean) eta bere *imitosletxo* deitzen eustan, Teresa neure izenagaitik. Bein, nire ondorengo egoan ikasleak ez eban jakin dotriñako itauna bere lagunari egiten. Abate jaunak, ikasle guztiai alperrik itandu ondoren, neugana biurturik, nik lenengo lekua merezi neban ala ez ikustera joiala esan eban. Neure *apaltasun sakonean*, ez neban itxaroten beste zenak eta, zutundurik, esan neban, segurmik, itandu eustana, uts bat be egiteke, guztiak zurtuta lagarik...

Lenengo Jaunartzea eginda gero be, ardura aunditan euki neban dotriña ikastetxetik urten neban arte, Ondo be ondo eroan neban neure ikasketak; beti nintzan lenengoa; atsegiñen jatazanak istoria ta idazkera ziran. Irakasle guztien eritxiz buru argiko ikaslea nintzan. Osabeak ez eban

orrela uste; onen ustez, ba, ez-jakin bat nintzan, on eta gozo, zuzena, baiña gai-eza ta baldana...

Ez naz arritzen nire osaba-izekoak nitaz euken eta, gaur be, dauken eritxiaz. Berba gitxi egiten neban, bildurtti nintzalako bear bada; idazten nebanean, nire *katu-letrea* ela nire idazkera (ortografia) arrunta zan arren, etziran *tilluratzehook*.. Joste, orratz-lan eta beste olako lan pitiñetan, ondo nenbillen, egia da, nire irakasleen eritxiz; baiña nik neure lana *nengian* modu *baldana*, naikoa zan niri buruz sortu eben eritxia urria sortzeko. Nik au esker bat begiratzten neban. Jainkoak, nire biotza beretzat bakar-bakarrik nai eban-eta, entzuten eban nire erregua, "*Garratz biurturik lurreko poztasunak*" (14). Bear neban, bai, zerbait, ni be ez bait nintzan sogor goralpenen aurrean. Sarri goratu oi eben nire aurrean besteen buru-argitasuna, baiña iñoiz bere ez nirea, eta ortik atera neban ez nintzala buru-argi, eta olakotzat elxirik nengoan...

Nire biotza, sentikor eta amultsu, errez jarriko zan aren edo-ta onen esku, berari ulertzeko gauza zan biotz bat idoro ba 'leu... Adiskidetasunean sartu nai izan neban neure adiñeko neskatillakaz, eurotariko bigaz batez be. Maite nitun eta eurakbe maite ninduen, al eben giñoan; baiña, ai!, txiki ta aldakor bai dala izakien biotza!!... Laster konturatu nintzan nire maitasuna etzala ulertua. Nire lagunetatik etxera biurtu bear izan eban sendikoa-kaz ela illabete batzuk geroago barriro etorri zan. Gogotan euki neban etxetikzan epe guztian, berak emon eustan erestun txiki bat arduraz gorderik. Egiaz poztu nintzan bera barriro ikusi nebanean, ai!, beragandik ez neban artu begirada ardura-

ezeko bat besterik... Etzan erantzuna nire adiskide miña; ulertu neban eta ez nintzan *eske ibilli* ukatzen eusten txeraren billa. Alan eta guzti be, biotz leiala emon daust Jainkoaketa garbiro izan dauanean, beti maitatu oi dau, neure laguna gaitik, beraz, otoitz dagit eta maite dot oindiño...

Zelinak gure irakasleetariko bat kutun *ebala* ikusirik, neuk be aren antzera egin nai, baiña izakien adiskidetasuna zelan irabazi ez nekialako, ezin izan neban lortu. Ez-jakite doatsu! Zenbat g-atxelik jagon nauan!... Jesus esker onka nago *lurreko adiskidetasuneianmingostasuna* aurkitzen baiño itxi ez daustalako. Nirea lango biotzaz, lilluratzten itxi ta egoak ebagiko eustezan; eta, orduan, "zelan egaz egin eta atsedendu?" (SaI. 54, 6). Biotz bat, izakien zalekeriai egiña, zelan alkartu daiteke barrukoi Jainkoaz?... Ulertzen dot eziña dala. Iza-kien maitasun lar beroaren kopa pozoitutik edan bage, somatzen dot ezin naitekela laldoan jausi. Arima asko ikusi ditut, *guzurrezko argi orrek* irabazita, mi Lxeleta gaixoak lez egiñik egoak erreten; *gero* biurtzen maitasunaren egiazko, argi gozara, ego barriak, dizditsu ta atifiagoak arturik, Jesusengana egaz egin egien Jainkoazko Sua, "ezereztu barik erreten dauana" (15).

A!, ba-dakit; makalegi ikusten nindun Jesusek tentaldian sartzeko; bear bada osorik erretan itxi-ko neban burua argi guzurti orretan neure begien aurrean ñirfiirka ikusi ba neu... Etzan orrela izan; garraztasuna baiño ez dot aurkitu an arima tin-koagoak poza aurkitzen daben lekuan eta zintzoak diralako eta lxxirrist lxxirrist dagie ortatik. Ez

(15) Urt. 3. 2, eta *Gurutzeko Guan Deunadnaitasunaren su bidia*, bigarren aspaldiari adirazpena.

daukat, ba, meriturik izakien maite-miñari murgildu ez Jainkoaren errukia izan bait zan ortik jagon ninduana... Ezagutzen dot, aren laguntza barik, Santa Magdalena baizen bee jausi neintekean, eta Gure Jaunak Simon' i esandako berbak durundu dagie nire ariman gozot.asun aundietan... Nik ba-dakit: "*Gitxi parkatzen jako-nak, ma ita-sun gitxi agertzen dau*" (Luk. 7, 47), baiña baita badakit, Jesus'ek Santa Magdalenari baiño geiago *parkatu daustala, aurretiaz*, jaustetik jagon nindualako, parkatu eustan-eta.

Al, bai atsegin litzakidala somatzen dodana azaltzea!... Ona emen adibide bat, zelan edo alan adierazten dauana nire gogo. Egin daigun, maisu jakintsu baten semea; bidean arri bategaz topoz eginda, jausi ta soin atal bat apurtzen dauala; beingoan joako -aita laguntzera, maitaro jasoten dau, zauriak osatzen dau tsoz, ortan erabilliz berak dakizana zientzi-laguntza guztiak eta, gero, guztiz osaturik, semeak erakusten dautso bere esker ona. Ezbai barik, seme onek errazoiz maite dau aita ain ona. Baiña, ona beste irudipen bat. Aitak jakiñik bere semea doan bidean arri bat dagoala, aurretik joaten bizkortu ta baztertu egiten dau arria (iñok be ikusten ez dauala). Egi-egiaz, seme onek, egite onan samurra egin jakonak, EZAGUTZE ez ba dau aitak kendu dautson arriskua, ez dautso erakutsiko on-egiñaren txera eta aitak osatua izanda baiño *gitxiago* Tualte izango dau... baiña jakin ba leki zelako arriskutik atera dan, ez leuke maite izango oindiño geiago? Orain ba, neu naz seme ori, *Aitalen-ik-uslearen 7naltasunalz* ez bait dau bere itza bialdu *onak* bir-erostera, *pekatartah* Nik 13era maite daidala gura dau Arek, ez asko *parkatu* daudalako, DANA baiño. Arek ez dau itxaron nik

asko maitatzerik, Magdalena Deunak lez; nik JAKT-TEA nai izan dau Berak zenbat maite izan nauan, maitasun *ezin-esandeko aurre-ikusiez*, nik orain *zoratzeratño* maite izan dagidan...

Entzun dot esaten etzala aurkitu arima garbi damututako balek baiña geiago maite izateko. Al, laket izango litzakit baiesmen ori guzurtatzeal

Barru-kezkak. Abat-etxetik urteten dau

Baiña asko urrindu naz neure gaitik, beraz len-gora nator arin-arin.

Nire lenengo Jaunartze urrengo urtea ia osorik nire arimearentzako proba barik joan zan. Bigarren Jaunartzerako bakar-egun bitartean, alan be, barrukezka izugarriakjoa aurkitu nintzan... Berau ondo ulertzeko, martiritza onetatik igaro bearra dago naitaez; eziña izango litzakit urte terdian zer sufridu dodan adieraztea... Nire pentsaintu ta egite guzliak, baita ezerezenak be, motibu jatazan kezka-biderako. Mariari esanaz artu oi neban atsedeen pizkat; baiña gogor egiten jatan au be, bearturik nengoan, ba, berari adieraztera berari buruz neukazan pentsamenturik ganorabakoenak be. Neure fardela askatutakoan, bake-une bateko gozotasuna izaten neban; bake ori, baiña, tximist langoa zan eta beingoan asten zan nire martiritza. Zelako pazientzia bear izan dauan nire Maria laztanak, iñoiz be gogait egin barik niri entzuteko!...

Abat-etxetik itzuli orduko, ni orraztuten asten zan bera urrengo egunerako (aitari poz emoteko, bada, egunero ulea ondo orrazturik eroaten eban erreğiñatxoak, bere ikaskideak eta batez be, bere

irakasleak miretsirik, ez bait eben ikusten euren gurasoak ainbeste loxingaturiko neskatorik). Batzar-aldian ni negar eta negar, neure barru-kezka danak iragarritz.

Urte azkenean, Zelina, bere ikasketak amaituaz, etxera biurtu zan eta Teresa gaixoa, bakarrik bizi izatera beartuta, lasterbm gaixotu zan. Ikastetxean eukan eusgarri bakarra bere Zelina banandu-eziñaz bizi izatea zan; a barik, "bere alabatoak" ezin izan eban geiago jarraitu...

Klase bereziak

Urten nintzan, ba, Abat-eskolatik amairu urteko nintzala, eta neure eziketa jarraitu neban aste-ro klase batzuk artuaz Papinat andrearen etxean. Pertsona ona zan eta ondo *esholatua*, baiña neskar baten sino ta jarduerakaz. Bere amagaz bizi zan, eta polita ezkontzea ikustea *irurak* bat egiten ebena (katua *sendikoa* zan, ba, eta nik eroan bear neban aren run-run otsa neure ingurraztian gaiñ eta bere itxura galanta miretst). On ela obari au neukan, famili-goxotasunean bizi nintzala; Buissonets' ak, nire maistrearen zerbait zaartuaren zangoentzako urrin samar egozalako, bere etxera neu joan nendilla eskatu eustan ikasgaiak artzeko. Ara eldukeran, geienetan Cochain andra zaarbma besterik ez neban aurkitzen, onek *bere begi argi aundiakaz begiratzen ninditn*, eta dei egian ondoren abots bare ta erabagitsu: "Papinau andera... Emen dago Teresa andereñoa"... Beingo baten erantzuten eutson bere alabeak bere aur-abotsez: "Oraintxe noa, *antatro*". Bertatik asten zan ikasgaia. IGase oneik, gaiñera, ba-euken beste alderdi on bat be: (eurotan ikasi oi nebanagaz gaiñera)

mundua ezagutu oi neban bide batez... Nok siñistu!... Aintxiñako erara jantzitako bizitza onetan, liburuz ta ingurraztiaz inguratuaz, sarritan esku artu bear izaten neban ari askotako ikustaldietan : Apaizak, andrak, andereñoak, eta abar. Coehain andreak alik ela ondoen eroiazan alkar-izketak bere alabeak niri klasea emon egidan, egun orreitan, baiña, nik ez neban asko ikasten; sudurra liburuan, esaten zan guztia entzuten alegintzen nintzan, baita niretzat entzun eza obe izango zana be. Uskeria ain errez sartzen jatzu biotzean!... Andra batek iñoan nik lxima ederra neukala... beste batek urtetea, nik entzuten ez neutsola-koan, gazte ain xarmenta nor ete zan itanduten eban, eta berba oneik, neure aurrean esaten etziralako zuri-koipetsuagoak, poz-jario berezia izten eben nire ariman, ni neure eri txit noraiño beterik nengoan argi ta garbi erakusten ebana.

O!, erruki bai naiakela galtzen diran arima!!... Erreza da, izan be, munduko bide loratsuetan galtzea... Bear bada, pizkat jasorik bizi dan arima batentzat, eskiñi daroan goxotasuna garratzez naste dago eta *gurariett* uts-une *n eurribakoa* ez litzateke beteko apur bateko goralpenakaz. Baiña nire *biotza jaso*a izan *ezpalitz Jainhooganantz lenetigotik*, munduak bere mende jarri izan ba'nindu bizian sartzerakoan; zer izango ete nintzan ni?... O!, ene Ama laztana, zelako esker onez abesten dodanaz Jaunak Jakituariaren itzai jarraituz "*ez nau mundutlit baztertua gatzak adimena okertu ta maltzurkeriaz arimea baino leen?*" (Jak. 4, 11). Andra Maria be itxarrik egoan bere lora txoa zaintzen, eta, ez eban nai bera zitneldu eiten lurreko gauzen ikutuz, loratan jarri baiño leen, bere *mendira* eroan eban... Une zoriontsu onen zain, TeresaIxo aurrera joian bere zeruko Atnaga-

nako maitasunean; baiña maitasun ori berari erakusteko asko *kostau jakon zerbait* egin eban, luze samarra dala be, itz gitxitan oraintxe esango dodana...

Maria'ren Alaba

' Ni Abatetxean sarluta laster, Aingeruen Alkargoan artua izan nintzan; onek eskatzen ebazan eraspen-jardunak guztiz atsegiñak jatazan, batez be, banazean, zeruko espirituai otoitz egitea; eta danen artean, Jainkoak neure erbesteko lagun lez emon daustanari. Lenengoz Jaunartu ta ez luze, Maria'ren Alabantzakoen zintea Aingei-u Santuen ordehari izan zan; baiña Andra Maria ren alkartean sartu baiño leen itxi neban Abatetxea. Eta andik ikasketak amaitu aurretik urten nintzalako, ezin sartu izan nintzan antxiñako ikasle gisa. Egiaz diñot, onek ez nindula kezkatzen; baiña nire aizta guztiak "Maria 'ren Alaba" izanik, bildur nintzan areik baiño gitxiago ez ete nintzan neure zeruko Amaren alaba izango, eta apal-apalik (asko egiten jatala be) artu nenguela eskatzen Abatxeko Andra Maria'ren alkargoan. Lenengo irakasleak ez eustan baimenik ukatu nai izan, baiña kondiziño au ipiñi eustan, asteen egun bi, arratsaldean an igaro bearko nebala, alkarte ortan arlzeko duin nintzala erakutsi nengian. Baimen onek poztu bearrean, lanak lan izan jatazan.

Nik ez neukan, beste antxiñako ikasle batzuk lez, *irakasle adiskide* bat berarekin orduak txautzen joateko; nik, beraz, naikoa neban irakasleari agur egin eta gero lanari ekin, ixil-ixillik, lan-klasera amaitu arte. iñok ez eukan nire arduraTik, eta olan kapillara joan oi nintzan, an Jaunaren

aurrean egonik, aita nire billa etorri arte. Auxe zan nire poztasun bakarra.

Ez al zan Jesus nire *Adiskide bakarra?* Aregaz bakarrik nekian berba egiten; mundutarren autuak, baita onak be, nekatu egiten eben nire arimea... Ba nekian oba zala Jainkoaz itz egin, Jainkoa-tzaz baiño, ainbat nobere eritxia sartzen da gogoko autuetan bel... A! Ni Andra Maria "gaitik bakarrik niñoian Aba t-etxera... 13atzuta n *bakarrik*, oso bakarrik sentitzen nintzan. Ikasle nintzaneko egunetan lez:larrain aundian triste ta gaixo egurasten lez, bein eta barriz esaten nebazan berbok, nire biotza bake ta kernenez beti jarten ebenak: "Bizitzea ez da zure egoitza, zure itxas-ontzi

Itz laburrok indartsu biurtzen ninduen. Gaur be, ume-eraspenaren etaronik asko ezeztan dabezana urteak joanak izan arren, ontziaren iduriak lastu oi daust arimea, erbes otea eroaten lag-undurik... Jakituriak ez bait dau esan gaiñera "olatu suminduak zearkatzen ditun ontzi bat legez bizitzea eta bere ibillZan ez dabela izten ezertariko lorratzik?..." (Jak. 5, 10). Gauza oneitan pentselan dodanean, azkenbakoan ondatzen da nire arimea, betiraunaren ertza ikutu dodala jadanik iduritzen jat... Jesusen besarkada artzen dodala dirudit... Neure zeruko Ama dakusdala uste dot, neure gurasoakaz bidera datorkidala, eta neure lau aingurubcoak... Uste dot, azken baten, gozatzten dodala onezkero betiko famili bizitza, egizegiaz betiereko bizitza...

Laster doa Maria

Zeruko *Guraso-sukaldean* sendia alkarturik ikusi baiño leen, banaketa asko sufridu bearko nebazan

oindiño. Mariaren alaba lez artu ninduen urtean, berak eroan eustan neure Maria laztana, neure arimearen euspen bakarra.

Maria zan zuzentzen ninduna, poztu ta birtu telanean laguntzen eustana; bera zan nire kateamilla bakarra. Nire biotzean, ziurrik asko Paulinak artzen eban oindiño be lenengo lekua, baiña Paulina urrin egoan, nigandik urruti... Askok be asko sufri du bear izan neban bera barik bizi izatera *egin* orduko, aren eta nire artean orma ezin igaroetara egiña; baiña, azkenez, egi goibela onartzera egiña nintzan: galdua neban Paulina, ia bera illa ba'litz legez. Arek maite nindun oraindik, otoitz egian nire alde, baiña nire begietan, nire Paulina laztana santa bat egiña zan, ez ebazan onezkero lurreko gauzak ulertzen. Bere Teresa gaixoaren mixeriak arriturik itxiko eben eta, ezagutu ba leuz, galazo egingo eutsoen bera maitatzen jarraitzea... Gaiñera, Buissonets'etan bezela nik neure pentsamentuak ari adierazo naita be, iztokia Mariarentzat zalako bakar-bakarrik. Zelina ta niri, *azkenerarte*, ez jakun izten an sartzen, unetxo baten ozt-oztan biotz estuz alkar ikusteko... Egiaz, bada, ikusteko ez neukan Maria baiño; naitanaiezkoa jatan bera; berari ezik ez neutsozan neure kezkak autortzen eta esan-esanekoa nai nintzan, nire autor-entzuleak ez eban jakin egundo be gaitz bisteia. Mariak baimendu tako pekatuak numerua bakar-bakarrik esaten neutson, bat bera bere ez geiago; orrela arima kezkaz betea izan arren, munduan zanik eta olako hakoentzat, eritxiz beintzat, igaro neinkean... Ma ziaiekian, ba, nire ari-man jazoten zan guztia; 13nita ezagutzen eban nik karmeldar izateko neukan gogoa be, eta benebenetan maite nebalako ezin ni berak bizi.

Oporrak itxas-ertzean

Izekoak egun batzuk beragaz Trouville'n igarotera dei egiten euskun, txandaka. Oso atsegin jatan ara joatea, baiña Maria'gaz! Beragaz ez nengoanean, polito aspertu oi nintzan. Bein, alan be, ondo igaro neban Trouville'n. Aitak Konstantinopla'ra joan-etorria egin eban urtean izan zan. Pizkat alaitzearren (Aita urrin zalako naigabez gengozan zan-eta), Mariak bialdu ginduzan, Zelina ta biok, amabost egun itxas-ertzean emotera. Ondo joiazan egunak, Zelina'gaz nengoalako. Izekok al ebazan alai-bide danak egokitzen euskuzan: ibillaldian asto gaiñ, arraintxoak arrapatzea, eta abar. Ni neskatoegi nintzan oraindik, amabi urte t'erdi neukazanarren. Gogoratzen naz, ni bai pozik zeru-urdin margozko zintak neure izekok neure uleetarako emonak ipiñi nebazanean; gogoratzen naz, baita, Trouville'n autortu nebala pekatu iruditzen aur-atsegin ori... Gau baten arritu nindun experientzi bat egin neban.

Ia beti gaixorik egoan Maria Guelin'ek, sarri-samar negar-ziñuka ziarduan; nire izekok orduan loxingak egiten eutsozan, nire lobatxoari berbetik samurrenak esanaz, buruko miña eukala-ta oraindik kexaz. Ni, alan be, ia egunero, buruko miñaz egon arren, ez nintzan estutzen, baiña gau baten Maria 'ren antzera negar egin nai izan neban. Negarziñuka asi nintzan, aulki baten jarririk, aretoko baztar baten. Juana ta nire izeko bat-batean etorri jatazan ondora, zer neukan itanduz. Nik Maria'ren antzean erantzun neban: "Buruko miña daukat". Ez nekian antza kejazkoa egiten; iñoiz be ez neutsen buruan sartu al izan, niri negar eragiten eustana, buruko miña zanik. Lo-

xingatu bearrean, pertsona aundi bati lez berba egin eustan, eta asarre egin eustan neure izekoagan konfiantzarik ez neukalako, berak uste eban ba kontzientziko kez karen bat-gaitik zala..., azken batean, itxi neban antz-artze ori eta aurrerantzean ez nintzan besteenik egin naiez ibilliko, "astoaren eta txakurtxoaren" alegia ulertuz. *Ni nintzan astoa, txakurtxoari* egiten eutsoezan leunketak ikusirik, mai-gaiñean ipiñi eban bere anka astuna bere txera pusketa artzeko; **ai!**, **abere gaixo** aren antzera egurrik artu ez ba neban be, artu neban neure ordaiña, bai, eta ordain orrek bizitza guztira osatu ninduan, geiago izan ez nengian naba rmentzeko gogorik; orta rako egin neban alegin bakarrek garesti urten eustan!...

Urrengo urtean, neure amabitxi laztana joan zan urtean, barriro dei egin eustan nire izekoak, baiña oraingoan bakarrik. Oso desleitua aurkitu nintzan, eta bi edo iru ebAn barru, gaixotu egin nintzan eta Lisieux"era eroan bear izan ninduen. Aundia zala uste eben nire gaixotasuna etzan besterik Buissonets'eko **baiño. Oiñak** an ipiñiaz bakarrik, osatu nintzan. Eta neskato kendu *bear eutson* Jainkoak bizitzari lotzen eutson euspen bakarra!...

Maria'ren asmoa jaki ri *nebaneko*, lu rrean iñori be neure burua ez lotzeko erabagia artu neban...

Teresa'ren bizitokia

Ikastetxetik urtetean.	<i>Paulina' ren</i> antxinako
ikas-egoitzean egokitu ni	neure erarajantzi-
rik. Egiatzko azoka bat za	deboziiio gela ta bitxi-
lekua, baratza ta	Barren-barreanean,

adibidez, nabarmen egoan orman zur baltzezko gurutz aundi bat, Kristo barik; atsegin jatazan marrazki batzuk; beste orma baten, zimera bat muselin-eunez ela larrosa kolorezko bedar eta lora joriz korapilloturik; a azkenez, Paulina'ren argazkia, amar urteko, geratzen zan orma guztia bakarrik artuz; argazki onen azpian mai bat eukan, onen gainean *haiola aundi but* eta *txori asko* barruan, onein zarata dotilu tsuk zoratzen ebezan ikusten etozanak, baiña ez egiaz maite ebazan jaubetxoa... Ba eukan *atraporio* zuri **bat be**, neure liburu, ingurrazti ta olakaz beterik... Atrapario orren gainean egoan Andra Mariaren irudi bat, beti lora barriz, eta kandelakaz orniduta egoana; inguruan santu ta askoren truditxoak; maskorrez beterik zimera pittitak, kartoi-kajak, eta abar... Azkenez, neure lilitagia, berton zaintzen nebazan lorontziak (aurkitu al izan nebazan lorarik bi txienakaz) leia aurrean *jarten nebazan*. Ba-neukan baratz-zain bat be "neure museu" barruan, eta ortxe ipinten neban neure landararik kutunena,,, Leio ondoan neukan neure maia, oial berde bategaz estaldua, eta erdian kokatua, oial gainean, arezko erloju bat, Jose deunaren truditxo bat, erloju-kutxa bat, lili-saskiak, tintontzi bat, eta abar. Jarleku *errea* batzuk eta Paulina' ren seaska zoragarriak osotzen eben tresneria. Txapitutu errukarri au, egi-egiaz, mundu bat zan biretzat, eta, Maistre'k lez, liburu bat osotu neinkean titulu onekin: "Neure bizitoki inguruko ibit leg^ria". Eder jatan ementxe geratzea bakarrik ordu luzeetan, ikasten eta pentsatzen, eta neure begien aurrean edatzen zan ikuspegi ederra begiratzen...

Maria ba-joialajakiriik, nire *bizitokiakberelillura* guztia galdu eban niretzat. Ez neban bakarrik itxi nai izan, unetxo baten be, laster joan bear

eban aizta maitea... Zenbat pazientzi-egintza egin bear izan zituan neugaitik! Aren gela aurretik igaroten nintzan *baholxean*, ots egin oi neutson atea edegi arte, eta biotz-biotzez besarkatzen neban; mosu-bilketak, olako barik aurkituko nintzan denpora guztirako. Berau Karmelo' n sartu baiño illa bete lenago Menzon' era eroan nindun aitak, baiña lenengoaren aldean bestelakoa izan zan niretzat illuna ta garratza.

Bigarrenez Alenzon'era

Ez dakit zenbat negar egin neban amaLxoren illobi gaiñean, aztu jatan-eta aziano txorta bat, berarentzat artua, bertara eroatea. Edozek nalgabetzen nindun! Orain jazoten jalanetik bestera zan orduan, Jainkoak emon bai daust igarokor dan eze gaitik ez beeratzeko grazia. Joana gogora dakardanean, esker onez gaiñezka jarten jat ari-me, goitik artu ditudan mesedeak ikusiz atan be. Niregan egin dan aldakuntzaii esker, ezagutu eziña nago!... Gura nebana zan, ziur, "neure egitaden jaubetza osoa euki, euren menpeko barik euren etxeko-andra izan" (16). Kristo'ren Antz-13idean datozen itzok barru-barru eragiten eusten; baiña neure gurariakaz, zelanbait esan, grazi taiutu-ezin au erosi egin bear neban. Neskato bat ninlzan oindiño, zirudienez beintzat besteen naia baiño ez eukana; origaitik iñoen Menzon' go pertsonak izatez nintzala makal...

Leoniakjoan-etorri onetan egin eban bere saioa Klarisen konbentuan; alsekabetu nindun bere

sarrera *arrigarriak*, maite neban, ba, ela joan aurretik ezin izan neban besarkatu.

Ez jat egungo aztuko aitalxo gaixo onen ontasuna ta esturea Leoniak klarisa abitua jantzi ebala esatera etorri jakunean... Geure lez ari be arrigarri iruditen jakon au, baiña ez euskun ezer esan nai, Maria orren naigabetua ikusiz. Konben tura eroan ginduzan eta an lendik, monastegi bati buruz, egundo sentidu ez neban lakoxe *Aldigatxa* izan neban; onek Karmelok ez lakoxe ondorioa ekars-tan, ak cdozeri begira arimea zabal-azten bai eus-tan... Lekaimeak ikusteak be ez eustan pozik emon, eta ez nindun ezek zirikatu eurekaz geratzeko; Leonia gaixoa, barriz, zoratmik egoan bere abitu bartiaz. *Bere begiah* ondo begiratzeko esan eus-kun, ez genduzala geiago ikusiko-ta (Klarisak ez dira agertzen begiak beian dabezala baiño); baiña Jainkoa pozik geratu zan illabiko opariaz eta Leoniak barriro erakutsi euskuzan bere *begi* urdinak, sarri malkoz beteak...

Alenzon laga genduanean, nik pentsatu neban a klarisakaz geratuko zala, au zala-ta *Illargi-Erdiko* kaletik urrindu nintzan, biotza kikil. Aurrerant-zean iru baiño ez giñean eta laster gure Maria laztanak be ilxiko ginduzan...

Maria Karmel-konbentuan sartzen da

Urriaren 13 izan zan banaketa eguna! Buissonets ⁷eko famili ugari alailik etziran geratzen alaba bi txikienak *Ailaren* abitik iges egin eben usoak; geratu ziranak be egaz egin gurako eben arcikaz, baiña onein egoak makalegiak ziran oindiño egara artzeko...

Jainkoak, guztietatik txiki ta aulena zanari dei egin nai eutson ezkerro, au bizkor ebillan bere egoak gaitu ta indartzen. Arek, bere ontasuna ta indarra erakustea eder jakonak, tresnarik gai-ezenak erabillirik, Zelina 'ri baiño lenago niri ots egin nai izan eustan, mesede au Zelinak geiago merezi izan arren; Jesusek ba ekian, **zein makal** nintzan ni eta orixegaitik gorde nindun ni lenengo aitz-zuloan (Abest. 2, 14).

Teresa, bere barru-zimikoetatik osatua

Maria Karmelkomentuan sartu zanean, ni oraindik oso kezkatia nin tzan eskrupuluz betea. Aurre-rantzean agana ustez joan ezin neinkcan ezkerro, zerura zuzendu nintzan. Ara gora nire aurretik joan ziran lau aingeruakana jo neban, dudak eta bildurra ezagutu ez eben arima erru bako oneik lurrean sufriduten eban euren arrebatxoaren errukia izango ebela uste nizanik. Umetxo antzera itz egiten neutsen, euren artean azkena oar-azoaz, beti izan nintzala maitatuena, losingatuena neure aizten artean; eurak lurrean geratu ba litzaz be, eurak be bardintsu maite izango ninduela... Eurak zerura joan izana ez jatan iruditzen errazoi bat nigaz aztuteko; bestera, jainkozko ondasunak eskura eukirik, eurai guna atera ta *bakea* eratu bear leuskidela, orrela erakutsiz zeruan be ba.dakiela maitatzen!...

Laster etorri jatan erantzuna; laster etorri zan bakera nire arimea bere olatu zoragarriakaz gainezkatzen eta ulertu neban lurrean maitatua ba nintzan, zenean be bardin nintzala... Ordutik gei-

tu egin zan nire eraspena neure nebatxo ta aizta-
txo oneingan, eta pozgarri jatan eurakaz sarri alai-
tzea, erbesteko naigabeak gogor ekarri... eta eura-
kaz Aberrian laster alkartzeko gogoa erakutsiz!...

V ATALA

GABONETAKO BIURPENA BAYEUX' ERA JOAN-ETORRIA

Zeruak graziz asetzen ba nindun, etzan nik olakorik merezi nebalako oso utsa nintzalako; birtuterako, egia da, gogo bizia neukan, eta modu bereziz atondu oi nintzan ortarako. Ona emen erakus-pun tu bat: Sendian azkena nintzalako, ez nengoan oituta gauzak neurez egitera. Zelina 'k apaintzen eban biok lo egiten genduan gelea, eta nik ez neban etxeko lanik txikienean be eskurik jarten. Maria Karmelo'n sartu zanean, bein eta barriz, Jainkoari eder izatearren, oia egin edo-ta, Zelina kanpotik zanean, illun-abarrez lorontziak barrura sartzen saiatu oi nintzan. Esan dodanez, Jainkoarren soil-soilki egiten neban au, eta ez neban beraz izakien esker onik itxarori bear. Ai!, alan be bestera jazoten zan; Zelinak erakusten ez ba eustan arri-mena neure zerbitzu **ez nengoan pozik**, ela neure negar-arpuluv, erakutsi oi neutson... Gogaikarria nintzan egi-egiaz, neure sentikortasun goiegia zala-la. Olan, rnaite neban pertsona bat nai-ezta naigabetzen ba₁ ' neban, neure buruaz nausitu ta *negarrik ez egitiL* bearrean, onek nire utsa ez meetu aunditu Magdalena batek lez negar egiten neban, eta a pur bat baretzan nintzanean, negarrez, *negar oegin* oi neban *negar egin* nebaleko... Alperrik zira n errazoiketa guztiak eta ez neban jadesten akats ii tsusi ori kentzea.

Ez dakit zelan indar-azo neinkean Karmel ilusiñoa, *aurtzaroko zapietan* nengoala oraindik!... Jainkoaren mirari lxiki bat bear zan, beingo baten ni azi-azteko, eta mirari ori egin eban Gabon-Gabeko egun aitzu-eziñean. Gau argitsu onetan, Irutasun Santuaren atsegiñak dizdizka jarten diranean, Jesus,IJrnetxo eztiak, aldatu eban bertatik nire arimea gau zana argizko uiol biurturik... Bera neure mai tasunarren aul eta ininkor egin zan gau onetan, *sendo* ta kementsu egin nindun ni, bere artuaz jantzi ninduan eta gau zoriontsu ontatik ez nin tzan garaitua izan burrukaldi baten be; bestera baiño, garaipenez garaipen joan nintzan, eta asi neban, zelanbait esan, *erraidol-karrera!*... (Sal. 18, 5). Itsu geratu zan nire rnalko-i turria eta aurreran-tzean bein edo bein ezikez eban emongo, eta neke aundiz, olako urik; olan, errazoia euken au esaten ebenak: "Ainbat negar dagizu umetan, geroago ez bait dozu malkorik jario bearko!..."

Eljurpena

1886'ka abenduaren 25'la izan zan umezaro-lik urtetako grazia artu nebana; berba baten, neure biurpen osoaren gratia. Gau-erdiko mezatik gen-tozan, bertan euki neban nik Jainko *sendo ta altsija* artzeko zoriona. Buissonets " era eldu giñean, pozgarri jatan tximinian naukazan zapalak artze-ra joatera. Antxiñako oitura onek ainbat pozaldi ekarri euskuzan ume gintzazala, Zelina 'k, ni gazteena rtintzalako antza, umetxo bat lez artuz jarraitu nai izan eban ni... Poz-eztitan egoan gure aita, nire pozkario oinak entzunik eta banan-banan *nire zapata birloratitah* aterarik ustekabeka etozan zerak. Nire errege laztanaren zoriontasunak oin-diño giagiog aunclitzen eban nirea; Jesus'ek,

umezaroko akatsetatik ni askatzea nai ebala adierazo gurarik, kendu eustazan baita bere poztasun lauak; berak nai izan eban, aitak, gau-erdiko mez,atan nekaturik, gogaikarri izan jakon nire zapatak tximinian ikustea eta biotza zearkatu eustan berbok esatea: "Azkenez be, Jainkoari eskerrak, azkenengo urtea da"... Mailletan gora igon neban neure kapelea izteko. Zelina'k ba-ekian zein sentikorra nintzan eta negar anpuluak ikusiz nire begietan ñirñirka, negar-gura zan bera be, asko maite bai nindun eta ulertzen eban nire alsekabea: "O!, Teresa!", esan eustan, "ez zaitez jatsi, zeure zapatak bereala ikusteak naigabe geiegi ekarriko leus-kizu". Teresa, baiña, orain etzan lengoa. Jesus'ek jada aldatu egin eutson biotza!

Anpuluak eukin, bereala jatsi nintzan bera eta neure biotz-taupadai eutsiz, neure zapatak artu ta aitaren aurrean atera nebazan poz-pozik bertan egozan gauza guztiak, erregiña bat baizen alai. Barre egian aitak, bera be ba pozik jarri zan eta Zelina'k amesetan egoalakoan!... Zorionez, egia bera zan, Teresatxok barriro aurkitu eban lau urte t'erdiko zala galdu eban gogo-sendotasuna, eta onezkero beti iraun-azoko ebana!...

Argi-gau onetan asi zan nire bizitzako irugarren aroa, danetatik ederrena, zeruko graziaz be-teen... Beingoan egin eban Jesus'ek nik amar urtean burutu ezin izan nebana, nire *nai ona.gaz* naiko izanik, iñoiz be falta izan ez jatana nunbait. Bere apostoluaklez nik be esan neinkean: "Jauna, gau osoan lan egin arren, ez dogu ezer artu" (Lk. 5, 5). JesusMc, nigaz apostoluakaz baiño be errukitsuago, *berak artu eban* sarea, bota ta arrai-ñez beterik eskuratu eban... Arima arrantzale bat egin nindun ni. Gogo bizi-bizia sentidu neban

arimen onez alan egiteko, pekatarien onerako batez be, lendikain bizi sentidu ez neban guraria... Sentidu neban, labur esanda, goi-maitasuna sartzen jatala biotzean; neure buruaz aztu bearra neukala besteai atsegin izateko, eta geroztik doatsu izan nintzan!...

Domeka baten, Gure Jauna Gurutzan antzeztuten eban argazki bat begiratzean, bere jainkozko esku batetik erion odolak eragin eustan. Errukiz bete nindun, odol ori iñor be jasoten alegindu barik lurrera jausten zala uste izanik. Espirituz gurutz ondoan egotea erabagi neban, bertatik jausten zan jainkozko iruntza artzeko, gero berau arimai banandu bearko neutscla ulerturik... Jesus' en gurutzeko garrasia durunduz neukan atertu barik neure biotzean: "Egarri naz!" (Jn. 19, 28). Ilz oneik ixiotzen eusten barnean su bizi ta ez-ezagun bat. Edaten emon nai neutson neure Maitearl eta neu be *arimen egarriz* sustatua senti-du nintzan... Etziran oindiño abadeen arimak erakarten ninduenak, *pekatari alindienak* baiño; bizi-bizi opa neban betiko sutatik areik ateratea...

Pranzi ni

Neure goi-garra sustatzearren, Jainkoak erakutsi eustan atsegin jakozala nire gurariak. Gaizkin izugarri batez berba egiten entzun neban, dongakeri aundiakaitik eriotzara epaitua izan zana. I txura zanez damutu barik ilgo zan. Danez gaiñetik nai izan neban a infernura ez joatea. Ori lortzeko iruditu daitekezan bide guztiak erabilli nebazan. Neurez bakar ezin nebala ezer jakiñik, Jainkoari eskiñi neutsozan Gure Jaunaren mereziinentu azken-bakoak, Eleiz-Ama Deunaren ondasunak;

Zelina 'ri eskatu neutson agindu egoala meza bat neure asmoz esateko, ez nintzan ba ausartzen neure izenean eskatzen, Pranzini, gaizkille aundiagaitik zala esateko bildurrez. Zelina 'ri be ez neutson esan nai; baiña itaun samur eta ekin-estuak egin eustazan lez, iragarri neutson azkenez neure ixilla; barne egin orde, lagunduko eustala eskatu eustan neure pekataria bide oneratzen. Benetan eskertu neutson bere naia, orduan bada nai izango neban izaki guztiak neugaz izatea errudunaren parkamena leia baten eskatzen. *Ziurtzat* neukan neure biotz-ondoan gure gurariak entzunik izango zirala; baiña, pekatarien alde otoitzean jarraitzeko bizkortu nendin, seguru nengoala esan neutson Jainkoari parkatuko eutsola Pranzini gizagaixoari; eta nik olan uste izango nebala, baita autortzen ez ba'zan be, *danzuzko ezaugarririlt* emon ezta be; konfiantza oso osoa neukan Jesus 'en erruki mugabagean, baiña soil-soil eskatzen neutson damuzko "ezaugarri *bat*", neure poztasunerako... Oso-osoan bete zan nire otoitza!

Eguneroko bat bera be irakurtea aitzak galazo euskun arren, ez neban uste aren esana austen nebanik Pranzini'ren barriak ekazan orriak irakurriaz. Illa izan zan urrengo egunean artzen dot "*La Croix*". Zabal lzen dot to-itoka eta zerdakust?... O!, nire inalkoak salatu eben nire barru-eragiña eta gorde *egin* bear izan neban neure burua... Pranzini etzan autortu, urkainendira igon eta burua zulo baltzetik igaroteko gertu egoala, bat-batez goi-argi batek jota biurtu, apaizak urreralzen dautson *Gurutzea* artu, eta *iru bider mos-ukatzen dituzauri doneak!*... Gero, a ren arimea, poz aundia-goia izango da zeruan, da mu-bearrik ez 99-gaitik, baiño damutu daiten pekatari bategaitik! (Lk. 15, 7) esan ebanaren epai errtrkitsua artzen joan zan.

Jadetsia neban eskatutako "ezaugarria" eta ezaugarri au pekatmien alde otoitz egiteko ni bizkortu nendin Jesus'ek egin eustazan doe ta grazien antz-alda zintzoa zan. Leen ez ete ziran izan *Jesus'en zauriak*, bere jainkozko odola ixurtzen ikusiz, nire biotzean arimen egarria sartu zanekoa? Edaten emon nai neutsen euren mixerielatik garbitu bear ebazan *odol garbi-garbia* au, eta *nire lenengo semearen* ezpanakjoan ziran zauri doneLsi orrein gain jartera!! ... O erantzun esan-eziñezkoa!... A!, grazi txit berezi onen ondoren, egunetik egunera azi jazan arimak zeruratzeko guraria. Jesus'ek samaritar emakumeari esana entzuten dodala deritxat: "Emoidazu edaten!" (Jn. 4, 7). Egiazko maile-trukea zan; arimai emotsen Jesus'en *odola*; Jesus eskintzen eutsozan arima oneik eurok *bere jainkozko* irunizez ozkirrituta; olan uste neban nik arein egarria arintzea ta zenbat geiago *edaten* emon, geiago azten zan nire arima gaixoaren egarria eta egarri bizi auxe zan. Berak emona, bere maitasun edari atsegingarriena...

Giza-zientzia ta jainko-zientzia

Epe laburrean ni ateraten jakin eban Jainkoak, bira ta bira zelan urten ez nekiala nenbillen inguru estutik. Ibilli-eragin eustan bideari begiratzuz, aundia da nire esker ona; baiña au be gogotan artu bearra dago; oinkada gatxena emana ba dago be, oindiño gauza asko geratzen zirala gaintitu barik. Kezketatik aske onezkero, bere sentikortasun geiegitik, garatzuz joian nire espiritua. Aundia, ederra maite izan eban aldioro, eta aldikada *ontanjaldtelzo* gogo ezin-aseakjo nindun. Ez jazan naikoa neure maistreak ipinten eustazan ikasgai ta eginbearrakaz, eta bakarrik niñarduan ikasten, batez be *edestia*

eta zienlzia. Beste gaiak ez eusten ardurarik emoten, baiña ikasgai bi oneik nire zer guzlia ekarren. Olan, epe laburrean, neure ikas-urteetan baiño ezagutza geiago lortu neban.

A!, espirituarentzat etzan besterik uskeria ta naigabea (Qo, 2, 11). Kristoren Anlz-Bideko *zientzioz* diarduan atala (17) sarri etorkidan pentsamentura, baiña alan be laster aurkitzen neban aurrera jarraitzeko errazoia, ikast-aroan nengoala ta ez ebala kalterik egiten neure buruari esanaz. Ez dot uste Jainkoa iraindu nebanik (ezagutzen dodan arren, onetan alperreko denporea urtu nebala), ez nebazan ontan emoten ha ordu batzuk baiño; ez neban larregira jo, neure jakin-gurea ilduratze-ko... Sasoirik arriskutsuenean nengoan gazte barentzat; baiña Jainkoak egin eban nigaz Ezekiel 'ek bere iragarkietan diñoana: "Neure ondotik igarotean, Jesus ' ek ikusi eban n. imaitatzeho garaia eldu zala, alkartea nigaz egin eta *berea* izan nintzan... Bere soingaiñezkoz estaldu nindun, usain gozoz i^furtzi, jantzi guruz ornidu, balio aundiko samarestunak eta bitxiak emonik... Urun utsez janaritu nindun, eztiz eta **Eder egin naz geroztik** Aren begietan, Berak egin nau ni erregiña aaltsu!... (Ez. 16, 8-16).

Bai, guzti ori egin dau Jesus'ek neugailik. Aitatu ditudan berba guztiak, banan-banan, artu nei-kez eta ikusi zelan bete diran, danak bete be, zeatzmea tz nigan; itz-egingo dot bakar-bakarrrik "ugari"eralgi dauan jan riaz. Aspalditik janaritzen nindun "uren utsez", Kristoren Antz-Bideak daukanez; auxe zan niri crn egiten eustan liburu bakarra, ez nekizan ba oraindik Ebanjelioetan

(17) Kristoren, Autz-Biden, 3.gn 1 ilbunta, <18 atala.

gorderik dagozan ondasunak. Buruz nekizan neure Antz-bide maitearen ia atal guztiak, liburu txiki ori egundo be izten ez nebana. Udan neure ziskuan eroan oi neban, neguan maukerdian; itxi-eziña jatan. Izekoren etxean jolasgarri jatan oso. Nun urtengo edegi eta aurrean neukan ataltxoak buruz esateko eskatzen eusten. 14 urtekin, neure jakin-guraz. Ondo eritxon Jainkoari bear zala, oindiño, "uren utsari", "eztia ta orioa ugari be". Ezti eta orio au Arminjon abataren itzaldiak eskuratu eusten, "*oraingo munduaren azkena eta geroko bizitaren ezkutua*" gaiari buruz. Nire karmeldar maiteak aitari itxi eutsoen liburu au irakurteko; olan neure oituraz beste (nik ez neban aitaren libururik irakurten) baimena eskatu neutson au irakurteko.

Irakurle au be, neure bizitzako grazi aundinetariko bat izan zan. Neure ikas-gelako leio ondoan irakurri neban eta barruan itxi eustan zauskada esateko baiño barrukoi ta gozoegia jat.

Erlejiñoako egi aundiak, geroko bizitzako misterioak, murgildurik izten eusten arimea lurrekoa etzan zorionean... Zanak emoten eustan dagoneko Jainkoak maite dabenentzat daukana (ez giza-begiz gero, biotzekoaz baiño) (1 Kor. 2, 9), eta betiko sasiak ez daukola zer-ikusirik bizi-opari pitiñakaz ikusiz (Err. 8, 18), nik *maitatu* gura neban, *Jesus maite* izan gartsu, al nebanez aZilla maite-agiri emon... Itz asko kopianu maitasun oso ta Jainkoak bere autatuai Jainkoa berbera sari aundi ta betikoa izangojaken momentuko arrera. Asper-tu barik bir-esaten nitun nire biotza ixetu eben maitasunezko berbak...

Teresa eta Zelina, biotzeko aitzak

Zelina, nire pentsamentuen ixil-barne egiña zan. Gabonak ezker alkar ulertzekoak gintzazan; adin-alderik ez egoan onezkero, luze-laburrean azia nintzan, eta batez be grazian... Aro au baiño baiño leen, penaz nengoan sarri Zelina'ren ixillak ezagutzen ez nebazalako; oso txikia nintzala esaten eustan berak, "aulki baten parera" eldu bearra neukala, berak nigan konfiantza izateko... Atsegin jatan aulki txairo orren gaiñera igotea, bere alboan nengoala, eta zentzunez berba egiten neutsan; baiña alperrekoak ziran nire maiñak, aldea egoan oindiño bion artean!...

Jesus'ek, guk biok batera aurrera egitea nai izanik, odolaren lokiz baiño gogorragoz alkartu ebazan gure biotzak. *Biotzeko aitzak* egin ginduzan. Gudan osotu ziran Gurutzeko Juan Deunaren *Maite-kantaho* itzok (emazteak senarrari esanetan):

Zure lorratz atzetik
bidean dabil tza neska gazteak,
txinpartak iku tuta,
ardao onduaz ixerbel
Jaingo-lurnmetan bizkor barneak (18).

Bai, leiatsujarraitzen ditugu Jesus'en oiñalzak; Berak esku-beteka gure arimetan ereiten zituan mai telxinpartak; ardao atsegintsu ta sendoa, edalen emon oi euskuna; gure begien aur ean desagertzzen zituan iraizeko gauzak eta gure ezpanetatik erneten Berak bizt-azoten euskuzan maitasunezko arnas-artzeak.

(18) *G^P rutzezu Juan Deuna, Maite-hanta, 25 aapaldia.*

Begitu-lekuan gabero geunkazan autuak bai zirala samurrak! Begiradea urrunean murgil, begira genkargun itargi zuria zelan joian gorantz, astiro-astiro, zugatz aundien ostetik...; izadi lokartuaren gaiN ixurtzen zituan zidarrezko dizdizak... izar distirantak ñirñirka zeru sakon **gau**—aizeñoaren bafada neia, laiño zuriak kulunkan jarritz; guzti onek gure arimak zerurantz jasoten zituan, oindiño "gibelalde aratza" besterik ikuskaten ez geuntson zeru ederra...

Ez dakit oker nagoan, baiña uste dot gure ari-men jarioa Santa Monikak bere serneagaz izan ebanaren antzekoa zala Ostia'ko portuan konorte barik geratzen zanean Egilleak sortutako gauza arrigarriak ikusiz... Us te dot goi-goiko graziak artu genduzala, santu aundiai emondakoen antzekoak. Att *tz-Bideak* diñoanez, Jainkoa batzutan emon oi da dizdiz izugarri artean, beste batzutan "gozaro ezaugarri ta irudiakaz" (19). Orrelaxe agertzen zan A gure arimetara, baiña zein leun gardena zan Jesus gure begietatik estaltzen eban zapia!... Ez egoan ezpairik, onezkero etziran bearrezko fedea ta itxaropena, maitasunak izten euskun lurtean billatzen genduna aurkitzen. "Bakarrik aurkituz, mosutu ginduzan, *aurrerantzean inok be ez g indukez ezetsiko* (Zt. 8, 13).

Sarri Jaunartzen

Grazi ain aundiak ez ziran frutu barik geratuko. Oneik be ugariak izan ziran. Birtute-jarduna errez eta berezko egin jakun. Lenengotan, nire beta rteak salatzen eban burrukea, baiña apurka apurka

(19) *Kristo'ren autz- Bitlea, 3.gn liburua, 45, 4 atala.*

ostendu zan zirriada ori eta ukapena errez egin jatan lenengo unetik Jesus'ek esan eban: "Daukarnari geiago emongo jako eta ugaritasunean igeri egingo" (Mt. 13, 12). Leialki artutako grazi batgaitik, beste asko emoten jatazan... Berbera emoten jatan Jaunartzean, ni itxaroten ausartzen nintzan baiño sarnago... Legetzat lez arturik neukan neure autor-entzuleak izten eustaza n Jaunartzeak egiteko oitura, bat bera be laga barik, baiña berak esaten eustan bestetan, nik geiago iñoiz be eskatu barik. Garai ontan ez neukan orain daukadan *ausartzia*, bestelan be beste modu batera jokatuko neban; nik uste dot, izan be, arima batek bere autor-entzuleari adierazo bear dautsola Jauna artzeko daukan guraria; A ez da egunero zerutik jasten, kopoian geratzeko, beste zeru bat, lenengoa baiño askozaz be mai teago dauan beste zeru bat aurkitzeko baiño; geure arimako zerua, bere irudira egiña, Irutasun gurganiaren jauretxe bizia.

Neure naia ta neure biotzaren asmo zuzena ikusten eban Jesus'ek, gura izan eban, maietzi-llaren barruan, autorentzuleak ni astean lau bider Jaunartzen iztea ela, illabete eder au igarotakoan, bostgarren bat geitu eutson jai bat osoatzen zan bakolxean. Negar-malko gozoak erioen nire begiai autortegitik urteten nintzanean; Jesus berbera zala begitanduten jatan niri emon nairik ebillena, oso labur egoten bai nintzan autortegian eta ez neban iñoiz neure barruko sentirnentunk iragarri. Nenbillen bidea zuzena ta argia bait zan, ez neban bear Jesus ez beste **Arima-**zuzentzailleak ispillu kirrnen jatazan niri, arime-tan Jesus diztiratzen ebenak, eta esan oi neban, neure bamirako, Jainkoak ez ebala bitartekorik erabilten, zuTenean jokatu baiño.

Baratz-zaiñak frutu bat arduraz bete la sasoi aurretik umotzea nai dauanean, ez da zugalzetik dingilizka izteko, mai guri-guri atondu baten gainean jarteko baiño. Asmo bardiñagaz Jesus'ek be bere graziz bete eroian loratzea... Bere bizitz ilkorrereko egunetan, pozez zoraiva, esan ebanak. "Aita, eskerrak Zuri, gauzok jakitunai eta zuurrai estaldu ta txikilxoai agertu daulsezuzalako" (Mt. 11, 25), bere ernikia dizdirazo nai izan eban niregan; ni txikia ta makala nintzalako. Bera jasten zan niganuniz; ixillik eskolatzen nindun bere *maita-suit-gaietaz*. A! euren bizia ikasten egin dabek jakitunak, niri itaunka etorri ba'litaz, arriturik geldituko ziran amalau urteko neskato bai ikusiz osotasunezko ezkutuak ulertzen, euren jakitunak ezin iragarri dautsezan ezkutuak nunbait, orreik eukitea gogoz txiroak izan bear dalako!...

Juan Gurtrtzekoak, bere Maite-kantan, diñoanez:

Ez argi ez gidaririk,
biotza sutan eukana ezik.
Gau onek zuzentzen nindun
eguerdi-argiak baiño be obeki,
jakin bere nik ederki
ba nekian Arengana (20).

Karmeldegirako deia

Karmeldegia zan toki ori; baiña "nik maite neban Aren kerizpean atsedendu aurretik", (Abest. 2, 3), proba askoz igaro bearra neban. Baiña Jain-

koaren deia premiña premiñazko zan ezkerro, *su-*
garretik igaro bearra izan ba neu be, egingo neban
Jesus'egaz zintzo izatearren. Neure goi-bidean
bizkortzeko, *arima bat bakarra* aurkitu neban, *neure*
Ama maitearena... Nire biotzak arenean oiartzun
leiala idoro eban eta beronen laguntza barik ez
nintzan elduko bost urte lenago bera zeru-intzez
bustitako lurgaiflean artu eban ur-ertz onetsiara...
Bai, bost urte ziran zuga ndik, *Ama maite*, banandu
nintzala. Galdu zindudazala uste neban, baiña
proba-unean zeure eskua izan zan jarraitu bear
neban bidea erakutsi eustana... Poz ori bear ne-
ban, Karmeldegiko iztokiko alkar-izketak gero ta
penagarriagoak egiten jatazan-eta; neure guraria
ezin aitatu, moja sartzekoa, norbait ezezko euki
barik. Mariari eritxon gaz teegia nintzala ela alegin
guztia egian nire sarrera galazoleko. Zeuk be, ene
Ama, ni aztertu naiez, alegiñak egin zinduzan
iñoiz ni bakelu nendin. Beraz, benetako bokaziño-
rik euki ez ba neu, lenengotik atzeratuko nintzan,
Jesus'en deiari erantzun gura neutson baizen arin
eragozpenak aurkitzen nebazan. Zelina'ri ez
neutson iragarri nai izari ain gazte Karmelo'n
sartzeko neure guraria, eta geiago naigabetzen
nindun orrek, ari ezertxo be ixiltzea gogor be
gogor jatan-eta... Atsekabo onek ez eustan luzaro
iraun. Las ter izan eban nire aizatxo lazla nak nire
asmoaren barri ela niri]neukan asmoa burulik
kentzen ibilli bearrean, sen Ixalogarritz onartu
eban Jainkoak eskatzen eutson buru-ukapena. Aren
ukapenaren aunditasuna ulertzeko, noraiñokoa
zan gu bion alkartasuna c zagutu bear da... *Arima*
bat bera zan, zelan edo alan esateko, gu alkartzen
ginduzana, bizia emonik_ Illabete batzuk zirane-
tik, alkarrekin gozatzen ge rxduan neska gazte batzuk
amestu daikeen baizen biizitzarik gozoena; dana,

gure ingurumari, geure atsegiñetan joian askatasun aundiz genbiltzan; itz baten, nik esan oi neban gure bizitza zoriona bera zala, eta au askatasun osoz itxi egin bear genduala, eta nire Zelina kutunak etzan bape asarratu.

Kejaz egon daitekean bera be, Jesus'ek berari dei ez eutsolako aurren... Dei bardiña izanik berak joan bear eban lenengo!... Baiña martirien denporan lez, espetxean gelditzen ziranak euren anaiai bakezko mosua poz-pozik emoten, arean burrukatzera lenengojoiazanai eta alaitu oi ziran, bear bada, eurak liskar gogoi' ragoak eukiko ebeza-la pentsaurik. Zelinak be era berean pozik itxi eban TERESA eta bakarrik geratu zan burruka gogor ainizatsurako, bere maitasunaren bitxi autatu legez Jesus'ek eroiana...

Teresak bere goi-deiaren barria, aitari i ragarten

Zelina egin zan nire burruka ta sufrimentuen jakitun. Bere bokaziñoa lez artu eban nirea. Ez eukan onen kontrakoen bildurrik; ez ekian alan be zelan aitari esan... Zelan adierazo itxi egiala bere erregiña, orduko be iru nagusiak opetsi ebanzanari?... A!, zenbat barru-zauskada sufridu bear izan nituan ari esatera orduko!... baiña erabagi bearra neukan!... Amalau urte ta erdi beteko nitun. Sei illabete geratzenjatazan *Gabon* gaberako; nik orduantxe sartu nai neban, aurreko urtean "neure grazia" artu izan neban ordu-orduan. *Pentekoste* eguna aukerau neban neure ezkutu aundia ari esateko. Apostolu Santuai eskatu neutsen egun osoan neure alde eskatzeko, buruan jarri eidezala esan bear nebazan berbak... Eurok etziran bear bada neskato bildurti bati lagundu

bear eutsoenak, otoitzez eta ukapenez apostoluen apostolu Jainkoak aukeratutakoari ain zuzen be?...

Arratsaldean izan zan, bezperetatik genlozala, neure aita maiteari itz egiteko erea eskuratu jata-na. Potzu-aora joan nintzan jarten, eta antxe, eskuak alkar, izadiko arrigarriak ikusten nengoan; eguzkiak, bere izpiak orduko euren su-indarra motel, zugatz tantaïen goiak urreztatzen ebazan, berton ziarduen oindiño kantari lxorilxoak euren arrats-otoitza. Aitaren irudi ederrak zeru-itxuraz egoan; bakez aseta eukala biotza, iruditu jatan. tautik esateke, albora joan nintzakon jartera, begiak orduko negar-malkoz beteta. Samur-samur begiratu nindun eta neure burua arturik bere biotz gain jarri eban, au ziraustala: "Zer jazoten ete jako nire erregiñalxoari?.". Esan...". Gero, bere biolz-eragiña gorde nairik jagi egin zan, ela ibiltan asi astiro, bere **eukala beti nire burua**. Negar artean iragarri neutsan neure Karmelo'n sartu naia. Aren malkoak orduan neureakaz nas-tatu ziran; baiña ez eban itzik be esan neure bokaziñotik okertu neikeanik; oraindik oso gazte nintzala esan eustan erabagi ain astuna artzeko. baiña nik ondo eutsi neutson neure asmoari, eta gauza errez zuzena zan ezkerro, laster konturatu zan nire guraria Jainkoarena berarena zala eta, bere fede aundiaz, Jainkoak, berari alabak eskatuz ohore aundia egiten eutsola esan eustan. Luzaro ibilli giñan ara ta ona pasiatzen.

Nire biotza, aita bardingabeak ontasun gozoz artu ebazalako nire barru-ixillak, arindu ta poztua, atsegin aunditan aurkitzen zan bereaz. Aita, ziru-dianez, oparo beteak dakarren zorion baketsuan egoan. Santu batek lez berba egin eustan eta bere

itzak gogoratu nai neukez eurak emen idatzi dagidazan, baiña euretatik ez dot iraun-azo gomuta lar usaindu bat baiño, adierazo dagikedan.

Ondo be ondo gogoratzen dodana nire errege maiteak konturatu barik egin eban *sinboluzko* egintza au izan zan. Ain goi ez egoan orma baten albora urreratmik, *loratxo zuri* batzuk erakutsi eustazan, lirio pitin batzuen antzekoak, eta lora oneitatik bat arturik, emon eustan, Jainkoak zelako arduraz berau erneazo eta iraun-aro eban egun ortara arte, azaltzen eustala. Berari entzunaz, neure istoria entzuten nebala uste neban, antz-antzekoa bait zan jesus'ek lorabcoagaz eta *Teresatxogaz* egindakoa... Erreliki bat lez artu neban loratxo au eta konturatu nintzan, aitak, berau artukeran, sustrai guztiakaz, bat be ausi barik, atara ebala; jarraitu bear ebala zirudian beste lurralde baten, bere lenengo goizaldeetan bizi izan zan baiño emokorrangoetan. Aita nigaz une batzuk lenago egiña bera zan, Karmel mendira igoten itxi, nik bizitza emon nitun len-oinkaden testigu zan ibar joriari agur egiñik.

Neure Antz-Bidean jarri neban neure loratxo zuria, onela iñoan atallxoan; "Gauza guztien ganez Kristori izan bear dautsagun maitasuna dala-ta" (21), eta ortxe dago oraindik; gara ausi jako bakar-bakarrik suster ondotik. eta onekin Jainkoak adierazo nai dauslala dirudit laster ausiko ditula bere loraixoaren lokiak eta ez dautsola lurrean zimeltzen ilxiko.

Isidoro Guerin'en jazarketa

Aitaren baietza lortu ondoren, uste izan neban ezeren bildur barik egaz egin nengiala Karmeldegira, baiña nire goi-deiak oindiño proba gorriak izango ebazan. Izu-izuz neure osabari iragarri neutson artutako erabagia. Asmatu leikezan txerasamurrak egin eustazan, baiña joateko baimenik ez eustan emon; bestera, 17 urte bete arte bokaziñorik aitatu be ez egiteko esan euslan. Giza-zuurtasunaren kontrakoa zan, iñoan berak, 15 urteko neskato bati Karmelo'n sartzen iztea. Karmeldar mojen bizitzea, munduaren begi-aurrean, filosofu baten bizi-modua zan, eta erlijiñoan zerbitzu txarra egitea litzakean experientzi bako neskato bati berton sartzen iztea... Mundu guztiak txarto ikusiko leuke, ta abar. Esan eustan baita, berak niri joaten izteko *mirari* bat bearko litzakela. Argi ikusi neban nire errazoiketa guztiak alperrik izango zirala, beraz alde egin neban andik biotz garratz urratua. Otoitza zan nire pozbide bakarra; egin egiala eskatzen neutson Jesus'i eskatzen zan *miraria*, orrelaxe bakar-bakarrik erantzun nengikiolako bere deian.

Aldikada naiko luzea igaro zan neure osabari barriro ilz-egiten ausartu nintzaneko. Gogor *egiten* jatan, oso gogor, bere etxera joatea. Bere alde-tik, barriz, aztu zala emoten eban nire bokaziñoaz; baiña geroago jakin neban, nire atsekabeak aldeko frutua ekarri eustala. Itxaropenezko erraiñu batek nire erimea argilu baiño len, Jainkoak nai izan eban, nik *iru eguneko* martirilza gogor-gogorra niri bailtzea. O!, proba ontan baiño obeto ez dot iñoiz be ulertu Andra Mariaren eta San Jose'ren samintasuna, Urne Jesus'en billa... basamortu ils baten aurkitzen nintzan, edo obeto, nire arimeak

lemazain bako itxas-ontxitxo bat zirudian, ekatxaren mende itxia... Ba dakit, lo egoan Jesus neure ontzitzoan, baiña gaua illuna zalako ezin ikusi, ez egoan argirik arean be, tximista batek ez egian dizdizik odei baltz-illunak... Ziur asko, tximisten argia, argi tristea da; baiña, alan be, ekatxa lertu balitz bete-betea, Jesus ikusi neikean une baten... Arimearen gan sakon illuna zan... Jesus lez ortuan bere il-egiñean, bakarrik nengoan poz-izpi barik ez lurrean ez zeruan, Jainkoak bertan beera itxi ninduala zirudian!... Izadiak parte artu ebalu emoten eban nire garraztazun goibelea; iru egun onein barruan, eguzkiak ez eban itxi bere izpietatik bat be ikusten eta euri-jas ikaragarriak jausi ziran. (Konturatu naz, nere bizitza gorabera garra tzi-tsuetan, izadia beti zan neure arimearen irudia. Malkozko egunetan, zeruak negar egiten eban neugaz; pozezko egunetan, eguzkiak bere izpi alai guztiak bialtzen zituan eta zeru urdiña ez eban odei batek be illuntzen...).

Azkenez, laugarren egunea, larunbatez, zerue-tako Erregiña eztiari sagaratutiko eguna zala, neure osaba ikusten joan nintzan. Nire ez-ustekoa bai aundia begiratu ta bere lan-gelara eroan nindunean, nik eskatu be egin barik!... Agirakaz asijatan maitekiro, nik bildurra ba neutso lege. Gero esan eustan, ez egoala zetan *mirari* bat eskatu, Jainkoari eskatu eutsola lau-lau "mobidu egiola biotza" eta entzuna izan zala... A!, ez neban izan *Miraria* zetan eskaturik, *miraria* niretzat *eginda egoan onezker*o. Nire osaba etzanlengoa. "Giza-zuurtasuna" aitatu be egin barik, ni *loratxo bat nintzala*, esan eustan, *jainkoak artu Trai ebana* eta bera etzala geiago orren aurka agertuko...

Azken erantzun au egi-egiaz zan berari egokio-

na. Beste denporetako kristiñau onek bere biotze-ko alaba orde bati izten eutson mundutik urrin barrutzen. Nire osabak samur eta zuur jokatu eban. Neure proba bitartean ez dot uste berari buruzko barbarik aitatu neba nik; konturatzen nintzan Teresatxo gaixori eutson errukiaz; olan, osabaren baimena lortu nebanean, arek emon eustan berea, baiña nire joateak naigabetu egingo ebala adierazorik... Ait Gure senidarteko maiteak ez ekian oindiño opari bardiña beste bi bider barriztu bearko ebenik... Baiña, eskatzeko eskua beti luzatu oi dauan Jainkoak, ez dauala utsik luzatzen; bere adiskiderik maiteenakidoro leikee bertan eta bear daben indarra ta kemena atara ugari be ugari... Neure istoritik urruti narioia bio tzak; bertara biurtzen naz ia-ia alaz. Osabaren erantzun ondoren, zuk, Ama, ulertuko dozu zein pozik biurtu nintzan Buissonets'erako bide artzen, *zeru eder ba ten* azpian, odeiak oso-osorik urtuak ziran... Urtua zan baita nire arimako gaua. Jesus'ek, itxartzean, poztasuna biurtu eustan barriro, olatuen otsa baretua zan; probaren aizearen orde z aizerio arin batek asetzen eban nire oiala la uste neban beingoan elduko nintzala neugandik ur-ur ikusten neban ur-ertz bedeinkatura. Egon be neure ontzitik ur nengoan, baiña akatz bat baiño geiago narrastu bear neban eta bere argi-torre dizditsua ezkutatuz, andik, kaia sutsu be sutsu opa izanetik, itzulera barik, urrin arriskuz izutu.

Nagusiagaz eragozperikak

Neure osabaren bai mena jadetsi ta egun batzuetara, zeu, ene Ama **ikusten joan nintzan** eta neure poztasuna iragarri neutzun, nire

proba ta naigabe guztiak joanak ziran-eta. Baiña aundia izan zan nire naigabea, zuk esan zeustanean, Nagusiak ez ebala nai ni sartzerik ogetabat urte bete arte... Iñok be ez eban uste onako aurkakorik, daneta tik garaitu eziñena; alan be, bildurtu bage, neu joan nintzan aita ta Zetina'gaz gure Aita ikusten, ia au zutitu ta geurera ekarten genduan, nire Karmelo'rako goi-deia zala argi erakutsirik. Guztiz otz artu ginduzan. Nire aita *bardinbageak* egoki zala uste izan eban, bere erreguak nireakaz baRea. Ezek be ez eban aldatu al izan aren aria. Itxaron arren ez egoala arriskurik, esan eustan; eroan neinkela karmeldar bizitza etxean, gorputza zigortuz disziplina artu ezagaitik, ez egoala dana galduta... eta abar, eta Ibar. Bera etzala Gotzain jaunaren ordezkoa baiño esanaz amaitu eban, eta ak izten ba eustan Karmelo' n sartzen, berak ez ebala zer esanik **Negarrezko itxaso egiñik** urten nintzan aren etxetik; aterkiak estaltzen nindun zorionez, euria upelka etorren-eta: Aitak ez ekian ni zelan poztu... Bayeux'era eroango nindula egindu eban eskatzen neutson baizen laster, *azkeneraifto* eltzeko gerlu negoalako. Baita esan neban *Alta Santuagana* be joango nintzala, Gotzain jaunak Karmelo'n sartzen izten ez ba eustan amabost urtekin...

Gu Bayeux'era joan aurretik gauza asko ziran, Nire bizitzea, azatelik, bardiña zirudian; ikasi, marrazkiklaseak Zelina'gaz eta nire irakasleak ari oneko aurkitzen ninduan bere ikasgairako. Aurre-ra niñoian, batez be, Jainkoaren rnaitasunean; biotzean sentitzen nitun ordurarte ezagutzen ez nebazan zauskadak; noizik bein egiazko maitezorraldiak. Gau baten, Jesus'i bene-benetan maite nebala eta maitatua ta goretsia izan eitela toki guztietan zelan esan ez nekiala egonik, min aun-

dia nerabilen buruan inpernulik iñoiz be ez ebala artuko maitasunezko egintza bat bakarra; orduan Jainkoari esan neutson, pozgarri izan ekion, onartuko neukela leku ortara egotzia izatea, beti-be ti-koz *maitatua* izan zedin biraozko toki orretan... Ba-nekian onek ezingo eutsola aintzarik emon, geure zoriona besterik ez dau gura-ta; maitatzen danean, **milla zorakeri esan bear izaten** dira. Nik olan berba egiten ba neban be, etzan zeruak erakarten ez nindualako; zerua orduan niretzat mai tasuna baiño etzan eta barruan sentitzen neban, Paul deunak lez, erausi nindun Jainkoagandik ezek be ezingo nindula bereizi...

Umetxoen arimea

Mundua laga aurretik, Jainkoak umetxoen ari-mak urretik ikus teko poza emon eustan. Familiko txikiena nintzan lez, iñoiz be ez neban izan zorion au. Ona zelako jazoerak sortu eben ori niregan. Emakume gaixo bat, geure senidarteko baten neskamea il zan oindiño gazterik, iru ume oso txiki itxirik. Bera gaixorik egoan bitartean, neska-to biak geure etxean artu genduzan; nagusienak sei urte besterik ez eukazan. Eurakaz nengoan ni egun guztian eta atsegin ja-tan zein zindo siñisten eusten esan oi neutsen guztia. Naitaezkoa da Ba-teo santuak arimetan jartea teologi birtutezko azi oso sakona, eurok agertzen bait dira ume-umeta-tik eta geroako ondasunen itxaropena naikoa jake buru-ukapenak onartu al izateko. Neure alabalxo biak pozik euki nai iza ten nebazanean ulertu neban, lilluratu leikezan jos tsuillu ta gogokiak bearrean, itz-egin oi neutsen Ume Jesus'ek ze-ruan ume onai betiko saric-taz. Euretatik aundie-nak, errazoia garatu-berri €?ukanak, pozezko begi

dizditsuakaz begiratzten ninduan, milla itaun zoragarri egiten eustazan Jesus umeari buruz, eta bere zeru ederrez, eta agintzen eustan bere arrebari men egingo eutsala beti. Nire esaten eustanez, "andereñoak" erakutsitakoa bere bizitza guztian ez ebalaz aztuko, iñoan...

Arima errubako oneik urretik ikusiaz, ulertzen neban, zelako zoritxarra zan eurentzat euren adimen-itxartzetik ondo ez aztea; emen daukagu euki be argizagi leuna, birtuteen sellua naiz txarrarena itsatsita itxi geinkena... Ulertu neban Jesus'ek Ebanjelioan esan ebana: "txikit.xo oneitariko bati gaiztakeria erakutsi dagionak, obe leuke itxasondarrera jaurtia izatea" (Mt. 18, 6). At, zenbat arima elduko ziran santutasunera, ondo zuzenduak izan ba litzazt...

Ba-dakit, Jainkoak ez dau iñor be bear bere egiña burutzeko, baiña bara tz-zain trebe bati indarra damotsan lez landara bitxi ta samurrakjagoteko, ortaz bear dauan jakituria emonik, naiz-ta Beretzat gorde eurak ernemintzeko ardurea, Jesus'ek be olantxe gura dau, guk Berari laguntzea, arimen Jainkoazko lanean.

Zer gertatuko litzake baratz-zain trakets batek landarak ondo iñausiko ez ba litu? Bakotxaren izaera ezagutu barik, mertxikondo batetik larrosak atara nai ba leuz?... Zugatza il-azoko leuke, beste aldetik ona ta frutu onak ekarteko gai zana.

Ume-arotik jakin bear da ezagutzen Jainkoak zer eskatzen dautsen arimai, aren graziaren eragiñari gero lagundu al izateko, egundo be ez aurretatu ez berari galgarik ipiñi bage.

Txoritxoak gurasoai entzunez ikasi oi daben

bezela abesten, u metxoak be antzean ikas ten dabe birtute-zientzia, Jainko-maitasunaren kantu eder-ederra, eurak bizitzan era Luten arduraten diran arimen ondoan.

Kanario eta papo-gorria

Gogoratzen naz: kanario bat neukan neure txonen artean zoragarriro abesten ebana, eta baita papo-gorri bat be, ama batek lez zaintzen nebana, aske izan aurretik kaiolatua. Giltzapetu gaixo onek ez eukan gurasorik abesten erakutsi egioenik, baiña goizetik gabera laguna eban kanarioaren txorro-txio alaiak, abestu nai izan eban... Au etzan erreza papo gorri batentzat; onen abots bigunak berea sufridu eban bere musika inaisuaren abots oze nera egokitzeke. Bitxia zan ikustea txoritxo gaixoa-ren indarketak, baiña azkenik lortu eban nai ebana, bere kantua ba, me-bigunago zalarik be, kanarioa-ren antz-antzekoa genduan.

O, ene Ama maite!, zeu izan ziñan niri kantetan erakutsi zeustana... Zeure abotsa izan zan ni umetatikbirloratu ninduna, eta orain pozgarrijat, zeure antzeko nazala!, esa ten entzutea. 13a- dakit oindiño urruti nagoala, baiña, aula nazau arren, itxaroten dot, beti-betikoz zerk takoxe kantua bir-esatea...

Karmeldegian sartu nintzan aurretik, neure bizitzaz eta munduko mixeriai buruz ainbat expe-rientzi izan nebazan, baiña zeaztasun orreik urrin eroango nindukie; nere bokaziño kondaira biurtu gura dot.

Bayetueera

Urrillaren 31 izentatu zan Bayeux' era egin bear neban osterarako. Bakarrik joan nintzan aitagaz, biotza itxaroz gaiñezka; baiña biotz-jota be bai oso, gotzaiñaren aurrera niñoiak-ta. Lenengo neure bizitza egingo neban ikustaldi bat neure aitzak lagundu barik, eta bizita au *Gotzain bati!* Nik, egiten eustezan itaunai erantzuteko izan ezik berba egin bearrik izan ez neban, onek, zetara giñoiakan azaldu bear neban, errazoiak ipiñi Karmeldegian sartzeko zergaitik niñoiak baimen eske, berba batean, neure goi-deiaren tinkotasuna erakutsi bear neban. Al, aldatz-gora bai egin jatala juan-etorri au! Jainkoaren grazi berezia bear izan zan neure lotsa menperatzeko... Baita egia da, "*maitasunak ez dau iñoi aurkitzen, al dana uste dau, oro, eta daihena*" (22), Jesus'en maitasunak bakar-bakarrik gaindutu leikedazan eragozpen oneik eta ondoren etorri ziranak, Berak nai eban, ba, nire bokaziñoa onartua izan zedin opari aundien bidez...

Orain, Karmeldegiko bakartadean gozatsu nagoalarik (ain gartsu opa izan nebanaren keriz-pean nare) (Abest. 2, 3), neure zoriona, uste dot, erosi dodala guztiz merke eta proba aundiagoak be eroateko gertu nago oraindik eskuan ez ba neuka.

Itxasoka jausten zan euria Bayeux'era eldu gintzazanean. Aitak, ez eban ikusi nai izan bere erregiñatxo gotzaintegian bere jantzi *ederra* dana bustita, omnibus batera igon-azo ta katedralera eroan eban. An asi ziran nire zoritxarrak. Jaun txit

(22) Kristoren autes-Bici⁸a, 3.gn liburua, 5, 4 atala.

aundia, eta bere apaiz-andana **illeta ga-**
 rrantzitsu baten aurkitzen ziran. Eleizea lutuz
 jantzitako andraz beterik egoan eta mundu guz-
 tiak begiratzeko zituan nire soñeko argia ta kapela
 zuria. Pozik urtengo neban eleizatik, baiña pen-
 tsatu bere ez, euria zan-eta. Ni geiago apalasteko,
 Jainkoak nai izan eban, aita ni lau-lau katedrale-
 ko aurrenengo jarlekuctaraiio eroatea; naigabe-
 rik ez emotearren, onez artu neban au, ¹³eyeux'ko
 jente onari, nik emon ez gurago neban distraziño
 —bidea emonik... Azkenik atsegiñez arnasa artu al
 izan neban alboko kapilla ba len, altara nagusiren
 ostean aurkitzen zanean, eta an egon nintzan
 luzaro, errezaui ta errezaui, euria atertu ta urten al
 izan arte.

Urtetean, aita ango oclerlasunak miretsi era-
 gin eustazan, utsik zan baino askoz aundiagoa
 zirudianekoak; baiña pentsamenlu bat bakarrik
 nenkarren buruan ela besteak ez ninduan kezka-
 tzen. Zuzenean joan gifiean Reverony Jaunaren
 etxera; ba-ekian zelan gific)iazan ela berberak izen-
 latu eban gure juan-etorriaren eguna; baiña kan-
 potik zan; denpora **kaleetan** zear ibilli bear
 izan genduan; *oso tristecth* iruditut jatazan oneik.
 Azkenean, golzain tegi in gurura la aita otel polit
 baten sar-azo ninduan, crerien nik ez neutson omen
 aundirik egin sukalde on n_t. Aita Lxo gaixo au nigaz
 portatzen zan ia siñistu ^{eziñeko} samurtasunez; ez
 atsakabetzeko esaten Gotzain Jaunak ziur
 asko emongo austala eskatzen **Pizkat atse-**
 dendu ondoren, itzuli S¹ ñan Reverony Jaunaren
 etxera; beste jaun bat eldZl zan ordu berean, baiña
 bikario orokorrak **eskatu eutson itxaro-**
 teko eta lenengo artu jnduzan bere bulegoan
 (jaun gaixo arek izan eb zan aldirik gogait egiteko
 be, gure bisitea luze joar-x zalako).

Wverony Jauna oso maitekor agertu zan, baiña gure ikustaldia ondo arrigarri izan jakola, uste dot. Irribarrez begiratu nindun itaun batzuk egiñaz; gero esan eustan: "Gotzain Jaugana eroango zai-tuet; jarraituko, mesedez". Nire begietan negarra ikusiz, gaiñeratu eban: "A!, arripitxiak dakustaz... ez da egoki Gotzain Jaunari erakustea!..."

Saloi aundiak zearkatu genduzan, gotzain-ar-gazkiz jantzita; areto aundi oneitan neure burua ikusirik, txiñurri txiki antzera sentitzen nintzan ela neure buruari itaunez nenbillen zer esango ete neutson Gotzaiñari. Apaiz bigaz ebillen egu-rasten galeri baten; He'throny Jaunak itz batzuk esan eutsezan, eta -neuganantz etozan; gu bere zain gengozan bere bulegoan. Iru jarleku izugarri egozan emen, tximini aurrean, su ederrez epel. Gotzaiña sartzen ikusiz, aita belauniko ipiñi zan nire ondoan, aren bedeinkapena artzeko; Gotzai-ñak gero aita jarri-azo eban beaso-aulki baten; aren aurrez aurre jarri zan eta Il verony Jaunak nai izan eban ni erdian jartea, nik ondo-aziz-eza erakutsiz; baiña a barriro lenean, esana egiteko gai nintzanez erakusteko esanik; beingoan jarri nin-tzan geiago pentsatu barik eta arrituta jarri nin-tzan, bera aulki baten jarten ikusiz, ni neure ant-zeko lau jarri eikezan jarleku aundian ondatzen nintzala (a ziur asko ni baiño gogotsuago, ni ez nengoan ain gozo-ta...). Uste neban aita asiko zala berbaz, baiña ak eskatu eustan neuk neurez Got-zaiñari azaltzeko gure bisita aria. Alik eta *ondo en egin* neban; Gotzain Jauna, izketa argi-gozora egiña, etzan askorik ^surtu nire errazoiakaitik; Nagusia-ren berba bat lagungarriago izango ja tan; tamalez ez neukan itz ori ta aren ezetza etzan niri lagundu leikedana...

Gotzaiñak ilandu eustan antxiñatik nai ela neban Karmelo' n sartzea. "Bai, bai, Gotzain Jauna, antxiñatik...". "Ikus daigun —jarraitu eban, irribarrez, It^fverony Jaunak--, ez dozu esango gogo au amabost urte dirala daukazunik". "Egia da —erantzun neban, neuk be barreka—, baiña ez dira urte asko kendu bear, errazoidun nintzanetik moja izatea gura izan dot, ela Karmel gura izan dot ezagutu nebanetik, Ordena onetan uste neban, ba, beteko nebazala neure arbnearen gurariak". Ez dakit, ene Ama, oneik izan ziran nik esandeko itz zeatzak; uste dot oindiño ganora-bakoago esan nebazala; dana dala, zentzuna orixe dozu.

Gotzain Jaunak, aitari eder izango jakola ta, urte batzuk geiago beragaz geratzea nai ebala erakutsi eben; beraz, nire alde egoala ikusirik, *arriturik* eta *oneraturik*. geratu zan; emon egis tala baimena iñotsan amabost urtegaz joateko. Dana izan zan, baiña. alperrik. Esan euskun, erabagi aurretik, Karmelo'ko Nagusiaz alkar-ikuste bat euki bear ebala. Nik ezin neinkean entzun beste gauza penagarriago bat, ezaguna bait neban gure Aitareren aurkako erabagia. Beraz, Rev^frony Jaunaren goraintzi-berbakaitik, Gotzain Jaunari arri-pitxiak *erakutsi* baiño geiago egirx neban, emon be bai!... Argi ikusi neban biotz-eraginda egoala; sainatik oratu nindun, eta nire lburua bere bizkar gain egundo ez legez regutu nindun, iñogaz iñoiz egin ez ez eban moduan, nik uste. Dana ez egoala galdurik, esaneustan; ondo eriLxola nik Erroma'ra ostera ori egi Na neure bokaziñoa sendotzeko, eta negar egorx ordean poztu bearra neukala. Urrengo astean Lisieux'era joan bearra eukala, Santiago'ko erretoriaz berba egingo ebala ela nik Italia'n artuko 13.4i re erantzuna. Alperrik zala ikusi neban, geiago ekitea, beste aldetik ez

neukan beste zer esanik, neure *itz-esanaren* elpide guztiak agortuak nebazan.

Gotzain jaunak barriro eroan ginduzan baratzeraiño. Aitak asko *jolas-azo eban* gauza batzuek esanik, nik adibidez aundiago emotearren, ulea batu egin nebala. (Gotzain Jaunak ez dau aztu eta "bere alabalkoa" aitatzen dabena bakoitzean, ulearen ipuiña dakar gogora...) 1° v&ony jaunak, gotzaintegiko baratzen azkenetariño lagun egin nai izan euskun, eta aitari esan eutson berak ez ebala egundo olako gauzarik ikusi: "Aita bat erabagia benetan jainkoari bere alabea emoteko, eta neskato au bardin bere burua jainkoari eskintzeko!".

Aitak zeaztasun asko eskatu eutsozan Erroma'rako peregrinaziñoa zala ta; beste batzuen artean, zelan jantzi bear eben Aita Santuaren aurrerako. Ikusten nagoala deritxat It N.rtrony Jaunaren aurrean jarri ta au esaten: "ondo nago onela?..." Gotzain Jaunari au be esan neutson berak izten ez ba eustan Karmelo'n sartzen, Aita Santuari eskatuko neutsala mesede au. Nire errege maitea, itzez eta eraz, lau-taua zan, baiña ain egoan *eder*... Berrezko itxura bipilla eukan, eta au atsegin izan jakon antza Gotzain Jaunari, saloietako etiketa arau guztiak ezagun ebezan jentzez inguraturik egotera oituari, baiña ez **ta** *Naparroa*'ko erregeaz, bere *erregifat.roaz* batera.

Kalean aurkitu nintzanean, nire negarmalkoak barriro asi ziran erioten, ez gero neure naigabez, nire aitatxo laztanak alperreko osterea egin ebala pentsatzen baiño... Karmelo'ra dagoneko, Gotzainaren erantzun zoriontsua iragarriaz meza bat bialtzeko poz aundi-aunditan egoana, ezelango erantzun barik biurtu bear eban... Nire geroa iru-

ditzen jatan austurik egoala betiko; azkenetako ta nastuago aurkitzen nitun neure gauzak. Mindura izugarrian murgil egoan nire arimea, baiña baita bakea-pozean be, ez bait neban billalzen Jainkoaren naia besterik.

Lisieux'era eltzeaz batera, Karmelo'ra joan nintzan pozaren billa eta zeure ondoan, *ene* Ama maite, aurkitu neban. O!, ez!, ez dot egundo aztuko zuk nigaitik sufridu dozuna. Alperrik esanda ezaindu bildur ezpa-nintz, Jesus'ek bere apostolui, bere Pasiño arratsaldean, zuzendutako berbak esango neukez: "Zuok nire larrialdietan beti iraun dozue Neugaz..." (Lk. 22, 28). Neure *aizta txit kutunak be poztasun atsedengarrialr. eskiñi eustezan.*

VI ATALA

ERROMA'RA

Bayeux'erajoanda iru egun geroago, beste ostera bat egin bear neban askoz luzeagoa, betiko urirakoa... A!, a bai osterea!... Berak bakarrik erakutsi daust urte luzeetako ikasketak baiño geiago; jazo ten dan guztiaren uskeria dala erakutsi daust, eta *egiakipean dana dala barru-naigabea*... Alan be, gauza oso bikaiñak ikusi nitun, artezko ta erlejiñozko gauza miragarri guz tiak ikuskatu nebazan; guzti onein gaiñez Apostolu Santuk zapaldutako lurra bera zapaldu neban, inartirien odolez gorritutako lurra eta nire ari mea azi *egin* zan gauza santuen ikutuz.

Poztuten naz Erroma'n egon ninizalako, baita ulertzen dodaz munduko pertsonak, aitag joan-etorri luze au, erlejiño bizitza niri burulik kentzeko eragin eustala uste dabenak. I3a ziran an egi-egiaz errazoiak ain segur a etzan borondate bat ausi azteko.

Zelina ta biok, gizarte aundian egundo bizi ez giñanok, jente prestu artan gertatu gintzazan, onakoak osotzen bai eben 1a peregrinazirio guztia. A!, lausotu bearrean, tilulzi guren areik kea

Urriefetik, 1i11urau ninduen batzutan, baiña urretik, "diz-diz dagian guztia ez dala urre" ikusi neban, baita ulertiu nebazan *Aritz-Bideko* itzok: "Etzaite arduratu a g-npidez eta izen aundiz,

ezta ezagutua ta askoren adiskide, edo-ta gizaseme ugariz inguratzea" (23).

Antxe ulertu neban benetako aunditasuna *arinian* dagoala eta ez *izenean* Isaias igarleak diñoanez, ba, "Jaunak BESTE IZEN bat emongo dautse bere autatuai" (Is. 65, 15) ela Juan deunak gaiñetatu: "garailleak *arri* zuri *bat artuko dau, berak* bakarrilz. dakian izen bat idatzita *daukan arria*" (Apok. 2, 17). Zertan, bada, ezagutuko doguz geure *Orduan jasoko dau bako-txak aiutza Jainkoaren aldetik* (1 Kor. 4, 5) eta lurrean Jesus'egaitik ez-eukiena, aztuena, axe izan-go da leenengoa, *gurenena* eta aberalsena!...

Bigarren esperientzia eleiz-gizonari buruzkoa izan zan. Iñoiz be euren barrukotasunean bizi barik nengoan ezkerro, ezin ulertu izan neban Karmel barriztearen elburu nagusia. Pekatarien alde errezatzeak Iffluratzen nindun; baiña abadeen alde, nikkristala baiño garbiagoakusle nebanakaitik otoitz egitea, arrigarri iruditzen jatan!... Al, Itana'n ulertu neban ondo neure bokaziñoa; urrun zetan joan bearrik ez egoan ezagutza ain onari billa...

Illa betean abade santu askorekin bizi izan nintzan eta ikusi al izan neban euren duintasun gorenak aingeruen gaiñetik ipinten ba'ditu be, origaitik bai dirala gizaseme makal eta eusko-rak... Jesus'ek Ebanjelioan "*lurreko gatz*a" deitzen dautsen apaizak euren bizibidean erakusten ba dabe otoitz bear-izan aundia, zer esango epelakaitik? Jesus'ek gaiñera ez ete eban esan: "*Gatza Beza biurtzen bada, zerez gazitztho*"(Mt. 5,13).

O, ene Ama, ederra bai dala ariinenlzako dan *gatza* iraun-azteko dan goideia! Auxe da Karmelo'-rako deia, gure otoitz-erreguen eta oparien elburu bakarra da *apostoluen apostolu* izatea, eurak euren berbaz eta batez be euren ikasbide onez arimak Ebanjelioan eskolatzen dabezan **E**men gelditu bear dot, ostantzean, ba, gai onetzaz jarraituko ba'neu berbaz, ez neunke iñoiz amaituko!...

Zeaztasun batzukaz neure joan-etorria edestu bear dautzut, ene Ama maite, parka egistazu luezegi ba noa; ez dot gogoelarik egiten idatzi aurretik, eta ainbat eten-unegaz egiten dot, askerik denpora gitxi dodaleko, eta nire istoria bear bada pizkat gogaikarri begitanduko ja tzu... Pozgarri jat pentsatnentu au: zeruan itz egingo deutzudala barriro artu ditudan grazie taz, eta orduan egin al izango dodala itz atsegin eta zoragarritz... Ezek be ezingo ditu eten gure barrutiko nasaialdiak eta, begintkun bakar bategaz, zuk dana ulertuko dozu... Ai!, oindiño lurralde triste onetako izketa erabilli bear dodan ezkerro, bere a maren maitasuna eza-gutzen dauan ume baten salo-lautasunez egingo dot!...

Lisieux-Paris

Iraillaren 7' an urten zart peregrifiaziiioa Paris'é tik, baiña aita egun batzl_xk lenago eroan ginduzan uri ontara, ikusi gengi an.

Goizeko iruretan zearkzitzen eban oraindik 10 egoan Lisieux'ko uria. Zarr-aztarik asko igaro ziran orduan nire arimatik. ekian ezagun-niñoiana eta zain neukazala an gauza aundiak... Pozik egoan aita. Bultzia ibiltan asi r anean, kantu zaar au abestu eban berak: "Ibil, i Zail, ene burdi ori, bide

luzean bai gagoz". Goizean eldu gintzazan Paris'era, eta beingoan asi zan gure ikusketa. Aitatxo gaixo au asko nekatu zan guri atsegin emotearren, laster ikusi genduzan beraz miburuko edertasun guztiak. Niretzat bat egoan bakar-bakarrik zoratzen ninduna, anigarti au "Garaieta.ko Andra Maria" zan. Al, ez neuke jakingo esaten bere oiñetan sentido nebana... Eskiñi eustazan graziak barru be barru eragin eusten eta neure negar-malkoak bakar-bakarrik adierazo eben nire zoriona, neure lenengo faunartze egunean lez... Andra Mariak ulertetragin daust *bera izan zala egi-egiaz irribarre egin eta osatu ninduna*. Ulertu neban, baita, berak zaintzen nindula, ni *bere araba* nintzala, eta ezin nengiola "Arnatxo" izena besterik emon, Amarena baiño be txeratsuago zala-ta... Zelako garrez eskatu neutson beti-beti jagon nengiala eta laster burulu nengiala neure amesa, *bere birjin mantu-pean gordeten*

Al, au zan nire umeosteko neure lenengo gurariatatik lenengoa... Aunditu nintzanean, ulertu neban, Karmelo'n aurkitu neinkena izango zala Andra Mariaren egiazko mantua, eta mendi jori ortara zuzentzen ziran nire gurari guztiak...

Garaietako Andra Marian baita eskatu neutson berak urrindu egiala niganclik nire garbitasuna ezaindu eikean guztia; ba nenkian onango osterabaten Italia'ra, kezkatu nengikeen gauzarik asko aurkituko nebazala, batez be, gatxa zer zan ez nekialako, bildur nintzan bera aurkituaz, oraindikez neban somatu bagarbientzat *danazalagarbi* (Tt. 1, 15) eta arima lau ta arteza ez dala loilzen ezelan be, gatxa ba biotz loietan dago bakar-bakarrik eta ez sentikor ez diran gauzetan... Jose doneari be eskatu neutson zaindu nengiala; umetatik neutson debozioa aparta, Andra Mariaganako

maitasunaz nastulzen zana. Egunero esan oi neban otoitz au: "O, Jose deuna, biiñinen aita ta babesle!"; bildur barik asi neban orrela neure joan-etorri luzea; ondo zaindua nengoan ezkerro; eziña jatan bildurra.

Paris-Milan

Montmartre basilikan guztiok Jesus'en Biotzari eskiñi ondoren, astelenean, 7'garrenean, goizez urten gintzazan **Laster ezagutu genduzan** ibildeunean etozan pertsonak. Ni, izuti oso, geienez iñogaz berba egiteko lolsakor nintzana, guzliz nasai aurkila nintzan gaitz nekegarri ontatik; neu be arrituta nengoala, askatasun osoz itz egiten neban andra guren guztiakaz, abacleakaz eta baita Coutances'ko Golzaiñagaz be. Giro onetan bizi izan nintzala beti uste neban. Mundu guztiak maite ginduzala, nik uste, eta aita pozik egoan bere alaba biakaz eta bera pozik eta arro ba'egoan be gugaz, gu geiago gengozan beragaz, peregrin fiazio rio guztian ez egoan ba gizaseme doto-reagonk, ezta nire errege kutuna baino presluagorik; Zelina ta nigaz inguratuta, pozik aurkitzen zan. Batzuetan, kolxean ez giñoiazanean, ela ni beregandik zerbait urrindu, dei egiten eustan Lisieux'en lez besoa emon nengion.

R6vftony abadeak arduraz jasoten zitun nire egite guztiak; sarri ikusten neban urrifetik begiraten; maian, ni ezpa-nertgoan beraren aurrez-aurre, alegiñak egizan berak ni ikusi ta nire itzak entzuteko moduan jarteko. Ezbai barik, ezagutu egin nai izan eban egiaz karmeldar izateko balio neban ala ez; pozik geratu zala, uste dot, bere

azterketaz, *ostera azkenean*, ba, neure alde agoala esan eitekean; Erroma'n, alan be, esango dodanez, urrin egon zan niri laguntzetik.

"Uri betierekora" eldu baiño leen, orixe bai-t zan gure ibillaldiaren jornuga, gauza miresgarri asko ikusteko tartea izan genduan. Lenengo, Suiza, bertako mendi odeietan galtzen diran gaillurrakaz, milla eraz mjarioka turrusta alaiakaz, bere aran sakon, ira eskerga ta larrosa kolorezko zugazñoakaz. O!, ene Arna maite, zenbat on ekarri eutsoen nire arirneari *ain ugari* or-emen ereindako izadi-edertasunok! Zelan jasoten eben, egun bat besterik iraungo ez dauan erbeste-leku baten gauza bikaiñak banatuz alaitu izan dan Arengana... Neure begiakaz ez neukan naiko begiratzeko. Zulik, ete ondoan, arnasa ia galdurik; bultziaren alde bietan pozik nintzan, bira egitean ba itxura zoragarritzko ikuspegi bat nekusan, aurrez neukazanetik beste-lang,oa euki be.

Batzuetan mendi baten -Lontor-tontorrean aurkitzen giñan; arniltegi ta jaus-lekuak geure oinetan, begiakaz ondo ezin neurtu leikezanak, gu iruntsi guraz zirudien... Bestelan aran txiki bat zan zoragarria, txalet poli lakaz eta euren kanpailorreakaz, odei zuri dizditsu batzuk gaiñez kulunkaka ebezala... Gero zan zingira aundi bat, eguzkiaren azken izpiz urreztatua; olatu nare gardenak zeru urdiña isla tuz, eta arrats-su dizditsuakaz naste, gure begi zurtuen aurrean, ikusi daiteken ikuski=ik eder lilluraganiena jarten eban... Osertz zabal urriñean ikusten ziran mendi-gaiñak eta onen inguru zeatz-ezak gure begiak ez ebezan artuko, eguzkiak ñirnirtzen zituan euren erpin edurtuak, zoratzen ninduan **lillura bat** geiago ezarri ezik.

Edertasun guztiok ikuskaluz oldozkun oso sakonak jaioten ziran nire ariman. Dagoneko uler-tzen nituza uste neban Jainkoaren aunditasuna eta zeruko miresgarriak... *Dan legez* agertzen jatan bere agindupe egotez, *buru-ukapen* ixilpean egiñak. Ulertzen dot erreza dala nobere kautan gordelea, goi-deiaren elburu gurena az tutea, eta neure buruari esaten neutson: geroago, proba orduan, Ka rmelo' n atxilotua, izar-lutako zeru zatitxo bat besterik ikusi ezingo dodanean, gaur ikusten negoan au gogora etorriko jat; gomutaki onek bizkortuko nau, neure interes gaixo ta txikiak errez aztuko ditut, Jainkoaren Aunditasuna ta aalizatea, berau bait dot nikbakar-bakarrik maite gura dodana. Ez do t *lastotxnai* biotzajosteko zoritxarrik izango, orain NIRE BIOTZAK, Jesus'ek maite dauanetzat gertu daukala IKUSI DAUANEAN. (1 Kor. 2, 9).

Jainkoaren aalizatea goretsi ondoren, goretsi al izan neban Berak izakiai eknon dau tsena be. Milan izan zan Italia'ko urietatik lenengo ikusi genduna. Bertako katedrala, dana marmol zurizkoa, kontaezin-ala irudiz, erri aundi-aundi bat egileko lainez; zeatz-mea tz arakatu gendun. Zelina ta biok giñan adoretuenak, beti aurrenenak eta Gotzaiñaren ondo-ondoan gincszanak santuen erlikiai buruzko guztia ikusi eta a zaleen guztiak be entzuteko. Olan, arek mezea esa ten eban bilartean San Karlos'en illobi gaiñean, gu aitagaz gengoan aldara ostan, santuaren gorpua barruan daukan kutxa gaineen buruak genduzala. bere gotzain jantzia-kaz apainduta. Toki guztletan egiten gendu bardintsu... (gotzain baten d-kiintasunari egoki ez jakon toki batera igon bear 1 valen genduanean izan ezik, orduan ba genkiank_ eta Agandik urrutirtzen)... Andra bildurtiak cskuekaz arpegia estal-

tzen itxirik, katedrala komatzen daben lenengo erpiñekara egiñik; erromes ausarteenei jarraika joan giñan, marmolezko *azkenengo* ezkil-torrera eldurik; emendik ikusi al izan genduan geure oiñetan Milan'go uria, emendik ikusiz bertokoak *txitiurritegi pittn* bat zirudiana... Jatsi gintzazan geure agarritik eta asi ziran illabete iraungo eben gure **eta aseko jalazan betiko** nekatu barik *ibilteho* gogoa.

Katedrata bera baiño be atsegiñago izan jakun kanposantua. Bere irudi atxurdirin zurizkoak, argiduaren zizelak bizi-azi zituela zirudienak, obitegi zabalean zear banandurik dagoz, ardurarik-ezean lez, nire ao-gozorako bere lillura geituz... Ingu-ruan ditugun alegorizko pertsonai areik poztu-azteko zirikatua sentitzen zara berlon. Itxaro ain bizia dabe, euren oiñazea ain baketsua la etnia; nai ta ez aintzat artu bear egintza bikain burutu dabe-zan artisten biotza bete bear eben ezilkortasunez-ko fedea. Emen aurtxo bat lorak jaurtzen bere gurasoen illobi gaiñera; marmola bere pisu-izate galdu ba leu lez, eta loren buru-erbatz guriak aurtxoaren alz-artean labanka lez; aizeak sakabana-tzen zituala zirudian; orobat, a/argunen zapi ariña zabu-zabu erabilli eta neskatxen uledia apaintzen daben zintak aizatu. Aita oso su eta gartua egoan geu beste edo geiago. Nekatuta egoan Suiza' n, baiña orain, lengo pozez seneraturik, guri be pozgarri jakun ikuspegia pozgarri jakon berari be. Bere arima eder-zalea arpegikeraz agertzen zan, fede ta mirets-aldi adieraztez. Jaun urtetsu bat (frantsesa bera), ain eder-zale etzana ziur asko, begira geunkan zearretara, ela urnore txarrez iñoan, gure arrimenakaz bat ez etorrela erakutsiz: "O!, frantsesak bai dirala buru-beroak!" Gizaseme gai-xo onek, uste dot nik, obeto egingo ebalá bere

etxean geratuaz osteria au ez jakolan ain gogoko adierazoten bai eban. Sarri aurkitzen genduan geure ondoan eta beti ebillen uluka; kotxeakaz, otelakaz, pertsonakaz, uriakaz, itz batez, beli egoan txarto esaten... Aitak, bere arima aundi-aundi oituz, alegiñak egiten zitun, ari poza emoten, bere lukua ilxiaz eta abar. Aita ondo aurkitzen zan an naiz emen; onen izaera ez etorren bat bere auzo ozpifiagaz, guztiz bestera **A!**, **zelako** pertsona ezbardinak ikusi doguzan mundu ezagutze interesgarria bene-benetan laster berau izteko gagozala!...

Venezia-Erroma

Venezia' n, oso-osorik aldatu zan apainketa; uri aundietako zaratots **ordez**, **ixilt asunaren** erdian entzuten dira ^{gcnclola-larien} oivak eta erramuz jotako uren **Badau lillurarik** Veneziak, baiña nik tristE; aurkitzen dol uri au. Dux'en jauregia eder-edo rra da, au be baiña Iristea iruditzen jat, bere urrez apaindutako areto aundi, zur, atxurdin aberats c?ta maisu aundien lauki-irudiakaz. Antxiña ^{samarrelikbere} zeru-azpi ozenak ez dabe entzuten, gulf ikertu genduzan aretoetan, ango jaurlarien abci)tsa, bizi edo eriotzako epaia emonez... Atxilotu ^{tc-loakabeak}, Dux'eak presondegietan sartuak eta lurpeko leolzetan, orain ez dabe sufritzen... Espet ^e ikaragarri oneik ikusiz martirien denporan bizi ^{nintzala} uste neban eta bertan geratu nai neban ^{guren} antzeko izan gurata... Baiña laster urten **genduan andik eta** zuzpiruen zubia zearkatit, olan detturik zubi oni, eriotzea bera be gorago ik)en, lurpe izugarri oneitalik aske ikusiz, preso **gozanak** bota oi ebezan antsi ta zizpuruak...

Venezia'tik Padua'ra joan gintzazan, emen gurturik Andoni deunaren miiña; gero Bolonia, emen Santa Katalina'zen gorputza ikusirik, arpe-gian oindiño Urne Jesus'en mosuaren ezaugarria daukana. Zeaztasun asko guztiz interesgarriak emon neinkez ikusilako uri bakotxari buruz eta geure ostereaz milla txikikeriz; baiña ezneuke egundo amaituko, beraz ez ditut eralgi nai zertza-ladarik garrantzi tsuenak baiño.

Pozik itxi neban Bolonia; eroan-eziña egin ja-tan utz au, bertoko ikasleakailik, orduantxe erres-kadan egozanakaitik; oiñez urten bear izan gen-duan, eta euretako bategaz zer txiki bat be jazo jatan. Pozarren artu genduan Loreto'rako bidea.

Ez jat arrigarri Andra Mariak leku au aukera-tzea bere etxe donetsia ara eroateko; emen dagoz itirñirka bakea, poza ta txirotasuna. Dana dozu emen antxiñakoa ta laua; bertoko andrak italiar soiñeko alaiak daroez, ez dabe artu, beste uri batzuetan lez, *ParisWo'modea*. Loretok lilluraturik itxi ninduan! Zer esan nengike etxe doneaz?... Al, benetan zirrara lu nindun Famili Santua egon zan aterpe berberean aurkitzeak, Jesus'ek bere jain-kozko begiak ipiñi zitun ormak ikusi, San Josek bere izerdiz busti eban lurra zapaldu, Mariak Je-sus, bere ernai garbietan eroan ondoren, bere besoetan eroan eban lekuan... Ikertu neban Andra Mariari aingerua agertu jakon gela **Ume** Jesus'en katilluan jarri neban neure errosarioa... Oneik biak gomutaki zoragarriak!...

Baiña guretzat poztasunik aundiena izan zan *Jesus bera* bere etxean artzea, eta bere jauretxe bizia izatea. Berak bere perlsonaz omendu eban tokian bertan. Italiar oitura bati jarraituz, kopoia altara baten bakarrik gorde oi da, eta antxe baka-

rrik artu leike Gure Jauna; altara au Etxe Donea dagoan basilikan aurkitzen zan, marrnol zurizko kutxa baten diamante ^{bikain-bikain} bat legeztartia. Au ez jakun atsegin! Guk *diamantean* bertan Jauna artu nai genduan, ez kutxan... Aitak, beti otzan eta onbera, beste guztiak leze egin eban, baiña Zelina ta ni apaiz baten billa joan gintzazan, ara ta ona geugaz ebillaren billa, orduantxe ain zuzen be, baimen bereziz, Etxe Donean rneza esateko gertelan egoana. *Osti txiki bi* eskatu ebazan eta patenan ipiñi zitun aundiaren oncloan, eta ulertuko dozu, ene Ama maite orrek, zelakoa izango zan gure poz-betea *biok* eLxe santu onetan Jau-nartzean!... Zerutar poza guretzat, itzez adierazo eziña. Zer izango ele da, ba, zeructako Erregearen betiko bizilekuan Jaunarluo dogunean?... Orduan ez dogu ikusiko geure pozarren amaia, ez dogu izango agur egitearen goibela eta, oroitzapen bat, ez dogu izango *ezkut-uka t-uergo* egin bearrik Jainkoaren presentziz donettiliko ormak, bere etxea betikolasun guztian geu rea izango da-ta... Lurrekoa ez dausku emon gura, bera guri erakutsiaz naiko jako; guri txirotasuria eta bizi ezkutua mai te izaten erakusteko. Bere ^{a.11}-itzazko Jauregia dauko guretzat; an onezkero ez dogu ikusiko gordeta aurtxo baten edo osti **baten** itxurapean, dan legezt, bere erla lanlz uti -a bakoaren argitan

Erroma'n

Erroma'z mintzatuko x--x. az orain; gure joan-eto-riaren amaia zan Errom_ 'z ernan nik uste neban poza idoroko nebala eta gii_xrutzea aurkitu neban... Gaba zan eldu giñanean La lo gengozan. Gelloki-ko langileak, itxartu ginc3-uezan, "Erroma, Erro-

ma!" deadarka egozanak. Etzan arnesa, Erroma'n gengozan!...

Lenengo eguna arresiz kanpo emon genduan, berau izan zan bearbada gozoena, emengo monumentu guztiak daukie oraindik euren antziñako kutsua, Erroma erdian bada batek uste izan daike Paris aurkitzen dala, bertako otel eta denda oso ederrak ikusiz.

Erromar zelaietan zear egindako 1xangaok gomuta eztia itxi daustie. Ez dot ezer esango ikusi genduzan tokietaz, liburu asko dagoz ederto azaltzen dabezanak, artu dodazan biotz zauskada nagusienak aitatuko ditut bakar-bakarrik... Oneitatie gozoenetariko bat Koliseo 'ra egin genduna izan zan, dardaratu ninduna. Ikusten neban azkenez aretza au, ainbat martirik Jesus'egaitik euren odola ix-uri ebena; eurak sagaratu eben lurrari mun-egitekotan nengoan, eta zelako tankarta!... Erdia ez da besterik sastegi aundi bat **eta** erromesokbegitu egin bear bakar-bakarrik; esi bat dago tartean sarrera galazoten dauana; beste aldeetik iñor ez da ausartzen /urmen orretan oiñak ipinten... Erroma'ra etorri ta Koliseo barrura jatsi ez? Eziña iruditzen jatan; ez nebazan geiago entzun gidariaren azalpenak; gauza batek bakarrik kezkatzen nindun: are artera jatsi... Eskitlara bategaz joian langille bat ikusirik, itandu nai izan neutson, baiña zorionez ez neban egin, osterantzean zorotzat artuko nindun... Ebanjelioak diñoanez, Magdalenak, illobi ondoan luzaro egon eta barrura begi ratzeko askotan makurturik, ai ngeru ak ikusi ebazala azkenez (Jn. 20, 11-12). Arek lez, nik be lurmenerantz begira nengoan, jatsi nai neban lekurantza, ara jastea eziña zala ulertu arren; azkenez, ez neban aingerurik ikusi, baiña

bai billa nenbillena; deadar aundi bai bota neban, pozezkoa, eta Zelina ̄ri esan neutson: "Zatoz arin, emendik igaroko gara!..." Berealaxe zearkatu gendun esia, emengo aldean saskaraz eztaldula egoana eta sasiz sasi igon genduan gora, gure oinpean abailtzen ziran lar mordo mordoetan zear.

Begira geunkan aita, gu ausardiak giñala ikusiz; bertatik itzultzeko esan euskun, baiña igeskari biak orduko ez eben ezer entzuten. Arrisku artean sendoago egin oi diran gudariaklez, olaxe geitzen zan gure poza be, gure gurariak jadesteko oztopo geiago la biziago **Zelina**, **ni baiña aurrez** ikusleago, gidari or egoala gurutzean jarritako bigarri bat, martirien burruka lekua nunbait, asi zan beronen billa eta beingoan idoro gendun; belaunikotu giñan lur done onetan eta gure ari-mak otoitz bat-bardiñean urtu ziran... Taupada gogorrez neukan biotza, nire ezpanak leenengo kristiñauen odolez bustitakolurrera urreratu ziran; neu be jesus'gaitik martiri izateko grazia eskatu neban, eta neure biolz barrenean uste izan neban entzuna izan zala nire eskaria!... Guzti au epe laburrean egin genduan. Arri-koskor batzuk arttnik, jausitako arresietara biurtu giñan, barriro asteko geure lan arriskuts-uia. Aitak, gu ain pozik ikusiaz, ezin euskun asarrerik egin, ta argi ikusi neban pozik egoala gure kemenaren ausartaz... Argi-argi lagundu ginduzan jainkoak erromesak bada elziran konturatu gure ibilliakaz, urrin samar egozalako bear bada an inguruetako arku ederrez lilluraturik, "LAKATZ txiki gaifi jarritako MAITA-GAHRIAK gidaria erakusten ebillen artean; beraz, ez arek ez "abade jaunak" ez eben ezagutu gure biotzak asetzen eben poztasuna...

Atsegin izan jatazan katakunbak, eta asko izan be, iruditmik neukazan lege ziran, martirien

bizitzetan irakurrita neukanez. Arrasti erdia lez euren igaro ta gero, unetxo batzuk *egin* nebazala uste neban, an artzen dan arnasa bai da atsegiña!... Gomutakiren bat eroan bear genduan katakunbeta tik, ela olan erromes-taldea gugandik apur bat urrintzen itxirik, Zelina ta Teresa Santa Zezilia 'ren antxiñako illobian sartu ziran eta aren irudiz donetariko lur santua artu eben. Nik Erroma 'ra osterea egin aurrelik Santa oni ez neutson iñundiko eraspenik, apartekorik beintza t; baiña bere etxea eleiza biurturik ikusita, bere martiri-lekuz gaiñera, berau izan zalezteres edo armoniaren erregiña aldarrikatua, ez bere abots ederragailik, ezta bere musikarako eukan egokitusuna gaitik be, bere biotzaren barru-barrutik bere Zeruko Senarrari abestu eutson *gizharbien ka-ntuaren* gomutaz baiña, deboziñoa baiño geiago sentido neban beragaitik; benetako *adiskideler...* Neure santa kutun egin zan, neure ixilgordelari barru-barruko... Aren edozek zorabiatzen nindun, batez bere *itxitas-una*, bere mugarik bako *uste ona*, munduko ontako poz-atsegiñak baiño gura izan ez ebezan arimakgitharbUzeho gai egin ebana.

Santa Zezilia, abestietako emaztea dirudi. Nik dakust aregan "Dantza talde bien erdian diardue-na^k (Abest. 7, 1). Bere bizia etzan izan besterik eresi ta melodi bat besterik proba audienen artean, eta ez nau arritzen "Ebanjelio santua *bere biotz bai egoan* eta *bere biotzean egoan* etzunik *Gizkarbien Senarra!*...

Zoragarri izan jatan baita Santa Inese'n eleizea be, neure umezaroko adiskide bat neban, bere etxean ikusten joan naiakona; luzaro ilz egin neutson orren duinkiro aren izena daroanari buruz

eta ala egin neban neure Ama kutunaren Aingeru-
zaindariaren erliki bat lortzeko, berari eroan nai
neutson-eta; baiña ez genduan jadetsi al izan
mosaiku jori batetik askatu zan arri-koskor gorri
bat besterik; berau Santa Inesen denporakoa, ak
sarri ikusitakoa. Ez ete da zoragarri billatzen
genduna ta artzea galazorik geunkana Donek berak
guri maitekor eskuratzea?... Beti euki izan dot
maitasun erakutsi lez eta nire Ama Kutuna Santa
Inesek zelan zaindu la babesten dauan ezaugarri-
tza 1...

Aita Santuagaz mintzaldia

Sei egun emon genduzan Erroma'ko edertasu-
nak ikusten eta zazpigarrenean ikusi neban dane-
latik aundiena: "Leon XIII'garrena". Nik gura neban,
eLa batera bildur neutson egun orri, ortik dindil
bai egoan nire bakoziioa; Gotzaiñaren erantzuna
bada, nik artu bear nebana etzan eldu oraindik eta
zeure korta baten bidez, Ama, jakin neban ez
egozala nire alde, olan nire gaizka-ol bakarra Aita
Santuaren baimena zala... Alan be, berau lortzeko
eskatu egin bear neban, *Aita Santuari itz egitea-
azartu* mundu guztiaren aurrean; pentsamentu
onek dardarka jarten nindun. Jainkoak bakarrik
eta nire Zezilia mai teak dakie zelan sufridu neban
Aita Sanluaz egon aurre tik. Ez dot egundo aztuko
zenbat lagundu nindun berak neure estualdi
guztietan; nire bokazifioa berea zala zirudian (pe-
regriñazifioko apaiz guztiak konturatu ziran zen-
bat maite genduan alkar; gau bateii, asko gifiean
eta jarlekurik ez danontzako, Zelinak bere belau-
nel an jezar-azo nindun, ota guztiz maitekor alka-
rri begiratu geuntsolako, apaiz batek esan eban:
"Oneik bai alkar maite! O!, Aizta bi oneik ezingo

dira iñoiz banatua" Itai, maite gintzazan, baiña gure maite-lera guztizgarbi *la* gogorra bait zan, ez ginduzan kezkatzen banandu bearrak, ba gengan bada ezek bere ez, ezta itxasoak be bata-besteagandik ez ginduzala urrunduko... (Zelinak baketsu ikusten eban nire ontzitxoa zelan joian urreratuaz Karrner go ur-ertzetara; etsikorik egoan mundu itxaso ekaiztian geratzeko Jainkoak nai beste denporan, elduko zala-ta, bere denporan, ur-ertzera, geure gurarien elburua...).

Domekan, azillaren 20' an, Ba tika no'ko oiturak eskatzen ebenez jantzi ondoren (au da, baltzaz, goratxo lez puntillazko mantilla bat) eta Leon XIII'garrenaren domiña aundi bat, zinta urdin-zmitik dingilizka, Datikano'n sartu **Aita** Santuaren kapillan. Zortziretan asko urduritu giñan, Meza Santua ospatzeko sartzen ikusiaz... bere inguruan alkartmik gengoan erromesok, asko gintzazanok bedeinka tu ondoren, igon zan altarako mailletan gora eta erakutsi euskun, bere eras -ponez, jesus'en Ordezkarari egokionez, egi-egiaz "Aita Santua" zala. Nire biotza taupa-taupaka egon gogor eta nire eskariak sutsuak ziran, Jesus bere ☐rdezkoaren eskuetara jasten zatarik; konfiantzaz beterik negoan. Eguneko Ebanjelioak itz zoragarriok eukazan: "Ez bildurtu, artalde txiki, nire Aitari eder jako-ta zuoi erreinua emotea" (Lk. 12, 32), nik ez neukan bildurrik, Karmelo " ko erreinua laster neurea izango zala-ta nengoan; ez neban orduan pentsatzen jesus'en beste itz oneitan: "Neure erreinua gertatzen dautzuet Aitak neuri gertatu daustan lez" (Lk. 22, 29). Au da, gurutzeak eta ildurak daukazuez ondoren, eta olan opa dozuen erreinuaren jabe; bearrezko izan zan, ba, Kristok sufritzea eLa sufriduz bere aintzan sartzea (Lk. 24, 26), bere ondoan ezarri nai ba 'dozue. Berak le-

nengo edan dauan kaliza edan bear dozuel... (Mt. 20, 21-23). Aita Santuak aurkeztu eustan kaliz garratz ori eta nire negar-malkoak edari mergatz orrekin nastu ziran. Aita Santuak emondako meza ondoren etorri zan eskerrak emotekoa, eta onen ostean asi zan mintzaldia.

Leon XIII'garrena jaur-aulki aundi baten ezarrita egoan, sotana zuri bategaz lau-lau jantzirik, kolore bardifiezko muzeta eta buru-gaiñ txanoa. Bere alboetan egozan kardenalak, gongotzaiñak eta gotzaiñak, baita nik ez nebazan neure begiak oneikan ezarten, Aita Santuagan bakarrik baiño; onen aurretik igaro giñan errenkadan; erromes bakotxa bakarka belaunikalzen zan, Leon XIII'garrenaren oiñari la eskuari mun egiñik; onen be-deinkapena artu ta zaintzaille jator bik ikutzen eutsoen zeremoni aundiz erromesari jagiteko adierazoz. Aita Santuaren egonlekuan sartu aurretik berari *itz egitera* erabagita nengoan oso, baiña nire kemena motelduzjoian Aita Santuaren eskuetan "R6v6rony Jauna" ikustean!... Une onetan iragarri jakun, *arett aldetik, galazorilt* egoala Leon XII'rg,arrenari *ilz egitea*, mintzaldia luzeegi joiala-ta... Zelina neure kutunagana biurtu nintzan zer Iñoan jakin gurarik. "Mintza!", esan eustan arek. Amen baten, gero, Aita Santuaren *oiñe*-tan nengoan ni; bere sandalia mosukatu ondoren, eskua aurkeztu eustan, baiña bera mosukatu bearrean, neureak alkartu ta adi-adi berari begira, neure begi malkoz beteakaz, esan neutson: "Aita txit Santu grazi aundi bat eskatu bear dautzut..."

Aita Santuak burua makurtu eban neuregana, neure arpegiak ia bereaz joteraifio, eta bere begiak, *baltz eta sakonak*, ikusi nebazan, neuri begira ta neure arimearen barru-bareurafflo sartzen zirala.

"Aita Santu-santua —esan neutson—, zeurejubileu urtea dala-ta, itxi egidazu amabost urtetan, Karmelo'n sartzen!...

Zirriadak, antza, dardaraz jarri eustan abotsa; beraz, Reverony Jaunagana, arriturik eta asarre samar begira neukan Reverony Jannagana itzulirik, Aita Santuak esan eutson: "Ez dot ondo ulertzen". Jainkoak laga ba Ieu, errez izango zan Reverony Jaunak nik nai nebana jadestea, Ak baiña gurutzea emon nai eustan, ez poza. "Aita txitsantua, eranizun eutson Bikari Orokorrak, *neskato* bat da, Karmelo'n sartu nai dauana amabost urtegaz, baiña nagusiak ikasten dabiltz auzia momentu ontan". "Ondo, alaba, Aita Santuak jarraituz, mallekor begira, egizu nagusiak diñotzuena". Orduan neure eskuak bere belaun gain ipiñirik, azken-saioa egin eta errukizko aotsez esan neutson: "O, Aita txit Santu, zuk baietz ba diñozu, mundu guzLiak ikusiko dau ondo..." Adi-adi *begi*-ratu nindun eta itzok ebagi zituan letra bakotxa sakatzuz: "Tira... tica... Sartuko zara, Jainkoak nai ba dau!..." (Beraren itza ain zan sarkorra ta erabagitsuz, oindiño entzuten nagoala uste dot). Aita Santuaren ontasunak bizkortu nindun ela aurrera jarraitu nai izan neban berbaz, baina jagole guren biak *txeratsu ikutu ninctuen* jagi nendin, baiña ori etzala naiko ikusirik, besoetatik eldu eta Reverony Jaunak be lagundu eutsen ni zutik jarri nendin, nik ba eskuak alkar, Leon XIII'garrenaren belaun gainean jarraitzen neban, ela indarrez banandu bear izan ninduen aren **Orrela neroie**-larik, Aita Santuak nire ezpan-gaiñean jarri eban bere eskua, ondoren gora jasorik ni bedeinkatzeko. Nire begiak orduan negar-malkoz bete ziran eta Reverony Jaunak *diamante* asko Bayeux'en

beste bai beintzat ikusi al izan ebazan... Jagole guren biak eroan ninduan, olan esateko, ateraiño eta an, irugarren batek Leon XIII'garrenaren domiña bat emon eustan. Jarrai etorkidan Zelinak jazo zan guztiaren testigu izan zan. Ia-ia neu bai-
zan biotz-eragiña, adoretzu aurkitzen zan oraindik Aita Santuari eskatzeko bedeinkapen berezia Karmeldegirako. Itverony Jaunak, abots muker samarrez, erantzun eutson: "Karmeldegia ba-dauko bere bedeinkapena". Aita Santuak erantzun eban maitekor: "O!, bai, bedeinkatu dot". Aita Leon XIII'garrenaren oiñetan gu baiño baiño lenago (gizonezkoakaz). egona zan; R6v(ifyony Jauna guztiz Lxeratsu egon zan beragaz, Karmeldar biren aita lez aurkezturik. Aita Santuak, ondo-nai berezia erakutsi nairik, neure errege maitearen buru gaiñean ipini eban bere eskua, *misteriozko selluz* markatzen ebala emonik, egiazko ordezkari dan Aren izenean ain zuzen...

Al. *lau karmeldarren aita au zeruan dagoalarik*, orain, ezta Aita Santuaren eskua bere buru gaiñ dakana martiritza iragarten dautsona bere zerbitzari leialaren burua, eta esku gurgarri onek iñoiz be itxiko onezkero berak aintzaldu dauan bekoa!...

Asko sufridu eban nire aitag mintzalditik urte-tean, ni negarrez ikusirik; alegin guztia egin eban ni pozeratzeko, baiña alperrik... Biotz barruan bake betea nabaitzen neban, bere eskuan egoan guztia egin bai neban Jainkoak eskatzen eustanari erantzuteko; bake au, baiña, barru-barruan egoan eta garraztasunak *asetzen* eustan arimea, ixillik egoala sentitzen nebalako. Urrin egoala zirudian; aren egolerik ez eustan ezek adierazten... Egun onetan be eguzkiak eban dirdir egin eta Italia'ko

zeru eder urdiña, odei goibelez betea, euri ta euri egon zan neugaz batera... A! Arnaitua zan! Nire joan-etorriak ez eukan onezkero nire begientzat bape pozik, azkenak uts-egin eban-eta. Alan be, Aita Santuaren azkenengo berbak poztu bear ninduen: ez ete ziran egiaz benetako iragarkizun? Eragozpen guztiak gora-bera, Jainkoak nai ebana bete da. Izaklai ez dautse itxi nai ebena egiten, Berak gura ebana egin baiño.

Egun batzuk ziralarik, ni Ume Jesus'i eskiñita nengoan, bere *josalhitxo*, eta Berak erabagita eukan ni jostallutzat artzea; ez gerojostallu garesti lez, au da, umeak bera ikutzen azartu barik, begiratzu bakarrik pozez dagozanen antzera, balio bako pelotatxo baten antzera, lurrera bota, ostikoka erabilli, *zulotn*, zokondo baten itxi edo-ta, au eder balako, biotz ondoan estutu; berba baten, Ume Jesus'egaz jolasin nai neban, atsegiña emon Bera-ri, Bere Wine-jolasetan parte artu... Ak entzun eban nire erreg-ua...

Erroma'n Jesus'ek zulotu eban bere jostallu-Ixoa; barruan zer eukan jakin nai izan eban eta ikusi ondoren, bere aurkitzeaz pozik, jaurtirikitxi eban bere pelotatxoa, eta loak artu eban... Zer egin eban Ak bere lo gozo bitartean eta zer jazo jakon bertan-bera lagatako pelotatxoari?... Jesusek antes egin *eban jolasean ziarduala* berejostailivaz, orain artu, gero ibd, eta, gero, urrin bota ondoren, bilinbolaka, bere biotzean estutzen ebala, aurreran-tzean bere eskutik urrintzen izten ez eutsola...

Zuk ulertzen dozu, ene Ama maite, zein naigabetua aurkitzen zan pelotaLxoa, lurrean narras... Alan ela guzti be, uste osoaren aurka (Errom. 4, 18), itxaropentsu jarraitzen eban. Aita Santuaren mintzalditik egun batzuetara, aita Anai Simeon

ikusten joan zalarik, an aurkitu eban Reverony Jauna, guztiz maitekor egon zana. Aitak arpegira bota eutson zergaitik ez eustan lagundu neure *auzi* Gero, bere *erregiñaren* kondaira edestu eutson Simeon Anaiari. Zaar agurgarriak adi-adi entzun eutson esana eta azkenez bota eutson bir-loraz: "Itali'n ez da onakorik ikusten!".

Alkar-ikustea, uste dot, eritxi onekoa izan zala Wverony Jaunarentzat. Ordutik, beti erakutsi eustan, azkenez, siñisten ebala nire bokaziñokoa egia zala...

Aita Santuaz eukitako mintzatze urrengo egu-nean, goizetik urten bear genduan Napoles eta Ponpei' rako txangoan. Besubio, gure omenez edo, egun osoan ots batean egon zan, bere erraielatik, bere kañoi-danbadakaz batera, ke adar lodia jaur-tirik. Ponpeia'ko ausiabartzetan itxi dabezan az-tarnak izugarriak dira; Jainkoaren al-izatea era-kustan dabe, "lurra begitzu dardar daragiona, mendiak ikutu ta ke biurtzen dabezana"... (Sal. 103, 32).

Eder izango jasan ango ondakiñetan zear baka-rrik ibiltea, giza-semeen auskortasuna gogoratuz; baiña erromes aldreak kendu egiten eutson onda turiko uriari bere lillura goibelezkoaren zati aundi bat...

Napoles'en oso bestera jazo zan. Zaldi biko zalpurdi pillo batek oso ikusgarri egin eban gure ibillaldia, San Martin monastegirako bidean, uri osoa azpian artzen dauan guren garai baten bizka-rrean dagoanera; burdia eroien zaldiak pitean potean gaindi egiten eben eta baten baiño geiago-tan usteizan neban neure azkena eldu zala zalpur-di-zaiñak alperrik esaten eban bein eta barriro

italiar gidariak esan oi daben berba miragillea: "AppipiS, appipOr. Zaldi gaixoak etsita egozan burdia iraultzen. Azkenez, eskerrak gure aingeru jagolak babestu ginduezala, eidu al izan genduan ondo geure otel ederrara. Geure osteria guztian ostatuz otel nagusiak euki genduzan. Inoiz be ez neban ikusi neure burua ainbeste edertasunez inguratuta. Egiaz esan bear dot, aberastasunak ez dagiela zoriona; ni beintzat askozaz be zorion tsuago sentiduko nintzan lastozko aterpe baten, karmeldar izateko itxaropenez, urrezko goi-apain artean, marmol zurizko mailladi ta sedazko tapiz artean, biotz garratz baiño.

A! Ondo ulertu neban poz-atsegiña ez dala aurkitzen biran daukaguzan gauzetan, ari mearen barren-barrenean baiño; bardin-bardin euki leike espetxe baten naiz jauregi baten. Or ezaugarri bat, ni gaur zorionsuago naz Karmeldegian, neure barruko ta kanpoko sufrimentuakaz, orduan munduan, bizitzako erosotasun guztiakaz inguratuturik eta, batez be, ai taren sukaldeko gozotasunakaz nengoanean baiño!...

Naigabeaen rnurgil neroian arimea. Alan be, bardina nintzan kanpotik, uste neban ba inok ez ebalaz ezagutzen Aita Santuari egon neutson eskabidea. Laster igarri neutson etzala olan. Bagoian Zelina gaz bakarrik geratu nintzan baten (beste erromesak ostatura zerbait artzera jatsiak ziran, geltokiko geldi-unean;), Legoux Jauna, Coutances'ko Bikari Orokorra ikusi neban, ataka edegirik, begira neukan, eta barreti esaten eustala: "Ondo! Zelan jarraitzen dau gure karmeldar txikiak?....

Orduan ezagutu neban erromes guztiak ekiela nire ixilla. Egiazki inortxok *be* ez eustan itz-egin orretzaz; baiña danak ain txeratsu begiratzen

eustelako, ortik atera neban nire eskabidea etzala
jausi txarto, ondo baiño...

Asis'ko uri txikian II6v()rony Jaunaren kotxera
igoteko eretia izan neban, joan-etorri guztian andra
bati be emon ez jakon mesedea. Ona zelan eldu
jatan omen ori. San Frantzisko ta Santa Klara'ren
birtutez lurrundutako lekuai agur egin ondoren,
azkenez Santa Ines, Santa Klara'ren aiztearen
komentua ikusi genduan. Ni naikoa luzatu nin-
tzan, neure naierara, deunaren burua ikusten,
andik alde egitean, azkenengoetako bat nunbait,
gerrikoa galdu nebala konturatu nintzan. *Billatu*
neban jentearen artean. Apaiz batek, nitaz erruki-
tmik, lagundu nindun. Baiña aurkituta gero, andik
alde egiten ikusi neban, eta ni geratu nintzan
oraindiño *billa*, gerrikoa neure eskuetan egoan
arren, ezin neban **belarria falta zalako...**
Atzenez, egal baten ikusi neban dizdizka. Jaso la
genian jartea etzan arazo luzea izan; baiña bai
aurreko lana, luzeegia izan zan. Orixegaitik izuga-
rria jasan, eleizatik urtekeran **bakarrik**
aurkitzen. Kolxe guztiak joanak ziran, It(nzerony
Jaunarena ezik. Zer egin? Orain ikusten etziran
kolxeen atzetik ariñeketan asi, trena galtzeko arris-
kuan sarturik, gure aita maltaren kezka aunditu,
edota Rêvftony jaunaren zalburdian lekulxo
eskatu?...

Bigarren au onartu neban. Al izan neban eta
ondoan, estu ta larri lauskilurik nengoan arren,
esan neutson zelan aurkitzen nintzan, eta bera be
kinka baten ipiñiaz, bere kotxea peregraziñoko
zaldun jatorrenakaz beterik bai joian; etzan errez
jarleku bat geiago aurkitzen. Zaldun bat, baiña,
oso eziketa onekoa, niri lekua, ni jarri-azo nindun

beren lekuan eta bera guztiz eratsu burdin-zai-
ñean ondoan artu eban lekua.

Nik lakioan jausitako katarnixarra emoten neban,
eta ez nengoan neure gogora, pertsona aundi
guzti a reikaz inguratua, eta, batez be, aurrez aurre
jarririk niñioian aren ondoan... Alan be, bera oso
maitekor agertu zan nigaz, noizik bein jaun arei-
kin eroian alkar-izketa, Karmeloaz niri itz egiteko,
etenaz. Geltokira eldu aurretik, pertsona guren
guzti areik euren diru-zorroak atera ebezan,

(aurretik ordainduta egonda be) eskupeko
bat emoteko. Nik be bardintsu egin neban, eta
neure zisku **artu neban, baiña Reve-**
ronya jaunak ez eustan itxi bertatik ateratzen neure
dirudi politik, naiago izanik bion ordezt aundiago
bat emotea...

Beste bein be bere ondoan aurkitu nintzan
autobusean, eta besteetan laino be maitagarriago,
ni Karmelo sartu nendin al eban guztia egingo
ebala agIndurik.. Miritza gozo apur bat alkar aur-
kitze oneik neure zaurietan jarrita be, onuzkoa
aruzkoa baiño naikoa mergatzagoa izan zan, orain
ez neukan ba "Aita Santuaren" itxa ropena. Lu-
rrean ez neban aurkitzen ezeren laguntzarik, eta
eremu legorra iruditzen jatan berau, eta ur bakoa.
jainkoagan ipiñita neukan bakar-bakarrik ipiñita
neure itxaropen guztia... Argi ikusi neban, bai, oba
dala Beragana zuzentzea santuekana **Nire**
atimearen tristura, etzan alan be, eragozpen izan
bidez bide ikuskatzen genduzan tokietan interes
aundia ipinteko.

Florentzia'n Pazis'ko Magdalena deuna begi
aurrean eukiteko zona izan neban karmeldar
lekaimen eleizako kore erdian jarria, eurak berta-
ko burdin-sarea edegi euskuen. Ez gendula olako

baimenik izango ta jente askok euren errosario-kaz Deunaren illobia ikutu gura-ta, neuk bakar-bakarrik eskua igaro al izan neban agandik urrintzen ginduzan sare artetik. Beraz, danak ekarstezan errosarioak, eta ni arro nengoan ofizio ori egiñaz...

Beti aurkitzen neban dana ikutzeko erea. Olan, Jerusalem'go Gurutz Done eleizan (Erroma'n) egiazko Gurutzearen pusketa batzuk gurtu al izan genduzan, arantza bi eta untze sagaratuetatik bat, guztia au urre landuzko erliki-kutxa eder baten gordeta, baiña *kristal* barik, orrela erliki bikaiña gurtzeko txanda eldu jatanean, erliki-kutxaren zulotxu batetik neure atzamar txikia igaroteko madua aurkitu neban olan Jesus'en odoloz asetua izan zan untzea ikutu al izanik...

Egiaz, ni ausartegia nintzan!... Eskerrak, biotz-barruak ikusten dabezan Jainkoak ba-dakiala nire asmoa garbia zana eta munduko zerIxogaitik be Ari naigaberik emoterik gura izango nebala. Bera-gaz jokutzen neban dana eskuko dauala uste dauan umetxo baten antzera, eta bere aitaren ondasunak bereak lez begitzen dauazana.

—Oraindik ezin dot ulertu emakumeak zergaitik Italia'n ain exkomulgatuak diran. Pitean po-tean esaten euskuen: "Ez zaiteze emen sartu"... "ez sartu arr, exkomulgatuak geraluko zarie ta!...". A!, emakume gaixoak! Ezetsiak bai dirala!...

Alan be, eurak, gizonak Uaiño naiko geiago dira Jainkoa maite dabenak, eta Jaunaren Nekaldian apostoluak baiño adore geiago agertu eben, solda-duen ba, eroan ebezan eta Jesus'en Arpegi gurgarria txukatzen azar-tu ziran...

Jaunak gurako dau bear bada gitxi-eristea izatea lur gainean euren erentzia. Berak be beretzat orixe aukeratu ebalako... Zeruan erakutsiko dausku argi bere pentsamentuak ez dirala gizonen pentsamentuen antzekoak, orduan bada *azkenengoak* izango dira *lenengoak*...

Ostera bitartean, baten baiño geiagotan falta izan jatan pazientzia, zeruari itxaroten aurrena izan Karmeldarlekaideen komentu baten ikusle genbiltzan egun batean, kanpoko be-barruetan zear beste erromesai jarraitu ordez, *barruko* klaustroetan zear sartu nintzan... Bat-batean, ikusi neban karmeldar zartxo bat, urrundik, andik alde egiteko, kiñuka iñostana; baiña ni, alde egin bearrean, oraindik geiago urreratu nintzan beragana, eta klaustroko laukiak erakutsink, politak zirala adierazo neutson. Lekaide arek ezagutu eban, antza, neure ule-adatsa bizkar gain eta neure gazte-itxuraz, ume bat nintzala, eta, maitaro irribarrez, urrindu zan andik, bere aurrean arerio bat ez eukala-ta. Italieraz berba egiten jakin ba neu, laster karmeldar moja izango nintzala adierazoko neutson; baiña Babel torrea jasoten ebiltzanen erruz, eziña litzakidan ori.

—Pisa ta Genoba be ikuskatu ondoren, itzuli giñan Frantzira. Onuzkoan, ikuspegi benetan ederrak izan genduzan. Batzutan itxas-egaletik gentozan, eta trena ur-egal-egaletik ebillen eta olatuen urak geuganaño eldu bear ebela uste genduan (ikuskari au ekaitz batek sortua izan zan; illun-abarra zan, eta onek oindiño izugarriago biurtzen eban gauzea).

Beste batzutan zelai zabalak ziran, laranja-sailak ziran frutu umotuakaz, osto jorizko olibo berdez edo-ta palmera txanbeliñez... Arrats apa-

lean, itxas-egaletako portu txiki asko ikusten gen-
duzan, argi asko ta askoz dizdizka, zeruan lenengo
izarrak ixioten

Al, zenbat olerki ta ederrek beteten eustan ari-
mea, nik neure bizitzan legengoz eta azkenez
aundiesten nebazan gauza guzti areik begipean
izanik!... Pena barik, alan be, ikusten nebazan
ostenduten. Beste arrigarritasun batzuk opa eba-
zan nire biotzak. Naiko ikusirik neukazan *lurreko
edertasunah zerukoah* ziran nire gurarien jomuga.
Eta arimai be eurotatik Boza-azo nairik *atxillo* bizi
nai neban! Nik egi-egiaz nai neban presondegi
bedeinkatuko ateak niretzat edegi baiño gogor
jokatu ta sufridu bear neban oindiño: aurrez neian,
Frantzira itzultzean batez be.

Baiña, uste oso-osoa neban nik eta orretan
nengoan, abenduaren 28'an Karmelo'n sartzeko
baimena jadetsiko

Lisieux'era elduaz batera, gure lenengo ikustal-
dia Karmelo 'ra izan zan. A bai alkar ikustea! Illa-
bete alkar ikusi barik, ela guk bai geunkazala
gauza asko alkarri esateko! ; eta joan-etorri orretan,
urte askotan baiño gelago , nik ikasia!...

O!, ene Ama maite! Ze gozoa niretzat zu barriro
ikustea!, neure arima gaixcha, zauntua! Zuri, ni ain
ederto ezagutzen dakizun orri, berba bat, begirada
bat, dana igarteko, naikoa dozun orri! Oro itxi
neban zeure eskuetan. Net_lre mende egoan guztia
bete neban; guztia, bai, Aesta Santuari be itz egin
neutson. Egiaz, ez nekian gonezkero zer faltajatan
egiteko. Gotzain Jaunari idatzi nengiola esan
zeustan, bere agindua gc- goraturik. Orrela *egin*
neban beingoan, al nebaiu-iik ondoan, baiña gure
osabak nai izan eban lez, Tabagitsuegi. Berak ber-

egin eban nire eskutitza. Eta korreora botatera niñoian unean zeure bat artu neban ez idazteko, egun batzuetan itxaroteko esanaz. Zuk esana egin neban osorik, ba nekian-eta auxe zala biderik onena oker jokatu ez nengian.

Azkenez, Gabon eguna baiño amar egun lenago, joan zan nire karte! Erantzuna laster izango nebalakoan, goiz guztietan, meza ondoren, korreetara joan oi nintzan aitagaz, egaz egin al izateko baimena an aurkituko nebala-ta. Baiña goiz bakotxean etsipen barri bat nenkarren, alan eta guzti be nire fedea austuten ez ebana... Jesus'i eskatzen neutson Berak ausi egizala nire loturak; eta Berak eten zituan, baiña ez nik itxaroten neban legez, modu diferentean baiño...

Eldu zan Gabon jai ederra, eta Jesus etzan esnatu... Zelaian itxi eban bere pelotatxoa, poztasunezko begitu bat be gaiñ bota bagarik... Austuta neroian biotza, Gaberdtko meztara joan nintzan. Ondojararitua neukan ames bat, ois, gaberdiko mezea Karmelo'ko burdin-sare ostetik entzungo nebala!...

Proba aundia izan zan au nire fedearentzat. Baiña lo dagoala itxarrik dagoanak, ulertu-azo eustan. Berak mirariak egin oi dauazala, eta mendiak aldatu be bai, mostaza-garau baten antzeko fedea daukenen onerako, fede pitin ori geiago sendotzeko; baiña kutunakaz, bere Amagaz, Ak ez dau miraririk eiten *amaren fedea ondo aztertu arte* (Mat. 17, 19).

Lazaro ez eban bear ilten itxi Marta ta Mariak iragarri eutsoen arren illa zala? (Jon. XI, 8)... Kana'ko ezteguetan, Andra Mariak Jesus'i etxekojaubea lagundu egiala eskatu eutsanean, ez eutson eran-

tzun, bear bada, oraindik etzala eldu bere ordua? (Jon. 11, 4)... Baiña proba ostean zelako saria! Ura ardo biurtu zan!... Lazaro berbizten da!... Olaxe egin eban Jesus'ek be Teresatxogaz. Denpora luzean aztertu ondoren, bere biotzeko gurari guztiak bete ebazan...!

Jai-egun gozatsu aretako arratsaldean, niretzat malko artean igaro ondoren, Karmeldar monjak ikusten joan nintzan, iragarria izan zan nire poza sarea zabaldu ta neure izena idatzirik eukan pelota bat bere eskuan eukan Jesus Umea zoragarri bat agertzen ikustean. Karmeldarrak, oraindik berba egiteko txikiegia zan Jesus'en ordeztu, neure Ama maiteak ondutako kantu bat abestu eusten. Berba areitako bakotzak poztasun betea ixurtzen eben nire ariman. Ez dot sekula aztuko ama-gozotasun samurrez beti ase nauan bigun ezitia...

Negar-malko gozoak jarioka eskerrak emon ondoren, kontatu neban Zelina laztanak emon eustan pozkarioa gau-erdiko mezetatik biurtzerakoan. Azpil oso polit bat aurkitu neban neure gelan; erdian untzitxu bat eukan, Jesus **LO** eroiana, alboan *pelotaixo* bat eukala. Oial zurian Zelinak berba oneik ida tzi zituan: "Lo nago, baiña ernai nire biotza" (Abest. 5, 2). Eta untzian itz bakarra: "Ilxiera!" A!, Jesu s'ek oreindik bere emaztegal txikiari itzik *egiten* ezpa-eutson, bere Jainkoak begiak itxirik be egozan, berari iragarten jakon beintzat samur eta bigun ziran arimen eta bere biotz maitekorren bitartez...

1888'ko urteko lenengo egunean, Jesus'ek egin eustan barriro be bere gurulzearen atsegin-saria. Oraingoan, baiña, neuk bakarrik eroan neban, niretza t ulert-eziñago ta abiñazetsuago izan zalako. Maria Gonzaga Amaren karta batek jakitun jarri

nindun Gotzaiñaren erantzuna 28'an eldu zala, Ume Errubageen egunean; baiña ez eustala iragarri nai izan, berak erabagi ebalako nire sarrera etzala ospa tuko Garizuma osterarte.

Ezin izan neutsen negar-malkoai eutsi etxaita ain luzea gogora ekarriz. Proba au guztiz garrantzitsua iza n zan niretzat. Nire lokiak ausi ta ikusten nebazan munduaren aldetik; baiña oraingoan inguru santua zan usotxo gaixoari sarrera galazoten eutsona...

Autortzen dot ez nintzala errazoi aundiko agertu neure erbesteko iru illabeleak pozik artu ez nebazalako. Uste dot, baita, agertu ezta be, proba a guztiz aundia izan zala, eta gorantz eragin eustala, ez gitxi be, Jainkoagan itxitean eta beste birtu teetan.

Zelan joan ete ziran iru illabete oneik, grazitan ain oparoak nire arimearentzat?... Lenengotan izan neban tentaldiaren znikadea: ez neban eroango oituraz neroiana baizen bizitza zeatza. Baiña laster konturatu nintzan emoten jatan denpora aren balioaz, eta leen baino bizi-modu zintzo ta ilduratuagoa egitea erabagi neban. Ilduratu edo mortifikadua difiodanean, ez dot esan nai penitentziak egiten nebazala... Ai!, iñoiz be ez *neban* olakorik egin? Ainbat eratako ildura ta rnortifikaziñoak umetatik egin oi ebezan arima aundi arein antzeko izan bearrean, nik ez neban olakoen iillurarik sentitzen. Bear bada, ni zabar nintzalako jatzun ori, billatu neikezan, ba, milla maiña. Zelina'ren antzera, sufridu al izateko.

Orrela egin bearren, beti samur erabilla ninduen neuk naita, eta loditu peniten tzi egin bearrik ez daukan txoritxo baten antzera.

Nire buru-ukapena izan oi zan, beti bereaz urten gura izaten eban borondatea austea; edozein itzi ez erantzutea, balio barik zerbitzu txikiak egitea, jarrita egoanean sorbaldea ez zutikatzea, eta abar, eta abar... *Ezerezixo* oneik egiñaz, gertatu nintzan Jesus'en kutuna izateko, eta eziña jat esatea, zenbat gomutagarri gozo itxi eustazan itxarote onek...

Iru illabete arin doaz, Azkenez, eldu zan ain bizirotako eguna.

VII ATALA

KARMELDEGIAN (1888-1890)

Jorraillaren 9'an, astelenez, Kannelok, garizuma zalako aldatuta, Andra Mariaren Iragarkundea ospatzen eban; auxe izan zan, ni sartzeko, egun izentatua.

Bezperan, famili osoa aurkitzen zan mai inguruan; ni azkenengoz jarten nintzan. A!, erdiraganiak bai dirala onako sendi-batzarrak!... Iñor konturatu barik joan nai leuke batek, eta orduantxe zuzendu oi dautsez bati berbarik samurrenak eta txerarik bizienak, olan sentikorra goa egiñik banatzerako sakrifizioa...

Aitak ez eban berbarik ebagiten, baiña neugan eukazan maitati bere begiak... Gure izekok negar egiten eban noz-edo-nozean, eta nire osabak milla eregu eztiz beteten nindun. Juana ta Maria be zurikeri ta gozotasunez gaiñezka agertzen jatazan. Mana, batez be, banazean eroanik, bere ustez emon eustazan atsekabe parka eskatu eustan. Nire Leonia kutunak, azkenez, Bizitazino-Ikastetxetik illabete batzuk zirala itzuli zanak, besteak baiño be gogotsuago, mosuz eta txeraz beteten nindun. Zelina'z bakarrik ez dot ezer esan; baiña zuk igarten dozu, ene Ama maitea, zelan igaroko genduan, biok, azkenengo gaua, lo egin genduna...

Egun oroigarriko goizean, Buissonets'ei, geia-go ikusiko ez neban neure umearoko kabi txar-mantari, azken begirada zuzendurik, abia nintzan neure errege maitearen eskuz, Karmel mendira igon nendin...

Bezperan lez, famili osoa alkartu zan mezea entzun eta bertan Jaunartzeko. Nire senidarteko maiteen biotzetara Jesus jatsi zaneko, negar-zotiñak besterik ez neban entzuten neure inguruan. Neu izan nintzan soilki negarrik egin ez ebana, baiña zauskada *zakarrak* somatzen nebazan biotzean, eta komentuko aterantz urreratuz giñoizala esan euskuenean, beste oinkada bat ezingo nebala emon, uste izan neban. Alan be, ara zuzendu nintzan, neure buruari itanduz ez ele nintzan ilgo, nire bitzaren taupadak gogor-gogorrak baitziran... A!, a unea a! Bera bizi bear, ulertzeko!...

Nire biotz-erasoa etzan agertu kanpotik. Neure familiko maite guztiak besarkatu ondoren, belau-niko ipiñi nintzan gure aita bardin-gabekoaren aurrean, bedeinkapena eska tuz berari. Berau niri emoteko, *bera be belanniho ipiñi zan*, eta negarrez, bedeinkatu nindun...

Aita zaar a, bere alaba Jaunari eskeinka, bizi udabarrian oindiñokarren, aingeruak be irri-barreka ipiñiko zituan!...

Une batzuk geroago, Kutxa Santuko atea zaratu ziran neure atzetik, bitartean nik barruan niretzat ama-papera egin eusten *aizta maiteen* besarkadak artzen nebazan, eta aurrerantzean eurok neure egitadeen ikasbide lez artuko nebazan...

Azkenean be, nire gurariak, beterik. Nire arima bake ezti sakonean; eziña jat bera bearlez adieraz-

tea. Eta zazpi urte ta erdi diranetik, bake onak bizi-bizi irauten dau nire ariman, ez nau egundo be laga, ezta atsekaberik izugarrienen artean be.

Sar-barri guztiak lez, sartu ta bertatik, korura eroan ninduen. Erdi-illunean egoan au, gure Jau-na agirian egoalako, eta nire begiak lenengo era-karri ebazana, gure Ama Genobeba donearen begiak izan ziran, neugaz tinkatu ziranak. Aren oiñetan egon nintzan une baten belauniko, Jainkoari esker-rak santa bat ezagutzeko mesedea egin eustalako, eta ondoren Maria Gonzaga Amari jarraitu neutson, lekaimetxe tokiak erakusten eustazalarik. Zoragarria iruditu jasan guztia. Ere mu batera eroana izan nintzala begitandu ja tan. Nire gelatxo, batez be, su ta gartzen ninduan.

Sentitzen neban poza, baiña, ezti-narea zan. Aizeño bigunenak be ez ebazan kulunkatzen nire ontzitzoa zoian ur zabalak, odei batek be ez eban illuntzen nire zeru **A!, ondo ordaindua** sentitzen nin tzan neure atsekabe ta oiñaze guztietatik!... Nik bai poz betean bir-esaten nebazala itzok: "Emen nago betiko, betiko?... Poz-atsegin a etzan egun batekoa, etzan urtuko "lenengo egunetako ames-lillurakaz". Amesak! Jainkoak nai izan eban, Karmelo'n sartzean bat be ez egitea. Neuk iruditu neban bezelaxe aurkitu neban lekaime bizitza Sakrifizio bat be ez jatan arrigarri egin. Eta alan be, zuk ba-dakizu, ene Ama maite, nire len-pausoak larrosak baiño arantza geiago aurkitu ebezala!...

Bai, sufrimentuak luzatu eustazan bere besoak, eta nik eurotan murgildu nintzan maitasunez... Jesus Ostiaren oiñetan, neure profesa aurreko azterketan, azaldu neban zer egiten etorri nintzan

Karmel komentura: "Arimak salbatzera etorri naz, eta batez be, eleiz-gizonakaitik otoitz egiten".

Elburua jadetsi nai danean, bera eskuratzeko bearrezko diran bideak artu bear dira. Jesus'ek adierazo eustan arimak emon gura eustazala gurutzearen bitartez. Eta nire sufritzeko guraia geituz joian sufrimentua bera aziaz joian neurria n.

Bost urtez auxe izan zan nire bidea; baiña kanpotikezekbe ez eban erakusten nire sufrimentua, neuk bakarrik ezagutua zalako naigabetsuagoa bazan be. A!, munduaren azkenean bai izango doguzala uste bako zera, arimen kondaira irakurtetan!... Zenbat persona gera tuko dira arriturik, nirea eroana izan zan bidea ezagutzean!...

Au egi-egia bait da, ni komentuan sartuta illa bira, Aita Piehon, Jesus'en Biotzaren Maria aitzari profesa emotera etorririk, txunditua geratu zan Jainkoak nire ariman egiten ebana ikusiz, eta esan eustan, bezperan, koruan otoitzean ikusi nindunean, nire errezu-beroa umeena zala oso uste izan ebala, eta guztiz leuna nire bidea.

Aita onegaz euki neban alkar ikustea, pozaldi ikaragarria izan zan niretzat, naiz-ta negar-malkoz lausotua, neure arirnearen barnea adierazteko neukan eragozpena zala-la. Alan be, autortza orokorra egin neban, iñoiz egin ez neban lakoxea. Azkenean, nire arimearen entzumenean egundo otsik egin ez daben itzik pozgarrienak, esan eustazan: "*Jainkaaren, Andra Mariaren eta santu guztien aurrean*, DIÑOT IÑOZ EZ DOZULA PEKA-TU ASTUNIK EGIN". Gero gainerratu eban: "Emon eskerrak Jainkoak zugaz dagiana gaitik, Berak izten ba zaitu, ba, aingerutxo bat izan bearrean, deabrutxo bat izango zara".

Al, bai siñesten neban, eta errez; ba-nekian zein deus-eza ta makala nintzan, baiña esker onez beterik neukan arimea; ez neban nai ezetara be neure bateoko jantzi zuria loitu nai, au lango esakun bat, artezkari baten aotik, gure Teresa Amak, gura ebazan langoen, au, da, *jakituria ta birtutedunen* aotik urtenak, Jesus berberaren ezpanetatik urtena iruditzen jatan... Aita onak, neure biotzean josirik geratu diran itzok be esan eustazan: "Ene alaba, Gure Jauna izan bedi beti zure Nagusi, eta sartu-barrien Maisu". Olan izan zan egiaz eta baita "nire zuzendari" be.

Orrekin ez dot adierazo nai neure nagusiai zarratu dautsedala neure arimea, ol, oso-osorik bestera; eurentzat *liburu argi* izaten alegindu naz beti; baiña gure Amak, gaixorik sarri, ez eban denpora askorik nigaz arduratzeko; alan be, Jainkoak nai izan eban, berakjakin-ezean, nigaz OSO GOGORRA izatea. Ezin nintzan beragaz aurkitu lurrari mun emon barik, eta bardin jazoten zan berarekin euki oi nebazan alkar-izketa bakane-tan... Esker gai-gaiñekoa! Argi be argi lan egian Jainkoak bere lekua eukanarekin!... Zer izango ete zan nitaz, munduko pertsona batzuk uste eben lez, "lekaimeen jostaillu" izan banintz?... Bear bada, Nagusietan Gure Jauna ikusi bearrean, pertsonak baiño ikusi ez ba nituela nire biotza ain *babestea* munduan, komentuan gizaki lotua izan balitz?... Ezbear ortatik zorionez urrindu ninduen. Asko maite neban, ziur asko, gure Ama, baiña *txera garbiz*, neure arimearen Senarragana jasoten ninduaneez...

Gure maistrea *santa* bat zan bene-benetan, lenengo karmeldar mojen eredu-eredua; beronegaz emon oi neban eguna, beronek erakusten bai

eustan lanean. Ona zan nigaz, muga bagarik, eta alan be nire arimea etzan azaskatzen... Asko kostatzen jatan zuzendaritza, ez nengoalako neure arimeaz itz egiten oiturik, ez nekian zelan adierazoz bertan jazoten jatana. Ama zaartxo batek goiz baten igarri eustan zer jazoten jatan, eta jolasaldian esan eustan irribarreka: "Alabatxo, zuk ez dot uste gauza askirik daukazunik Nagusiei esaleko".—"Zergaitikdiriozu ori, Ama?"—"Zure arimea oso *laua* dalako, eta santa izatera eltzen zareanean, *lauago* izango zara oindiño". Egia iñoan Ama onak; bitartean neure arimea edegiteko neukan zailtasuna, neure lautasunetik etorria izanik be, egiazko kosta jatan; orain ulertzen dot; lau izatea itxi barik, ba, erreztasun osoz adierazten ditut neure sen tirnentuak.

Jesus izan zala, esan dot, "nire zuzendaria". Karmelo'n sartu nintzanean ezagutu neban izango nebana, baiña bereen artean artu ninduneko erbesterako bidea artu eban... Ez neban ezagutu arin baiño ariñago saltzeko baiño... Berak idatzita urtean karta bar artu oi neban bakar-bakarrik, nik idazten neutsozan 12'akaitik; nire biotza, beraz, laster biurtu zan zuzendarien Zuzendari danagana eta Beronek eskolatu nindun jakitun eta zuurrentzat estaldurik dagoan eta 13erak txikienai iragarri oi dautsen jakituri onetan (Mt. 11, 25).

Karmel mendira aldatutako loratxoa gurutzearen kerizpean edegi bearra eukan: malkoak eta Jesus'en odola izan ziran iruntza, ela eguzkia, aren Arpegi gurgari-ia, negarrak lausotua... Orduarte ez neban barneratu Arpegi Donean gorderik egozan ondasunen sakontasuna. Zeu izan ziñan, ene Aroa maite, eurok aztertzen erakutsi zeustana. Zeu beste orduz, Karmelo'n be, gure aurreti-

koa izan zintzazan, olantxe orain be zeu izan
ziñan lenengo gure Senarraren Arpegian gorde-
rik egozan maitasun misterioak sakontzen; zuk
orduan dei egin zeustan eta nik ulertu... Ulertu
neban zer zan *egiazko aintza*. Arek bere erreñua
mundu ontakoa ez dauanak (Jn. 18, 36), erakutsi
eustan, benetako jakituria dala, "ez-ezaguna iza-
tea" ta "ezer-eztzat" eukitea, nobere destaiñean
eukitea"... (24). A!, Jesus izan zan legez, nik nai
neban "Nire arpegia egon eitela egi-egiaz gorde-
rik, iñok be lurrean ezagutzen ez ebala" (Is. 53, 3).
Sufridutea nai neban, danak azturik euki nengie-
la...

Zein errukitsua izan zan Jainkoak ni beti zu-
zendu nauan bidea; *iñoiz be* ez daust nai izan-azo
emon ez daustan gauzarik! Orixegaitik Aren edont-
zi garratza beti iruditu izan jatan leuna...

Maiatzeko jai zoragarrien ostean, profesajai
eta geure Maria maite, farniliko *len-alabaren* bere
eztegu egunean, zorion aundiz azkenengoak,
koroatu ondoren, naigabe-pena etorriko jatan atera
oleska...

Aita gaixorik

Aurreko urtean aita, maiatz illean, anketako
elbarri edo perlesiak jota g^eratu zan. Asko kezka-
tu giñan orduan, baiñan nire aita gorputz sendo-
ko zalako, laster etorri jakun bere onera eta uxatu
ziran gu re kezkak. Alan be, baten baiño geiagotan,
Erroma'rako osteran, erru nekatzen zala kontu-
ratu giñan, ez egoala beti bai izen alai... Nik batez be

(24) Kristaren Autz-Bidea,

rua, 2, 3 atala.

ikusten nebazan aitag zelako aurrerakuntzak egiten ebazan Jainkoaren serbitzuan. Sates'ko Franzisko deunaren antzera bere berezko bizitasuna oso-osorik azpiratzera eldu zan, munduko gizasamerik otzanena lez agerturik... Lurreko gauzak, itxura zanez, ez eutsen ikuturik be egiten; bizitz ontako inki-makoen gaiñetik errez jarri oi zan. Azkenik, *poz-atsegblez ase* oi eban; Jesus Sakramentaduari egunero egiten eutsozan ikustaldietan, aren begiak sarri malkoz bustiten ziran eta zeru-zoriona erion aren **Leonia Bisita**-zino konbenturik urten zanean, etzan naigabetu, ezta Jainkoari alaka egin be, bere alaba maitearentzat bokazifloa eskatuz; bere billa joan zan, eta alai samar joan be...

Ona zelako siñismenez aitag onartu eban bere erregiñatxoaren banaketa. Barri au onela iragarri eutsen Alenzon'go bere adiskideai: "Adiskide maiteak. Teresa, nire erregiñatxoa, atzo sartu zan Karrnelo'n!... Jainkoak bakar-bakarrrik eskatu leikit olako oparia... Ez eidazue errukirik izan, nire biotza pozez gaiñezka dago-ta".

Ordua zan onezkero, zerbilzari ain zintzoak bere lanen saria artzeko; bidezko zan bere alogera, Jainkoak Zeruko Errege, bere Seme Bakarrari egin eutsonaren antzeko izatea... Aitag, *Altara* bat eskiñ barri eutson Jainkoari eta berau izan zan auke-ratua opari lez bertan Bildots orbanbakoz eskiñia izateko. Zuk ezagutzen dozu, ene Ama maite, *bagilleko* gure atsekabeak, eta batez be 1888'ko 24'koak. Gomuta oneik barruegi josita dagoz gure biotzen ondo ondoan, eta ez dago eurok zetan idatzirik... 01, ene Ama, zenbat sufridu dogun!... eta au etzan gure proba ta larritasunen asiera baiño...

Teresak abitua jazten dau

Bitartean eldua zan nik abitua jazteko eguna; komentuko batzarrak onartuta nengoan, baiña zelan eratu beronen zeremonia? Kanpora urten barik niri jantzia emotekolan ebiltzan; baiña oba zan pizkat itxarotea. Eta bapo itxarokizun barik, gure aita maitea onez urten zan bere bigarren kolpetik eta Gotzaiñak zeremonia egiteko eguna jarri eban urtarrillaren 10-a. Luzaro egon bearra izan neban, alan be bai jaikizun ederra!... Ez neban ezek be uts-egin, ezek bere ez, ezta edurrak be... Ez dakit itz egin dautvudan jadanik edurrari dautsodan maitasunaz....

Oso txikia nintzanean, a ren zmitasunak birlo-ratzen nindun; atsegingarri jatan bene-benetan edur —malutapean ara ta ona ibiltea. Zergatik ete edurra atsegin? Bear bada, nequizo *loratxo* bat iza-nik, nire ume-begiak izadia , lenengoz apain, zuriz jantzita ikusi ebelako... Au da, nik opa izan neban, neuk abitua jazten neban egunean, izadia be neu lez zuriz jantzita egotea. **eder onen bezperan** tristuraz begiratzen neban zeru urdiña, noizik bein euri-tanta batzuk eriolca egoana; giro leunez, aldatzeko itxura barik, beraz edur bage. Urrengo goizean, zeruan ez egoan addakuntzarik; alan be, zoragarria izan zan jaia, eta_ ederrena; lorarik zora-garriena neure errege mai t 4 a izan zan. I ñoiz etzan egon izan, ez *ederrago*, ez **Danak goratua** izan zan, egi-egiaz *garaipen_—egmia*, bere azken-jaia emen beian. Jainkoari erno ifieutsozan seme-alaba guztiak, Zelinak be ba iraga_ rri eutson bere bokazi-ñoa eta berak (aitak) *negar egineban* pozez, zeruari eskerrak beragaz joanik, "Lia_laba guztiak eskatuaz omentzen ebalako".

Zeremoni ondoren, Gotzaiñak Te Deum asi eban; abade batek esan eutson ereserki au profesa egunetan bakarrik abestuten zala, baiña asita egoan eta eskerrak emoteko kantu au azkeneraiño abestu zan. Ez ete zan izango jai oso-osea, berton batzen ziralako beste guztiak be?... Neure erregea azkenengo besarkaturik, barruan sartu nintzan ostera be. Itxitu barruan lenengo ikusi nebana "neure Ume Jesus larrosa" izan zan, argi ta lore artean irribarrez, eta bat-batean edur-txingoak begitu nebazan... Larriña zuri aurkitzen zan, neu legez. Jesus'en ondo-naia. Bere emazte txikiaren gurariak aurrez beterik, edurra eskintzen eutson... Edurra, zer illezkor da, aaltsu izan arren, bere maiteari atsegiña emotearren zerutik jatsi-azo leikena?... Mundutarrak, bear bada, itaun au egin eutsoen alkarri; au bai ziurra da, neure abitu artze eguneko edurra mirari txiki bat begitandu jakela, eta uri osoa zurtmikgeratu zala. Bakantzatjo eben 'nire edur-zaletasuna... Obeto! Onek nabarmenduago egin eban bidiñen Senarraren *lerrokortasun ulertu-eziia*... zitori zuriak EDURRA lez maite dauan Arenak lez!

Gotzain Jauna sartu zeremoni ostean eta aita samur bat lez egon zan nigaz. Arro egon zala uste dot, nik nai nebana jadetsi nebalako. Mundu guztiari esaten eutson ni "bere alabatxo" nintzala. Jai eder onen ondoren, etorri dan guztietan, Gotzain Jauna beti egon da nigaz oso txeratsu. Gogoan dot batez be. Gurutzeko Juan deunaren eun-urte-burua zala-ta egin eustan ikustaldia. Artu eustan burua bere esku artean, eta milla eregi egin eustazan... Ni ez nintzan iñoiz ain ooretua izan! Bidenabar Jainkoak gogora ekarri eustan, aingeru ta santuen aurrean emon nai izango leuskidala orren

irudi aul bat mundu onetan; origaitik artu neban poza izugarria izan zan...

Benetako proba

Oraintxe berton esan dodanez, urtarrillaren 10'an, neure erregeren garaipena izan zan, niretzat Jesus'ek Erramu egunean Jerusalem'en egindako sarreraren antzekoa; Gure Jainko Maisuarenean legez, bere *egun bateko* aintza ondoren Pasiño naigabetsua etorri zan, eta Pasiño au etzan beretzat bakarrik izan Jesus'en oiñazeak lez bere Amaren biotz donea be ezpatak zulotu ebezan; bardin-tsu gure biotzak be lurrean samurkiroen maite genduarien sufrimentuak sentidu genduzan... Gogoan dot 1888'ko bagillean, gure lenengo probetan, nik esaten neban: "Asko sufritzen dot, baiña ba-dakit oindiño proba aundiagoak eroan neikezana". Orduan ez nekazan gogora gaiñean neukazanak... Ez nekian otsaillaren 12'an, neure abitu artzetik illabetera, gure aita maiteak, bere *edontzirik garratzena*, guztietatik lots-erazleena edango ebana...

A!, Egun orretan ez neban esan geiago sufridu neikeanik! Itzak ez dira gai gure naigabea adierazteko, ez noia, beraz, eurok azaltzera. Egunen baten, zeruan, eder izango jaku *geure proba aintzatueta*z berba egitea, ez gagoz emen pozik eurak sufridu doguzala-ta?... Bai, aitaren martiritza iru urteak, maitaganienak iruditzen jataz, geure bizitzako ekar-jorienak; ez neukez bukatuko santuen extasi ta agerkari guztiakaitik. Esker onez gaiñezka daukat biotza, zeruko aingeruak indibiz beteta izten dauazan ondasun tajutu-ezin onetan pentsatzean!...

Aserik egoan nire sufritze-gogoa, alan be tira egistan; nire arimeak olan laster ulertu ebazan neure biotzaren suflimentuak. Liortasuna zan nire eguneroko ogia eta, ezetariko poz-izpi bagarik, ni nintzan alan be izakirik zoriontsuena, neure gurari guztiak aserik neukazalako...

O!, ene Ama maite, gozoa bai izan zala gure proba ikaragarria, gure biotz guztietatikba etziran urten maitasunezko ta esker onezko intziriak baiño... Ez giñoiazan onbide-zidorretik, egaz *giñoiazan* bostok. Caen'go erbeste gaixo biak, munduan jarraitzen eben arren, etziran munduko... A!, arrigarriak bai egin ebazala naigabeak neure Zelina maitearen animan!... Garai ontan idatzi zituan karta guztiak etsipenez ela maitasunez kutsuturik dagoz... Eta nok adierazo leikez alkarregaz geunkazan autuak?... O!, banandu orde, Karmeloko burdin sareak indar aundiagoz alkartzen zituan gure arimak. Pentsamentu bardiñez sututen ziran, gurari bardiñez, *Je⁹us'egazko ta arimahanaho* maitasun bardiñez... Zelina eta Teresa mintzatzen ziranean, euron alkar-izketan etzan egundo be munduko gauzen itzik sartzen, danak ziran zerukoak... Beste orduz bezela begira-tokian, *betiko* gauzak ziran arein ames-gai eta, albait ariñen azken-bako zoriontasun ori gozatu al izateko, emen beian aukeratzen eban, erentzi bakar lez, "sufrimentua eta destaiña".

Itxaron aldia

Orrela joan zan nire ezkontz-aurreko aldia... Luzea ziur asko Teresatxo gaixoarentzat! Nobizia-duko urte azkenean gure Amak esan eustan profesatzerik ez pentsatzeko, Nagusiak ez ebalat

ontzat artuko ziur asko nire eskabidea illabeteko itxarotea neukan... Lenengo tan neketsu egin jatan buru-ukapen au onartzea, baiña laster argitu zan nire arimea. Nik orduan Surin Aitaren "Gogo bizitzaren Sustraiek" liburua neban gogarte-gai. Egun batez, otoitz bitartean, ulertu neban, profesa egiteko gurari bizi neure buruari neutson maitasun geiegiz nasteen egoala. Jesus'i emona nintzan ezkerro, Berari atsegiña ta poza emotearren, bere borondatea barik neurea egitera, ez nebala beartu bear. Baita ulertu neban, emazte batek bere burua apaindu bear ebala bere eztegu egunerako eta nik ez nebala ontarako ezertxo be egin... orduan Jesus'i esan neutson: O!, ene Jainko!, ez dautzut eskatzen neure botuak aldarrikatzea; itxarongo dot Zeuk nai dozun bestean; auxe nai dot bakar-bakarrik, nire Zugazko alkartzea nire erruz ez daitela luzatu; orixegaitik, alegin guztia egin bear dot soifiekko eder bat gertetan, arripitxi bikaiñez edertua; naiko aberats aurkitzen nozunean, ziur nago, izaki guztiak ez dautzue galazoko nigana etorten, 1-jetiko Zeugaz alkartzen, o ene Maite!..."

Txirotasun eta buru-uk_apen

Neure abilaartze garai naikoa argi artu neban lekaime-bizitzeari buruz, txirotasunaz batez be. Sar-barri nintzala, ederjat zan gauza politak, neuk erabilteko ziranak, eta esItÇura eukitea gura izaten neban bear nebana beti_ "Nire zuzendariak" pazientziz eroan oi eban dana batera ez eutsen arirnai erakutsi nai eta. Geienik, apurka apurka emoten dautse *bere* argi. 1. (Neure gogobizitzaren asieran 13 edo 14 urte ne-LILkazanean, neure buruari ilanduten neutson, zer irabazi bearko neban

geroago, uste neban ba eziña zala osotasuna obeto ulertzea; baiña laster ulertu neban, zenbat eta geiago aurreragotu bidean azkenetik urrunago sentitzen zarala; orain, ba, neure burua ez-oso beti ikustera egin naz eta onetan idoro oi dot neure atsegiña...). barriro nator "Neure Zuzendariak" emoten eustazan ikasgaietara.

Gau baten, orduak amaitu ondoren, alperrik ibilli nintzan neure argi-ontziaren billa, onetarako diran apaletan; ixil gogorreko ordua zan; ezin neikean bera eska tu... Konturatu nintzan Aiztaren batek, berea zalakoan, nirea artu ebala, premifia larria ebalako. Argi bage aurkitzen nintzalako atsekabetu bearrean, zoriontsu nabailu nintzan, txirotasuna ez dala bakarrik gauza atsegiñez gabe izatea, baita bear-bearrezkoz be; orrela, *kanpoko illunpeen* erdian barne-barne argitua izan nintzan...

Gauza rnotzenak eta erosorik ezenak, izan ziran orduan, niretzat, benetako txera-gai. Olantxe, poztu egin nin tzan, gelatik pitxartxo *ederra* kendu ta beronen ordeztu beste bat, *aundiagoa* ta *maillatua* ipiñi eustenean... Atxakika ez ibilteko, baita, alegiñak egin nebazan, aldatz-gora egiten jatan arren, batez be gure Maistriaz, oni ez bait neutson ezerbe ezkutatu gura. Ona nire lenengo garaipen; etzan aundia izan, baiña asko kostatu jatana bai.

Edontzi bat, txikia, leio baten atzean jarria, apurtuta agertu zan. Gure Irakasleak, nik itxi neutsolajausten uste izanik, erakutsi eustan bera, aurrerantzean ardura geiago euki nengiala adierazorik. Mun emon neuntsan lurrari ezer esan barik ondoren arduratsuago izango neintzala agindu neutson. Birtute gitxikoa nin tzalako, ekin-tza lxikiok aldatz-gora egiten jalazan, eta gogora

ekarri bear neban, azken epai-egunean, dana jarri-ko zala agirian, oarpen au egin oi neban-eta: nor-baitek bere bearra beteten dauanean, eta ez da atxaki billa iñoiz ibilten, ori ez daki **alderan-**tziz, uts-egiteak bertatik agertzen dira...

Zalea nintzan, ba tez be, birtutezko egintza txi-kiak egiten, aundiak ezin bai nebazan egin; edu orretan, atsegin jatan Aiztak azturik izten ebezan kapak tolostutea eta al nebazan mesede guztiak egitea. Baita laga eusten buru-ukapenak egiteko zaletasuna, nik berau ezin egiñago ta aundiago zana... Munduan egin oi neban buru-ukapena auxe zan, jarrita nengoanean neure sorbalda et-zean ez jarlea; galazo jatan au lepo-makur izan ez nendin. Al, nire naiak ez eban luzaro iraungo penitentzi asko agindu ba'leusten... nik eskatu barik izten eustezanak, neure burua eztekoak ziran, eta onekg,orputz-penitenizi guztiak baiño on geia-go egin eusten...

Jantokia, au bait zan izan nire zeregiña abitua jantzi ondoren, ereti bat baiño geiago emon eus-tan neure buru-eritxi geicgia bere lekuan ipinte-ko, au da, ankapean. Poz aundia neukan, egia esan, zu be, ene Ama mai **te**, eginkizun bardiñean zengozalako, eta urretik ikusi al izan zenduzan nire birtu teak; urtasun au , baiña, motibu bat jatan sufritzeko; ez nintzan aske *beste orduz lez* Zeuri berba egiteko; arau bat be te bear zan; nire arimak ezin eutzun berba egin; zken baten, Kannelo'n nengoan eta ez *Buissonc 3_ is'etait* aitaren teillatu-pean...

Bitartean Andra Mariak ^{laguntzen} nindun neure arimearen jantzia atondu ten; amaitua egon zane-ko, berez uxatu ziran erak gozpenak. Gotzain Jau-nak bialdu eustan eskatu iscieulson baimena. Lekai-

meak onartu ninduen ela *irailaren* 8 geratu zan izentatua nire profesa eguna lez.

Itz gitxitan idatzi barri dodan guztiak, orrialde zeaztu asko bearko leukez, baiña orri oneik ez dira iñoiz irakurriko lur gaiñean. Laster, ene AMA maite, itz egingo dautzut *geure aitaren etxean*, zeru ederrean, orren gurariz intzirika bait daukaguz *geure biotzak!*...

Nire eztegu-soiñekoa gerturik egoan; neure Senarrakernon eustazan arrfpitxi *zarralzaz* apainduta; baiña ori etzan naikoa aren esku zabalarentzat. Diamante barri bat emon nai izan eustan, dizdiz askoduna. Aitaren proba izan zan, bere zertzelada guztiakaz, *pitxi-kutxa zarra*; barria izan zan beste bat, itxuraz txikia; baiña atsekabe aundia ekarri eustana. Aldikada bat zala, obetoago aurkitzen zalarik, kotxean ibilli oi zan. Baita pentsatu zan trenez osterata bat egin egiala be, gu ikusten etorri zedin. Zelinak beingoan pentsatu eban neure zapi-artze egunean ori egitea. "Baiña, esaten eban ak, ez dautsat itxiko zeremoni osoan egoten; azkenean bakar-bakarririk joango naz bere billa eta arretaz eroango dot sareraiño, Teresak bere bedeinkapena artu dagian". Al, ondo dakust emen Zelina neure maitearen biotza... Egia da, bai, "maitasunak ez dauala eziñik aurkitzen, dana egin daitekena uste daualako, eta dana egin — errez uste daualako"... (25). *Giza-zuurtasitnak*, barriz, dardar dagi askotan eta ezta azarlzen, olan esateko, oinkada bat be emoten; Jainkoa orixegaitik, aztertu nai ninduelako, bera artu eban tresna esaneko lez, eta neure eztegu egunean, umezurtz aurkitu nintzan egi-egiaz, aitarik ez neukan ba

lurrean, gauza nintzan alan be zerura begitu
konfianiza osoaz eta egiaz esateko: "Gure Aita,
zeruetan zarana".

VIII ATALA

PROFESATIK OPARI-EGINTZARA

Azterketa onetzaz itz-egin aurretik, ene Ama Maite, neure profesa aurreko erretiruz berba egin bear neutzun. Poz atsegiña ekarri bearrean, legorte soil-soilla eta ia-ia bertan-bera izte osoa izan ziran nire saria. Lo egoan Jesus, beti lez, neure itxas-ontzitxoan. ulertzen dot, arimak noizik-bein bakarrik izten dautsoe lo egiten gozoro. Jesus oso nekaturik dago eralgiak eta aurreratuak ordaintzen, nik eskintzen dautsodan atsedena artu nai dau ortarako. Bear bada ezta itxartuko nik betierean egingo dodan erretiro aundirarte; baiña onek atsekabetu ordez, atsegin aundia dakarst...

Ziur asko santa iza tetik urrin na go eta proba bat jat au; neure leortasunaz poztu bearrean, gaitz au neure barru-berotasun urri ta zintzotasun exkasari ezarri bear neuskio; biolzurratu bear nintzake (7 urte oneitan) otoitz aldian loak artzen naulako, eta eskerrak einokeran. Ez naz, ba, biotz-urrazten...

Uste izaten dot, uane *txikiak* pozgarri jakezala gurasoai lo dagozanean lez itxarrikamkrizen diranean be; oldozten dot, osa gilleak, euren ebaketak egiten dabezanean, gaixo ak lo-erazten dabezala. Azkenez, uste dot, "jaunak ikusten dauala gure makaltsuna; oroitzen dauala gu ez gareala ants baiño" (Sal. 102, 14).

Neure profesia aurreko bakar-egotea ondoren etorri ziran guztien antzekoa izan zan, legortasun aundikoa. Jainkoak bitartean argi be argi erakutsi eustan, ni konturatu barik, zelan Berari atsegin izan eta nik zelan jadetsi birtuterik gorenena. Sarri konturatu naz Jesusek ez daustala emendiorik emon nai, une bakoitzean janaritzen nau alimentu barriz; neukan aurkitzen dot ona zelan etorri jatan ez dakidala... Uste dot bakar-bakarrik Jesus bera dala, neure bioztxo gaixo onen barrubarruan gordetik, niregan lan dagiana eta pentsatu eragiten daustana momentu orretan nik egitea gura dauana.

Neure profesia eguna baiño aurreragotxoago, Aita Santuaren bedeinkapena artu al izan neban, zorion aundiz; eskaturik neukan, Simeon Anaia-
ren bitartez, aitarentzat eta neuretzat, olan ordaindu nai izan neutson neure aita laztanari Erroma'-
ra eroanaz egin eustan mesedea.

Profesia

Atzenez be, eldu zan neure *eztegu-egun ederra*; odei bako eguna, benetan; bezperan, alan be; *inoiz* ezagutu ez neban lakoxe ekatxa jagi zan nire animan... Egundo ez jatan etorri burura neure bokaziñoari egokian dudarik; ziltzaldi au be ezagutu bear neban. Illuntzean, maitin ostean, gurutz-bidea egiten nenbillela, *amesa* iruditu jatan neure goi-deia, txakur-amesa... Karmelo'ko bizitza oso ederra, baiña deabruak buruan sartu nai eustan etzala niretzat; ziria sartuko neutsula nagusiai, deitu bako bidetik aurrera jarraitzen ba neban... Aundiak ziran nire illunpeak, eta ezin neban ezer ulertu: *Ez neukan bakazirtorik!...* ❑!, zelan adierazo

*Teresatxo, karmeldar **J** e n t 1.1 an sartzeko baimena eskatzen Go tze-r_ ifiagana joan zanean.*

neure barruko naigabea?... Ama irakasleari esaten ba'neutson jazoten ja tana, iruditzen jatan, ez eustala itxiko Botu Santuak egiten (lelokeria, argi bene-benetan deabruaren tentaldia zana); baiña ni prest nengoan Jainkoaren naia egiñik mundura biurtzeko, neure griña egiñaz KARMELO'N GERATU BAIÑO. Urten eragin neutson, ba, neure maistrearri eta, naas-maas eginda, neure arimaren egoera azaldu neutson... Zorionez ak nik baiño argiago ikusi eban gauzea eta trankil-trankil itxi ninduan; beste aldetik, *egin* neban apallasun-egintzak ige-sean ipiñi eban deabrua, onek bear bada ez eban uste, ba, ni ez nintzala azartuko neure tentaldia agertzen,. Izketa amaitu nebaneko, urtu ziran nire dudak; alan be, nire apaltasun-egintza betea izan eiten, gure Amari be iragarri nai izan neutson neure tentaldi bakana, neure lepo barne egiñaz poztmik.

Irailaren 8'ko goizean, pozezko uiol batek joa nabaitu nintzan eta poztasun orretan murgil, "asmatu-ala baiño geiago dan" (Fil. 4, 7) orretan, egin nebazan neure Botu Santuak... Nire Jesus'egazko batasuna elzan izan tximiste ta trumoi artean, au da, oi ez lako grazi artean, *aizerio bigun* Elias deunak mendian entzun ebanaren antzekoa baiNo (Ir. 19, 12-13). Zenbat mesede eskatu neban egun orretan!... Bene-benetan ERREGIÑA sentitzen nintzan, orixegaitik neure tituloz baliatu nintzan katiguak askatzeko, Erregearen ontasunak jaritxi beronen menpeko eskerbakoentzat; bai, azken baten, *garbitokiko arima guzliak* andik atera nebazan eta pekatarlak bide onera ekarri... Luzero jardun neban otoitzean neure *Amaren* alde, neure aizta maiteen alde... Famili g'uztiaren alde eta batez be neure aitalxoaren alde, ain aztertua ta ain santuaren alde... Jesus'i eskintzen neutson

nintzan guztia, nigan oso-osorik egin zedin bere borondatea, izakiak iñoiz be katigutasunik aurrean jarri barik...

Egun eder au goibelen antzera joan zan, argitsuak be biar bat daukie-ta, baina tristura barik itxi neban neure koroia Andra Mariaren oiñetan; ba-nekian denporeak ez nindula lagako neure zoriontasun barik... Maria ren Jaiotz egun bai jaiegun bikaiña, ni Jesus'en ernazte biurtzeko!. Aldi bateko Birjiña Ixikia zan bere *loraLuoa* Jesus *unteari* aurkezten eulsona... Egun onetan dana zan txikia, artu nebazan bake-graziak izan ezik, gabaz gozartu neban poz-atsegin ezitia izan ezik, zeru urdiñean ñirñir egien izarrak begira, zeru eder au laster zabalduko zala neure begi lillurathen aurrean, neure Senarragaz alkartuko nintzala betiko zoriontasun pozean...

Zapia artzen dau

24'an izan zan nire zapi-artzea; malkoz oso lausoturiko eguna izan zan...Aita ez egoan an bere erregiña bedeinkatzeko. Pichon (aita) Kanada aldetikzan... Etorri ta neure osaben etxean bazkaldu bear eban Golzain Jauria, gaixorik aurkitzen zan eta *etzan* etorri; beraz, dana goibel mergratza... bakea, alan be, beti bakea, *ondarrean*... Jesus'ek nai izan eban nik, egun orretan, neure negarmalkoai eutsi al ez izatea, e *etzhan* ulertuakizan nire negarmalkoak... Egia esateko, naigabe aundiagoakbe eroan nitun nik negarrari emon barik, baiña orduan laguntzen ninduan indar berezi sendoak; 24'an, barriz, neri re indarrakaz itxi nindun Jesus'ek eta agirian ipi iii nebazan zein makalak ziran eurok.

Neure zapi-artzetik zortzi egunera izan zan Juana'ren ezkontza. Bere jokabideak zenbat erakutsi eustan zuri, ene Ama maite, emazte batek bere senarrari zenbat txera eskiñi bear dautsozan adieraztea, eziña izango litazkit; gogo zoliz entzuten nebazan ikasi al neban guztia; beste ezer ezin bait neban egin neure Jesus maiteagaitik, Juanak Franzisko-gaitik aiña, izaki bat dudarik bage osoa, baiña izakia bakar-bakarrik!

Saita alaitu nintzan, dei bat idatzian, bereagaz bardiñean jarteko. Ona emen zelan asmauta egoan:

Dei eskutitza, Jesus Urrearen eta Arpegi Donearen Terese Aiztaren Ezteguetara:

Jainko Guzti-alduna, Zeru ta lurraren Egille, Munduaren Jaube eta Garaille, eta Maria Birjiña txit Aintzatsua, Zeru-Jauregiko Erregiña, poz-eztitan dagoz, zuei egitean, euren Seme txit garaiaren, Erregeen Erregek eta Jaunen Jaunak, Teresa Martin Andereñoagaz, orain, Andra ta Prinze-emazte danez, ezkontz-sari lez, bere Jainko Senarraren Jesus'en Umearoa ta Nekaldia daroazanagaz; bere leiñargi litulu Jesus Urnearena eta Arpegi Deunarena izanik.

Luis Martin jauna, Egoarriaren eta Apalduraren Jaurerrietako Jabe ta Jaun, eta Marbn'en Emazte, Printseza ta Zeru-Jauregiko Ohore Andreak deda aindiz dei dagitse euren alaba Teresa'ren ezkontzara, Jesus, Jainkoaren Itz, Irutasun Agurgarriaren bigarren Nortzu, Espiritu Santuaren egitez, gizaseme eta Andra Mari zeruetako Erregiñaren Seme egin zanagaz.

Ezin bialdu al izan zan dei au ezkontza bedein-kapenerako, Karmelo mendian, 1890'ko iraillaren 8'an artu ebenera, (zeru-jauregikaok bakar-baka-

rrik bertan artzen ziran), beraz betoz, mesedez, biar egingo diran Ez tegu Barrietara, ots, Betiereko Egunean, Jesus, Jainkoaren Semea, Zeru-Odei gain, bere Ospe aundietan, Biziak eta illak epaitzera, etorriko danean.

Ordua bada-ezpadakoa dan ezkerro, zain egoteko eskatzen da.

Genobeba Ama

Orain, ene Ama maite, zer geratzen jat zuri esateko? Al, Amaitu nebala, uste neban, baiña ez dautzut oindiño ezer esan, Genobeba Ama sanlea ezagutzeaz artu neban pozari buruz... Grazi baliotz-gaiñekoa izan da niretzat. Ondo, ainbat grazi emon daustan Jainkoak **ni** santaategaz bizi izatea nai izan eban, ez antzetu eziña, birtute ezkutu ta egunerokoakaz santu egin zan Santaategaz baiño. Baten baiño geiagotan artu nebazan bera-gandik pozaldi ikaragarriak, igande batean batez be.

Beli lez bisita bat egiten joan ninIzakonean, Aizta bi aurkitu nebazan Genobeba Amaren ondoan; irribarrez begiratu ta alde egiten niñoian, iru ezin daitekez geratu gaixo baten andoan, eta arek, goi-argiz begiratzerx nindula, esan eustan: "Itxaron, alaba, berba bi esan nai dautzudaz. Zatozen bakotxean gogozko lAra-txoria bat eskatzen daustazu; gaur, bada, auxe emon bear dautzut: "Serbidu eizu Jainkoa, 1) :tIkez eta pozez; gogora eizu, alaba, *gure Jainkoa*, **b**akearen Jainkoa da-la (I. Kor. 14, 33). Eskerlu **biotz-ikutua urten** nintzan, negar egiteraific• ; baita siilishra be, jainkoak iraga rri eutsola nire rime aren egoera. Egun

orretan ni gogor aztertua nengoan, ia-ia triste, illunaldi osoan, Jainkoak mai te ninduan ala ez, ez nenkiala. Igarri zeinke, ene Ama maite, zelako poza ta atsegiña niretzat!...

Urrengo igandean Genobeba Amak ze ikuski-zun euki eban, jakin nai izan neban; ez ebal bat bera be euki, baiestatu eustan; nire arrimena orduan aundiagoa izan zan, Jesus zelan bizi zan aregan, itz eta lan eragiten eutsola. CM, santutasun au egiazkoena dala iruditzen jat, *santuena*, eta neurretza t opa dodana, onetan ez bai dago idurikizunik...

Profesa egunean be asko poztu ninduan, Genobeba Amaren aotik jakiñaz, bera be neuk lakoxe pruebatik igaro zala, bere botuak iragarri baiño lenago... Gogoratzen zuk, ene Ama maite, aregan aurkitu dogun poz-atsegiña, geure naigabe *aundietan*. Azken baten, Genobeba Amak nire biotzean laga dauan gomutakia, gomutaki usain-tsua da...

Zerutako bidea artu ebanean, bene-benetan mindua geratu nintzan. Lenengoz nengoan eriotz baten; ikuskizuna, izan be, lilluragarria zan... n-tear aurkitzen zan santaren oe-oiñean nengoan; ondo baiño obeto ikusten nebazan bere zirkiñik ariñenak be. Uste neban nik, nire arimean, orrela emon nebazan ordu bietan, adore biziz irakiten egon bear ebal; baiña ezta, bestera, sentikortasun-ezak artua nintzan; baiña Genobeba gure Ama santea zerurako jaio zan une-unean, nire barrua aldatu zan; begi itxi-edegi baten pozez beterik sentidu nintzan, eta esan ezindako sugarrez gaiñezka; Genobeba Amak emon izan ba leust lez izan zan bere jadanik eukan gozotasunaren zati

bat, zuzen-zuzen zerura joan zala-ta, bait nago... Bizi zala esan neutson bein: "O!, ene Ama! Zu etzara joango garbitokira... "Olan uste dot, eran-tzun eustan berak, gozo-gozo... O!, ziur nago, Jainkoak ez ditu iruzur egin apaltasun ain betez *ego*-zan itxaropenak; erakutsiak dozuz **artu izan** doguzan mesedeak... Aizta guztiak leiatu ziran aren erlikiren bat eska tzen; zuk ba dakizu, ene Ama maite, nik poz auncliz daukadanaren jakitun zagoz... Genobeba Ama il-agiñean egoala, aren betazeletan diamante antzeko negar-maiko ikusi neban finñirka; *negar-mallzo* au, ak ixuritako askoren arteko *azkena*, etzan alperrik galdu; koruan be ikusi neban iñok be bera artzea pentsatu barik. Orduan, zapitxo bat artuz, aratu nintzan gabaz, iñok be ikusi barik, *erlikia*, lez jaso neban Santa baten *azkenengo negar-ntalkoa*... Arrezkero, neure botuak gorderik daukazan ziskuan daroat.

Ez dautset garrantzirik emoten neure amesai; beste aldetik, sinbolikuak ^{dira} amesak eta neure kautan esan oi dot, zergzii tik, eguna Jainkoagan pentsatzen egiñik, zerbai ^{tik} ez dot Agan be amesik egiten... Geienik, zugatzak, lorak, errekatxoak eta itxasoa dira nire ames-gai Eta, ia beti, ume politak ikusten dodaz, eta iñoiz ikusi ez ditudan mitxeletak eta txoriak arrapatzen odaz. Ba dakusazu, ene Ama, nire amesak itxura clerkitsua daukela, ez dira ez **Gau ba** _{il} en, Genobeba Ama ilda gero, beste bat izan neban xpozgarriagoa; arek bere testamentua *egi* ten eban, "-lztetalik bakotxari berak erabillitako zerbait nire Txanda elclu zanean, uste izan neban ez ezer artuko, ez bai jakon ezer geratzen onezic_ ro, baiña pizkat jagnik iru bider esan eban azentla __ gogorrez: "Zuri neure biotza izten dautzut".

Izurria konbentuan

Gure Ama santua joanda ille betera, izurria agertu zan lekaimetxean. Oifiean neu eta beste Aizta bi geratu giñan bakar-bakarrik. Ezingo dot egundo esan ikusi nebana, biziastute izan nebana eta gertatzen dana...

Emeretzi urte bete nebazanean omendua izan nintzan eriotz bategaz; laster etorri ziran beste bi. Garai onetan sakristian aurkitzen nintzen bakarrik an, lenengo sakristi-zaiña gaizoz larri egoan-eta, illetak gertatu bear nebazan, korako sareak edegi mezarako, eta abar... Jainkoak emon eustan kemena momentu onetan. Neure buruari galdetzen dautsot orain zelan egin al izan neban bildur barik egin neban guztia. Eriotzea zan erregiña toki guztietan; txartoen egozanak zutik ozt-oztan egozanak zaintzen ebezan. Aizea batek azken arnasa emon ala, bakarrik itxi bear izaten genduan.

Goiz baten, ogetikjagitean, Magdalena Aiztea il zalako susmoa izan neban; klaustroa illun egoan, geletatik etzan iñor urteten; azkenez ausartu nintzan Magdalena Aiztearen gelan sartzen, atea zabalik bai eukan. Ikusi neban, ikusi be, jantzia ta lasto-marraga gaiñean etzunik; ez nintzan bildurtu. Argirik ez eukala ikusirik, argizagi billa joan nintzan, baita larrosazko koroï baten billa be...

Nagusi-ondorengo Ama ii zan gabea, ni bakarrik gelditu nintzan gaixo-zaiñagaz; eziña iruditzen be zelan aurkitzen zan moja-alkarte a garai onetan, triste ifiundikan be, zu tik egozanak bakar-bakarrik adierazo daikee; baiña bertan-bera izte onen erdian, Jainkoa somatzen, zan, Berak zaintzen ginduzan. Il-agifiekoak bizitz obero joiazan neke barik; il ondoan bertatik bake ta alaitasun

zantzu bat agertzen zan euren arpegietan; ames gozo bat zirudian eta orrelaxe zan izan be, mundu ontako ibarrea doanean, izan be, gordelako atsegi-ñetatik autatueta igaroten da betiraun osoan gozatzeko...

Izurrite onek lekaimetxean iraun eban bitarte guztian, egunero Jaunartzeak ekarri eustan pozkario esan-eziña izan neban... O!, au zorion!... Luzaro eregutu nindun Jesus'ek, bere emazte zintzoak baiño geiago, Berak errzon eustan ba areik artzeko izan ez eben zoriona. Zoriontsu egiten ninduen, baita, ontzi sagaratuak ikutzeak, jesus artzeko ziran zapi deunak gerteteak; ulertu neban on ona izan bear nebala, diakono santu bati zuzendutako itzok sarri gogora ekarriz: "Santu izan zaiteze, zuok, Jaunaren ontziak ikutzen dozuezanok" (Is. 52, 11).

Maitasunaren bidetik

Ezin dot esan eskerrak emokeran mesederik sarri artu dodanik; uiointu ori ba leteke orretarik gitxien artu dodana izatea... Berezkua dala deritxat, Jesus'i eskifia naz ba, ez bere poz-atsegi-ñerako Aren ikustaldia artu nai dauanak lez, Ari atsegina emoteko baino. Ix-luditzen dot neure arimea *etxe-zont* lez eta Andra eskatzen dautsot askatasuna kendu saskara zakarrak baztertu dagizala; gero eskautzen dautsot berak jaso dagiala denda aundi 1 :1. Zernaren duin dana, bere-bere diran ^apaing ..raz edertu dagiala, eta ondoren santu eta Ain-ururu guztiai dei dagitset, konzertu aundi-eder bat emoten etorri daitezana. Jesus nire biotzera jaste 1-1 danean, pozik dagoala

uste dot arrera ona aurkituz eta ni be pozik nago... Onek alan be eztau egozten nik zabartasunak eukitea eta lo-gureak be jotea; baiña eskerrak emotetik urtetea, ain txarto egin dodala ikustean, geratzenjatan egun apurra eskerrak emonaz irautea erabagiten dot...

Ikusten dozu, *ene* Ama maite, bildur bidez eroana izatetik urrun nagoala; ba-dakit beti aurkitzen doatsu izateko bidea eta neure mixerietatik zelan frutua atera... Au, ezpairik bage, atsegin jako Jesus'i, bide ortatik jarraitzen berak bizi-erazten nauaala deri txa t-eta.

Bein, neure oituraz beste, artega samar nengoan Jaunartzera joan nintzanean, Jainkoa ez egoala nigaz pozik buruak ernon eustan, eta esan neban neuretzat: "Al, gaur ostiaren erdia besterik artzen ez ba dot, asko naigabetuko nau; uste izango dot, Jesus nai ezik datorrela nire biotzera". Urreratzen naz... au poza!, lenengoz neure bizitzan, ba-dakust abadeak *osti bi artzen* dabezala, ondo bananduak, eta emoten daustazala... Ulertzen dozu zuk nire poza eta ixuri nebazan negar malko eztiak, erruki ain aundia ikusiz...

Nire profesa ondorengo urtean, au da, Genobeba Amaren eriotza baiño illa bi lenago, grazi aundiak artu nebazan erretiro bitartean. Geienetan, baka-rrik egiten dodazan erretimak baiiio neketsua-goak jatak ots-egiñak; baina urte orretan bestera jazo zan. bederatzi-urren bat egiña neban, otsegiña, eraspen aundiz, neukan uste oker ori gorabera; izlariak, uste neban, ez nindula ulertuko, batez be, pekatari eta ez lekaimeai itzaldiak zuzentzen oituta egoalako. Jainkoak alan be erakutsi gura eustan, Bera zala nire arimearen zuzendari

bakarra, eta Aita onen bitartez argi erakutsi be, berau neuk bakar-bakarrik aintzat artu nebalako...

Ni orduan barruko naigabe aundikaz nenbilen, klase guztiakoakaz ibilli be (neure buruari iñoizka Zerurik ete egoan itaunka). Neure barru egoeraz ezer esateko usterik ez neukan, ez nekian zelan azaldu; baina autortegian sartuaz batera nire arimea zabal-aziaz joiala nabari neban. Berba batzuk esan ondoren, arrigarriro ulertu, bai *Igarri eustan...* liburu bat zan nire arimea, Aitak bertan neuk baiño obeto irakurten ebana... Berak bialdu nindun zapizabal *konflantzalu* ta *maitasunezko* ola Luz, indartsu erakarrita be, eunetan zear ibiltan atrebidaLen ez nintzan au... *Nire utsak*. Jainkoa ez ebela *naigabetzen*, esan eustan, *Aren lekua* artzen ebanez, *Aren izenen esaten* eustala nigaz poz-pozik egoala...

O!, bai zoriontsu ni berba aringarri oneik entzunik!... Ez neban iñoiz entzun utsak ba leitekela Jainkoa ez *naigabetzea*, pozez bete ninduan onek, bizitz-erbesLea pazientziz eroaten lagundu eustan... Ba-nekian nik neure biotz-barruan au egia zana, Jainkoa ama bat baiño samurragoa dalako; eta zu, ene Ama maite, ez zagoz beti gertu naiezta egi Len dodazan adei-ez txikiak parka Lzeko?... Zure agiraka batek be ez eustan eragingo zeure eregu batek baiño geiago. Izakera berezia doL nik, bildurrak atzera eragiten claust, maitasunez osteraz ez noa aurrera, *egaz egi*Len dot...

O!, ene Ama mai Le!, zeu autatu zinduezan egun bedeinkatmik, egaz egin dot maitasunezko bide-tik zear... Egun orrelan, Paulina egin zan nire Jesus bizi...

Ines Ama, Nagusi

Aspaldi dala, Jesusek neure Ama maitearen bitarten egiten dabezan gauza arrigarriak ikuskatzeko zoriona daukat... Ondo ikusten dot *sufrimentuak bakarrik* sortu leizala arimak, eta iñoiz baiño geiago Jesusen itz guren-bikaiñok iragarten dauste bere sakontasuna: "*Be?te-benetan dirau.txuet ga.1-garaua lurrera jausi ta ilten ez bada, bera bakarrik geratzen da; ilten bada, barriz, fruta ugari dakar* (Jn. 12, 24-25). Zuk bai labore ugari batu dozula!... Zuk malkoz erein dozu, baiña laster ikusiko dozu zeure lanen frutua; eta abestuz itzuliko zara, eskuetan eroanik gari-azagoak... (Sal. 125, 576). O!, ene Ama!, azago orrein artean lora tu rik dago, gordea, *lorat.ro xuria*, baiña zeruan abestuko dauz bere *samurtasuna eta b irtuteak*, zuk egunero egiten ikusi doguzanak, kerizpean eta ixiletan erbesteko bizitzan...

Bai, urte bi oneitan, ordurate niretzat gordeta egozan mistetio asko ulertu dodaz. Salomon'i lakoxe errukia erakutsi daust nire. Ez dau nai izan nik gurari bat be bete barik eukiterik; ez gero betetasunerako gurariak baita beste be, nik nabarritu bage uskeri zirala ulertzen nitunak.

Beti euki zindudazan, ene Ama, neure eredu-tzat, eta zer guztietan zeure antzeko izan gura neban; alkar ikusirik lauki politak eta olerki txanbeliñak, neure kolkorako esan neban. "O!, ene zoriona margotu al ba neu, neure burutapenak bertsotan adierazo al ba neukez eta eurakaz ari-mai an egin!..." Ez nintzan ordurarte berezko doai oneik eskatzen azartu ta nire gurariok or jarraitzen eben neure *biotz barnean* gorderik. Jesusek, bera be gorderik bioztxo gaixo onelan, agertu nai izan eustan dala zala *uskeria ta barne-rtatgabea*

eguzkipean... (Qo. 2, 2). Ez uste aunditan, Aizten aldetik, .margoztelto agindu eusten, eta Jainkoak nai izan eban niri on egitea neuk, ene Ama maite, emon zeustazan klaseak... Baita nai izan eban, zeure adibidea jairraituz, olerkiak be ontzea, lantxoak egitea, politak eritxi eutsenak... Salomon'en antzera *bere esku-lareak ikusten, alperreko lana egiñik, vskeria ta barru-naigabea dala. guztia ikusi eban*; olantxe neuk be, *experientziz* ezagutu neban, zoriona ez dala nobere burua gordetea baiño, sorturiko gauzen ez jakiñean egotea. Ulertu neban, bai, mailasun barik, gauza guztiak be ez dirala ezer, dtzdiratsuenak bere ez,adibidez, illak berbiztu edo-ta erriak onbideratu...

Jainkoak aurrez emoten eustazan loiak, (nik eskatu bageak nunbait) arrotupuztu ta kalte egin bearrean, Beragana naroic?.. Bera dala ikusten dot bakar-bakarrrik aldakaitz, Berak bakarrik bete leizala nire gurari muga gauekoak.

Ba-ditul beste gurari ba tzuk be, beste era batekoak, Jesusek ni ase nai izan nindunekoak; ume lako gurariak, neure abitu alze eguneko edurrarena lez.

Zuk ba-clakizu, ene Arria maite orrek, atsegin jatazala lorak! Amabost ux-tez katibu egiñik, agur egin neutson betiko udat arriko altxorrez pitxitu zelaiak zear **nart. Orain ba, egundo** be ez neban euki Karmel o'n sartu ondoren euki dodan beste lora!... Oitur-z3 da ezkongai mutillak euren emazte-gaiai eskintzea. Jesus'ek ez eban au aztu; aurrez bia ldu eustazan azianoak, margarita aundiak, lia eta abar..., nik maite nebazan lora guztiak. Ba-e3 a lora Lxo bat, gari arteko suge-idarra deritxona, Lisieux'en egon giñan arte ikusi bakoa. Neure ztaroko lora txo au ikusi

nai zan neban barriro be, nikAlenzon'go zelaietan batzen nebana. Barriro ikusi neban. Barriro ikusi neban irribarreka Karmelo'n, Jainkoakzein gauza txikietan zein aundietan, bateko eun emon oi dautsola bizitza ontan Bere maitasunarren dana itxi daben arimai.

Zelina Karmeldegian

Baiña nire gurarietan barru-barrukoena, guztietatik aundiena, nik burutua iñoiz be ez nebala ikusiko uste nebana, neure Zelina kutuna gu lez Karmelo'n bertan sartzea izan zan... Ames au ezin betea zirudian: sapai berberaren azpian bizi, neure aurtzaroko lagunagaz poztasunak *eta* naigabeak alkarrekin eroan. Nik egiña neban neure opari osoa, Jesus'i eskiña neukan neure aizta kutunaren etorkizuna, beti prest, bearrezko ba zan, munduaren azkeneraiño joaten ikusteko. Auxe bakarrik ez neban onartzen, ez zedilla izan Jesusen emazte, neure izatea baizen maite izanik, eziña jaten iruclitzea be ilkor bati bere biotza emoten ikustea. Asko sufridu neban munduan negoala be nik ezagutu ez nebazan arriskueta aurkitzen zala jakiñik. Nik Zelina'ri neutson maitasuna, esan neinke, Karmelo' n sartu nintzanetik, amarena lez aitzarena be ba zala...

Egun baten ak jai batera joan bear izan eban. Pena itzala emon eustan onek eta Jainkoari eskatu neutson galazo egiola dantzan egitea eta (neure oituraz kanpo) negar-malko ugariak jarion nebazan. Jesusek entzun eustan. Ez eban itxi bere ez kontzekoak gau atan dantzarik egiten (berak bear zanean egitekojas aundia eukan arren). Gonbidatu eben berak ukatu eziñeko eran, bere zaldunak

ezin izan eban ari *dantzán eragin*; arrimen aundiz atzera eroan bear izan eban bere lekura, eta gero joan zan eta etzan geiago agertu jaialdi guztian. Gertakun onek gitxitan jaioa, nire maitasuna ta konfiantza aziago egin zituan, neure bekoki gaiñ *seilín* bat aldi berean neure Zelina maitea-renean be ipiñi eban Aiengan...

Joan dan urteko *garagarrillaren* 29'an, Jainkoak, bere zerbilzari bardingabekoaren lokiak ausi ta betiko sarira deitzean, apurtu ebazan baita bere ezkongei maitea munduari 10 turik eukenak be. Ak beterik eukan bere lenengo arazoa; bera zan gu *guztían izenean* guk ain iniiite genduan aita zaintzekoa, eta aingeru batek lez bete eban egiteko ori...; eta aingeruak, Jainkoaren naia bete ondoren, ez dira lurrean geldí lzen, bertatik ondoren Beragana biurtzen dira; orretarako daukiez egoak. Gure aingentak be eragin eutsen bere ego zuria; urrin joateko gertu egoan ,oso urrin Jesus aurkitzeko, baiña Jesusek *emen urrun* egaz eragin eutson. Opari aundia onartuz pozik geratu zan. Teresatxorentzat ain atsekabetsua izan zana... Urte biren *buruan* Zelinak godo egin eutson ezkutu bat... O!, zenbat sufridu eban ber-zik be!... atzenez, zeru goitik, nire errege maiteuLlk, lurrean bizi zala berandutasunik nai ez izate ebanak, arin konpondu ebazan Zelina'ren negozio nastuak, eta iraillaren 14'an, gugaz alkartu

Egun baten, eragozpen **clík** goitu eziñak zirudíenean n, Jesus'i esan neutsork_ eskerrak emoterakoan: "Zuk ba dakizu, ene Jainic loa, zein bizi nai dodan jakin aita zuzen joan dan ez dautzut eskatzen itz egin daistazunik, **emoidazu ezaugarri** bat. J' ren A. Aitzak onlrat artzen ba dau edo-ta eragozpenik jarten ez ba cJau, Zelina komentuan

sartzeko, aita zeugaz zuzen zerura joan danaren ezaugarria izango da". Aizta au, zuk dakizunez, ene Ama, uste eban iru geiegia ginLzala eta, orixe-gaitik, ez ebalá beste bat artu gura; baiña izakien biotzak bere eskuetan daukazan eta Berak nai dauan lez makurtzen dabezan Jainkoak aldatu eban aiztearen jarrera. Eskerrak emon ostean lenengo aurkitu neban pertsona, bera izan zan, mailekor dei egin eustana, beragaz zure gelara igoteko eskatuz eta Zelina'ri buruz berba egin eustan, begietan negar-malkoak zitula...

Ol, zenbat mesedegaitik eskertu bear dodan Jesus, neure gurari guztiak asetzen jakin ebalako!...

Orain, alan be, onezkero ez dot ezer gura, zoratzeraiflo Jesus maite izan baiño... Nire ume-aroko gurari guztiak joan ziran egaz; oindiño eder jat, *egia*, lorakaz apaindu Jesus Urrearen altarea, baiña nik bai neban *lorea*, neure Zelina laztana, emon eustanetik ez dot onezkero ezer geiago gura, bera da neure lara-txorta zoragarriena lez Jesus'i eskintzen dautsoda na...

Gurutzeko jua Deuna

Orain ez dot nai sufrimenturik, ezta eriotzatik be; eta alan be, biak dodaz maite; baiña maitasunak bakarrik tiratzen nau... Antxiñatik nai izan ditut. Neugaz izan dot eroapena, eta zerura eltzea uste neban, uste izan, loralxoa bere udabanian batua izango zala... orain bertan-bera izteak zuzentzen nau, ez daukat beste zuzen-orratzik!... Onezkero ezin neike gartsu ezer eskatu, Jainkoaren naia neure ariman betete osoa izan ezik, izakiak berai galazo eziñeko moduan.

O!, ene Ama maite!, ederra da maitasunaren bidea! Dudarik bage, jausi daiteke, zintzotasunik-ezan egin be bai, baiña *erre-):era batez* gauza guztiak egiz oi ez dabezan maitasunak, Jesus'i atseginenez jakon guztia laster suntsiten dau, biotzaren barru-barruan bake tasun apal, barrenerañokoa besterik izten ez dauala...

Al, zenbat argi emon dausten Gurutzeko Juan Gure aitaren liburuak... Amazazpi ta amazortzi urtegaz ez neukan beste gauzarik gogozko janari legez. Geroago, idortasun itzala izten eusten liburu guztiak, eta orretan darrail gaur be. Espirituzko idazle baten liburu bat (ederrena izanik be, interesgarriena), jarraian biotza lotuz somatzen dot, eta ulertu bage irakurten, eta ulertzen ba dot be, nire biotza geldi geratzen da gogoznartu eziñik... Ezin onetan, Idazti Deunak eta Antz-bideak leguntzen dauste. Eurotan idoroten dot janari tinko ta garbia.

Ebanjelioa

Baiña Ebanjelioa da, danen gainetik, otoitzean asetzen nauana; ementxe aurkitzen dot nire ari-ma gaixoak bear dauan guztia. Argi barriak aurkitzen dodaz bertan, esangura ezkutatuak eta mis terio aundikoak.

Ulertzen dot eta ba-dakit experientziz "Jainkoaren erreinua barruan daukagula" (Luk. 17, 21). Jesus'ek ez dau bear libururik, ez irakaslerik ari-mak eskolatzeko. Berak, maisuen Maisu dala, irakasten dau berba zara ta barik... (26). Ez daustiñoiz berba egin, baiña sentitzen dot neugan dagoala une guztietan. Berak zuzentzen nau eta aitzen

(26) *Kristorea Aulz-Bidea*, 3.^g liburua, 43, 3 atala.

emon daust esan edo egin bear dodana. Bear dodanean aurkitzen dodaz leen ikusi ez nebazan argiak. Ez da otoitz-aldian ugarienak datozeanean, *egun* bitarteko lan-arduretan baiña...

Jainkoaren errnkia

O!, ene Arria maitel!, ainbat grazi artu ondoren salinulariagaz abestu neike: "*Jauna ONA da, beti-koa aren* Errukia (Sar. 117,1). Uste dot izaki guztiak nik aiñako graziak artu ba lebez, Jainkoa ez li tzate-ke bildurkor iñorentzat be izango,zoralzeratño maitatua baiño eta maitatzearren, eta bildur bage, arima batek be egundo ez leuke irainduko... Uler-tzen dot, alan be, arima guztiak ezin leikezala bardiñak izan; naitaezkoa da famili ezbardiñak egotea, bakotxak omendu dagian batez jainkoaren gaitasun bat. Niri bere erruki *azken bakoa* emon daust eta, *bere bitartez*, ikusi ta gurtzen ditut beste Jainko osotasun batzuk... Olan danak iruditzen jataz ?naitasunez dizdizka,baila Zuzentasuna bera be (eta bear bada beste edozein baiño geiago) iruditzen jat 7nattasunez jantzia... Bat pozgarria Jainkoa *zuzena* dala pentsatzea, au da, kontuan daukazala *gure* argaltasunak, osoro ezagutzen dabela gure izatearen argala! Zeren bildur izango, beraz? O!, Neurri batik zuzena dan Jainkoa, seme ondatzailleati onlasun aundiz falta guztiak par-katzen dautsozana, nigaz be "beti Beragaz nagon onegaz be" ezta izango zuzena?... (Luk. 25, 31).

Maitasunezko oparia

Urte onetan, bagillaren 9, Irutasun Guren-gurenaren jaian, zenbat gura dauan maite izatea, iñoiz baiño obeto ulertzeko grazia artu neban.

Opari lez Jainkoaren Zuzentasunari eskintzen jakozan arimak nekazan nik gogora, aldatu edo euren gain erakartzeko errudunai egozteko zigorrak. E,skintza au aundia ta esku-zabala iruditen jatan, baiña urrin nengon berau egiteko gertu aurkitzera. O, ene Jainko!, deadar egin neban neure biotzaren barren-barrenetik, zeure Zuzentasuna izango da bakar-bakarrik opari lez eskintzen diran arimak artzen dabezana?... Zeure *maitasun* errukitsuak be ez ete ditu bear?... Ez-ezaguna da toki guztietan, arbuiatua; zeure ondasunak emon naita dabiltzanak izakielara biurtzen dira euren lera cloakabea ortxe billaturik, zeure besoetan murgildu eta zeure Maitasun azken bakoa onartu bearrean.., O!, ene Jainko! Zure Maitasun ezetsia zeure biotzean geratuko ete? Uste dot, Zeure Maitasunari erre-opari lez eskintzen jatzuzan arimak aurkituko ba'zenduz, Zuk bertatik kiskalduko zeunketzala, gozaluko zintzazala uste dot Zeugan dagozan samurtasunezko olatu azken bakoai eusten barik... Zure Zuzentasunak tximista atera nai ba'dau be, berak, *largablez bakarrik zabaltzen* danak, zenbat eta zure Maitasun Errukitsuak zure Errukia *zeruelaraillo* eltzen *da-ta* (Sal. 35, 5)). O!, ene Jesus!, neu izan nadilla opari zoriontsu ori, austu zeure erre-oparia zure Jainko-Maitasunezko sutan!..."

Ene Ama maite, zuk, Jainkoari olantxe eskintzen laga zeustan orrek, 1)a-dakizu zelako grazi-ibaiak, edo obeto, zelako itxasoak etorri jatazan neure arimea asetzen... O!, egun zoriontsu ortatik, maitasuna barruraino sartu ta inguratzen nauala uste dot; uaitasun Erruldu orrek barriztuten nauala deritxot, nire arimea *garbitzen* dauala, pekatu izpirik be itxi baga, beraz ein dodala garbitokiaren bildurrik izan... 13a-dakit neurez ez neukela mereziko garbiketa egin oi dan leku orretan artze-

rik; arima santak bakar-bakarrik orra eldu leikeze-lako, baiña baita ba-dakit Maitasunaren Suak gar-bitokikoak baiNo geiago garbitzen dauala; ba-dakit ezin leikela guretzat alperreko sufrimentmik nai izan eta ez leuskidala daukadan buruan jarriko, nik betetea gura ez ba leu...

O!, bai dala ezia Maitasunezko bidea!... Nik bai jesus'ena izan nai dodala beti, berea izanik beti, Jainkoaren naiari osoan emanik!...

Ona emen, ene Ama maite, zeure Teresatxoren bizitzaz esan neiskizun guztia. Zuk ba-dakizu ondo be zer dan eta Jesusek beragailik burutu dauana; origailik, parkatuko daustazu ainbeste laburtu ba dot be bere lekaima bizitza...

Zelan amaituko da "lora txo zuri baten istori" au? Koratxoan bear bada, mardul dala, artua izango da eta beste ur-ertz batera eroana... Ez dakit, baiña, ziur nago, Jainkoaren errukiak beti lagun egingo daustala-ta; ba-dakit arek ez dauala sekula be bedeinkatu barik itziko jesus'egana eroan eban Ama maitea. Bera beti-beti poz-alaituko da aren koroiko lora bat izateaz. Ibetiere osoan abestuko dau arek, Ama maite onegaz batera, maitasunaren beti barri dan abestia...

"B" 3ESKU-IDATZIA
JESU EN BIOTZAREN
MAR JC A AIZTARI

J. M. J. T.

Jesus

Iraila 1896

IX ATALA

ESKUTITZ-IrZAURRE

Aizta Maite!, neure bakar-egotaldiko gomutaki bat emon daizudala eskatzen daustazu, eta berau ba leiteke azkenengoa **Gure Amak olan nal** dauan ezkerro, pozgarria cia niretzat zuk naia egitea, birritan bait zara nire _Aizta, zeuk bai zeustan ordetzat emon zeure abatsa, neure izenean agin-durik, ni berba egiteko gauza ez nintzala, Jesusen zerbitzari bakar-bakarrik izan gure zenduala... Amabitxi maite, zeuk jaunari eskiñi zeuntson neskatoa, axe bera gaur ^{brabean} itz egiten dautzuna, alaba batek bere ani a iZ berba egiten dakian legez... Zeruan bakar-baki x-rikjakingo dozu neure biotzean gaiñezka dauka lellan esker-on guztia... ene aizta maite! Atsegin Y ango litzakizu Jesusek zeure alabatxoari **jakin-ez-kutuak entzulea;** ezkutu oneik zeuri ^{erazo} dautzuz, badakit, zeu izan zara-ta Ja ii x-ikoaren irakatsiak batzuk irakatsi daustazuna. ^{Alan} be, berba batzuk biizbillzen saiatu, ^{dan} arren, eziña dala, giza-biotzak ozt-ortan ^{eleikezan} gauzak, giza-itzez adierazten...

Ez dot uste atsegin ez titan uger dagidanik, o!, ez!, nire atsegiña da lurrean ez eukitea. Erakutsirik barik, itzik egiteke, Jesusek ixilean eskolatzen nau, ez liburuen bitartez, ez dotelako aituten irakurten dodana. Berba bai da batzuetan, otoitzean egonda azkenean atera dodan antzera (lior eta ixillik egonda), poztutera datorkida na: "*Ona emen damotzudan maisua, berak erakutsiko dautzu egin bear dozue guztia. Bizitzako bidean zuh irakurri daizun nai dot, orixe bai dator MAITASUNAREN jakituria*". Maitasunaren jakituria, O!, bai!, itz onek oiartzun gozo bat dau nire ariman; ez dot gura jakituri au baiño. *Beraugaitik neure ondasun guztiak* uste dot, Abestietako emazteak lez, ez *dodala ezer ernon...* (Abest. 8, 7). Ba-dakit ondo be, maitasunez bakar-bakarrik izan geinkez Jainkoarentzat a tsegingarri maitasuna bakarrik gura-dautta. Jesusek atsegiñez erakusten daust jainkozko sutegira daroan bide au; bide au unetxoaren bertanbera iztea da, bere aitaren besoetan bildur bariklo dagian umetxoarena... "Txikia dana, betor Nigana" (Par: 9, 4), esan dau Espiritu SANTUAK Salornon'en aoz eta Maitasun Espiritu berberorrek baita esan dau "Txikiei *entotett jakela errukia*" (Jak. 6, 7). Bere izenean, Isaias igarleak iragarten dausku azkenengo egunean *Jamtahlarrara eroango dattala bere artaldeak, bildotsak batu ta bere kolkoan eroango dabezala* (Is. 40, 11), eta bere promesa guztiak naiko ez ba'litzaz, igarle berberak, begituz betiko sakonetaraiño eltzen zanak, Jaunaren izenean diño: "*Amak bere umeapoz ten dauanez, alantxe poztuko zaitue I Neuk be; besoetan eroango zaituet, eta neure belauñ gairi eregutuka* (Is. 66,12-13). O!, arnabitxi maite, itz orrein au rrean ez dago ixil tasuna besterik, negar egin esker-onez eta maitasunez... A!, arima makal eta utsez beteak eurotaik

txikienak, euren Teresatxorenak senti-tzen daua-na bat berak be ez leuke galduko maitasunaren mendi-tontorrera eltzeko itxaroa; Jesusek ez dauskuz eskatzen, ba, eginkizun aundiak, iztea eta esker-ona bakarrik **Berak esan bai dau** 49'garren, salmuan: "*Ez dot bear zuen artaldelzo aaritorikneureak* dira ba mendietako abereak eta muilloetan larratzen diran millakak. Ezagu-tzen ditut mendiko txori guztiak... Gose banintza, ez neuskizue esango, lurra ta beronek daukana neuma da-ta. Nik jañ bear ete dot zezenen aragia la akerren odola edan?... eSKIÑI JAINKOARI GORES-PEN OPARIAK ETA ESKER-ONEZKOAK" (Sal. 49, 9-13).

Auxe da Jesusek guri eskatzen dauskuna; ez dauka gure egintzen bearrik, geure maitasuna bakar-bakarrik; Jainko onek beronek, bada, guri gose danik esan bearrik ez daukanak ez da bildur samaritarrari ur apur bat eskatzen. Egarri zan Bera... Baiña, "Einoldazuura"(J. 4, 7), esatean, bere izaki gaixoaren maitasuna zan Egilleak eskatzen ebana. Maitasun-egarri zan Jainkoa... A!, ba-dakit, Jesus iñoiz baiño *egarriago* da; eskerrikeza ta axolabakokeria besterik ez dau aurkitzen munduko ikasleen artean, eta *bere ikasleen, artean be, ai!*, biotz gitxi aurkitzen ditu, emendio barik beretzat diranak, bere Maitasun arnaibakoaren samurtasuna ulertzen dabenak.

Aizta maite, gu bai zoriontsu geure Senarraren ixil barru-barrukoak utertuz! Zuk idatzi nai bazendu dakizun guztia, orrialde bikaiñak geunkakez geuk irakurteko, baiña, dakit, zuk naiago dituzu zeure biotz barru-barruan gorde. "Erregearen *ezhutualz*", niri osteria esaten deustazu "*txalogarri dala. Goi-Goikoaren ediiiak fragartea*". (Tb. 12, 7).

Ondo deritxat, zukbdllakeuki nai izatea; nik zemi atsegin izatearren bakarrik idazten ditut lerro oneik, ez naz ba gai giza-itzez zeruko ixillak adierazteko; gaiñera, orrialdeak eta onialdeak idatzi ondoren, oraindik ez dodala asita aurkituko nintzan... Ainbat odei-ertz diferenteak dagoz, azken barik aldatzen diran lañoak, Zeruko margolariaren margo-parak bakar-bakarrik, bizitza onetako gaua joan ondoren, erakutsi al izango daustaz, neure ari-mearen begietan aurkitzen ditun mirariak eta edertasunak pintatzeko gai diran koloreak.

Aizta maite, neure amesa ta zeuk esaten dautsazunez, neure "*Iralzatsi Lrilzia*" idatzi dauzudala, eskatu daustazu... Ori dagit urrengo orrialdeetan, baiña oso txarto dagie, eta ez jatzu errez izango berau ulertzea. Nire biozkadak, bear bada, geiegizkoak irudituko jatzuz... O!, parka eidazu, neure idazkeraren erruz izango da, bear bada; nire *ari-mari* alan be ez dago geiegirik, egia diñotzut, nire ariman dana bai da bakea ta atsedena...

(Jesus'egana noa idazten dodanean; errezago jat olan neure bururakizunak adierazteko... Au, ai!, ez jat eragozpen pentsamentuak txarto adierazota egoteko).

1896'ko

(Neure Aizta maite jesusen Biotzaren Maria'ri)

MAITASUNERAKO DEIA

O!, Jesus, ene maite!, nok esan dagike zein samur, zein leun zuzentzen dozun nire *arimea!* Zuri bai eder zeure *grazi* izpia dirdir eragitea ekaitz baltzenen artean!... Jesus, ekaixak orru egian indartsu nire ariman zeure garaipen jai ederraren ostean, Pazko jai dizditsuaren ostean, maiatzeko zapatu baten, arima batzuk noizik bein euki oi dabezan misteriozko amesak burura ekaniz, neure buruari niñotsan, pozgarri izango jake ta au, eta aundia, baiña berak ez ebala olakorik eskatzen. Gabaz, zerua estaltzen eben odeiai begira, *nire artmeak* pentsatzen jarraitzen eban ames ederrok etzirala beretzat, eta lokartua geratu zan ekaitz azpian... Biaramonean, maiatzaren 10 zan, Andra Mariaren illeko bigarren IGANDEA, bear bada Andra Mariakbere loratxoan irripar egin eutsoneko urteurrena...

Ana Ama Agurgarri eta lagunen amesa

Goizeko lenengo argiz, galeria antzeko baten (amesetan) aurkitzen nintzan. An egozan beste

pertsona bi be, baiña banazea. Gure Ama egoan bakar-bakarrik nigandik ur-ur. beingoan, zelan sartu ziran ez nekiala, iru karmeldar moja ikusi nebazan, euren kapa zuriz eta zapi aundiz jantzi-ta. Gure Amagana etozala iruditu jatan, baiña ondo be ondo ulertu nebana zerutik etozela izan zan. Neure biotzaren barru-barrutik esan neban neuretzat: O!, ni bai zoriontsu karmeldarretatik bateren arpegia ikusiko ba neu! Une aretan, entzun ba leust legez. santeLatik altuena urreratu jatan, bertatik ni belauniko jarri nintzan. O!, au zoriona!, karmeldarrak bere zapia jaso eban, edo obeto, *baztartu* ta beregaz *estaldunindun...* Ezagutu neban, ezpai barik, Jesus'en Ana Agurgarria zan, Frantziko Karmeldegia irasi ebazana. Ederra zan aren arpegia, ederregia, ez eban dizdizik botaten eta, alan be, biok zapiak estaltzen ginduzan arren, aren-arpegia ikusten neban argi ezti esan-eziñezkoa dirdaitua; argi, ori etzan artua, berberak sortua baiño...

Ez neuke adierazo al izango nire arimearen poza, gauza oneik somatzen dira, baiña ezin daitekez, adierazo... Illabete asko joan dira ames ezti au euki nebanetik; nire ariman eban gomuteak, alan be, ez dauz galdu, bere freskotasuna, bere zerutar *Ba-dakustaz oindiño* aren begirada ta irribarrea, Ama agurgarriarenak noski, **MAITASUNEZ BETEAK**; oraindik sentitzen dodazalakotan nago arek egindako txera samurrak...

Ain samurkiro maitatua ikusirik, itzok esaten ausartu nintzan: "O!, Ama!, arren diñotzut, esaidazu, Jainkoak luzaro itxiko ete dauan lurraren

Arin etorriko ete da nire billa?... "samurki ini-barrez, san teak agopean; "Bai, *arin, arin... Egia diaotzut*". —"Ama, nikjarraika, esaidazu baita Jain-

koak eskatzen ez ete daustazan neure egite txikiak eta gurariak baiño? Pozik dago nigaz? "Santaren arpegikera itz egin eustan lenengotan baiño leunago biurtu zan. Aren begitu ta ereguak ziran erantzunik gozoena. Alan be, au esan eustan: "Jainkoak ez dautzu zuri besterik eskatzen. Pozik dago, oso pozik..." Gero barriro be loxinkatmik, amarik maitekorrenak bere semeaz egin oi dauan baizen maitekor, nigandik alde egiten ikusi neban... Poz-eztitan neukan biotza, baiña neure aiztakaz gogoratu nintzan, eta eurontzat mesede batzuk eskatu nai izan neutsozan. Ai!..., ilxartu egin nintzan!...

O!, Jesus! Ekalkak orduan ez eban orrmik egiten, zerua baketsu egoan, eta garbi... *Sinisten* neban eta *sentitzen* ba-dala *zeru bat* eta *zeru* ori laztan naben arimaz beterik dagoala, euren alaba lez ikusirik... Biotz-ondoko ori daroat barruan, eta batez be *Jesus'en*. *Ana* Ama Agurgarria ordurarte niretzatgaldu-irabazibakoa izan zalako, *oso-osorik*. Ez eutson iñoiz deirik egin eta gogoratzen eban bakar-bakarrik beraz itz-egiten ebela, banaketakoa zala esanik. Olan, *zenbat maite nindun*, ni ez nintzakiola *ezaxol* ulertu nebanean, urtu egin jatan biotza maitasunez eta esker onez, ez bakarrik ikusten etorri jatan Santagan, baita zeruko biztanle zoriontsu guztiengan be. O!, ene Maite! Grazi au etzan besterik Zuk aurrez emon gura zeustan grazi aundiagoen asiera baiño. Laga eidazu, neure maitasun bakar, gaur gogora daidazan... gaur gure *alkartzearen* seigarren urteurrenean... A!, parka eidazu, Jesus!, burutik ba dagit neure gurariak, neure itxaropenak, muga bageraiño eltzen diranak, adierazten ba dautzudaz; parkatu eidazu eta osatu nire arimea itxaro dauana emonaz! ...

Dana opa dot

Zure *emazte* izan, Jesus, *karmeldar* izan, Zeugaz batera arimen ama izan au naikoa izan bear litzakit... baiña ez da orrela... Iru doai oneik oso-tzen dabe bear bada, *nire deia*, *Karmeldar*, *Emazte* eta Ama; alan be somatzen ditut neugan beste dei batzuk; GUDALARI deia sentitzen dot, ELEIZ-GIZON deia, APOSTOLU deia. IRAKASLE deia. MARTIRI deia; azkenez, bear-izana sentitzen dot, guraria, Zeugai tik, *Jesus*, egite aundienak burutze-ko guraria... *gurutz-gudari* baten kemena senti-tzen dot arima, *Aita Santu* batena; eder izango litzakit Eleizearen aldeko burruka baten illea...

APAIZ-deia somatzen dot neugan; benetako maitasunez nik Zu eroango eskuetan, neure aotsera zerutikjatxiko zintzakezenean... Nik bai Zu arimai eroango!... Baiña, *ailjaupari* izan naita be, miretsi ta bekatxez dakust Asis'ko Frantzisko Deunaren apaltasuna eta beronen antzekoa izan nai dot, *apaizaren* duintasun gorenati uko egi-ñik...

O!; Jesus!, ene maitasun, ene bizi... Zelan alkar-tu tarte ezbardiilok? zelan egi biurtu nire arima gaixoaren naiok?...

A!, txiki nazala be, arimak argi-azo gura neukez igarleen antzean, *trakoslelt* lez, *apostolu-deia* daultat... lurra zearkatu nai neuke, Zure izena aldarrikatu eta siñisbakoen lurrean zure gurutz aintzatsua jarri; O!, ene Maite! ez litzakit misioño bat naiko izango, Ebanjelioa iragarri gurako neuke aldi berean munduko bost alderdietan, urriñene-ko ugarteetaraiño... Mixiolari izan nai neuke ez urte batzuetan bakarrik, gura neuke izan ba'nintz munduan asi zanetik gizaldien amairaiño... ta nai neuke, batezbe, o!, ene Salbatzaille Maitel, Zeugai-tik neure odola ixuii azkenengo tantarafflo...

Martiritza, nire gaztetako amesa; ames ori azi egin da neugaz batera Karmelo'ko orma barruan... Baiña, emen be, ba-dakit ames ori zoramen bat dala, ez nintzateke mugatukota Martiri soilla gura izatera... naikotu al izateko, *danak* bearko neu-kez... Zeu lez, ene Senar Gurgarri, zigortua ta guru tz-un Izatua izan nai neuke... Narrutua il gura neuke Bartolome deunaren antzera... Juan donea-ren antzera orio irakiñetan sartua; jasan nai neu-kez martiriak oroan dabezan oiñaze guztiak sufri-du... Santa Ines eta Santa Zezilia'gaz, ezpatapean jarri nai neuke sainea eta Arko'ko Juana, neure aita maiteak lez, gura neuke Zure izena aokatu sutzar gaiñean. O!, Jesus!... Anti-Kristoaren denpo-retan kristauenjanari izango diran oiñazeak gogo-ra ekarriz, clardar dagi nire biotzak; idatzi gura ba' nitu neure naiera guztiak, Zure *bizitz-liburua* artu bearko neuke; or dagoz ipiñita santu guztien egintzak eta egintza guzti orreik nai neukez Zugai-tik neuk egiñak izatea... O!, ene Jesus! Zer eran-tzungo dautsezu nire zorakeri guztiai?... Ba da arimarik nirea baiño txikiago, ezerezago danik?... Alan be, neure aultasunagaitik ain zuzen, Zuri, Jauna, *nire urrez-aroko gurari* betetea, eta gaur mundua baino aundiagoak diranak beste gurari balzuk ase dituzu...

Maitasuna da nire deia

Nire gurariak benetako martiritza sufridu era-giten dauste **San Paulo'ren kankak** edegiten ditut erantzun bat idoro nairik. Korinto-tarrai egiñiko lenengo kartako 12 eta 13 garren atalak zabaltzen dira nire begi aurrean... Lenen-goan irakurten dot danak ezin dirala apostolu, igarle, irakasle, eta abar, izan, Eleizea atai askoz

osoturik dagoala eta begia ezin daitela izan *aldiberean* esku... Argia zan erantzuna baiña ez ebazan asetzen nire naiak eta ez eustan bakerik emoten... Magdalena lez, beti auspez illobi utsaren ondoan, azkenik idoro neban billatzen nebana; olantxe, neure ezerezairen barreneraifio jatsirik, neure elburua goi-goi aurkitzeraiño eldu nintzan... Kikildu barik, irakurten ekinik, esan onek poztu ninduan: "Doairik *onenak arduraz billa egizuez*, baiña bide bikaiñago bat *erakutsi bear dcru tznet*" (I Kor. 12, 13). Eta Apostoluak azaldu nai dau zelan doairik ONENAK be, maitasun barik ez dirala ezer... *Goi-ntai tosuna dala BIDE BIKAIÑA* ziur-ziur Jainkoagana joateko...

Aurkitu neban azkenik be atsedena... Eleizaren gorputz mistikua gogora ekarriz, Paul Apostoluak esandako soin-atal baten be ez naban neure burua aurkitu, edo, obeto esanda, guztietan ezagutu izan nintzan... Goi-maitasunak emon eustan neure deiaren giltza. Ulertu neban, eleizeak gorputz bat eukala, atal askok osotua; bear-bearrekoenak, guztietak beiñenak ezin uts-egin; ulertu neban Eleizeak biotz bat eukala, eta biotz au MAITEASU-NEZ IZETUTA egoala. Ulertu neban Eleizearen atalai *maitasunak* eragiten eutsela eta maitasuna itzaliko apostoluak ez leukiela Ebanjeliorik otsegingo, martiriak ez leukiela odolik jarion nai iza n go... Ulertu neba n ,/vIAITASUNAK DAUKAZA-LA BEREGAN DEI GUZTIAK; MAITASUNA DALA GUZTIA; ALDI TA TOKI GUZTIAK BEREGAN ARTZEN DAUAZALA... BERBA BATEAN BETIKOA DALA...

Orduan, egi-egiazko poztasun itzalean, esan neban: O!, Jesus, ene Maitasun!... Aurkitu dot azkenez neure deia. NIRE BOICAZIROA MAITA-

SUNA DA!... Bai, aurkitu dot neure lekua Eleizan, eta leku au, O!, ene Jainko!, Zeuk emon daustazu... Eleizan, neure Amaren biotzean *Maitasuna* izango naz ni... dana izango naz olan... olan beteko da nire amesa!...

Zergaitik itz-egin poztasun murgilduz? Ez, esaera au ez da zuzena, zuzenagoa dala derist portura eroan bear dauan itxas-argia ikusten dauan itxas-lariaren bake ezti ta gozoa... O!, maitasunezko itxas-argi dizditsua; nik ba-dakit zelan eldu zugainaiño, aurkitu dot zureugarraz jabetzeko ezkutua!

Ni ez naz neskato bat **erbal eta eziña**, baiña neure aultasuna bera da niri indarra damostana. O! Jesus!, zure maitasunari opari lez eskintzeko. Beste orduz osti garbi ta orbanbageak ziran gogoko, bakar-bakarrik, Jainko Indartsu eta Aalt-suari. Jainkoaren *Zuzentasuna* osotzeko, opari osoak bear ziran; baiña bildur legeari *Maitasunezkoa* doakio ondoren, eta Maitasunak neu aukeratu nau erre-oparitzat, aula ta uts-askoz beterik nagoan au... Au ez al da Maitasunaren aukeratze gurena?... Bai, olan da; Maitasuna oso-osorik kitutua geratu daiten, beeratu bear dau, ezerezeraiño beeratua dauka, eta *subiurtu* ezerez au... O!, Jesus!, ba-dakit, maitasuna maitasunez bakarrik ordaintzen dala! (1) .Olantxe, billatu dot eta olantxe aurkitu dot neure biotza nasaitzeko bidea, maitasuna maitasunez biurturik. "Egizuez lagunak oker irabazitako diru orretaz, ori barik gelditzean, betiko egoitzetan ar zagiezan" (Luk. 16, 9). Auxe da, Jau-na, Zuk zeure jarrailleai emoten dautsegun kon-

(1) Kurutzeko uan *Deuna*, *Gogotho Kanta*, 9.gn aapaldiaren agalpena.

tsejua, illunpeko semeak euren gauzetan argiaren semeak baiña zuurrago dirala esan ondoren (Luk. 1C, 8). Nik, argiaren alaba nazan onek, ulertu neban, *dana izateko gurariak, dei guztiak* barru artzeko gurariak, zuzen-eza egin nengikeen ondasunak zirala; orduan erabiili ditut eurak *lagunak. egiteko...* Eliseo'k Elias bere Aitari BERE ESPIRITU BIKOTXA (2 R, 2, 9), eskatzen ausartu zanean gogoratuz, aingeruen eta santuen anrreanjarri eta esan neutsen: "Izakietan azkenengoa naz, ezagutzen dodaz neure mixeria ta makaltasuna, baiña ba-dakit zelan atsegin jaken biotz leial eta zabalai on egitea; eskatzen dautzuet, ba, zeruko biztanle zoriontsuoi, ALABA LEZ ARTU NAIZUEIA; *zeuontzat izango da* lortu eragingo daustazun *aintza guztia*, alan be entzun nire eskaria ausartegia dirudiana; loz daistazuola, eskatzen dautzuet, ZEUEEN MAITASUN BIKOTXA.

Lorak bota

Jesus!, ezin dot sakondu neure eskabidean; neure gurari ausarten pixtlpea ler-eragifia neure burua ikusteko bildurrez... Nire a txaki bakarra da, neskatobat nazala; umeak ez dabe gogoetarik egiten euren berbak noraiño eldu leikezan jakin nairik, baiña euren gurasoak, euren goi-aulkian jarten diranean, ondasun askorenjaube diranean, ezmezean ez dagoz izaki *txild onein gurariah* beteteko orduan, euren buruaklez mai le dabez-eta. Zorakeriak *egin* oi dabez eurak pozik eukiteko, *makaltasunetraii*o eltzen dira... Ortik ba, ni *Eleizearenala.banaz* eta erregiña da Eleizea, zure Emazte bai da, O!, erregeen errege Orrena!... Umearen biotzak ez ditu eskatzen ondasunak eta aintza (ezta zeruko aintza be). Ulertzen dau arek aintza

bere anai aingeru ta santuena dala... Aren aintza bere Amaren bekokitik urtendako dizdiz-txinpar-ta izango da. Ak eskatzen dauana mai tasuna da... Ez daki gauza bat baiño, Zu maitc izan, o!, Jesus!..., Egiteko aundiak galazota daukaz; ezin dau Eban-joboa aldarrikatu, ezta bere odola ixuri be... eta zer?; bere ordeztan dagie bere anaiak, eta *umea*, *Erregearen eta Erregiftaren bakaulki* ondoan geratzen da; ¹¹ *taitzert dau* gudukatzen daben anaiakai-

baifia zelan probatu bere inaitasuna, maitasuna egintzakaz bai da probatzen? Umeak, ba, *lorak botako* ditu, euren *usatifiez lurrunduko* dau erregearen aulkia eta bere abots ezti-ozenez abeztuko dau *maitasunezko* kantua...

Bai, ene Maite!, olantxe amaituko da nire bizia... ez daukat beste erarik neure maitasuna aztertzeke, *lorak jaurtiaz au da*, *buru-ukapen* txiki bat be, begitu bat be, berba bat be, itxi barik, danak, pitiñenak be maitasunez egiñik... sufridu egin nai dot eta gozatu be bai maitasunez; orrela *lorak botako* ditut bakaulki aurrean; ez dot idoroko bat bera be Zeuretzat orriuldu barik... Gero, *lorakjaurtiz*, abestu egingo dot (negar egingo bear bada egintza ain alaia buruturik?); abestuko dot bai neure *lorak arantzartean artu* bear ba dodaz be, ela nire kantua izango da arantza luze ta sarkorrangoak eta ezti ozenagoa.

Jesus!, Zuk zetako nai dituzu nire *lorak eta kantuak*?... O!, ba-dakit, euri *usaintsu au*, *lore-buru makal eta balio bako oneik*, biotzik txikienaren maite-kantuok birloratuko zaitue, bai, ezerezkeri oneik atsegin izango jatzuz; irri-barre eragingo daulsoe Eleiza Garaipentsuari; beronek artuko dauz nire lora txipilkatuak eta zeure jainkozko eskuetatik igaro azorik, o!, Jesus!, zeruko Eleiza au

bere alabatxoaz jolastu nairik, bota egingo dauz baita, zure jainkozko eskuak ikutuz, amaibako balioa jadetsi ostean. Berak jaurtiko ditu Eleiz garbitazillearen gain, sugarrak itzaltzeko: jaurtiko dll.O Eleiz Garaitzaillean gain garaipena lortu dagian...

O!, ene Jesus!, rnalte zaitut; maite dot Eleizea, neure Arna. Gogoratzen dot: "MAITASUN GAR-BIZKO zirkiñik txikiena, egintza guztiak batera baiño onurakorrago jakozala (2), baiña MAITASUN GARBIRIK ba dot neure biotzean?... Nire gurari eskergak ez ete dira ames bat, zorakeri bat?... O!, orrela bada, Jesus, argitu egidazu; Zuk ba dakizu *argi-billa* nabillena... Nire gurariak suster-bakoak ba-dira, suntsitu egizuz, gurari oneik bai dira oillazik aundiena... Ba-dakit, alan be, o!, Jesus!, maitasunaé ren tontorrik goienetara igon nai izanik, egun baten ezin lortu ba litzakit gurari au, neure *martiritzan*, neure *zoralzerian* aberriko *poztasunetan* baiño gozotasun aundiagoa izango neban, Zuk mirari aundiz niri kendu ezik neure itxaropenen gomuta lurrean. Itxi eidazu orduan neure erbeste-aldian gozatzen maitasunaren poz-atsegiñak... Itxi eidazu txastatzen neure martnitzaren mingostasun gozoak...

Jesus, Jesus, ain atsegingarria bada maitatzeko guraria, zer izango ete Maitasuna euki ta gozatzea?...

Arranoa ta txoritxoa

Zelan arima bat, nirea baizen gaitz-utsa, nai izan daike mai tasun osoaren jaube izatea? O!, Jesus!, nire adiskide *lenengo* ta *bakarra*, Zuk, nik

(2) Kurulzeko *Juan Deuna*, Gregorio Kantua, 29.gn aapaldiaren azalpena.

bakarrik maite zaitudan orrek, esaidazu, zer misteri da au?... Zergaitik ez dozuz gordetzen gurari amaibako oneik arima aundientzat, goietan egaz dagienArranoentzat?Txmitxo aul bat legeaz daukat nik neure burua, lurra-estalki ariñez bakar-bakarrrikjantzia; ni ez naz *arrano* bat, onen BEGIAK eta BIOTZA daukadaz soil-soillik txiki-txikia nazan arren, ba, Jainko Eguzkia begitzen dot, Maitasunezko Eguzkia eta nire biotzak *arranoaren* gurari guztiak sentitzen ditu... Txoritxoak egaz egin nai leuke lillura tzen dauan Eguzki dizditsu orreganantz; arranoak lez izan, Irutasun Santu-Santua-
ren jainkozko sugarreraifio igoten ikusten dabezan bere aitzak legeaz... Ai!, egin daikeana da bere *egoixoi eragin*, *baiña* egaz ez dago bere al-izate txikiaren mende...

Zer jazoko jako? Naigabez ilgo ete bere burua ain eziñik ikusiz?... Ez orixe!; lxmiLxoa ez da atsekabetu be egingo, *ausartez*, bere jainko Eguzkiari begira jarraituko dau; ez dau ezek be ikaratuko, ez aizeak ez euriak, eta odei baltzak illuntzen ba dabe bere *Maitasun-Izarra*, txmitxoa ez da lekuz aldatzen, odei ostean ba-daki bere Eguzkiak dirdirka jarraitzen dauana, aren dizdizera une baten be ez dala iñoiz be artua izango. Batzutan, egia da, txoritxoaren biotza ekatxakjoa aurkitzen da, uste dau Inoltzoan artzen odeiak besterik ez dauala; auxe da poztasun betearen unea *Izaki gaixo aulduar^P nizat*. Alan eta guzti, bai zoriona an jarraitzea, fedctik ostendut ako argi ez-ikusiarri begiratzea!... Jesus, orain arte, ulertzen dot txori txikiari dau tsazut n maitasuna, Zeugandik ez bai da urrintzen... Bai ila nik ba-dakit, eia Zeuk be ba-dakizu, sarri, izaki oso-ezak, bere tokian jarraitu arren, (au da, E uzkiaren errainupean), zabartu egin oi da bere ardura bakarrez, ezker-

eskuma garautxo bat eta ba-doa arixo baten atzetik... Gero ur-pozu Lxo bat aurkiturik, bertan bustiten ditu bere lurra ozt-onta eratuak; eder jakon lora bat ikusten dau eta beragaz jolasten... Azkenez, arranoen antzera egaztu **lurreko uske-riakaz** jost-alaitzen da -lxorilxo gaixoa. Alan be, bere gaiztakeritxo guztien ondoren, bere mixeria negartu ta damuLurik ilteko bere burua bazter baten gorde bearrean, Ixoribma bere Eguzki Maileagana i Lzuliz, bere *egotxo bustialt* aren izpi ongi-lleegan jarten intziri dagi clai antzo, bere kantu gozoan ustetsu; zeatz-meatz kontatzen ditu bere saldukeriak, bere izte bildmbakoz jabedunago egingo zalakoan, erakarri zintzoai barik peka tariai dei egiten etorri dan *Areu* maitasuna beteago bereganatzeko... (Mal. 9, 13). *Izar Gargarrialt* gor jarraitzen ba dau bere izaki txikiaren oiuetatara, *estalduta* jarraitzen ba dau... Ondo!, izakiak *bustirik* jarraituoz onartzen dau oLzak illik egotea, eta poztuten da merezi izan dauan sufrimentu oneiki n be...

O!, Jesus!, zure Ixoritxoa bai zala doa tsu *txikia ta aula* izanik!, zer jazoko litzakio berari aundi ba litz?... Ez litzake iioiz be atrebiduko zure aurrean agertzen, zure aurrean *to egiten*... Bai, orixe txoritxoaren beste rnakaltasun bat. Jainkozko izpiari begitu nai izatean, berak nai ezta be begiak itxi egiten jakoz; bere burutxoa egapean sartzen dau eta loak artzen dau gaixoa, bere Izar maitea ikusten jarraitzen dabelakoan. Itxartzen danean, ez da atsekabetzen, bakean darraiaren biotz txikiak; barriro asten dau maitaize bere eginkizuna; aingeruai ta san Luai oles dagike, arranoak bai litzaz, Su ireslarirantza jagiten diranean; orixe bai da aren gurarien jomuga, eta arranoak euren anaitxoaren errukiz dagoz, babestu, aldeztu ta iruntsi nai daben

saiak alderatzen dabez, deabru antza dabenak
 nunbait, eta txoribcoa ez da arein bildur; ez, ezta
 arein eskin-gai, Maitasun-Eguzkiaren erdiak
 ratzen dauan Arranoarena O!, Jainkozko
 Itz! Zu zara, nik maite dodan Arrano gurgarria;
 Zuk *naraltarzu!* Zu izan zara **Zu**, erbeste lurrera
 egazturik, jasan nai izan dozu eta il Irutasun Txit
 Zoriontsuaren Su te ^{Betierokoaren} altzoraiño ari-
 mak erakarteko; Zu izan zara Argi eldu-eziñeraiño
 Zure egoitza beLikoa izango daneratho igonik,
 jarraitzen dau oindiño ^{negarrezko} ibar onetan,
 osti zuri baten itxuran go **rd** Arrano betiereko,
 Zuk janaritzen nozu ni zeure Jainkozko Gorput-
 zez, ni izaki gaixo, zure jainkozko begituak bizia
 emongo ez ba leust unero ezerezero biurtuko
 nintzakena... O! Jesus!, itxi nagizu neure esker on
 bete-betea, itxi eidazu Zuri esaten *zoranteneraitio*
eltzen dala zure Zelan nai dozu nire
 biotza ez abiatzea zugana ntz, Zoramen onen au-
 rrean? Zolan euki mugak nire konfiantzak?... Al,
 santuak be zorakeriak **dabez zure alde**, ba-
 dakit, gauza aundiak egi iZ dabez arranoak zirala-
 k0...

Jesus, nilxikiegia nozu gauza aundiak egiteko...
 eta nire *zoraheria* da zuri mailasunak artu naiala,
 itxarotea, opari legez... N iire *zurakeria* da aingeru
 arranoai, neure aitzai skatzea jadetsi daidela
 Maitasun Eguzkirantza **jainkozko** Arranoaren ego
 bereziakaz egaz egiteko ^{x-xiesedea...} (131.32,11).

Zure Lxoritxoak, O **erii. le** Maite!, nai dozun beste
 denporaz indar eta ego 1....znikjarraituk^o dau; bere
 begiak Zugan adi-adi ^{dzALukazala} jarraituko dan;
 jainkozko zure begitua ^{lilluratu} izan nai dau;
 zure maitasunaren **izan nai dau...**
 Noizbaiten, olan ditxarot. Arrano txit maitea, zeure

Ixoritxoaren billa etorriko zara, eta beragaz Maitasunaren Sutara igonik, beti-betirako rnurgilduko dozu opari lez eskiñi jakon Maitasun onen ondar ireslean...

O, Jesus!, eziña jat arima guztiai esatea zein adierazo gatxa dan zure ontasunaren zabal... Somatzen dot, ezin batean, neure baiño arima makal eta txikiago bat aurkituko ba zendu, Zu poztuko ziñakela bera mesede aundiagakoaz

asetzen, bera konfianiza osoz zure erruki azken-bakoari einona izatekotan. Baiña, zergaitik saiatu zure maite ixillak adierazo-naiez? O, Jesus!, zeu ez ete zara erakutsi daustazuzana? eta Zuk ezin al dautsezu besteai be iragarri?... Bai, ba-dakit, eta arrena eskatzen dautzut egin daizula, benetan daskatzut beeratu daizula zeure jainkozko begitua arima txiki asko-askoren **Aren, bai** arren eskatzen dautzut autatu daizula zeure MAITASUNARENTZAT duin opari txikiz osoturiko talde bat...

*Arpegi darwaren Jesus Atirraren Teresa Atzta
karnteldar lekaime chitn.-eza.*

"C" ESKU IDATZIA
GONTZ-AGA'TAR
MARIA _AMARI ESKIMA

X ATALA

13IDETX0A. FEDEAREN AZTERKETA

Ama maite, erakutsi claustazu *Jaunaren errukiak Izantalzea* (Sal. 88, **1**) zeugaz amaitu daidalako guraria. Kantu zoragarri au zeure alaba maite Jesus'en Ines'egaz asia neban, auxe izan bai zan Jainkoak nire ama aukeratua ni zuzendu nendin neure aurtzaroko egunetan; beragaz, ba, kantatu bear nebazan Andra Mariaren lora bcoai emondako graziak, bere bizitzako udabarrian egoanean, baina zeugaz abestu bear clot lora L.xo onen zoriontasuna orain egun-sentilm erraiim meiak eguerdiko bero galclatsuak ordea Juak izan diranean. Bai, zeugaz cla, Ama maite, zeure gurariari erantzun naita, adierazo bear clitiii neure sentimentuak, neure esker ona Jainkoari eta zeuri Aren ordezko agiriko zarean orri. Zeure ama-eskuetan ez ele nintzan Ari emon oso-oso rik? O, ene Amat, gogoan dozu egun a?... Bai, ba **clakit** zure biotzak ezin dauana bera aitzu. Nik rieure aldetik, zerurarte iLxaron *bear*, emen bean, ba, ez dot aurkitzen itz egokirik egun zoriontsu orretan nire biotzean zer jazo zan itzuli daikeanik_

Eziketa sendo ta amakor

Ama maite, bada beste egun bat, izan al bada, zeureari osoago emona; barriro be Zuri Jesusek aginpidez jantzi zinduzan eguna izan zan. Egundori zuk, Ama maite, malkoz erein zenduan, baiña zeruan pozez abaildua izango zara, azaoz beterik ikusirik (Sal. 125, 5-6). O!, *ene* Ama!, asketsi nire ume-modua; ba-dakit zuk onartzen daustazuna lekaima gazte batek bere Nagusiari esatea egoki eztana be kezka bage esatea. Bear bada beti ez naz ibilliko menpekoai izten jaken muda barruan; baiña, ene Ama, errua zeurea dala esaten ausartzen naz; zugaz nabil umetxo bat legez, zuk ez bai narabilzu Nagusi batek lez, Ama ba tek lez baiño...

O!, ba-dakit ondo be, Arna maite, Jainkoa dala beti zure ordeztu berba egiten daustana. Aizta askok uste dabe zuk maifiolu nazula kutxa done onetan sartu nintzanetik, ez dodala artu zugandik ereguak eta ondo-ikusiak baiño; baiña ezta orrala izan. Zuk ikusiko dozu, Ama, neure aur-aroko gomutak daukazan ingurraztian, zer deritxadan zuregandik artu neban ezikela *sendo ta amakorrari* buruz. Neure biotz barren-barrenetik eskertzen zaitut begirune barik erabilli ninduzulako. Ba-
~~ekia~~ Jesus'ek bere loratxoak bear ebana apaltasunaren ur biziga rria; makalegia zan euskai au barik susterrak botateko, eta zeure bitartez, artu eban, Ama, laguntza au.

Urte bete Verdi dala, Jesusek aldatu nai izan dau bere loratxoak azi-azteko modua; naiko *ureztatua* idoro eban an tza, orain eguzkiak berak azi-erazten dautso-ta. Jesusekez dau arentzat nai beronen irribarrea baiño, zeure bitartez, ene Ama maite, au be emoten dautsona Eguzki ezti onek, lora-Ixoia legor-

tu bearrean, azi-erazten dau arrigarriro; bere lore-kukula barru-barruan zaintzen ditu artu dabezan iruntz-tantak eta tantok gogoratzen dautsoe beti txiki ta aul dala... Izaki guztiak makur daitezkez beraganantz, miretsi, gorespenez bete; ez dakit zergaitik, baina onek ez leukio geituko guzurrezko pozaren tanta bat be bere biotzean, Jainkoaren begietan zer dan ikusirik, miazkatzen dauan egiazko pozari; gaixotxo ezerez bal; besterik ezer bez...

Ez dakidala zergaitik **ez da bear** bada, gorespen-ur barik egon dalako, bere kukulu txikia epe guztiorre tan apaltasun-iruntzez naiko bete barik egoalako? Ez da go arriskurik onezkero; bestera, lora txoari pozkariojako gainezka daukon iruntza, eta ez leuko aldatzeko poz-bete guztien ur motelagaitik. Berari eder ba jako ni nazan baino ohea agertzea, ez daust ardura, aske da Berak nai dauanez gauzak burutzeko... O!, ene Ama!, beste-lakaok bai dirala Jainkoak arimak daraoizan bi-deak! Santuen bizitzetan, ba-dagoz arima batzuk euren eriotz ostean ezertxo be ilxi nai izan ez dabezanak, ezta goinutaki bat bere, ezta idatzirik txikiena be. Ba-dira beste batzuk, alderantziz, gure Teresa Ama lez, agerkari g-urenakaz Eleiza aberastu dabenak, Erregearen ezkututak zabaltzeko bildur barik (Tb. 12, 7), ezagunago izan daiten, arimak maiteago izan dagie n. Erakuste bi orreitatik zein ete jako gogokoen? Ni *re* eritxiz, ene Arna, biak bardin jakoz gogoko, danak ibilli bai dira Espirituak bultz-eraginda, eta Jaunak esan dau: *Esan zuzenari DANA dagoala c»ndo* (Is. 3, 10). Bai, dana dago ondo; Jesusen naia usterik billatzen ez danean. Origaitik nik, loretxo gz_inxo onek, Jesusek naia egiten dot neure Ama zaiteari atsegin eginda.

Bide bat guztiz barria

Zuk ba-dakizu, ene Ama, beti nai izan dot santa izatea; baina, ai!, beti egiztatu dot, santuakaz bardiñeanjarri nazanean, arein eta nire artean zeruelan galtzen dan mendi-tontor baten artean eta bidez dabiltzanak zapaltzen *daben* are-pikor artean dagoan aldea dagoala. Kikildu bearrean, neuretzat Lortu-ezinko pentsamentuak ez daustaz jainkoak emongo; al dot, beraz, txikia izanik be, santu izatea gura izan; aztea eziña jat, nazan lez eroan bear, neure akats guztiakaz; baiña zerura joateko bidea billatu bear dot, bide zuzen bat, laburra, bidetxo guztiz barri bat...

Asmakizunen gizaldian gagoz. Orain ez dago zetan nekaturik znrubi bateko maillak igoten; aberatsen etxeetan goragailluak ordeazkatzen ditu, eta edertotxo. Neuk be goragaillu bat aurkitu nai neuke Jesus'eganaiño igoteko, **naz ba** osotasunerako mailladi traketsa igoteko. Orduan billa tu neban liburu santuetan igongaillu bidea, neuk nai nebana, eta itzok orduan irakurri nebazan, Betiko Jakituriaren ao tik urtenak: "Iñor txikia bada, betor" (Jn. 9, 4). Orduan ni asinatuz joan nintzan billaten nebana aurkitu nebalakoan, eta, ot, ene Jainko!, zeure deiari erantzutzen eu tsonakaz zer egingo zenduan jakin nairik; billatzari jarraituz, eta ona zer idoro neban: "Amak bere umea poztuten dauan lez, olantxe, Neukbe poztuko zaitue[; neure altzoan eroango zaituet eta neure belann-gairi erabiliko" (Is. G6, 12-13). O!, itz samurragorik ez eban izan nire arimeak, ezta ozenagorik be. Zeruraiño jasoko nauan igongaillu zure besoak dira, O!, Jesus!; beraz, ez daukaZ azi-bearrik; bestera izanaz jarraitu bear dot, gero

114 %w.f4lkib

¹¹Q — goakaitrai j i ~ - "' a

*Terese, Lisieux-ko k,onten£ -uan, berberak idatzitako
'7eane d'Are" ke=ymedia egiten.*

ta geiago izanaz. O!, ene Jainko!; gainditu dozu nire itxaropena, eta nik zure errukiak abestu nai ditut. "Gaztetatik *trakutsi zeustan, ene Jainko, eta gaur arte iragarten dodaz zure'intragarriak zartzaro-zartzarorablo be eurok iragarten jardungo dot nik*" (Sal. 70,17-18). Zein izango da niretzat adin ori? Oraintxe berton izan daitekela deritxat 2.000 urte, ba, Jaunaren begietan ez dira 20 urte, egun bat, baiño *geiago*... (Sal. 89, 4). A!, ez uste, ene Ama maite, zure alabak itxi nai zaitunik... ez uste izan berari ede rra go deritxola, grazi aundiagotzat daukala, arratsaldean baiño egun-sentian iltea. Berak ederresten dauana, berak gura dauana bakar-bakanik *jesus'i* atsegin izatea dozu... Orain bada, itxura danez, bere aintzazko egonlekura eroateko ordu a urreratzen jakon ezkerro, pozgarri jako zure alabeari. Luze dala ulertu izan dau Jainkoak ez dauala iñoren bear-izanik (nirenik gitxiago bes-teenik baino) lur gaiñean on egiteko.

Parkatu, ene Ama, naigabetzen ba"zaitut... A!, niretzat bai poza zu poz-aztea!... **zuk uste** dozu, zure errege ta oroitzak, lur gaiñean entzunak ez ba'dira, Jesusek egun batzuetarako alabea bere Amagandik bananduko ba'leu, otoitz oneik ez dirala zeruañ entzunak izango?...

Nobiziaduko enkargudun

Zuk nai dozu, ba-dakit, nik bete daidala zeure ondoan egiteko guztiz atsegiña, guztiz erreza; egiteko au, ezingo neuke zerutik amaitu al izango?... Jesusek egun baten San Pedro'ri esan eutson lez, zuk zeure alabari esan zeutson: '*Larratu egizuz ntre bildotsak*' (In. 21,15), eta anitu nintzan eta esan neutzun txikiegta Zerorrek.

larratzeko eskatu dautzut *zeure bildo isah*, el a neu be zaindu, eurakaz batera ni be larralua izan nendilla. Eta zuk, ene AMA MAITE; nire guran zuzenari pizkat erantzunik, larratu dozuz ardiakaz batera bildotsak be; baiña sarritan mesedez eroateko aginduz *kerezpetara*, bedarrik onenak zeintzuk diran adierazo, eta erabat alikagarriena, erakutsi egundo bear ez dabezan lorak, ibilliz oinpera tze-ko izan ezik...

Zu etzara bildur, ene Ama mai te, zeure bildos-
txoak bide onetik aldenduko ote dautzudazan. Nire esperientzirik ezak, nire gaztetasunak etzaitu ikaratu. Zuk bear bada gogora ekarri dozu Jauna sarri poztu oi dala **jakituria** **emonaz** eta egun baten, atsegin-zoroalai batez, bere *Aita* be-
deinkatu ebala ezkutu oneik zuurrai gorde eta ta i)ia.i iragarten dautsezuelako (Mai. 11, 25). Zuk ba-dakizu, ene Ama, arima gitxi **Jainkoaren** al-izatea euren pentsamentu laburrez neurtzen ez dabezanak, lurra berezkuntzaz beterik dagoala ikusten dabe, Jainkoak bakan-ik ez ele dau eskubiderik olakorik egitera? Aspaldi dala dakit, espe-
rientzia urtez egitea gizonen artean, bere gazta-roan, ba, Dabid errege santuak Jaunari abesten eutson: "Gaztea naz eta ezestua" (Sal. 118, 14). Sahnuan bertan 118'an ez da bildur esateko, alan be: "*Zaarrakbaittio zurrag o biurtu naz, **doda-**lako. Zure itza da nire oinkadahargilzen da-uazana; gertu nago zure aginduak betetako, ETA EZEK EZ NAU DARDARATUKO...*" (Sal. 118, 100-105, 105).

Fedeari buruzko azterketa

Ama maite, zu etznial< bildur izan niri esaten Jainkoak nire arimea argi -azten ebala esaten, zaa-

rrren esperientzi berbera emoten euslala... O!, ene Ama!, txikiegia naz orain arrokeriak arrotzeko; txikiegia naz baita esaera ederrak taiutzeko eta apaltasunik ba-da-ukadala; gurago dot lau-lau aulortzea. Guzti-aldunak gauza aundiak egin dabezala bere Jainko-Amaren alabearen arirnan, eta guztietan aundiena dozu bere txikitasuna jakinaztea, bere al-eziña. Ama maite, ondo dakizu zuk, Jainkoak ontasunez prueba guztietatik igaro-azodau nire aritnea... Asko sufridu dot lurrean nagonelik; baiña umetan naigabez sufritzen ba'neban be, orain ez da bardin jazoten; egi-egiaz pozik sentitzen naz bakez eta pozik sufritzean. O! ene Ama, zuk nire arimearen ezkutu danakjakin bear dituzu irri-barne ez egiteko lerro oneik irakurriaz; ba ete da arima bat nirea baiño gibdagoa aztertua, itxuretatik epaitu ezkerok? O!, urtebete dala sufritzen dodan ikusgarri egingo balitz, zelako, bai ezusteko aundia!...

Ene Ama maite, zuk ezagutzen dozu prueba au; alan be, beratzaz berba egin bear dautzut oindiño, artu dodan gi azi aundi tzat daukat- eta, zure Nagusitza zoriontsu onetan artu dodana...

Joan dan urtean, bere laztasun guztian zaindu al izan neban garizuinako barana; iñoiz be ez nintzan aurkitu ain sendo, eta indar onek Pazkoe-laraiño iraun eustan. Alan be, Bariku Santuz, Jesus'ek bera zeruan laster ikusteko esperientzia ernon nai izan eustan... O!, gomutaki gozok!...

Gaberdirarte Monumentu ondoan egon ondoren, gelara biurtu nintzan; baiña oian etzuteko unetxo bat be euki ez nebala, senti neban etorren olatu bat, borborka, neure ezpanetannfio. Ez nekian zer zanik, baiña uste izan neban bear bada ilgo

nintzala, eta poztasunez gaiñezka egoan nire ari-
mea... /3itartean, argontzia orduko amataula neu
kan ezkeror, neure kautan esan neban urrengo
goizerarte itxaron bear nebala neure zorionaren
barria izateko, euki nebana odol-botaka izango
zala-ta. Laster elorri zan urrengo eguna. Itxartu
nintzanean, beratik burura tu jatan gauza pozga-
rriren bat jakingo nebala eta, leiora urreraturik,
jakin al izan neban ez nengoala okerrean... A!, poz
ikaragarri batek asetu eban nire arimea; ziur
nengoan Jesus'ek bere eriolz urte-urreneko egu-
nean lenengo deia enizun-erazo nai eustala
"Senarra *ba-etorrelakoa iragarten eustan zurrué*
nturru leun urrutia zzaar" (Mat. 25, 6).

Goizeko Len otoitzera ta erru-batzarrera joan
ninlzan. Artega nengoan, ene Ama maite, txanda
noiz elduko zeuri eskatuz parkamena, neure itxa-
ropena ta neure zoriona- baiña geitu neban ez
nebala ezer sufriduten (egia zana) eta eskatu
neutzun, Ama, ez eistazula gauza berezirik emon.
Izan be, Bariku Santua ne-uk nai neban lez igaro-
tea lortu neban. Iñoiz be ez jatazan iruditu ain
atsegingarriak Karrnolo'ko penitentzink; zerura
joateko itxarokizunak pozez asel zen ninduan.

Egun zoriontsu ortako gaba eldu zanean, atse-
dena artu bear neban, bai fia aurreko gabeen lez,
Jesus'ek ezaugarri bardiña emon eustan, nire betiko
bizitzarako sarrera ez egoala urrin... Fede bizia,
benetan argia neukan orci-luan, eta zeruko pentsa-
mentuak guztiz zoriontsu biurtzen nindun. Ezin
neban siñistu fede bako **egon leike-**
nik. Uste neban euren pentsamentuen kontra berba
egiten ebela, zerurik ez egoala-ta esaten ebenean,
zeru ederraren kontra, Jai koa bera euren betiko
saria izan nai ebanean.

Pazko aldiko egun ain pozgarrietan, Jesus'ek berak somatu eragin daust baietz, egi-egiaz badagozala federikezdauken arimak, grazia gaur eta biar alperrik erabilliz, ondasun bikain au galdu dabenak, poztasun garbi ta egiazkoen iturri baka-rarak. Berak nai izan eban nire arimea illunpe illunenez inguratua izan zedin, eta niretzat ain gozoa zan zeru-pentsamentua aurrerantzean niretzat izatea izatea burruka ta oiñaze inotibu izatea... Proba onek egun batzuk, aste batzuk iraungo eustan, Jainkoak markaturiko ordurarte luzatuko zan eta... ordu au ezta eldu oindiño. Eder izango litzakit sentitzen dodana adierazo al izatea, baiña ai!, eziña dala, uste dot. Bide illun ontatik bear da illuntasun au ulertu al izateko. Alan be, azaldu nai dot berau adibide bategaz.

Illunpe trinkoz beteriko eskualde baten jaio nazala egiten dot; ez dot sekula ikusi izadiaren itxura alaia, eguzki dirdautsuz belea, antz-aldata; umetatik, egia da, entzun dot arrigarri orreitz itz egiten, ba-dakit bizi nazan lurralde ez dala nire aberria; ba-dala beste bat eta arantza jo bear dodala aspertu barik. Ezta au Zzi aurkitzen nazan errialde tristeko arima batek asmatua, egi uts-utsa dozu, eguzkiak dizdi dagian aberriko Erregea 33 urtetan illunpeen lurraldera etorri da bizi izaten. Illunpe-lurraldean, ai!, ez eben ulertu Jainko-Errege au zala munduko argia (Jn. 1, 5 ta 9). Baiña, Jauna, zure alabeak ulertu dau zure jainkozko argia; errukia eskatzen dautzu bere nebaentzat; berak onartzen dau oiñaze-ogia jatea; nai dozun beste denporan, eta ez dau itxi nai atsekabez beteriko mai au, pekatari giakoakja ten daben mata, izentaturik daukazun ordua baiño leen...

Baiña aldi berean, ezin leike berak esan, bere

izenean, bere aizten izenean: *Err-uki zakiguz, Jau-na, pekatari giaxoak gara-ta?*... (Luk. 18, 13). Oi!, Jauna!, zintzotu gagizuz... fedearen argontzi dizti-ratsuz argitu barik dagozan guztiak azkenez be ikusi dagiela argitzen. O, Jesus!, maite zaitun ari-ma ba tek garbi tu bear ba dau eurak loituriko maia, bakarrik geratu gura dot or jateko probazko ogia, Zeuk nai ciozun arte zeure erreinu argi tsuan sartu. Eskatzen dautzudan grazi bakarra: ez zaidala inoiz iraindu!...

Ene Ama maite-maitea, idazten dodanak ez dauka jarraipen eten bakarrik; nire kondaira txi-
kia, rnaitagarrien ipuiña zirudiana, otoitz biurtu da beingoan; ez dakit zer balio eukiko dauan zuretzat pentsamentu nastu eta txarto adierazo guztiok irakurteak. Azken baten, ene Ama, ez dot idazten literatur lan bat, esana betetearren idaz-
ten dot. Gogaikarri ba'n aiatzu, be, zure alabak borondate ona erakutsi daualako izango da. Au-
rrera, eroango dot, bada, rieure kontaketa kikildu bai-ik itxi neban puntuari jarraituz.

Au niñotzun, Ama, egtZ n baten lurralde goibel eta naigabetsutik urruti joango nintzan ziurtasu-
na neure ume-egunetatik neukala. Ez bakarrik ni baiño perlsona jakitunago esaten entzunda, baita neure biotz barrenean sentitzen nebazalako es-
kualde ederrago batera jo an-gogoak neukazalako be. Kristobal Kolon'ek bei-fe jilean uste eban lez ba-
egoala beste mundu bat orretan inok pentsatu baiño leen, nik be ^{somz-Jitzen} neban nozbaiten beste lur-zati bat izango jatala bizileku oizkoa
baiña ez-bat ez-bi ingurat7-4en nabean lanbroak, irin-
koagoak egin ziran, neur-.e ariman sartu ta bildu-
rik, eziña jai bertan neur_—e aberriaren irudi ezia aurkilzea. Dana izatea!

Inguralzen daben illunpeak nekarazo dausten biotza atsedendu dedilla nai dodanean, opa dauan lurralde argitsuaren oroipenez, nire oiñaz-miña aundiago egin oi da; illunpeak, uste dot, pekatarien abotsa artzen dabela, niri esanik, ixeka dagistela: "Argiaz arnes dagizu, lurrun Ieunenakaz usaindutako aberriaz; miragarri guztien Egillearen jaube betiko izateaz; egunen baten, uste dozu, inguraturik zaukiezan gurmeak urratuko dituzula. Aurrera, aurrera; poztu zaitez eriotzaz, itxaron dozuna ez, baiña gau sakonagoa oraindik, ezerezaren gaba emongo dautzuna".

Ene Ama txit mailea, nire arimea illuntzen daben margoztu nai izan dautzudan illunpeen irudia, guztiz motela dozu, saiaketa bat ereduaren parean; baiña ez dot geiago idatzi gura, bildur naz biraoak esango ete ditudan... Bildur naz geiegi esan ete dodan be...

Al, parka beist Jesusek, iraindu baldin badot, baiña Arek ondo daki, fede atsegiñik euki ezta be, egiñetan beintzat alegintzen nazana. Uste dot, urte bete onetan, neure bizitza guztian baiño fedegintza geiago burutu dodazala. Burrukaldi ba-koitxean, nire arerioa erasoka datorkidanean, kementsu jokatu oi dot. Alkar iltera jokatzearn koldarkeria dala jakiñik, bizkarra emoten dautsot etsaiari, arpegia begitu be egin barik; Jesusegana noa, neure odola azken-tantarairiojatioteko gertu nagoala, esaten dautsot, zeru bat ba-dagoala autortzeko. Zoriontsu nazala, diñotsat, lur gaiñean zeru eder orren gozotasunik ezpadot be, Berak siñisbako gaixoai zabaldu dagi Lsen betikotasunerako. Olan, proba au eukita be, atsegin guztia ain zuzen, esan dagiket: "Jauna, zuk ATSEGIÑEZ beteten nozu egiten dozun GUZTIAZ" (Sal. 91, 4).

Ba ete da atsegin aundiagorik zeure maitasunez sufritzea baiño?... Sufritzea barruago ta gitxiago agertu izakien begielan, geiago poztuten; zaitu ol, ene Jainko! Baiña, eziña dana, Zuk ezpa-zenki nire sufrimentuaren barri, oraindik be berau eukiteaz zoriontsu sentiduko nintzake, fedearen kontrako erru ta uts-egite bal bakarra galazo edo-ta ordaindu al izan ezkerro...

Ene Ama mai te-maite, bear bada neure probea geitu egiten dodala iruditu jatzu; izan be, aurtan ondo dodazan poematxoetan agertzen dodazan sentimentuetatik epaitzen ba nozu, pozkarioz asetutako arima bat naz, eta fedearen zapia ia urraturikdaukana, eta alan be... niretzat ez da zapi bat, zeruraifio jasotako orma bat da, eta ortzi izartua estaltzen dauana... Zeruko zoriona abesten dodanean, Jainkoaz jaubetze belikoa, ez dot bape atsegiñik sentitzen, lau-lau SIÑISTU NAI NEUKENA abestu daroat-eta. Batzutan, egia da, eguzki izpitxo bat datorkit neure illunpeak argiaztera; *pithaten* orduan prueba ba-doa, baiña bein-goan izpitxo orren gomutak, poztasuna ekarri bearren, trinkoagoak oindiño egin daroaz nire illunpeak.

Ol, ene Ama!, ez dot iñoz sentidu ainbeste, zein errukior eta eztia dan Jauria; prueba au ez daust bialdu nik eroan neilcean momentuan baiño; lenago, uste dot osoan kikilduko **Orain**, berezko griña egon leikean guztia kentzen dau, zeruaz neukan gurari biziak... Ama maitagarria, orain uste dot ezek ez daustala galazoten egaz egitea; onezkero ez daukat, 13a, gurari maitez ilteraiño maitatzea ezik... (bagillaren 9).

Ama maite, ikaraz nago alzo idatzitakoaz, zela-ko zirribarroak!... Dardarka, neukan eskua eta ezin

geiago Idatzi eta orain darnaturik nago idatziaz. Gaur ia irakurgarriago egiten dodan; orain ez nago ba oian, jar/eku zuri polit batean baiño.

O!, ene Ama!, ba-dakit ondo be diñotzudan guztiak ez daukana loturarik, baiña neure sentimentuak zuri esan bearra dot, oraingoak, gero-koak esaten asi baiño leen; ondoren, bear bada, aztuta nintzake. Esan nai dautzut ezer baiño leen zelan ikutu dausten biotzean zeure samurtasun amakorrak. Al, siñist egidazu, Ama maite, zure alabearen biotza esker onez beterik dago, ez dau inoiz aztuko zor dautzun guztia...

Geien-geien bio I z-erdiratzen nuana, ene Ama, Garaitetako Andra Mariari egiten dautsozun bederatz-urrena da, ela neure osasunerako esan-azoten dozuzan mezak. Ba-dakit espirituzko ondasun guztiok on aundia dakartsela nire arimeari; bederatz-urrena astean niñotzun, ene AMA; Andra Mariak osatu bear ninduala, edo-ta zerura eroan, oso tristea neritxon, ba, zuretzat eta lekaimeentzat, karga aundia zala rnoja gazte bat gaixorik eukitea. Orain gaixorik egon nei neuke neure bizitza guztian, ori balitz Jainkoaren naia, eta onartzen dot balta nire bizia luzea izan daitela. Nai dodan grazi bakarra da maitasunez moztua izan dedilla.

O!, ez, ez naz bizitza luze baten bildur; ez dot arbuiatzen burruka. *"Jauna dot Arkaitz, ni gordeteko, berak trebetzen ditu nire urteak, gerrarako eta nire esimak burrukarako. Bera da nire eskutua, Beragan ditzarot"* (Sal. 143, 1-2). Origaitik, ezin ni il gazterik, egia dala be, beti uste izan dodala au zala zure naia. Sarri poztu oi da Jauna bere aintzagai tik lan egiteko gogoaz be eta zukba-dakizu, ene Ama, nire gurariak aundiak dirana. Baita ba-daki-

zu Jesusek kalitz garratz bat baino geiago aurkeztu danstazala, nik edan aurretik nire ezpanetatik urrindu dauana; baiña ez nik aren garraztasuna gozagarritu-azo baiño leen.

Bere aizten ondoan burrukatu

Ama maite-maitea, errazoia eukan Dabid errege santuak, au kantatzen ebanean: "*Gozo ta atse-gingarri benetan, anaialt aMarturilt bizi izatea*" (Sal. 132, 1). Egi-egia, esperientziak ikusi dot sarri, baiña alkartasun onek lur gainean izan bear dau batez be eskintza artean. Karmelo'ra ez nintzan etorri neure aitzakaz bizi izateko, Jesusen deiari erantzuteko izan zan ^{bakar-bakarrik}. Al, argi ikusten neban au etenbako fri rnen tuen ino tibu izango zala, nobere aitzakaz bizi izateari ezertxo be eskiñi nai ez jakonean.

Zelan baiestu daikegu obeago dala noberetarrengandik urrindulea?... Ezer esan jake iñoiz anaiei burruka-zelai bardifiean g-ridukatu dabelako; ezer esan jake iñoiz alkarrekin abiatu diralako martiriabarra eskuratzeraz?... Ez bai barik, errazoiz pentsatu dabe eurak alkar sustatzen ebela, eta bakotxaren martiritza guztiena e Men zala. 13ardin-bardin jazoten da konbentuko ^{bizitzan} be, teologuak martiri-bizitza deituan. **N**orbait Jainkoari emoke-ran, onen biotzak ez dai berezko Ixera galtzen, txera ori alderantziz, gei 1L u egin oi da, garbiago ta Jainkoazkoago egiñik.

Ama maite-maite, askfic:)-gura orregaz maite nik, mai te dodaz neu aitzak. Pozik aurkitzen naz,familian, zeruetako ^{irregearen} annzaren alde burrukatu al dodalako; baiña gertu nago baita beste burruka zelai ba mera joaleko be, Jainko-

Gudalburuak eskatuko ba leust. Ez neuke bearko agindu bat, begite bat naikoa litzakit, scifiale bat.

Kutxa bedekintuan sartu nintzanetik, buruan ekarri izan dot beti, jesus'ek eroaten ezpa-nindun beingoan zerura, nire zotizt Noe'ren usoarena izango zala; Jaunak egun batean kutxaren leiatilla edegi ta urrun bialduko nindula egaz, urrun, oso, sifiis-bakoen ur-ertzetara, neugaz eroanik olibo-abar-txoa. Ene Arna, pentsamentu onek azi egin dau nire arirnea, sortutako izaki guztiak baiño gorago egaz eragifiik. Ulertu neban bai Karmelo'n izan daikezala banaketak, eta zelalan bakar-bakarrik izango zala alkartasun osoa eta betierekoa. Ordu-tik nai izan dot nire arimea bizi eitela zeruan, lurreko gauzak ez nebazala begiratu bear urriñetik baiño. Onartu neban ez atzerria bakarrik ez-ezaguna neban erri baten erdian, *gan-otzago jata*-na be, erbestea onartu neban neure aiztantzat be.

Ez dot iñoiz aztuko 1898'ko abuztuaren 2. Egun ori, ain zuzen be mixiolariak joan ziran eguna; orduan itz-egin zan seriozki Jesus'en Ines Amaren joateaz be.

Mixiolari deia

Arria maite-maite, zure zuertasunakjakin eban Jainkoaren naia aurkitzen, eta Aren izenean zuk galazo dautsezu, sar-barriai, oraingoz beintzat, euren lekaime ume-abia izterik ez pentsatzeko; baiña zuk ba-dakizu arein gogoen barri, oso ondo ulertzen dozuz, zuk, ene Ama, zeure gaztaroan Saigon'era joatea eskatu zencluan-eta; amaren gurariak sarti oiartzuna izan oi dabe euren alaben arimetam. O!, ene Ama maite, zure apostolu-gura-

riak nire ariman aurkitzen dau, ba-dakizu zuk, oiartzun leial bat.

Itxi eidazu esan daizudan zergaitik nai izan dodan eta nai dodan oindiño be, Andrea Mariak osatzen ba nau, zeure begirada amakorrean ain zoriontsu bizi izan nazan lur atsegingarri au itxi ta arrotz batera joan...

Erbesteko Karmeldogietan bizi izateko, zeuk esan dauslazu, ene Ama, bokaziño aparta bear da. Arima askok, orra deituak izan barik, baietz uste dabe. Zeuk esan zeustan buila nik dei neukala eta neure osasuna zala orlarako eragozpen bakarra; ba-dakit eragozpen ori uxa tuko litzakela Jainkoak deituko ba leust urrutirako; beraz bape ardura barik bizi naz. Egu nen ba **ti** n neure Karmelo kutuna itxi bear ba neu, ai!, ez neuke oiñaze barik egingo, Jesus'ek ez dans t emon biotz gorTa eta orixegaitik ain zuzen be da, eta Jesus'i emon daiola nai dot emori leion **Emen, ene** Ama txit laztana, ezetarilo ardura barik daroat bititzea, zeuk nire ardura ra itxi dozun egiteko ezti ta erreza betetea besterik ez dot. *Emen*, zuk zeure ardura amakorrez asetze• iZ nozu; ez-eukia ez dot sentitzen, iñoiz ez bait jut **t** ezer falta izan, Baiña, batez be, *emen* maite nabe , zeuk eta Aizta guztiak, eta txera au guztiz a da. Nire amesa, orixe-
ez-ezaguna ninIza **Izen** monastegian dabil; olako *etxe* baten txirotasiA₁ na sufridu bearko neuke, Ixeralik eza, biotzarer₁ atzerri-aldia azken baten.

A!, artu nai ninduket n Karmelo'ri onurakor ezatearren ez cia, ez **origaitik itxiko maita-**garri dodan guztia; neug n dagon guztia emongo neuke, duda bage, batiZ ezagutzen dot neure ezintasuna eta ba-dakit, c11._ ondoen egiñik,

ez neukela ondo egingo, esan dodanez, lurreko gauzen ezagutzarik ez dodalako. Nire burubide bakar-bakarra izango litzateke Jainkoaren boroné datea bete, nai-alan Agaitik neure buruari uko egiñik.

Ba-dakit, ez neuke etsipenik izango; sufrimentu garbi ta naste bakoa itxaroten danean,ba, pozik txikiena be uste bagako ez-uste biurtzen da. Gaiñera, zuk ba-daki^gu, ene Ama, oiñazea bera be pozik aundien egin oi da, ondasunik bikaiñena lez bilatzen danean.

O!, ez!, ez da neure lanen frutuaz gozatzeko, emendik alde naia; ori balitz nire asmoa, ez, ez litzateke izango, ez neuke somatzen dodan poz eztia somatuko eta asko sufriduko neuke neure deia urriñeko mixirioetan ez egitearren. Antxiñatik ez naz neurea, oso-osorik Jesus'i emana nazalako. Bera aske da, ba, nitaz nai dauana egiteko. Naigarr-i egin daust erbeste oso bat, *ulertu eragin daustaz an aurizitu itelwzan suirlmentu guztiak*, neure buruari itanduz ia edan gura neuken kalita azken ondarretarairio. Bertatik, Jesus'ek eskitzen eustan kopa ori gura izan dot baiña Arek eskua bazterturik, ulertu eragin eustan nik artu nai iza-naz, pozik egoala.

Menpetasunaren orratza

O!, ene Ama zenbat artegatasunetik askatzen gaitun menpekotasun botuak? Doatsu bai dirala lekaima bakunak! Nagusien naia izanik euren orratz bakarra, eurak ziur dagoz beti bide artezez joten dabela-ta, ez daukie zelan bildurizan erratuz dabiltzala-la, ezta nagusiak erraturik dabailtzala ziur uste izanik be. Baiña itxas-orratz oker-eziñaii

ta arek agintzen dauan bidetik aldentzen danean, Jainkoaren naia egiteko atxakiz, ez bait ditu argi-
Lzen alan be euren tokia daukenak, eta orduan arimea tartekorik barik galdu egiten da bide lego-
rretatik zear, laster graziaren ura falta izanik.

Zu zara, ene Ama maite maite ori, Jesusek emon
dauslan orratza ni ziurtasun betiko ur-ertzera
zuzendu naizun. Alsegin bai jatala zu begi au-
rrean zaitudala Jaunaren naia beingoan betetea!
Fedearen kontra tentalcliak eroan ondoren Berak
nai izan dau, Berak asko be asko geitu dau nire
biotzeanfedearen *espiritua*, eta zugaran ikusi-azten
daust onek, ez bakarrik maite nauan eta nik be
maite dodan Ama bat, baita ikus-azo be Jesus zeure
arinen bizi dana ta zeure bitartez bere naia era-
kusten daustana. Ondo dakit, ene Ama, zu nigaz
arima makal bat lez, neskato maite batlez narabil-
zuna; orixegaitik ez jat gaitz egiten mempetasuna
karga eroatea; baiña nik uste dot, neure biotz-
barruan somatzen d oda nez , nik ez neukelajokabi-
derik aldatuko eta nik zuri dautzudan maitasunak
ez leukela izango gi Lxitze izpirik, nigaz gogorrango
ba zenbil-lz be; orretan ikusiko litzateke, ba, Jesus-
'en borondatea dala, zuk olan jokatzeara, neure
arimearen on-aundiagorako.

Goi-maitasuna

Urte onetan, ene Ama **goi-maitasuna** zer
dan ulertzeko grazia Jaunnk emon daust; len be
ulertzen neban, egia da, baina modu ez-osoan. Ez
nebazan sakondu Jesus'en berba oneik: "Bigarren
agindua lenengoaren ANT.7 „EKOA *da; zeure burua
lez mai te izango dozu urko lczifuna*" (M1. 22, 39). Nire
ardura guztia zan ba-lez be Jainkoa litaitatzea eta

orrela maitatuz ulertu dot etzala naikoa nire maitasuna itzez bakarrik aldatzea, ez dira ba: "*jauna, jauna!, ditThenak zeruetalto erreauan sartuko diranak, jainkoaren naia egin daroettalt baitio*" (Mt. 7, 2 /). Jesus'ek sarri agertu dau nai au, ots, Ebanjelio-ko orrialde bakotxean,baifia azken aparian, Berak ba-ekialarik bere jarraillleen biotza Beraganako maitasunez beroago egoala, eurai emon-ernona egoala, Eukaristiko misterio arrigarrian, Salbatzaille eztiak *agindu barri bat* emon nai dautse. Samurtasun esan-eziñezkoz diñotse: "*Agindu barri bat entoten dautzuet, alkar matte izan dagizuela, eta. NIK MAITE IZAN ZAITUDAN LEZ ZUOK BE ALKAR MAITE IZAN DAITZUELA*". *Onetantxe ezagutuho dabe bruzilak. nen re ikasle zarfena* (jn. 13, 34--35).

Zelan maite izan ditu Jesus'ek bere ikasleak eta zergaitik mai te izan ditu? A! E tziran Aren berezko gaitasunak A erakarri leikenak, euren eta Bere artean azkenbako bitarlea. Bera zientzia zan, Betibetiko jakituria; eurak arrantzale gaixoak, ezjaki-fiak eta lur-pentsamentuz beteak. Jesusek, alan be, neure *adiskideakdiflotse,neure* anaiak (Jn. 15,15). Errege lez ikusi nai ditu bere Aitaren erreinuan eta, erreinu au zabaldu dagitzen, gurutzen baten gainean il gura dau, Berak esan dau-ta: "*1 zia bere adiskideen alde ento teabailto maitasun aundiagorik ez dago*" (Jn.15, 13).

Jesus'en itzok gogotan erabilliaz, ene Arna maite, ulertu neban zein ezereza zan nik aitzakaz neukan maitasuna. Jainkoak maite ebazan lezez nebazala maite, konturatu nintzan. orain ulertzen dot egiazko maitasuna besteen utsak pazientziz eroatea dala, ez arritzea euren aultasunak diralata, egiten dabezan birtute egintza txikienak ba

ontzat artzea; baiña ule rtu neban batez be goi-maitasunak ez daukala geratu bear biotz-barruan gorderik. Biok *be*, difio Jesus'ek, *ez dau argi ixetp.a intillaun-pean ipinten, argi-ontziaren gaiñean*

etxean dagozan GUZTIAI argi dagitsen (Mt. 5. 15).

Jaunak bere erriari agindu eutsonean bere burua lez urko laguna maite izateko (Luk. 19, 18). Bera oindiño etzan lurreraetorria; olan,bakobca zenbateraiño maite izaten dan jakin barik, izakiai ezin leikeoan eskatu maitasun aundiago bat bere urko lagunarentzat. Baiña Jesus'ek bere apostoluai agindu barri bat, BEHE AGINDUA emon eutsoenean (Jn. 15, 12), gero diñoanez, ezta onezkero esaten dauana, nobere burua lez urko laguna mai te izateko, *Berak, Jesus maite izan dauanez*, mai te izateko baiño, au da , munduaren azkeneraiño maite izango dauanez...

O. Jauna!, ba-dakit ezin dan gauzarik agintzen ez dozuna; Zuk ezagutzen dozu nik baiño obeto nire bigunkeria, nire ez-osotasana, Zuk ba-dakizu nik ezingo dodazala nire aitzak zuk maite dozuanetz maite izan, Zeuk be, o!, ene Jesus!, neugan maite ez badozuz. Agindu barri bat emon dozu, grazi ori emon nai daus tazulako. O! Maite dot, zure naia dalako, ziur, *Maitatzect* da-ta maite izan daidazala agintzen daustazun guztiak maitatzea!...

Bai, maitekor eta onliera nazanean, ba-dakit Jesus dala nigan lan daglan bakarra; zenbat ela Beragaz alkartuago, mai Leago ditu(neure aizta guztiak. Maitasun au niga x-) geilzea opa dodanean, deabruak batez be Aizta miren edo onen akatsak, ain begiko ez jatanarenalc nunbait, neure arimearen begi aurrean jarten dux -ustazanean,Aizta orren birtuteak, aren gurari onaL 7cbillatzen saiatzen naz,

au esaten dautsoe neure buruari, iñoiz jausten ikusi ba dot; neuretzat **bein edo bein ikusi** ba dot be jausten, lortu ai izan leikezala apaltasunez gordetan dabezan garaipen asko be asko, eta baita, niri utsa dala iruditzen jatana, izan daikela, asmo onez dalako, birtutezko egintza. Ez litzakit gatx egingo onezaz zuritzea; esperientzi bat izan neban, ba, gau baten egundo be ariñegi uste ez izaten erakutsi eustana.

Sorkarien eritxia

Solasaldi baten zan. Atezainak kanpai-ots bi jo zituan. Ate andia zabaldu bear geuntsen

Gabon-Jaiotzarako zugatz batzuk sartu bear ziran. Jolasaldia etzan itz-egitekoa, zu ba, ene Ama maite etzengozan bertan; olan, uste izan neban, irugarrena lez bialtzen ba ninduen, pozik joango nintzala; Ama Nagusi-ordeak, ain zuzen be, agindu eban neu joan nendilla edo-ta neure ondoan egoan Aiztea, atea edegiten. Lana tolestuten asi nintzan beingoan, baiña astiro antza ta nire lagunak nik baiño leenago amaitu eban, uste neban ba atsegin izango jakola lekua iztea. Etxeko ardura-dunaren orde zegoan Aizteakirribarrezka begiratzeko euskun ela ni azkena jagi nintzala ikusiz, esan eustan: "Al, ba-nekian nik zuk ez zenduala irabaziko pi txi bat zeu re korairako; asti roegi zi

Igarrian, lekaime guztiak urte eben senez jokatutako ebala olan eta ez neuke esango zelako ona egin eutson nire ariineari ain gauza kaxkarrak, eta besteen makaltasunakaz biotz-samur izaten erakutsi eustan. Orrek ez nau arroputz ba egi ten ni taz ondo itz egiten dabenean, burura au dakart eta: Nire birtutezko egintza pitiñak uts lez artzen ba

dabez, oker egin leikez baita utsak baiño ez diranak birtute lez arturik. Orduan neuretzat diñot Paul deunagaz: "Niri gitxi zuek nai beste giza-auzitegi batelz epaitzea, neuk be neure burua ez dot epaitzen eta; ni epaitzen nauana JAUNA bai da" (I Kor. 4, 3-4). Olan, epai zuzena egiteko, edo obeto, epaitua ez izateko, biotz-sainurrez pentsatu bear dotbeti, Jesus'ek esan bai dau: "Ez ebatzi ta ezzaitue ebatziko" (Luk. 6, 37).

Idatzi barri dodana irakurri ondoren, uste izan zeinke, ene Ama, ez jatala gogor egiten goi-maitasunaren ekinia. Egia da, illabete batzuk diranetik birtute eder onetan jardutea ez jat nekeza. Ez dot esan nai onekin ez ja tala faltatzen ifioizkoren baten, o!, kaskarregia naz ortarako, baiña ez jai asko kostatzen jagitea, ja-usiez gero; burrukaren baten garaille izan nazalako. Zeruko gudari-taldeak orain be elorri oi jataz laguntzen, ezin bait nabe ikusi azpiratua esa telra noian gerra aintzatsutik irabazle urten ondoreri.

Maitasuna eta ikusi

Komentuan ba-dago bat ni zer guztietan gogait eragiteko kerneri r3 daukana, bere jarduerak, bere itzak, bere oso igningarrijatazan oso. Alan eta guzti be, lc lcailne santu bai da, Jainkoari oso atsegin jakori.: nunbait. Arenganako berezko ar-txarlari amore n nai ezta, neure kautan esan neban goi-mai tasurx, etzala izango sentikortasuna, egiteak badio; ~duan asi nintzan Aizta augaitik egiten neuk 4een neban pertsoneagailik egin izango neukena. urkitze n neban guztietan Jainkoari eskatu oi ri 41 utsan beragaitik Berari eskiñiaz bere birtute ta guztiak. Ba--nekian

Jesus'i au eder jakona, artistarik ez dago, ba, bere lanakaitik goralpenak artu nai ez dauanik, eta Jesus, arimen artista dana, zorion tsu aurkitzen da norbait azalean bakarrik gelditzen ez danean, Berak bizi izateko aukeratu dauan barruko santutegirai-fio sarturik, edertasuna inireslen dauanean. Ez neukan naiko ainbat burruka ekarstan Aizteaz Jainkoa bizi-bizi otoizteaz, al nebazan zerbitzu ak egiten be alegindu oi nintzan, eta iguifiez erantzu-teko tentaturik nengoanean, neure irribarrerik maitekorrena eskiñirik, aldatu egin oi neban alkar-rizketa gaia; Kristo'ren *Antz-Bideak* au diño: "Oba da bakotxa bere eritzian laga, islilluz zolitu baino" (1).

Sarritan baita, solasaldian ni ez negoanean (lan orduetan esan nai dot); Aizta onegaz lan-artu-emonen bai ba'neban, nire burrukak zakarregiak ziranean, nik iges egiten neban igeskart baten antzera. Arentzat oso ez-ezagunak ziran nire senti-mentuak ela iñoiz be ez eban nire jokabidearen barri eta uste dau ak bere izakera atsegin jatala niri. Bein, jolasaldian, errekreo bitartean, gora bera berbok esan eustazan, pozaizez: "Esan nai neuskezu. Ume jesus'en Teresa Aizta ori, zek nakarren zukanantz, begiratzen zaitudan guztie-tan irribarrez ikus ten zailut". Al, Jesus zan erakar-ten ninduana, aren arima barrua n gordeta... Jesus, garra izena be gogo biurtzen dauana... (2). Erant-zun neutsan irripar egiten nebala bera ikustea pozgarri jatalako (ez neban geitu, jakiña, espi-rituari begira zanik).

(1) *Kristoren Antz-Bidea*, 3.gri libunia, 44, 1 atala.

(2) *Kristoren Antz-Bidea*, 3.gn libunta, 5, 3 atala.

Iges egiñik garaitu

Esan dautzut, ene Ama maite-maitea, nire *azizeneng o bidea*, burruka aldietan azpiratua ez izateko, iges egitea dala; modu au nigan antxiñakoa da, sartu barri nintzanean be erabilla. Ondoren ona ekarri daust beti. Edestu nai dautzut, ene Ama, jazoriko bat uste dot barro eragingo dautzuna. Zeure marranta (bronkitis) aldi baten, goiz batean joan nintzan ardura aunditan zeure gelan Jaunartzeko burdin-sareko giltzak izteko, sakristiko arduraduna nintzan-eta. Barruan ez nindun kezkatzen zeu ikusteko eretia izateak, bestera, oso pozik nengoan, baiña alez beintzat estaldu egin oi neban. Aizta batek, maite-suak artua ta asko maite ninduanak, zeure gelan sartzen ikustean, itxartu egingo zindudazala uste izan eban. Giltzak artu nai izan cuslazan, baina **ni** okerregia nintzan ari giltzak izteko, *neure eskub ideak* lagarik. Egokienik esan neutson berak baiten bizi nai nebala ez fixartzea eta neu nintzala giltzak emon bear nentsazana... Orain konturatzen naz niretzat ederragoa izango zala Aizta oria, gaztea egiaz, giltzak iztea, ni baiño leenagoa zalako. Orduan ez neban ulertzen; orrela, ni aren atzetik barruan sartu nairik, eta a ateari sakaka rYi sartu ez nendin, laster jazo zan jazotea gura ez genduna: egin genduan zaralotsak begiak zabal-ato eutzuzan... Orduan, ene Ama, dana etorri zart neure gaiñ. Nik eutsi neutson Aizta gaixoak itz;x ldi bat botaten asi jatan, onela edo: Jesus Umearex---1 Teresa Aiztea izan da zaralea atera dauana... **LC** 1n gogaikarri dan, ene Jainko... eta olan... Nik, **L** **estera** uste neban eta, pentsamen u argitsu bat uan neban; neure barrurako esan neban, neure **zin-itzen asten ba'**-nintzan, ezingo neban, eG olan be, neure arimako nekea iraun-azo; ba-nekia **ZZ** baita ez neukala naiko

birtute ezer esan barik salatzen izteko; iges egitea zan, bada, nire sa/bamenezko azken-ola. Esan eta egin; joan nintzan otsik egiteke, Aiztea itxirik Kamila'k Erroma'ren aurkako araoak zirudien itzaldian jarraitzen.

Taupada gogorrez neukan biotza, eta aurrerago ezinjoanik, mailletanjarri nintzan neure garai-penaren frutuak baketan gozatzeko. Au ez da kementsu jokatzea, ezta alan, ene Ama maite?; uste dot, alan be, oba dala, burrukan ez sartzea, galtzea ziurra danean.

Neure lekaime len-urteetan pentsatzen dodan, ai!, zein kaskarra nintzan ni... Orain barro eragiten dausten gauzak naigabetzen ninduen. Al Jaunaren ontasunak azi-azo dau nire arimea, egoak emon dautsoz... Eiztarien sare guztiak ez nindukee ikaratu; izan be: "*Alperrik botaten dabez sareak egoak daukezan begien aurrean*" (Ptr. 1, 17). Aurrerago, bizi-aldia utsez betea iruditzen jatan, orain barriz ezek be ez nau arrituten, *auleria* bera nazona ikusiz ez naz atsekabetsen; bestera, bera da ni goratzen nauana (2 Kor. 12, 5) eta uste dot egunean egunean **u tsegite** barriak aurkituko dodazala. *Goi-maitasunak pekatu moltzoa* estaltzen dauala (Pr. 10, 12) gogora ekarriz, Jesusek nire aurrean edegi dauan meatz ontatik artzen alegintzen naz.

Ebanjelioan, Jaunak azaltzen dau zetan dagoan *bere* agindu barria.' San Mateok diño: "*Entzun dozue esanda dagoan au: Zeure lagun-urkoa maite izango dozu, eta zure areirioari gorroto izango dautsazu. Nik, ostera , au diftotzuet: Maite egizuez arerioak, egizue otoitz aurrean zarabillezanen alde*" (Mal. 5, 43-44). Karme/o'n,dударик ez, ez da arerio-rik aurkitzen, baiña,alan be, ba-dagoz begi on eta

atsegiñak, bat berez oartu oi da Aizta batek ekarria dala eta besle batek inguru osoa eragrien dautzu beragaz bidean idoro ez zaitezaz; olantxe, konturatu barik, a eraso edo persekuziño-gai biurtu oi da. Orain ba, Jesusek dirausl Aizta au marie izan bear dodala, beragaitik otoitz egin bear dodala, bere jokabideak ez nauala maite siñist eragiten ba daust be. "Zeuek *maite zaituezanak bc.tharrik maite ba dozuez, zermerezi dozue? Pekatariakbe orrenbeste egiten dabe*" (Lk. 6, 32). Eta ez da naikoa mai tatzea, erakutsi egin bear da ori. Erregalu bat gustora egitean lagun bati, ez-ustekoa emotea atsegin izaten da batez be, baiña ori ez da goi-maitasuna, pekatariak be ori egiten bait dabe.

Goi-maitasuna eta txiro-tasuna

Ona emen, gaiñera, Jesus'ek erakusten daustana: "*Emoizu eskatzen dautzu-rt EDOZEIÑI, eta zeurea dana ARTU DAGIONARI ez egiozu barriro eskatu*" (Luk. 6, 30). *Eshatze daben* guztiai ez da bere biotza-ren eragiritai jarraituz bere 1:)-uruaren eskintza baizen atsegiña; rnaitekorki eskatzen dabenean erreza da emotea, baiña, zoritxarre:7, itz sainurrak erabilten ez diranean, gora-goraka, jarten da arimea, goi-maitasunean sendo ez **ba** dago, eskatzen dana ezezteko eta bakarbakarrilc eskatzen dauanari bere samurtasunik eza zuritu c__ndoren, emon oi dautso mesede bat lez eskatzen dauana, edo-ta zerbitzu txiki bat egiten dautso, og-IcA bider denpora gitxiago izango zana *egiten*, irudi takoeskabideak beteten egin dauna baiño. Edozein i eskatzen dauana emotea zail ba da, *zaila go da oraindik noberena dana*, eskatu barik, *ken tzen izteg_z*, O ene Ama, zail, au da, gaitz dala diñot, gaitz ^{da} 14=r- dirudi esan bear neuke,

Jaunaren *buztarria ba leuna da eta arbla*, (Mai. 11, 30). Ontzat artzen danean, nabaitzen da bere gozotasuna eta salmodunanagaz batera diño: "*Zeure aginduen bidetilt JOAN NAZ ariñeketan, biotz au zabaldu daustazunean*" (Salm. 118, 32). Goi-maitasunak bakarrik zabaldu al dau nire biotza. O!, Jesus!, sugar bigon onek errelen dagoanetik, zeure agindu Barritik nabil aringa, pozarren... Ortik ibilli nai dot, biijiñen taldeaz alkarturik azken-bako zeru-usgunetan zear jarraitu al dagizudan egun zoriontsura arte, zeure abesti BARRIA abestuz (Ap. 14, 3), maitasunarena ziur.

Begitanduten jatan: Jesus'ek ez dau gura neurea danikeskatzea; au erreza ta berezkoa izan bear litzakit, *nirea ez bait da ezer*. Lurreko ondasunak, uko egin neutsen Lxiro Lasunaren botoz, ez daukat ba zetan kexaz ibillirik neurea ez dan gauzaren bat kentzen ba dauste; beste aldetik, pozgarri izan bear jat ez-eukia sufriduteko abagunean gaitx. dodanean. Beste garaiz uste neban ez nengoala ezeri be josita, baina Jesus'en berbak ulertu nebazana Lik, batzuetan oso zabarra nazala ikusten dot. esate baterako, dakidanez ezer be ez da nirea, ondo be ondo dakit; baiña lanera noianean, pintzelak eta pinturak nasteurik aurkitzen ba dodaz, erregla edo aizto bat galdua danean, pazientzia galdu bearrean aurkitzen naz eta neure kemenari oratu bear izaten dautsut falta jatazan gauzak gogor eskatzeko. Batzuten bearrezko dozu bear diran gauza keskatzea, baina apalapal egiñaz ez doa Jesus'en aginduaren aurka; bestera bai baiño, bear dabena artzeko eskua luzatzen claben eskekoen antzera egiten dabe oneik; ezer ukatzen ba jake, ez dira arritzen, iñok ez bai dautsoe ezer zor.

O!, nik bai pozez betea dodala arimea berezko sentimentuen gaiñetik dagoanean!... Ez, ez dago

poztasunik egiaz espirituzko lxiroak miazkalu oi dauan lakorik! Zabal-zabal eskatu ba dagi bear dauan gauza bat eta ori uka tu ez bakarrik daukana kendu nai ba dautsoe ^{be,berakJesus'ek} esana egin dagi: "Zure jantzia ken tzearren, auzitegira eroan nai zagizanari, emon egiozu soin-gaffleltoabe (Mt. 5, 40).

Soin-gaiñekoa iztea da, nik uste, azkenengo eskubideai uko egitea, nobere burua jopu egitea da, au da, besteen menpeko. Norbaitek bere soin-gaiñekoa itxi dauanean, errezagotabil, ariñeketan doa, orlaxegaitik gaiñeratzen dau Jesnsek: "Eta *milla oinkadoko bidea egiten beartu zagizanagaz, egin aregaz bi milla oinhada* – (ML. 5, 41). Ezta naikoa; eskatzen davanari emon ezkerro, aren gunnial amTea artzea cla, oso beartna sen Belu ta mesede egiñaz omendua, eta neuk clarabildan gauza bat artzen ba dauste sentitzen docian. ik ez clot erakutsi bear, pozik eta ardura-ezezko agertu baiño. Ene Ama maite, ulertzen dodana e{ci biurtzetik urrin samar aurkitzen naz, baiña egitelko daukadan gurariak bakea damost.

Konturatzen naz oso txz-rto azaldu nazala, beste egunetan baiño motelz-^l go. Itzaldi antzeko bat egin dot goi-maitas-unari ^{ll}: uruz, zuri bera irakurtea neketsu egingo ja tzuriu* Parka eidazu, ene Ama txit maite, eta gogorau eizu momentu onetan gaixozaiñak nigaz idatzi d ^l, **dana** egiten dabil tzala. Arei ez clautse ardura nai ^{ll} a oinkada ibiltea ogei naiko litzakezanean, begi 'aurrean ikusi al izan dot goi-maitasuna! Nire aritr_x_ea, duda barik, orretaz murgildua egon bear claza antza; nire espirituak autortzen ctau moteldu L ^l rindala pizkat onako ukapenetan, nire iciazkoi – tzak be galdu egin dau. Neure pentsamentuak a iierazleko, *txori* bahar-

zalea lez (Sal. 101, 79), egon bear dot, eta ori bakanetan da nire kasua.

Idazteko eragozpenak

Lumea artzen dodanean, ona, Aizta on bat igaroten da neure ondotik urkulua lepo-gain. Arek uste dau niretzat jolasgani dala niri autuaidi txoa bat emotea; elbitza, paitak, oilloak, osagillearen bisita, dana jatzu izketagai; egia esan, au ez da autu-gai luzea, baiña *Aiztantaitelwrbat* baiña geiago dagoz ela, beingoan, beste segalari batek nire belaun gainean izten ditu lora batzuk, olerkizko pentsarnentuak sortzen daustezala uste izanik, bear bada. Nik, momentu ontan ez bai nabil lora billa, gurago neuke lorak ba lebiltz balantzaka euren kirtenetan. Au da, ingurrazti ospetsu au itxi ta zabaldu nekatu be egiñik, liburu bat edegiten dot (zabalik geratu gura ez daben bat) eta erabagitsu difiot Sal muetako eta Ebanjelioko pentsarnentuak aldatzen dadazala Geure Amaren jairako; egi-egia ez ditut ba aiparnenak gailen ez egiten.

Ene Ama maite, asko poztuko ziñake, nik uste, Karmelo'ko basartean euki dodazan goraberak esanaz. Ez dakit amar lerro idatzi al izan dodazan etendura barik; onek ez leuskit barre eragin bear, ezta poztu-azo be, baiña Jainkoari eta neure Aiztai (ain maitekor nigaz) dautsedan maitasunarren, pozik agertu nai dot eta *egon* batez be... Ona emen segalari bat, errukior aizez diñostana: "Aiztatxo gaixoa, egun guztia idazten, onek asko nekatuko zaitu", izan ardurarik", erantzun daustat, asko idazten dodala dirudi, baina egiaz ez dot idazten gitxi baino" --"Obeto"; erantzun daust aize ziur, "baiña bardin da; poztuten naz, segalari

gabillzalako, atsegingarri izango jatzu pizka("). Olan da, nirelzat barru-nasaigarti da ori (gaixozaiñak egi ten daustezan ikustaldiakzenbatu barik) eta ez diñot guzurrik, ez bait dot ezer idazten.

Zorionez ez naz errez ^{gogo} jausten. Ori zuri adierazteko, ene AMA; zati au amaitzeko, Jesus'ek goi-maitasunari buruz erakutsi daustana azaldu nai dautzut.

Barru-maitasuna

Oraiñarte ez dautzut ^{itz-egin} kanpolikoaz bai-ño. Berba egin nai neuskizu orain zelan ulertzen dodan nik soilik barrukoa ^{dan} goi-matasuna. Ziur nago, ez nazala asko luzatuko bata-besteia nastatzen; baiña, ene Ama, zeri gaz mintzatzen nazan ezkerro, egia esateko ez ja tzu aldatz gora egingo nire pentsamentua ulertu eta zeure alabearen ma taza asaltzea.

Karme/o'n beti ez da erreza Ebanje/ioko berbea zeatz-zeatz betetea. I3atz krtan, etxeko zeregiñak dirala-ta, ezin leitekez egi ri mesede batzuk, baiña goi-matasunak arhnan su stral sakonak bota dauzanean, kanpoan agertu cji da. Modu bat ba-da mailekorra emon ezin uko egiteko, emona baizen atsegiña ezetza ~na. Egia da, gitxiago kostatzen dala beti gertu d aigoan Aizta ba ti mesede bat eskatzea; alan be, Jes-IL-isek esan dau: "Eskatu dagitzun edonori ez egiazlr sorbaldea emon zerbait aurreratuta eskatzen daut unari" (Mt. 5, 42). Orre-la, ukatzera beartua izan .c3 dalako alxakipean, ez dago zetan urrindu beti esedeak eskatzeko oitu-rea dauken Aiztakandik. Ezta ezin daileke izan atsegin onekoa, *Itxurarak,ec_j* edo-ta beste ereti baten orain mesedea eskatzerk daustan Aizteak beste

ainbeste egingo daustalakoa; Gure Jaunak au be esan dau-ta: "Atzera biurtuko dautzuenai aurre tiaz emoten ba dautsazue, zer irabazi dozue? Pekata — be emoten dautsee aurretiaz peltatatariat beste ainbeste artzeko. Baina zuok egin on, **ORDAIÑAREN USTE ON BARIK**; eta aundia izango da zuen saria" (Luk. 634-35). Ot; bai! aundia dozu saria, lurrean be bai... bide onetan len-oinkadea da neketsua. *Ezer itxaron barik ematea*, latza dirudi izakiarentzat; oba litzake *ematea*, bein emondakoa ez da nirea ta. Norbait datorkigunean erabagitsu oso, esanik. "Aizta, ordu batzuetan zeure laguntza bear dot, baiña egon trankil, geure Amaren baimena dot eta emoten daustazun *aldia* biurtuko dautzut, ba dalzit eta zein lanpetua zagozan". ligi-egiaz, ondo jakin oi danean emondako *aldia* ez jAkola iñoiz be biur-tuko, batek naiago leuke onela esatea: "Zeuretzat" Onek itxilco leuke nobere buruaren maite-zaleke-ria, emolea ba prestatzea baiño egintza zaleagoa dozu eta, gaiñera, Aizteari erakutsi-azten jako ez direla i txaroten bere zerbitzuak... A!, zein diferen-teak diran Jesus'en irakatsiak eta gure izatearen sen tirnen Luak! Graziaren laguntza barik eziña izango litzateke ez bakarrik eurok egitea, baita eurok ulertzea be.

XI ATALA

SAR-BARRIAK ETA NEBA MIXIOLARIAK

Ene Ama, Jesus zure alabeari goi-maitasunaren misterioz beteriko barruak barren-azteko grazia emon dautso; berak ulerlzen dauana adierazo al ba leu, zuk zerutar melocli bat entzungo zeunke, baiña, ai!, nikezin neikizu eskiñi u metxo baten itz titiliepotolok baiño... Jesusen itz eurak eusle ez ba'neukez, idazteari izteko baimena eskaluko neukizu... Baiña ez, esanda asi nebana esanez jarraitu bear dot.

Gogozko gririarik eza

Atzo idazten neban, ene Ama txit **emen** beeko ondasunak, neureak ez izanik, ez jatala gaitz izan bear barriro iñoiz be eskatzea, egunen baten eroaten ba eustezarx. Zeruko ondasunak be ez dira nireak, Jaunak *abantzuan* emonak dira, kendu leiskidaz ni **kejaz asi barik. Alan** be, Jainkoagandik zuzenean datorkidazan ondasuna, adimeneko ta biotzeko gurariak, adibidez, pentsamentu sakon-sakorx ak, guzli orrek ikuturik ez egiteko altxor bat, eta orri oratu oi dautso gure biotzak nobere gauza ba ti lez... Esate baterako, errekreo bitartean burura jatorko Aizta bati otoi-tzean arlutako argi eta andik laster Aizta

orrek, beste Aizta bati iragarten dautso otoitzean artua, bere pe.ntsamentu lez, eta berea ez dana artzen dauala esan daikegu. Edo-ba bardin, solasaldian, lagunari esaten jako berba bitxi egoki bat; berak gero badiño abots zoli, bere jatorria aitzen emon barik, au be aurka jagiten ez dan jaubeari ostutea dala esan leiteke; egia da, pozik egingo leukena eta lenengo abagunean egingo be, era onez jakin eragiñik bere pentsamentuakaz jaubetu zala.

Ene Ama, nik ezingo neuskizuz ain ondo adierazo izatetik datoza pentsarnentu triste oneik, neure biotzean somatu ez ba nitu. Neuri bakarrik jazo jaiazalako ames eztian kulunkatzen itxiko neuke neure burua, neuk zeure gazte sar-barrien tentaldiak entzuteko agindu ezpa-zeust. Asko ikasi dot zeuk emon daustazun egitekoa betetean; batez be, bestea erakusten neutsena egi ten naitaez ikasi bearizan dot. Olan, orain Jesusek ernon daustala esan neike espiritu ta biotzeko ondasunai, lurrekoai baiño itsatsiago ez egoteko grazia. Neure Aiztai atsegin jaken pentsatu edo esatea gogora ba datorkit, berezko lez iruditzen jat eurak euren ondasun lez ori art.zea. Pentsamentu au ezta nirea Espiritu Santuarena baino, Paul deunak diño ba guk ezin geinkiola, Mai tasunezko Espiritu au barik, zeruan dagoan geure Aitari "Aita" izenik emon (Err. 8, 15). Bera cla, ba, jaun eta jabe, arima bati neure bitartez pentsamentu on bat adierazteko; nik uste ba neu pentsamen Lu ori neurea dala, "Erlikiak eroiazan astoa lez nintzake"; onek uste eban, dakigunez, san tuai egindako deduak, erreberentziak, berari egiñak zirala.

Ez dodaz ezesten arimea janaritu ta jainkoaz alkartzen daben pentsamentu sakonak; baiña antxiñatik dakit eusgarri lez eurok artu ta argi

asko artzean ez dagoala santutasunaren oiñarria. Pentsamenturik ederrenak be ez dira ezer egintza barik. Ziurra da besteak probetxu aundia atera leikeela apal-azi ta Jainkoari bere esker ona erakusten ba daulso; Berak bere graziakaz aberasluz atsegiña artzen dauan arima baten janaritzan parte arten izten dautsolako; arima, au, baiña, bere *pentsamentu ederretan* ederresten, eta fariseutarren otoitza egin, ondo ornidutako mai baten aurrean gosez ilten dan pertsona baten antzeko egiten da, beste bazkaldar guztiak ugari jaten dabela eta, batzutan, bekatxez begiraturik ainbat ondasunen jaube danari.

A!, egia bai dala Jainkoak bakar bakarrik eza-gutzen dauala biotzen barrena... izakien pentsamentuak bai dirala laburrak!... Besteak baiño argi geiagoz arima bat ikusten dabenean, bereala ateraten dabe Jesusek arirna ori baifio gitxiago maite dabezala ela eurak ez dagozala osotasun bardiñera deituta. Noiztik ez dau eskubiderik Jaunak maite dauzan arimai emon al izateko, bear daben janaria? Faraon'en egunetan be ba-eban *eskubide* au, Liburu Santuetan ba Nagusi oni dirautso: "Ain zuzen be, nire al-izatea, zeure *erakusteko eta nire ALMENA lur guzlian iragartelu* " (Urt. 9, 16). Gizaldiak joan dira Goi-goikoak itzok esan ebazanetik eta ezta aldatu ordutik Aren jokabidea. Iza-kiak erabilli ditu *aldioro*, tresna lez, bere egintzea arimetan burutzeko.

Pintzelaren egitekoa

Margolari batek rri argoztmiko oial batek oldoz-tu ta berba egin al ba *leu*, ez litzateke egiaz egongo ikutu ta ikutu pin tzei bategaz, ezta ez leuke

bekaiztuko tresna onen zoria, jakingo leuke ba ez dala pintzelari, au darabillen artisteari baifio laukia jantzirik dagoan edertasuna, Pintzelak, bere aldetik, *egin* dauan arte-lanagaitik ez leuke izango arrotuteko eskubiderik; ba-daki artistak ez dirala loturik geratzen, eragozpenak pozgarri jakezala eta gozatu egin oi dabe, batzuetan, tresna aulakatsdunak aukeratuz...

Ene AMA, pintzel Lxiki bat nozu, zeuk nire ardurapean ipinitako arimetan bere irudia jarteko jesuek autatu dauana. Artista batek ez dau pintzela bakarrik erabilten, bi gilxienez bear ditu. Lenengoa da bearrezkoen, onegaz emon oi ditu kolorerik geienak, onegaz estaltzen dau oial osoa denpora laburrean; bestea erabilli oi dau margo zeatzetarako.

Ene Ama, zu zara pinlzel bikaiña, jesusen eskuak maiteki darabillena, zure alaben arimari *lan aundi* bat egin nai dauanean, eta ni nozu *pitiña*, gero zeaztasun txikietarako darabillena.

jesus'ek lenengoz bere pintzeltxoak erabilli ebana, 1892'ko abenduaren 8'an inguruan izan zan. Garai ori grazi ugariduna bezela gogoratuko dot beti. Peskizan ernon gura daulzudaz, ene Ama maite, gomuta eztitsuok.

Amabost urteko nintzala, Karme/o'n sartu nintzanean, illabete batzuk ni baiño aurrerago sartu zan lekaime gazte bategaz aurkitu nintzan. Ni baiño zortzi urte adiñekoago zan, baiña bere umeizaerak aztu-erazten eban urteen aldeaz; zuk, ba, ene Ama, laster euki zenduan zeure lekaime-gai gazte biak alkar ondo artu ta banandu eziñak eginda ikusteko poztasuna. Alkar mai tasun sortubarri au, zeure eritxiz, frutu onak emon bear

ebazan oni laguntzeko, noiztik noizera espirituzko alkar-izketa laburrak eukiteko baimena, emon euskuzun. Pozgarri jatan nire laguna oso laua, eta izaera zabal jentekifia zalako, baiña, beste aldetik, arrigarri jatan, zuri entzun maitasuna nik neutzun lakoa etzala ikusten nebalako. Beste gauza asko be ba eukazan Aiztakaz ak aldatzea nik gura nebaza nak... Aldikada on ta tik Jainkoak ulertu-azo eustan ba-dagozala arima batzuk, bere errukia itxaroten nekatzen ez jakena. Orixegaitik, nik ez neban aurreratu nai izan bere ordua eta pazientzi aundiz itxaroten neban Jesus'ek berak eldu-azo egiala. Egun baten, alkarregaz berba egiteko emon zeuskun baimenaz, gure araudi doneak daifioskuenez, gogoetak egin nebazan; *gure Senarraren maitasunean geiago ixiotuteko*, naigabez pentsatu neban gure alkar-izketak ez ebela lortzen gura genduana; Jainkoak ba ulertu eragin eustan orduan ordua eldu zala ela ez nebala bildurrik izan bear berba egiteko edo la adiskideen artekoak zirudien alkar-aurkitze oneik ebagi egin bear nebazala. Zapatu ba t zan. i3iaramonean, eskerrak emon orduan, Jainkoari eskatu neutsan ipiñi *egizala* nire ezpanetan itz nriaitagarri ta eragilleak, edo obeto, nire ordeztak itz egiola. Jesus'ek entzun eban nire eskariz-I₁; Berak nai izan eban ondorenak osorik aldetz.-a nire itxaropena; izan be: "*Beragana begialz biurtzen dabezanak, argituak izango dira*"(Sal, 335), eta "*Argiak dizdiz dagi illunpetan b iotzez zuzen dirane*⁷¹... *zat*:"(Sal. 111, 43). Niretzat dira lenengo itzak eta I:Jesteak nire lagunaren-tzat, dudarik bage biotz ziLlzena eukan-eta.

Alkarganatzeko bera tu gintzazan ordua etorri zanean, aizatxo gaixoa, begiratu ninduanean, beingoan konturatu zan ni ez nintzala lengoa. Neure ondoan jarri zan g4t:3rri-gorri egincla, ela ni,

aren burua neure biotz gain ipiñiaz, *beretzaz uste neban guztia* esan neutson negar-malko artean, baiña esaera maitagarriakaz, maitetxera bizi-bizia erakutsirik, eta laster aren negar-rnalkoak neureakaz nastatu ziran. Nik niñotsan guztia apal-apal onartu eban; bizimodu barria asiko ebala zin egiten eustaia, mesede bat lez eskatu eustan bere utsakatsak beti adierazo nengiozala eskatu rik. Azkenez, bala besteagandik banandu ginizazanean, gure txera lera espirituala zan oso-osorik, ez egoan an gizatiar zanik. Gugan betetetan zan Liburu Sanluko pasarte au: "Bere anaiak *lagundua dan anaia.*, *uri esitu baten antzelwa da*" (Pr. 18, 19).

Jesusek bere pintzeltxoagaz egin ebana laster ezereztuko zan zeugaitik egin ezpa-leu, ene Ama, bere lana osotzeko oso-osorik beretzat nai eban ariman, pruebea txit garratza iruditu jakon nire lagunari, baiña garaille urten zan zeure sendotasuna eta nik orduan, a poztu nairik, azaldu al izan neutson guztien artean aitzatztat zeus Lanari zetan daizan egiazko maitasuna. *Bere burua maite ebala ADIERAZO NEUTSON; ETA EZ ZU;* esan neutsan zelan maite neban nik eta egin izan nebazan buru-ukapenak, neure lekaime bizitza asikera, zuri berezko moduz ez itsatsi ta josteko, txakurra bere jaubeari jos ten jako nez. Buru-ukapenakaz janaritzen da arimea; arimeak zenbat eta geiago lureko poz-atsegiñai uko egin, bere samurtasuna sendaigo ta ezberekoia.

Gogoratzen dot, sar-barri nintzala batzutan tentaldi gogorak neukazan neure pozerako zeure gelan sartzeko, poztasun tanta batzuk eukitearren, arin joan bear neban zure gela aurretik eta gero mailladiaren ertzati oratu. Neure izaera pozik eukiteko ainbat eta ainbat gauza eskatu bear

neutzuzan; azkenez, ene Ama guztiz maitea, milla errazoi aurkilu oi nebazan'neure gogoari poza emon al izateko. Doatsu naz orain olakorik itxi ez zeustalako, neure lekaime bizitzaren asieratik! Poza ta atsegina ditut orain kementsu burrukatzen diranai eskiñitakoa. Orain ez daukat neure buruari zetan ukatu biotzak eskatzen daustazan poztasun guztiak; nire arimea, ba, maite ebanak bakar-bakarrrik idartuta dago. Pozarren dakust, A maite izan ezkeru biotza zabaldu egiten dala; emon leikela askozaz be samurtasun geiago maite diranai, maitasun norberekoi ta ekarri bakoan gorderik eukita baiño.

Sar-barriakaz lanean

Ene Ama gogora tu eragin dautzut Jesus-
'ek eta zuk, neure bitartez, bete zenduen len-lana. Au e izan izan geroago emongo zeustezanen asiera baiño. Arimen santutegian sartu al izan nebanean, beingoan konturatu nintzan, arazo ori nire indarra gaine Likoa zala. Jainkoaren eskuetan jarri nintzan orduan, ume baten antzera, eta, neure arpegia bere uledipean gorderik, esan neutson: Jauna, txikiegia naz zure seme alabakjanaritzeko; nai ba dozu, emon eiezu neure bitartez bakotxari egoki jakona, bete nire eskutxoa, zeure besoa alde-
ra barik, burua biurtu barik, janari billa dator-
ki-dan arhneari neure ondasunetik emongo dautsot. Gustuko aurkitzen ba'dau, niri barik Zeuri zor daulzuela jakingo do L. Alderantziz, kexaka ba'da-
bil, emo ten dautsodana motela deritxolako, ez da artegatuko nire bakea; jaki eragingo dautsotjate-
ko au Zeugandik datorrela ela ez dot billatuko beste janaririk arima arentzat.

Ulertu nebanetik, Ama, ezin nebala ezertxo be gauzatu, zeuk ipiñi zeustan zama ez jatan zailla iruditu; ulertu neban naitaezkoa zala bakarrik gero ta geiago Jesus'egaz batzea eta *beste guztia* gañezka emongo jatala (Mat. 6, 33). Eta olantxe da izan be, Nire itxaropena ez da sekula be marro eginda geratu; Jainkoak berak eroan dau nire eskutxoa bear izan dan guztietan, nire Aizten arimea janaritzeko. Autortzen dautzut, ene Ama txit maite, gauzarik kaskarrenetarako be neure indarretan aldeztu ba'nintz, laster itzuliko neut-zuzan izkilluak.

Urriftetik gauza erreza dirudi arimai *on egitea*, gauza guztien gañetik Jainkoa maite izaten erakustea, eratu azkenez, nobere ikuspegi ta eritxiak erakutsiz. *Urretikoso* bestera dozu, ostendu egiten jatzu erreztasuna...; ezin-ala da, Jainkoaren laguntza barik on egitea, gabaz eguzkiari argi eragitea baizen gatxa... Aztu egin bear dira oso-osoan nobere gustoak, nobere **eta arimak zuzendu** Jesusek izentatu dautsen bidetik, iñoiz be berebere dauan bidetik nai izan barik. Eta au oraindik ez da gauzarik zaillena; niretzat zaillena faltak atera ta guda latza egitea. Zoritxarrez esatera niñoian (baiña ez, ori koldarkeria litzakean); ba diñot; zorionez nire Aiztentzat, Jesusen eskuetan ipiñi nintzanelik, gaztelu gotor bat baiña gorago ko torretxotik etsaiari begiratzen dautson zaindaria bezela nozu. Nire begietalik ez dau ezek iges egiten; batzutan arrigarri jat ain argi ikustea eta parkagarri jat Jonas igarlea iges egitean, Ninibe'-ren ondamendia iragarten joan bearrean. Milla bider egin baiño agirakak artu gorago neuke egin baiño; baiña-dakit, au sufrimentu bat izan dedilla niretzat, gauzea jitez egiten danean, ba, eziña da bere utsak adierazo nai dautseguzan

arimeak, bere utsak ulertzea. Arek gauza bat baka-
rrik ikusten dau: ni zuzendu bear nauan Aizta
asarre da eta dana da tor neure eta ni, alan eta
guzti be, asmorik onenakaz beterik nago.

Ba-dakit nire bildostxoak latz aurkituko nabe-
na. Lerro oneik bakuniko ba'lebez, euren atzetik
ibilteak, esango leukie, dirudianez ez jatala neke-
garri; ezta latz sarnar curai berba egitea be bere
ule-sapa ederra loi erakutsir-ik, edo-ta bideko larre-
tan dindil itxi dabezan ule-moltzo batzuk eka-
rriaz. Bildostxoak esan beie gura dabena, barruan,
ba-dakie eurak egi-egiaz maite dodazana; egundo
be "Otsoa *etorten ikusi ta ardiak bertan-bera*
lagaten,dabezatt alegorolwaren antzeko" ez naiake-
la izango. (Jon. 10, 12). Gertu nago euren alde bizia
emoteko; baiña biotz-txera garbigarbia da-ta, ez
dot gura eurak ezagutu daien. Iñoiz be ez dot ezer
egin, Jesus'ek olan naita, euren biotzak erakarte-
ko; ulertu dot nire egitekoa eurak Jainkoagana
eroatea dala eta ondo ulertu-azo, emen bean, zeu
ziñala, ene AMA; Jesus agirako eurak maitatu eta
lotsa azaldu bear cutsocna..

Esan dautzut, ene Arrra, beste batzuei eraku-
tsiaz asko ikasi dodala. .Arnen baten ikusi dot
arima guztiak daukela, *gi* antzeko burru-
kak, baiña, beste *oso* diferenteak dirala,
eta ez jat gaitz egiten Aita 12ielion'ek esaten ebana
ulertzea: "*Arimen artean, diferentzi geiago dago*
arpegien artean baiña". Orixegaitik ez da errez
danakaz bardin jardutea. "xima batzukaz badakit
txiki egin bear nazala nelure burrukak, akatsak,
autortuz beetzeko bildur marik. Nik be euren ant-
zeko argalkeriak dauka azala ikustean, neure
Aiztatxoak bc, euren eurekan ikusten
dabezan akats guz tiak autc_irtzen daustez eta poztu

egin oi dira nik *esperientziz* ulertzen dodazalako. Beste batzukaz, eurei on egiteko, konturatu naz, sendo bizia izan bear dodala apaltasuna ez litzateke izango, makaltasuna baiño. Jainkoak egin daust gerra-bildurrik ez izatea; dana dan neurritz neure egitekoa bete bear dot. Baten baiño geiagotan entzun dot: "Nigandik zerbait lortu nai izan ezke-ro, onean izan bear dau; indarrez, ez dau ezer ja-detsiko". Nik ba-dakit iñor be ez dala epaille on nobere auzian eta ume batek, ebaiketa mingarria egiten dautsonean osagilleak, gogor garrasi egin, osakaia gaixoa baiño txarragoa dala esanik; baiña egun batzuk geroago, osaturik wurkitzean, zoriontsu izango da ibilli ta jolastuz. Ori bera gertatu oi da arimakaz; laster ezagutzen dabe, oba dala mi ngostasun pizkat, batzutan, gozokia baiño, eta pozik autortzen daroe.

Batzutan, ezin itxi barruz ird-barne egin barik, goizetik gabera aldakuntza arrigarria egiten dala ikusirik... Au esaten etorri oi jataz: "Atzo zeuk zeunkan errazoia zorrotz ego Lean". Lenengotan oni ez neriLxan ondo, baiña gero dana gogora ekarriz, ikusi dot zu guztiz zuzena zifiala... Entzun: joan nintzanean, nik uste, amaitu da, esaten neban: gure Arna ikustera noa Ume Jesus'en Teresa Atztegaz ez nazala biurtuko, esatera. Baiña ulertu neban deabrua zala au buruan jarten eustana eta, gaiñera, iruditu jat zuk Jainkoari nigaitik eskatzen zeuntsala. Olan trankil geratu nintzan eta argia barriro asi zan fiirfdrka; orain alan be zuk oso osorik argitu nozu, eta orixegaitik natorkizu".

Bertatik ariltzen zan autu-aria; nik, neure biotzaren joerai jarraitzeko beti pozik, ez dot serbiduten jateko garratzik. Bai, baiña... laster konturatzan ez dodala geiegi aurreratu bear; *berba*

batek ondatu leike negar-malkoakaz eregitako etxe ederra. Aurreko egunean esandako aren aurka legoken ezer esango ba'neu, ikusten dodanez, nire Aiztatxoak adarraí oratu nai dautse; barruz orduan otoitz txiki bat dagit eta or beti lez egiaren argia dizdizka. A!, otoitza da, buru-ukapenak dira, bortitz egiten nabena, Jesus'ek emon daustazan izkillu garaitu-eziñak dira; arimai eurak eragin dagioe itzak baiño geiago; sarritan egiCia dot esperimentzi ori. Batek, batez be, zirrada gozo sakona egin daust.

Garizuma aldian izan zan. Orduan, sar-barri geunkan lekaime gazte baten arduraz nengoan; neu nintzan aren aingeru. Goiz baten, guztiz alai etorri jatan ikus ten: "A!, zu k ba zenki, esan eustan, bart ames egin doclana. Neure aizteaz nengoan eta ak ain mai te ebazan uskeri guzlietatik aldendu nai neban; ortarako, kopla au azaldu neutson.

*"Maitatuz bizi.
Zu mai tc_L tu, Jesus,
bai galp (t) jari!"*

Nire berbak, ikusten nebanez, aren ariman barrentzen ziran, eta po: z zoratzen egoan. Gaur goizean, itxartu nazanea burura etorri jat, Jainkoak bear bada, arima ati Beretzat neuk irabaztea gurako ebala. Nik idatrilco ba'neuskio, Garizuma ostean, neure amesa konilLatu ta adierazo Jesus'ek beretzat nai dauala oso-c> sorik?"

Nik au asko ausnartu saiatu leikeala ortan esan neutson, baiña urretik Gure Amari baimena eskatu bear eutsola Garizuma oraindik bere amaira eltzeko urrin egoa_Lla-ta, zuk, ene Ama,

amaira eltzeko urrin egoala-ta, zuk, ene Ama, arri-tu egin ziñan arifiegia begitandu jatzun eskabide orrez; eta ziurki, Jainkoak argituta, eta eran-tzun zeuntsan karmeldar lekaimeak, kartaz barik, *otoitzez* zerura tu bear ebezala arimak.

Zeure erabagia jakin nebanean, beingoan ulertu neban Jesus'en erantzuna zala, eta Irutasunaren Maria Aizieari esan neutson: "Eskuak ipiñi bear doguz lanean; erreza dauzun asko. Au poza, *garizumaren azkenean entzunalt ba gara!...* Jainkoren erruki amaibakoa, bere seme-alaben eskariak entzuten dituna!... Garizumaren azkenean, arima bat geiago Jesus'i sagaratua izan zan. Graziaren mirari miraria zan; lekaime sar-barri apañ baten biotz-garrez jadetsia.

Otoitza eta otoitzak

Aundia bai dala *otoltzaren* indarra! Erregiña bat dala esan leiteke, edozein orduz erregearen aurre-ra sartzeko eskubidea daukala, eta eskatu daroan guztia lortzekoa. Ez dago zetan, entzuna izateko, liburu ba ten esaera eder bat irakurri, ortarako eratutakoa. Orrela ba litl... ail, errukarri izan litzake... *Orduen. Liturgitik*, errezateko izan ezik oso duineza bait naz, ez dot liburuetan *otoitz politik* billatzen lotuta ibilteko kemenik, buruko miña emoten daust orrek, ainbeste dagoz!... eta, gaiñera, bata baiño bestea *ederragoak* dozuz.... Eta eurak osorik aldarrikatzen ez neuke jakingo eta zein aukeratu ez dakidan ezkerro, irakurten ez dakien umeen antzera egin oi dot, Jainkoari diñotsat lau-lau esan nai dautsodana, esaera politik egin bage, eta Ak beti ulertzen daust... *Otoitza*, niretzat biotzaren zirkin bat dozu, begirada samur bat da,

zerura jaurtia, esker onezko ta maitasunezko oiubat dozu, pruebaren erdian, poztasunaren erdian lez, au da, gauza aundia bat dozu, goitikoa, arimea nasailzen daustana, Jesus'egaz alkarturik.

Alan be, naiko neuke, ene AMA maitea, askoren artean egindako otoitzak, koruan, ermitetan, debozirio barik egiten dodazala. Bestera, alkar-tean egiñak atsegin jataz, Jesusek agindua da ba *bere izenean alkarlzen diranen artean* egongo dala (Mt. 18, 20); abagune orreitan uste dot, nire maitegarrik eza nire Aiztenak ornitzen dauala; baiña bakarrik negoanean (lotsa emoten claust au esatea) errosariao errezlzea penitentzi-gaillu bat ipintea baiño gogorrago jat... Konturatzen naz zein txarto egin oi dodan? Errosarioaren misterioak gogoznartu nai dodaz, bai-ria ez dot lortzen neure espiritua tinkotzea... Denpora luzean urterik izten nindun debozirio falta onek, arrituta nengoan, *Andra* Maria maite-rnait dot-eta; errez egin bear jatan niri orren atsegin jakozan otoitzak esatea. Onek orain ez nau ainbeste naigabetzen; zeruetako Erregiña neure AMA d zrla pentzalzen dot, ikus-ten dau nire borondate ona eta beronegaz pozik dago.

Batzutan, nire espiritir₁ a legor be legor aurkitzen danean, Jainkoaz bak₂ tuko nauan pentsamentu bat be atera ezin doclanean, *astiro astiro* bir-esaten dot "Gure Aita" eta baita "Agur Mari" bat be; otoitz oneik ordu n atsegin jataz oso, eun bat bider arifieketan es.-A₁ n ba nitu baiño askoz geiago janari tzen dabe

Andra Mariak erakus¹⁴ en daust ez dagoala asarre nigaz; eskatzen dauan --3danean, ez nau iñoiz be babestu barik izten. Ker₁ karen bat, estualdi bat datorkidanean, agana il₁ -ttltzen nalako bertatik,

eta beti-beti, amarik satnurrena lez, berak aldezen ditu nire interesak. Zenbat aldiz, sar-barriakaz itz-egitean, jazo jatan ari dei egin eta aren amaguntzaren gogotasuna somatzea...

Goralpenak eta apalaldiak

Sarritan, gazte barriak diñoste: "Zuk erantzun bat daukazu erantzun guztietarako, orain uste neban estu ta larri jarriko zindudala... nundik ateraten dozu esaten dozuna?" Ba-dira beste memel batzuk euren arimetan irakurten dodala uste dabenak, eurak uste dabe esaten aurreratzen nintzalako. Neure lagunetatik batek gau baten, beneta n naig'abetzen eban pena ba t gorde nai izan eustan. Goizean aurkitu ta berba egiten daust irribarrelsu eta nik, esaten eustanari erantzun barik, lau-lau bota neutson: Zuk naigabe bat daukazu. Bere oiñetara illargia jausi-azo ba leu, ez dot uste arrituago begiratu eustanik. Aren arridura ain aundia bait zan, neu be bere kutsua erantsi eustan; une batetik bestera goitiko bildur batek artu nindu a n. Ziur nengoa n ez neukala arimetan irakurteko doairik, eta arrigarrija tan ain osoan igartea. Banekian Jainkoa ur-ur neukana, konturatu barik esan nebezala ume batek lez, neureak barik, Bereak ziran berbak.

Zukulertzen dozu, ene Ama maite-ma lte, lekai-me sar-barriai dana jakela zillegi; eurak esan bear legie pentzatzen daben guztia ezeren ibdrikbarik, ona naiz txarra. Ori errezago jaken nigaz oindiño, maistra bati zor jakon lotsa niri ez eustelako. Ezin neinke esan Jesus'ek, *kanpotik* beintzat, berapenbidez **pozik dago ni neure arima barre-nean apal-azoaz**. Izakien begietan dana gertatu oi jat ondo, omen ezezko bidetik nabil, lekaime bati

bidezko jakonez. Ulertzen dot ez dala nigaitik, besteak gairik **arriskutsu dirudian bide** onlatik ibili eragiten dausl. Izan be, komunitatearen aurrean akatsez beteriko, gai-ez, ez buru ez zentzun-bako lez, agertuko ba nintz, eziña izango litzakizu, ene Ama, nigan laguntza billatzea. Jainkoak, **zapi bat edegi dau nire kanpoko** ta barruko akatsak estaltzeko. Zapi orrek, batzutan, sar-barri gazteen aldetik txera-betegarri batzuk eskuratzen daustaz. Ondo dakit eurak ez dabela au labankeriz egiten, euren sentipenak lau-lau erakutsi baiño; baKia orrek egi-egiaz ez daust arrokeri izpirik sortzen, nire pentsamentuak ez bait dau bertanbeera izten nazanaren oroipena. Bitartean, batzutan entzun nai neuke goralpena ez litzakena. Zuk ba-dakizn , ene Ama txit maitea, ozpiña naiago dodala gozokia **nire arimea** be nekatu egiten da jateko gozoegiaz, eta Jesus'ek orduan barazki gatz ozpindutxo bialtzen dausku, ozpifiez ela onkailluz, ondo betea, ez daiteela ezer falta, orioa ezik, onek beste gusto bat emoten dautso-ta... Barazkitxo ga tzozpindu au gazte sarbarriak zerbitzen dauste giLxien uste dodanean. Jainkoak jaso oi dau niri akatsak estaltzen dauazan zapia, eta nire Aiztal_>zo mai teak, nazan lez ni ikusirik, ez nabe aurkili en euren gogora. Zoratzten nauan bakuntasun z, eratzen dautsedazan burruka guzliak esaten d zArustez, niri buruz gitxien ederjakena; azken baten . beste pertsona bat balitz lez diardue, olan berl)a egiñaz atsegin betea damostela jakiñik. **beine-benetan, atsegiña**

geiago da, arimea pozez gaifiezka jartzen dauslan jatordu gozo-gozoa **j a t**. Ezin dot aitzen emon geure izateari ain gogailc arri jakonak zelan ekarri leikeon ain zorion aundia esperientziz ez ba nenki, ez neuke siñistu al

Bein, berariz apaldua nai izan neban egun batean, lekaime gazte sar-barri bat nire naia alik eta ondoen bete naita ebillen, eta bertatik Semei Dabid madarikatzen etorri jatan burura (2 Ereg. 16, 10) eta neure kolkorako esan neban: Bai, Jauna da gauzok niri esateko agintzen dautsona... Eta nire arimeak gozo-gozo lamiztu eban oparo be oparo zerbitzen eutsen janari garratza. Orrelaxe zaintzen nau Jainkoak. Ezin leikit beti emon kanpo-aldeko beerapen-ogi bizigarria, baiña noizik bein izten daust *unteen maitik jausten diran* ogi-ntirri-nak *jate-n*. (Mk. 7, 28). A! Aren errukia bai aundia!, Zeruan bakar-bakarrik abestu al izango dot...

Oiturazko gatzak

Ene Ama maite-maite, lur gaiñean zeugaz bate-ra errulci amaibako au kantatzen asiera noan ezkerro, baita edestu bear dautzut zeuk emon zeustan egitekotik atera dodan on itzal bat.

Lenengo, Aizta bat gogoko ez jatan gauza bat egin edo-ta errazoizkoa etzala iruditu, au pentsatzen neban: A!, uste dodana esango ba neutso, oker dabillega adierazo, ni bai nengoke nasai! Neure egitekoa pizkaten egin ondoren, ba diñotzut, ene Ama, oso aldatu nazala eritxiz. Aiztaren bat ikusten dodanean niri ondo ez dagoala iruditzen ez jatanaz, lasaitu egin oi naz, eta neure barrurako diñot: ederto!, ezta gazte sar-barri bat, ez daukat berari ezer zetan esanik. Eta Aiztea zurikatzen alegintzen naz, eta arek bear bada daukazan asmo onak dakardaz gogora.

A!, ene Ama, gaixorik nagonetik, zuk nigaz daukazuzan ardurak be asko erakutsi dauste goi-maitasunari begira. Osakai bat be ez jatzu irudi-

tzen garesti, eia ona ez bada, zuk beste bat billa-
tzen dozu, nekatzeke. Solasaldira joaten nintza-
nean, zelako kezka ondo egokitua egon nendin,
aize-lasterren ezkutuant, au da, dana adierazo gura
ba neu, ez neuke amaituko.

Gauza guztiok gogotan erabillirik, erabagia artu
dot neure Aizten arimako *gatzakaz* zeu zanean lez
eri-ukitsu izan bear dodala, ene Ama maite, ni
egiazko maitasunez zaindurik.

Konturatu naz (eta **OSO** berezko da) santuen
diran Aiztak dirala maitatuenak be; euren alkar-
izketa billatzen da, eurak eskatu barik zerbitzuak
egiten jakez; eta azkenez, begiramen ezak, sarnur-
tasun fallak eroateko gai cliranok, guztien •txeraz
inguratuak izan oi dira. G TirutzekoJoan Deunaren
itzok: "Neure maitez nai ez nebana, bere atzetik
joan barik emon jatan dana" (3), eurei erantsi
leikeez

Arima kaskarrai, ostera, jaramon gitxi egiten
jake; eurakaz giza-legez 1villi eta erlijioso adeiz,
baiña bildurrez bear bacla itz maitekor ez dan bat
esateko; olakoagandik alci ndu oi da. Arima kaska-
rrak edo oso-ezak aitatzea ez dot esan nai espi-
tuzko akatsak bakarrik, **sa_u**-rituen diranak be ez bait
dira zeruan ezik orrela izango; izakera batzuk
dakardaz gogora, zentzu eziketaz, sentikorta-
sunez zakar diranak, Ba- dakit onclo be oiturazko
gaixo oneik luzarokor **di** osatzerik ia ez dau-
kiena; baiña baita barru diraust nire amak ez
nindukela lagundu miña arindu barik itxi-
ko, ni bizitza guztian g xorilc ba nengo be. Ona
emen nik atera tako on dlarena: solaldian billatu

(3) Kunizeho Joan- Deuna, Santu_ *e_lk* berah Zogututaho On-Bideralto
Mendi-marrazhia agertzen dau „^p>**sa** e ra

bear dot, neure eguneroko ordu tarteetan, ain atsegin ez ja tazan Aizten laguntza; samaritar onak egiña egin nik be arima zauritu onein ondoan. Berba bat, irri-barre txeratsu bat naikoa da sarri triste dagoan aritna bat azaskatu ta pozteko; baiña ez dot maitekor asmo orregaz izan nai, laster gogai t egingo neuke-ta: asmorikonenagaz esandako itz bat, bear bada txarto ulertua izango litzateke. Olan, neure den ore a ez galtzeko, maitagarri izan nai dot guztiakaz (eta batez be maitekor-ezen diran Aiztakaz) Jesus poztu-azteko eta Berak Ebanjelioan damoskun kontsejoari erantzuteko; gitxi gorabera, onela dirausku: "Jataldi bat ospatzen dozuenean, ez dei egin ortara zeuen senide eta adiskideei, euren aldetik dei egin ez daizuen, eta olan zeuen ordaiña artu: dei egin barriz beartsuai, errenai, elbarriai oneik ezin dautzue ordaindu-ta; zuen Aitak, ixilla be ikusten dauanak, orclainduko dautzue" (Luk. 14, 12-14 eta Mt. 6, 4); Karmeldar Lekaima batek ze jaialdi eskiñi leikeoe bere Aiztai, espirituzko oturuntza bat ezpada, goi-maitasun samur eta gogoz egiña? Nik ez dot besterik ezagutzen eta Paul Deunaren antzeko izan nai dot, poztuten ziranakaz poztu oi zana (Errom. 12, 16); egia da naigabetuakaz negar egiten ebala be eta negarmalkoak agertu bear dabe noizik bein nik zerbidu nai dodan jataldian; baina beti alegiñak egingo dodaz *negar-malko orreik poz biurtu daitezcan* (Jo. 16, 20); *Jaunak Ìnaite ditu, ba, pozik emoten dabenak* (2 Kor. 9, 7).

San Pedro Aiztea

Gogoan dot Jainkoak oindiño sar-barri nintzala bururatu eustan maitasunezko egintza bai; gauza kaskarra, baiña *ezkutuan ihusten dauan gure Attak*

gauzearen aunditasuna baiño egiten dan asmoa geiago atsegin jakonak, *ordaindu daust* beste bizi-tzarako itxaron barik. Aizta San Pedro oindiño korura ta ja tokira joa ten za nean jazo zan. Arra tsal-deko otoitz-aldi bitartean neure aurrean egokitzen zan. Seirak baiño arnar minutu aurrerago, Aizta bat aleginduko zan bera jantokira eroateko, gaixozaiñak orduan ba gaixo geiegi eukezan aren billa joateko. Aldatz-gora egoten jaun, mesede txiki onetarako neure bunia eskintzea, gauza erre-za etzalako Aizta gaizo San Pedro oni poza emotea; sufritzen ebalako, ez jakon eder laguntzaille alda-tzea. Beste aldetik ez eban gurako goi-maitasun burutzeko abagunea ez eban galdu nai, Jesusek au esan ebalala gogoratu: "*neure txiki bategaz egia zenduena, neugaz egin zendlien*" (Mt. 25, 40). Eskiñi nintzan, ba, apaltasun aundiaz, bera eroateko. Ez jatan gitxi kosta neure zerbitzuak ari artu -azoteat Azkenez, lanera borondate onagaz eta ondo be ondo jo neban aurrera.

Arratsaldero, Aizia Sain Pedro bere arezko or-duaria dardaratzen ikustean, ba-nekian esan gura eustala: 'Fira! Siñistu eziña da zenbat kostau jatan, lenengotan batez be; egin rieroian, alan be, beingo baten, ela amen baten astun neban zeremoni osoa zana. Jarlekuari eragin eta **uparteko** moduan eroan bear zan, iñoiz be ez ariñeketan; gero asten gintza-zan ibiltan. Gaixo erruka rriari jarraitu bear neu-tson, gerritik eutsiz; nik **ondoan egin oi** neban; baiña berak, zori txarrez, pauso txar bat emoten ba eban, nik txarto eusten neulsola uste eban, eta jausten iUtiko **rx** c^sutsola. "0; ene Jainko! Zu ariñegi zoaz, lerluko naz. Astiroago joaten alegintzen ba nintzan: "**13 m**iña jarraitu egidazu! ez dodaz sentitzen zure iLxi egiten nozu ta jausiko naz; a!, esaten r Z eban nik zu gazteegia

ziñala ni eroateko!" Azkenez eltzen giñean jantokira, ezbear barik. An sortzen ziran beste oztopo batzuk. Aizta San Pedro jarrita ipiñi bear zan eta kontu aundiz ez zamitzeko; gero mangak batu bear jakozan (era apartekoz batu be), eta aske gelditzen nintzan joateko. Bere esku gaixo ondatuakaz, al eban lez, mirrintzen eban bere kati-lluan. Laster konturatu nintzan eta arratsalde guztietan egiten neutson mesede tx ki au. Ez bai eustan eskatu, nire zerbitzu onek asko eragin eutson, eta nik egin-egifiez billatu ez nebalako berau, osorik irabazi neban eta, batez be, (geroago jakin neban), ogia ebagita gero, joan orduko, neure irri-barrerik eztena eskintzen neutson.

Ene Ama maite-maitea, bear bada arriturik egongo zara goi-matasunezko egintza pilin au edesten dautzudalako, ainbat denporan gorderik eukia. A!, Egiten badot, kanta-gurariz nagolako dozu orrelaxe Jaunaren errukiak, ain zuzen kantatzea. Berak nai izan eban aren usain gozoa lez aren gomuta niri iztea, maitasun egintzak gauzatzera bultz eragiten eustana. Noizik bein zeaztasun ba tzuk datorkidaz burura, nire arimearentzat udabarriko aize bigon diranak: Ona bai gogotan dodana: Neguko arrasti baten, beti legetxe, ni neure zeregiñean nenbillen. Otz egiten eban eta gaba zan... kolpean, urriñera entzun neban musika jogailu baten doiñu eresitsua entzun neban; orduan begitandu neban areto argiz betea, arripitxi dotoreakaz, neska apain jantziak, mundutarrek alkarri *egin* oi dautsezan ereguak egiten; gero nire begiak eusten neutson gaixoagana biurtu ziran; musika soiñvaren ordeztan, batzutan, bere illeta negarrak entzu ten nebazan; toki urreztatuen ordeztan, gure klaustro larderiatsuaren adrilluak ikusten nebazan, argitxo batek oztoztan argituta.

Ezin dot esan zer jazo zan nire animan; dakidana da Jaunak ditziratu ebala egiaren izpiakaz lurreko jaien dizdiz illun-baltzak baiño geiago diranakaz, nire zorianan ez ulertzeraiño... A! Ez nebazan emongo neure maitasunezko egintza apal eta emondako amar minutu oneik munduko jaiak milla urtez gozatzearren. Neke-min artean, burrukan jokaturik, gozartu leike lurreko poz guztien gaiñetik dagoan zoriontasun pizkat, Jainkoak mundutik atera gaitula pentsatuz zer izango da zeruan, betiko pozaren eta atsedenenaren erdian Jaunak egin daukun grazi bardinbagea ikustean? Berak aukera tu gaitu bere *etxean* bizi izateko (Sal. 22. 6), *egiazko zeru-alaria*.

Beti ez dot jokatu goi-maitasunean onako poz-eragiñakin; baiña, neure lekaime-bizitza asikera, Jesusek nai izan eban nik somatzea zein samurra dan emazteen animan Bera sentitzea. Orrela, Aizta San Pedro eroaten nebanean, maitasun oso-oso egiten neban, Jesus bera eroan bear izan ba neu obeto egin ezingo nebanez, Mailasun egintza ez jat izan beti ain samurra, esan-barri dautzut, ene Ama maite. Au adierazteko, barre nik uste eragin-go dautzuen burruka txiki batzuk edestu nai dautzudaz.

Jazar txikiak

Aldikada luzean, arratsaldeko otoitzez, neure aurrean egokitu oi zan Aizta bat aparteko kuka edo manixa eukana, eta uste dot... argi ugarikoa, gitxitan erabilli oi eban libururik. Ikusi zelan konturatu nintzan; Aizta au eltzen zanean, zarata arraru bat egiten asten zan, kontxa bi igurtziaz egiten danaren antzekoa, bata besteaz erabillita. Neu

bakarrik konturatzen nintzan, belarri oso fifiak daukadaz-eta (fifiegiaiek bear bada). Niretzat zein neketsu zan ots-mee ori, esan ezifia jat. Burua biurtu ta errudunari begiratzea gogoak emoten eustan, baiña au seguruen etzan konturatzen beretik orregaz; aixe zan bide bakarra konturatu eiten; baiña ba-nekian biotz barruan oba zala Jainkoa maitearren oro eroatea eta Aizteari gogait ez eragin. Trankil geratzen nintzan, Jainkoaz baturik, aztuten neban zaratatxo ori, dana alperrik; izerdiz beterik nifioian, eLa naitaez sufrimentuzko otoitza egin bear argi ta garbi. Naste au bota nai neban gorputzetik, pozez eta bakez, neure barruan beigustua artuz orren gogaikarri jalan zarateari, ez entzuteko (eziña bait jatan) alegiñak egin bearrean; bera ondo entzuten alegintzen nintzan, kontsertu atsegiña ba litzakidan legez, eta neure otoitz-aldi guztia (*atsede-nezlwa* etzana) kontzertu au Jesus'i eskitzen igaroten neban.

Garai onetan garbitokian, bere olaren gaiñean esku-zapiak astintzen ziarduanean ur zikiña jaurtzen eustan Aizta bat neukan nire aurrean; nire lenengo pentsamentua izan zan atzeratu ta arpegia garbitzen, txipristen ninduan Aizteari kontu geiagoz eбилteaz mesede aundia egingoleuzkidala erakutsirik; baina beingoan pentsatu neban memela bat izango nintzala ain esku-zabal eskintzen jatan irabazia alperrik galtzea, eta ez neutsan neure barne-burruka erakutsi. Indar egin neban ur

asko artzeko, eta azkenez gustoa artu neutson urestatze modu barri oni, eta itzuli nintzan zorioneko leku ontara, ainbat ondasun artzen ziran bazterrera.

Ene Ama bdt maite, ondo ikusten dozu arima txiki bat nazana, Jainkoari gauza *kaskarrak* baiño

eskifil ezin dautsozana, eta sarritan jazo oi jat oindiño buru-opari txikiak egin barik izten dodazala, arimeari alako ona dakartsenak. Ez nau orrek kikiltzen; etsi egiten naz bake pizkat gibcitxuago eukiten, eta beste momentuetan adiago egoten alegintzen naz.

Al; Jaunagaz oso ona da-ta, ezin neinkio bildurrik izan. Beti emon daust nik gura izan dodana, edo obeto, Berak egin dau nik opa izatea Berak nai ebana niri emotea. Olan, nire fedearen kontrako azterketa asi baiño len, uste neban; egi-egiaz ez daukat kanpotiko azterketa eclo prueba aundirik eta barrukoak eukiteko Jainkoak aldatu egin bear-ko dau nire bidea; ez dot uste Ak egingo dauanik; alan be ezin naz bizi beti atsedentsu... ze modu aurkituko dau Jesusek ni aztertzeke? Laster etorri jatan erantzuna, nik mai **te** dodan Arek ba-ditula bideak erakutsiz. Nire bidea aldatu barik, bialdu eustan, prueba bat mingostasun osasunkor bat nire pozkario guztiakaz n;_tstatuko zana.

Apaiz nebea

Jesusek aurrez somallLi ta gura izan eragiten daust, ez aztertu nai riauai-Pean bakarrik. Denpora asko dalarik, nai-izate ba **t** neban, oso jazo eziila iruditzen jatana; *apaiz ne-ba bat euki*. Sarri uste izaten neban, nire nebatacc3ak zerura egaz egin ez ba lebe, altarara igoten ikus-.teko poza izango nebala; baiña, Jainkoak aingeru-Ixoak izateko aukeratu ebazan ezkeror, orain ezin. o nebala neure amesa egi biurturik ikusi. Eta on jesusek ez daust bakarrik emon gura neban arimako lokiekin batu nau neure neba biur- Itu direan bere apostolu bigaz alkartu... nau. Gura autzut, ene Ama maite,

zeatz-meatz edestu Jesusek zelan ase eban nire guraria, eta baita gainditu be, nik neba apaiz bat besterik ez neban nai izan-eta, egunero altara santuan gogoratuko ninduana.

Gure Ama Santa Teresa izan zan bialdu eustana, 1896'an, neure lelengo nebatxoa, jai doea legez. Ni neure garbitokian nengoan, neure lanean murgildua, Jesusen Ama Ifiesek, banazean eroanik, artu-barri eban eskutitz bat irakurri eustanean. Apaiz gai gazte ba t zan, Santa Teresak goiargi tua, iñoan berak, Aizta bat batez be nai eban arduratu zedilla bere arimearen salbaziñoaz, eta lagundu eiola bere otoitzakaz eta buru-ukapenakaz, mixiolari izango zanean, arima ugari zeruratu egizan. Gomutaki eder bat izango jakon beti, agintzen eutson, bere neba izango zanari. Opari Santua eskintzera eltzen zanean. Jesusen Ines Amak esan eustan ni gura nindula mixiolari izango zan gazte onen arreba.

Eziña izango litzakit, ene Ama, zuri adieraztea nire poza. Nire leia uste barik asetuak nire biotzean erne.azi eban nik aur-poza esango neuskion a, neure ume-aroko egunetara eroan bai nindun, ain biziak diran gomutaki barriztatzena biurtu bear izan neban, arimea eurok artzeko txikiegia bai da. Egundo, urteetan, ez neban izan onako pozaldirik. Edu onetan nire arimea barriturik egoala neritxon; ordurate azturik egozan musika-ariak lenengoz ots-egin ba Jebe legez, izan zan.

Ulertzen neban artzen nebazan bere bearrak, eta lanean asi nintzan; neure barru-garra geituz. Autortu bear dot, lenengotan ez nebala izan pozbiderik nire garra berotu leikeanik. Eskutitz lirain bat idatzi ondoren, biotzez eta sentimentu jatorren betea, Jesus'en Ines Amari eskerrak emoteko,

nire nebak bizi zanik be ez eban erakutsi urrengo garagarrillararte; bialdu eban taijeta bat izan ezik, azillean bialdua, kuartelean sartzen zala esanik.

Ze ukeratu zinduzan Jainkoak, ene Ama txit maite, asitako lana arnaitzeko. Duda bagarik, mixiolariai otoitzez eta buru-ukapenez lagundu bear jake, baiña, batzuetan, Jesusek arima bi bere aintzarako alkartu gura dabezanean, nai izaten dau, noizik bein, euren pentsamentuak alkarri adierazo ta biak alkar sustatu Jainkoa geiago maite izaten. Ortarako aginpidea daukonaren *bai esana* bear cia, bestelan uste dot kartazko artu-emonak on baiño kalte geiago ekarriko leukela; mixiolaria-ri bada be, bai beintzat karmeldar lekaimeari, jarraikoa bada, bere bizi-rnoldeari dagokionez, bere gaiñ tolestu bearrez. Orduan, Jainkoaz alkar-tu bearrean, eskaturiko karta-idazte onek (sarri izan ezta be), asko beretuko leuke aren espiritua, urretza aundia eskuratzerr ebala uste izanik, ez leuke egingo besterik, mai tasuna dalakoan, alpe-rrik sakabanatuta bizi. Au ii onetan lez beste batzuetan be, nik neure kantak agindurik idatzita egotea nai dot, ona egin **eta eurak idaztean** nik atsegiña baiño nazka geiago sentidu daidala. Olan, sar-barri batekin berba egiten dodanean, neure burua ilduratzen c^{-1} z egiten saiatzen naz; nire ikus-miña sustatuko leukee itaunik eurai egiteke; gai interesgarri bat asi ta gero beste batera ba cloa, gogaitgarri jatanera lenengoa ainaitu barik, itxi dan gai ez dakart **gogora**, **ezer onik egin** leikenik ez clot uste ba nor baitek bere burua billatzen dauanean.

Ene Ama maite-maite, kon turatzen naz be ez nazala korrejiduko; $\bar{b}$ arrien barri ba neure

gaitik joana nabil, goramera guztiokaz. Ez eiazu aintzat artu, arran bai arren, eta laga barriro asten lenengo erelian, bestelan ezin bait dot egin... Zuk Jainkoak lez dagizu, ez bai egongo be niri entzunez nekatzen, aurretik ezagutuko ez ba leuz neure penak eta pozak esaten dautsazanean... Zuk be, ene Ama; antxiña tik dakizu nik pentsatzen dodana, eta bardin garrantzi apur bat daben nire bizitzako gorabera guztiak. Ezin neinkizu, beraz, gauza barrik nik erakutsi. Ezin dautsot ini-barreari eutsi neuk baizen ondo ezagutzen gauza batzuk zeatz-meatz idazten dautzudazala ikusirik. Alan be, ene Ama maite, zeuk agindua dagit eta orain orrialde oneik irakurtean rnarriñik aurkitzen ez ba dozu, bear bada zeure zartzaroan sua biztuteko gauza izango jatzu, olan ez dot denporarik alperrik galdu izango... Neskato baten antzera mintzatuz alaitzen naz; ez uste izan, ene Ama, ni, nire lan landerrak euki leiken probetxuaren billa nabillenik; aginduz egiten dot eta naikoa dot orregaz, eta ez neuke txarto artuko zuk, irakurri aurretik, neure begien aurrean, erreko ba'zendu be.

Ordua da onezkero, nire bizitzan orain toki garrantzitsua dauken neure nebaren kondairan jarraitzeko.

Igaz, maiatzeko azken egunetan, gogoan dot, egun baten jantokira joan aurretik zuk zeure gelara dei egin zeustan. Zure gelan sartu nintzanean, ene Ama maite, biotza taupa-taupaka neukan gogor. Zer esan bear eustazun itandulen neutson neure buruari, olan lenengoz deitzen zeustazlako. tarte-ko esan ondoren, adierazte au egin zeustan; "Arduratu nai zeunke zuk laster apaiztu ta mixiñoetara doan mixiolari baten arimako gauzakaz?" Eta gero irakurri zeustan Aita gazte onen eskuti-

tza, zetaz jakin nengian zer eskatzen eban. Pozezkoa izan zan nire lenengo bialz zauskada, gero las tertxo bildur biurtu zana. Zuri, ene Ama mai te-
maite, azaldu neutzun aurretik be geroko apostolu batgaitik neure irabazi kaskarrak uste neban ez nebala indarrik izango beste baten asmoetan jar-
duteko, beste aldetik ba-egozala ni baiña Aizta asko nik baiño obeto asmo beteko eutsoenak. Nire erantzun-atxaki guztiak, alparrekoak. Zuk esan zeustan bat baiño neba geiago euki neikezala. Orduan itandu neulzun, menpetasunak ez ete ebazan bitu nire merituak. Baietz erantzun zeus-
tan, neba barri bat artu bear nebalako beste erra-
zoi asko ipiñi barik.

Neure barruan nik zeure antzera pentsatzen neban, eta *‘karmeldar baten maite-larrak mundu Buztia artu bear dauan ezkerro’* ITXAROTEN DOT Jainkoaren grazia mixiolari bati baiño geiagori on izango jakola, enparau apaizak aztu barik, onein ardurea sarri siñisbakoena predikatzen dabiltza-
nena baizen gatxa bai da. Dana dala nik Eleizearen alaba izan gura dot, gure Ama Santa Teresa izan zanez, eta otoilz egin gure Aita Santuaren asmoe-
tarako, aren asmoak mundu osoa artzen dabela jakiñik.

Auxe da nik bizitzan daukadan jomuga orokor-
ra, baiña orrek ez eustan galazoko otoitz egin eta neure aingerulxu laztanen egintzakaz alkartzea, eleiz-gizonak izan ba litzaz. Orain ba, ikusi zelan alkartu nazan gogoz Jesusek neba lez emon daus-
tazan apostoluakaz; nirea dan guztia euren ba-
kotxarena be bada; ba-dakit Jainkoa *anegia* dana banakeLak egi leko; oso aberatsa da ela neurri banik emon oi dau eskatzen jakon guztia...13aiña ez uste izan, ene Ama. eskabide luzeetan galtzen nazanik.

Erakar nagizu, arin joango gara

Neba bi ta neure sar-barriak daukadazanetik, eskatu bear ba neu bakOtxak bear dauana eta bera zeazkatu, laburregiak izango litzatekez egunak eta ni bildur nintzake gauzaren bat aztu egin dodala-ta. Arima lauak ez dabe bear ezer nasturik; eta ni orreitakoa nazan ezkerro, goiz baten, esker-rak emokeran Jesusek aukeratu daust bide erreza neure zeregiña bete al izateko. Abestietako esakun au ulert-azo austan: EKAR NAGIZU, zure udablen *usaiñera* ARIN EGINGO DOGU (Abesti, i 3). O!, Jesus! eztot esan bearrik be. "Ni ekarriz, ekarri egizuz maite dozan arimak be!" Itz bakun au: "Ekar nagizu" da. Ulertzen dot, Jauna, ulertzen dot, *zure usain zoragarrien lurrin gozoz* katigu geratzen danean arima bat, ez leuke baka-rrik arin egiten jakingo, berak maite dabezan beste arima guztiak be beragaz daroaz aringa; indarkeri barik egiten da au, berez lez zeuganako berezko erakarpen ba ten ondorena dozu. Ur laster indartsu zakarrak, itxasoan oldar aundiz sarturik, aurrean aurkitzen dauan guztia daroian lege; orrelaxe, o ene Jesus!, zeure maitasunaren muga bako itxasoan murgiltzen danak, beragaz daroaz daukazan ondasun guztiak... Jauna, zuk ba-daki-zu, ez daukat beste altxonik neureaz alkartu nai zan dozuzan arimak baiño. Altxorrok Zeuk emon zeustazan, orixegaitik eurok artzen ausartzen naz Zuk zeruko Aitari, lur gaiñean oindiño, bidazti ta ilkor, azken aparian zuzendu zeuntsazan berbak: Jesus, ene Maite, ez dakit noiz amaituko dan nire erbeste-aldia... Arratsalde batez baiño geiagotan ikusiko nozu oraindik zure errukiak abesten erbestean; baiña azkenez, niretzat be elduko da *azkenenka gaba*. Orduan atsegin izango litzakit

Jainkoari esa tea. *Nik goratu zaitut lur gainea, Aita, zuk emondako lana bete dot; zure izena ezagutu-azo dautset emon zeustazunai. Orain ezagutzen dabe emon deustazun guztia Zugandik datorrena; nik ba Zeuk einondako itzak emon dautsedaz; eurak artu ebezan eta sinistu eben zuk bialdu ninduzula. Nik eskatzen dautzut emon daustazuzanen alde, zeureak dira-ta. Ni onezkero ez nago munduan, baiña arek munduan dagoz eta nizugananoa. Aita ona, zaindu zeure izenean emon zeustazan oneik. Ni Zugana noa orain, eta munduan diriadaz gauza **nire aintza** osoa izan dagien. Ez dautzut eskatzen mundutik atera daizuzanik, gatxellic gorde daizuzala baino. Oneik ez dira mundukoak, -ni be mundukoa ez nazez. Baiña onein alde bakarrik ez dautzut eskatzen, zeure itzez Zeugan siaistuten daben guztien alde bai-no.*

Ene Aita, ni nagon lek-uan egon beitez Zuk enton daustazunak be, eta titurtcluak jakin bei zuk maite izan dozuzalaneu maite izczen nozun lez (Jn. 4 ta gñ.).

Bai, auxe da, Jauna, nai neuke esan zeure besoe-tara egaz egin aurretik. Asko eritxia ete? Ez; ainbat denpora dala, iTxi dauslaz-u Zeugan ausarta izaten. Seme ondatzaillearen ait ak lez, Zuk esan daustazu: "NIRE DANA zurea cicz, (1k. 15, 31). Zure itzak, o Jesus!; beraz neureak eta eurak erabilli neinkez neugaz alkarturik d egozan arimen gain Aita zerukoaren mesedea eraXcarteko. **Jauna, nik** diñodanean neu nagoax^x lekuan, an egotea gura dot niri emon zeustanalc be, ez dot opa areik Zuk niri emon nai daustazur₁ aintza baiño txikiagora eldu daitezarik; auxe dot, egun baten guztiok alkarturik zure zeru ed^rrean. Zure maitasunak lagun egin daust aurtze_Lrotik, neugaz azi da eta orain nik barrendu eziiS_ka dodan leza sakona da.

Maitasunak maitasuna ekarten; olan, ene Jesus, nirea Zugana don indartsu, darakarren lezea asetu nai neuke, baiña, ait, ez da itasoan galdmiko iruntz-ta nta Zuk mai te nauzun beste nik zu mai-ta tzeko, zure maitasuna bera eskuratu bear dot; orduan bakarrik atsedena aurkitzen dot. Ot; ene Jesust, bear bada bututapen bat da; baiña uste dot arima bati ezin zeinkiola emon neureari emon dautsazun baiño geiago; orixegaik ausartzen naz eskatzen: *maitatu emon daustazunak neu maite izannozuen lez* (Jn. 17,23). Egun baten, zeruan, Zuk nik baiño geiago dozuzala jakiten ba dot, arima oneik nireak baiño geiago merezi ebela oraindik autorturik; baiña emen beian ezin dot bururatu, esker utsez, *nik neurelik* meritu izpirik bage, emon daustazun maita suna baiño aundiagorik.

Ene Ama maite, ba nator azkenez be zeugaz; arriturik nago, oraintsu idatzi dodanez, ez bai neuka n asmorik, baiña idatzi dodanez orrela geratu bear dau, alan be, neure neben istorira biurtu aurretik, esan nai dautzut, ene Ama, areintzako ez dirala, neure Aiztatxoentzat baiño; lenengo itzak Ebanjhotik artuta: *orrei emon dautsedaz zuk emoten zeustazan berbak*, eta... ez naz ba mixiolariak eskolatzeko lain. Zorionez nire arropuzkeria. ez da ainbesteraño ellzent Ezta ez nin tzan neure Aiztai kontseju bat emoteko gai izango, zeuk, ene Ama, Jainkoaren ordezeko zaren orrek, orretarako grazia emon ez ba leust.

Bestera bai, zeuri neba esphi tualak, neure nebak diranak, gogoan ba neukazan, Jesusen itzok ba neukazan eta urrengoak; "Ez dautzut mundutik ateratea eskatzen... baita eskatzen dautzut zeure itzaz Zeugan siñisten dabenen alde be". Nola neinkan, egitez, otoitz egin ez eurak, urriñeko lurral-

deetan, euren itzez eta sufrimentuz zeruratzen dabenen arimen alde?

Ene Ama, oraindiño uste dot. beste azalpen batzuk emon bear dautzudazala Abestien Abesii-ko, "Erakar nagizu, arin joango gara", pasarteari buruz, esan nai izan dautzudana ulertu gaik samar geratu da-ta. *ok bere ez, esan dau Jesu'sek, dator nigana, nire Aitak, ni bialdu nauanak, ekarri ezik*" (Jn. 6, 44). Gero alegi ederretan, eta sarri bide ori, erriari ain atsegin jakona, erabilli barik, erakusten dausku dei *egi* teko edep, 1 ciaiskuen, billat^u aurkitu arte eta apal apalik eska tzeko eskatzen dana artu al izateko... (M1. 7, 8). Au be **Aita bere** izenean eska tzen jakon g-uztia, emoten dauala (Jn. 16, 13). Dudarik bage, **Espiritu Santuak** orixegaitik, Jesusen jaiotza aurra **ti**k, bota eban iga rle otoitz au: "Erakar nagizu, *arin joango gara*".

Zer besterik da *eraka.-rria* izan eskatzea biotza lilluratzen dabena-gaz estu eslu lotzea ezik? Suak eta burdifiek **ba leukie eta bigarren** onek esango ba leuskio **besteari**: Erakar nagizu, ez leuke erakutsiko suaz ba_l rdindu gura eukela, bere mamiñaz bat egin eta ztx **/-ga**, aregaz nast.u-nastu egin arte? Ene Ama **triraite-maile**, auxe da nire otoitza; Jesusi eskaken d autsat erakar nagiala bere maitasun-garretara, Bera **-az** estu estu alkartu naiala, bera nigan bizi ta lan **giala**. Somatzen dot maitasunak biotza geiago **geiago** ots egingo dodala: *Eraltar nagizu*, eta baita: nigana urrera-tzen diran arimak (ni burdinpizki gaixo gauza-ezajainkozko sutontzi kurrinduko ba nintz), ari-ñago ^egingo leuke *bere _..* "faitearen usain turruntsu ondoren; ^atimn **ba-le** -n da egon ezer egin barik. Dudarik ez, Magdalena_k **santua** lez, Jesusen oiñe-tan gelditzen da, onen **gozo** ta ixetuakentzu-

ten. Ezer ez ebalala emoten begitandurik, gauza askoz arduraturiko Martak baiño geiago emonaz (Lk. 10, 41) eta nai eban bere aizteak be alan egitea. Jesusek ez dau txarto ikusten Martaren zeregiña; bere Ama ona be orrelako lanetan ibilli izan zan bere bizitza guztian, apal-apal, Sendi Deunari jatekoa gertau bear eutson-eta. Bazkari gertatzaillearen *kezka ta ardurea zentzatu nai izan ebazan Jaunak*

Santu guztiak olan ulertu dabe, batez be Ebanjelioaren irakatsi-argiz mundua dizdizka dabenak. Otoitzean ez da izan Paul Deunak, Agustin, Gurutzeko Juan, Akino'tar Tomas, Frantzisko, Domingo, eta Jainkoaren beste santu ospetsu askok, gizasemerikjalorrenak sustalzen ditunjakituri au aurkitu daben lekua? Jakitun batek esan eban: "*Ehatzu palanka bat, eutsi-puntu bat, eta mundua nilr jaso egingo*". Arkimedes'ek lortu ezin ebana, eskabidea Jainkoari zuzendua ez zalako eta lurasmoz bakar-bakarrik egiña zalako, santuak oso-osoan jadetsi izan dabe. Guztialdunak emon dauts BERA eta BERA BAKARRIK emon be; *palanka* lez *otoitza*, maite-sutan kiskaltzen dauana, eta orrelaxe eurak *mundua jaso dabe*; orrelaxe gaur be bizi diran santuak jasoten dabe, eta olantxe jasoko dabe munduaren azkeneraíño etorriko diran santuak.

Ene Ama maite, orain azaldu gura neuskizu zer esan nai dodan Maitearen *usain-lurruna* diñodanean. Jesus zeruetara igon dan ezkerro, nik ezin neuskio ara jarraitu emen laga ditun oiñazen bitartez izan ezik, baiña zein argiak diran oiñaz orreik, zein lurru n-usaintsuak! Naikoa dot Ebanjelioa ikusiaz, bertatik artzen dot jesu's'en bizitzearen lurruna eta ba-dakit nundik doan

Ez noia aringa len-tokira, azkenengora bai-

ño; fariseoaren anizera aurea artu bearrean, barriro konfiantzaz betea, zergalariaren otoitz apala; baiña, ba-tez be, Magdalenaren jokabidea artzen dot; aren jarrera arrigarria, edo obeto, aren ausardi maitekorra, Jesusen Biotza lilluraizen dauana, nirea be birloratzen dauana. Bai, sentitzen dot, neure kontzientzi gaiñean egin leikezan pekatu guztiak ba neukaz be, joango nintzake, neure biotz damuz birrinduaz, Jesusen beso artera, badakit-eta zenbat maite dauan Beragana biurtzen dan seme ' arrastela. Ni konfiantzaz eta maitasunez Arega na jasoten ba naz, ez da Jainkoak, bere erruki ^{21111rrCZ} arimea pekatu astunetik jakon daualako:

Teresatxo 22 urteko.

GEIGARRI

PROFESA EGUNEAN TERESATXOK
BIOTZ GAIÑEAN EROIAN IDATZIA

18901co Iraillaren 8

O!, Jesus!, ene Jainko Senar! Iñoiz ez daidala galdu bigarren bateo jantzia! eroan naizu neure naiez pekaturik Lxikiena be egin aurretik. Zeu ezik, egundo ezdaidala ezer ez billatu ez arkitu; munduko gauzak ez dai Lezala niretzat ezer izan eta ni ez naitela euren-L2-at ezer izan, zeuretzat baiño; zeu izan zai Lezala , Jesus, nirezat *dan* dana. Lurreko gauzak ez clagie^sla kezkatu iñoiz be nire arimea, ez daiala ezek nive bakea nast-azo. Jesus... Ez dautzut eskatzen best-i-ik,bakea ta maitasuna, azkenbako maitasuna, Zeu baiño beste muga barik... ningandik zeurea baiño jesterik ez dakiana, ene Jesus. Zeugaitk martiri 11 naitela, Jesus. Emon eidazu biotzaren edo *goi-vutzaren* martiri izatea, edo biak oba... Neure *bc>* toak bete daidazala oso-osorik, eta uleA egidazu 1 ure emazte izatea. Eida-zu ez nadilla izan egund o be karga koinenturako, iñor ez daitela arduratu *ikus* naiela zapal-dua euren oiñetan, zeuri are-garau bat lez aztua, Jesus. Zeure naia oso-osv tik bete daitela nigan, el nait ela gertatu daustazu t._---1lekuraifio--

Jesus, egizu arima *zerutatu* daidazala, gaur ez daitela bat bera be i :).L.*ipernuratu*, garbitokiko

guztiak be doazala albait ariñen zerura... Parka
eidazu, jesus, esan bear ez diran gauzak esaten ba
dodaz, ez dot ;ura besterik zu poztu ta alaitu
baiño.

MAITASUN ERRUKITSUARI ESKINTZA

J. M. J. T.

*Neure burua eskintzen dautsat erre-opari lez
Jainkoaren 'maitasun errukitsuari*

O!, ene Jainko!. Irutasuri Zoriontsu! Maitatu nai zaitut eta maite-azo Ian egin Eleizearen ain Izarako lurrean dagozan arimak ^{salbatuz} eta garbi tokian sufritzen dagozanak askatuz. Albait zeatzen bete nai dot zeure naia eta zure erreñuan gertatu daustazun aintzazko lekua jadetsi. Berba baten, santu izan gura dot. Bai fin ezagutzen dot neure ezerc za eta eskatzen o!, ene Jainko!, zeu izan zaitezala nire *santu tccsun*,.

Maite izan nozun ezke[^] ro, zeure Seme bakarra Salbatzaille ta Senar lec **niri bere** merezien azken bako oridasunak, neureak dira; pozez beterik eskintzen clt *, -A_utzudaz Jesus'en Arpegiz eta bere Biotz Maite kiskalduaren bitartez baiño ez begiratzeko eskE_s. tuz.

Baita eskintzen daut--;...udaz santum meritu guztiak (zeman eta lurre k dagozanenak), euren maitasun egintzak eta Ai -3L---/geru Santuenak; azkenez, ezkintzen dautzudaz, •■:=2, Iru tasun Doatsu! Andra Maria neure Ama mai tea •on maitasuna eta irabaziak, bere eskuetan ipint cn dot neure eskin-tza, Zeuri eroan daizula eskatua_ Bere Jainkozko Seme,

ene Senar maitea, bere bizitz ilkorreko egunetan, esan euskun. *Aitari nire izenean eskatzen dautsazuen guztia emongo jatzue.* Ziur nago, beraz, entzungo dozuzala nire eskariak; ba-dakit, o!, ene Jainko!, geiago *emon* nai eta Zuk *geiago* nai azoten. Amaibako gurariak sentitzen dodaz biotzean eta uste osotan eskatzen dautzut etorri zaitezala neure arimearen jaun el a jabe izatera. A!, gure Jauna artu neinke nai dodan guztietan; baiña, Jauna, ez al zara Zu Guztialduna?... Egon zaitez niregan oteungian (sagrarioan) lez, etzaitez aldendu inoiz be zeure osti **Poztu nai zeunkedaz gaiztoen** esker txarragaitik, eta biotzez deskatzut ken daidazula Zu iraintzeko askatasuna; makaltasunez, inoiz jausten ba naz, zure *jainkozko begitualz* garbitu daiala beingoan nire arimea nire akats guztiak suntsiturik, suak bere gain gauza guztiak aldatzen dauzan lez...

Eskerrak Zuri, ene Jainko!, egin daustazuzan mesede guztien alde, batez be sufrimentuaren arragoan erabilli nozulako. Poz-atsegiñez ikusiko zaitut azken egunean, gurutzearen makilla eroatean. Eta gurutz bikain onen erdikide egin nozun ezkerro, zeruan zeure antzeko izango nazala uste dot eta dizkizka ikusi neure gorputz aintzatu gaifi zeure Pasiño zauri sagaratuak...

Lur-gaiñeko erbeste ostean, Aberriañ zeugaz atsegintsu biziko nazala uste dot, baiña ez neunke zerurako meriturik pillatu gura, lan egin nai dot *bakar-bakarrik* zeure *ntaitasunarren*, Zun poza emon nairik soil-soil, zure Biotz Onari poza emoteko eta betiren beti maite izan zagiezan arimak zeruratzeko.

Bizitza onen arratsaldean, Zuere aurrean aurkeztuko naz esku utsik ez dautzuE eskalzen ba,

Jauna, nire lanak kontuan izatekorik. Gure justitzi guztiak orbanak daukiez zure begien aurrean. Zeure *Justitziz* jantzi guran dot, ba, eta Zeure maitasunetik artu *Zeu-zeu zai-ea*n betiko jaubetza. Ez dot nai, beste *tronurik ez 1- orotrik*, Zeu izan ezik, o ene *Maite!*

Aldia zure begietan da ezer, egun bat da milla urte lez; Zuk unebccs baten gertatu naikezu, ba, zeure aurrean aurkezt Maitasun utsezko egintzan bizi izateko, ZE URE MAITASUN ERRUKITSUARI ESKINTZEN ERRE-OPARI LEGEZ, gelditu barik suntsitu *nazzula* eskatuz; mugarik *bako santurtasunaren olaL* tuak gaiñez egin beie nire ariinan, Zuk zeugan *lorderik* daukazuzanak, ni olan, o!, ene Jainko! *zets .-entaitasunareumartiri* biurtu naiten.

Martirilza onek, azke zeure aurrera joateko ni gertatu ondoren, il-azcs **eta nire arimea** bioa luzapen barikzure *71L cz itasun errukitsua* besa^y

Neure biotzaren bakoitzean gura dot, o!, ene Maitel, barriztatu cs• -/-)a neuke opari au milla ta milla bider itzalak **arte, nire maitasuna** betiereko arpegiz arpegil,c o baten, bir-esan daiken arte.

Maria, FranIziska, Urte Jesus'en eta Arpegi Do-nearen Teresa, karmeldax- *lekaime duin-eza.*

Irutasun Deun-Deumi_L — en jaia, 1895'ko bagillaren 9 grazi-urtea.

ALDIZ-ALDIZKOA

I. Alenzon'en

- 1874 Urtarrillaren 2, *egüena*, jaioten da Alezon'en
Mari Frantziska Terese Martin.
Urtarrillaren 4, bere baleoa Andra Mari *elei-*
zan.
Apirillaren 16^r *rantza*, Terese Txikia Errose
TAILLE IÑUDARIJN ARDURAPEAN JARTEN
DABE.
1874 Apirillaren 2, *egüena*; neskatoa azkenez
sendiko sukaldean sartzen da.
1875 Urtarrilla: Urte biko zanetik, Teresek lekai-
m izango zala ust_c eban.
1877 Abustuaren 28, as ta rlea: aroa, Zelia Guerni,
ilten jako..
Abustuaren 29, e 15Lena: Teresek Paulina
aukeratzen dau bere bigarren amatzat.

II. Lisieux-en_t : Buisonetsak

- 1877 Azillaren 15: *egui.c*-nez, Lisieux^lera dator
16'an, Buisonetset ra daroe.
1878 Lenengo osterea *x-iouville*'ra.
1879 Teresatxoaren len **e ngo** autortza.
1880 Bere aitaren ikuskz-A_{ri} ezkutua.
1881 Urtarrillaren 3, as [*.elena*: *Paulina* Lisieux
ko kanneldar moj eten sartzen da. Terese
abatikastetxera azkenean, etenbako
buruko niiCiak jata. —•koz.

- 1883 Jorraillaren 25, *Pazko effuna*: Teresa gaixotzen da, bere aita ta bere aizta nagusi biak kanpotik dirala.
Maiatzalc 13, *Pentekoste igarwlea*: Andra Mariak irri-barre dagitso, arrigarriro osatzen daua-
la.
- Agusturantza, oster bat dagi Alanzon'era.
- 1884 Maiatzaren bostetik zortzira bakartadean lenengo Jaunartzerako gertatzen.
Maiatzaren 8, eguena: Lenengoz Jaunartzen dau Teresatxok Abatetxean. Jesus'en Iñese Aiztearen profesia Karmeldegian.
Maiatzaren 22'an, Igikunde egunean. Teresatxok bi-
garrenez Jaunartzen dau.
- Bagillaren 14. Bayeux-ko Gotzaiñaren eskuetatik Sendotza artzen dau. Maiatzaren 17-21, atsedenez beauville'n, kezka beteten da. Trouville'n.
- 1886 Abat-etxea izten dau Teresak, gaixo dagolako, eta klase bereziak artzen ditu Papinau anderearekin.
Maiatzaren 31, astelena: Abat-etxean Maria-
ren Alaba lez artzen dabe. Urrillaren 3'tik 15'ra Alanzon'en aita eta alabak. Leonie orduantxe sartzen Klaratarren komentuan.
Urrillak 15, *ostirala*: Teresaren aizta Maria, Lisieux-ko Karmeldegian sartzen da.
- Urril azkenerantz, Teresa, bere nebatxoan bitartez, barruko kezketatik askatua.
 - Abenduaren 25: "Gabon-eguneko biurtzea".
- 1887 Urte barru onetan grazi berezia artzen dau Jesukristo Gurutzean josiaren Irudi baten aurrean, domekaz.
- Maiatzaren 29, *Pentekostez*: Teresak bere aita eskatzen dautso Karmelo'n sartzeko baime-
na.

Iraillaren l'na, *eguen*a: "La Croix" et,unka-
 rian dau Prantzini'ren urkapena.
 Urrillaren l'na, *astelena*: Karinel konben-
 tuan sartzeko baimena eskatzen Hugonin
 Gotzaiñagana doa. Lortzen dau baimena,
 baiña oindiño ez da sartu monja.

III. Lisieux'en. Karmeldegia

- 1888 Apirillaren 9, *astelena*: Terese Lisieux-ko
 Kartnelo'n sartzten da.
 Maiatzak 22, *astarte*a: Bere aizea Mariaren
 profesia.
- 1889 Urtarrillaren 10, *eurena*: Teresek abitua ar-
 lzen dau.
- 1890 Iraillak 8, *astelena*: Teresak profesia egin
 dau.
 - Iraillaren 24, Teresak buru-zapia artzen
 dau.
- 1891 Abenduaren 5, *eguctstena*: Santa Teresaren
 Maria Jenobeba da.
- 1893 Zezeillaren 20, *ast(-,lena*: Karmeldegiko na-
 gusi Jesus'en **Teresaren aiztea izen-**
 ta tzen dabe.
- 1894 Garagarrillaren 29 , *igandea*: Martin jauna,
 Teresatxoren aita -1 lten da Musse'ko gazte-
 luan.
 Iraillaren 14, *osti-r--4cila*: Lisieux-ko Karme-
 lo'n sartzten da Zelit na.
 onen azkeneran-l_z Iñese Amak bere bizi-
 tza idazteko agint=en dautso Teresa bere
 aitzari.
- 1895 Urtarrilla: lanean asten da Teresa bere bi-
 zitzia idazten.

- Bagillaren 9, *igandea*: Irutasun Deunaren Jaia: Teresa, jaunartze ostean, eskerrak emotean, erre-opari lez eskintzen jako Maitasun Txit Errukitsuari.
 - Urrillaren 16-17'an idazki bat artzen dau Belliere gaztearena , oindiño apaiz ikasle, baiña gero Aita Zuritarren arteko lekaide izango danarena; onen arreba espirituala izango da Teresa.
- 1896 Urtarrillaren 20, *astelena*: Teresak Ama Inesi damotso dagoneko idatzi dauan bere gomutapenen ingurraztia.
Zezeillaren 24, *astelena*: Zelina'ren profesia. Santa Teresaren Jenobeba aizta deituko jakoko aurrerantzean.
- Otsaillaren 21: Aiazta Maria Gontzaga aukeratzen dabe Ama Nagusitzat, Teresa, sarbarri gazteen arduradun.
 - Apirillaren 5, Pazko Igandea: Barruko kezka, fede ta itxaropenaren kontrakoa, erioztzaraiño iraungo dautsona.
Jesus'en Ana Amari buruzko amesa.
 - Iraillaren asiera: Bakar-egunetako ondoren argi etekintsuak.
- 1897 Garizuma amaitzean Teresa oso gaixorik.
- Uztaillaren 8: Gaixoen gelara daroe Terese.
 - Uztaillaren 5'an, *arratsaldeko* seiretan, Azken-Igurtzia.
 - Abustuaren 19, *eguna*: Terese'ren azken Jaunartzea.
Iraillak 30, *eguna*: Gabeko zazpirak eta ogei minututan, Teresak bere azken arnasa emon, maitasunezko zentzun-galtze liluragarritz.

NUN ZER

Sarrera	5
---------------	---

"A" ESKU-IDATZIA

I. ATALA	15
Lenengo Gomutapenak	15
Arimen diferentzia	16
jomuga ta elbideak	18
Sendia	20
Maria	24
Paulina	24
Leonia	25
Zelina	26
Manns-era joan-etorria.	28
Teresatxoren akatsak.....	29
Zelina ta Teresa, ezin alclenduak.....	30
Nik dana aukera tzen dot	33
Deabrukumeen amesa. —	34
"Ekin" pitiñak.....	35
Izadia eta txiroak.....	36
II. ATALA.....	39
Amaren eriotz ostean Li sieux-era aldatzen .	39
Lisieux-en	41
Buissonets-etan	42
Landa ta zelaietan zearlcgo ibillialdiak	44
Biktoría	46
Lenengo autortza	48
Jaiak.....	49
Sukalde ta eskola	52
Ikuskari berezia	55
Trouville	58
	315

III. ATALA.....	61
Abat-ikastetxean ikasten	61
Teresa eta Zelina	64
Paulina karmeldar	67
Gaixotasun bakana	71
Andra Mariaren barre-irria	77
IV. ATALA.....	81
Irudiak eta irakurteak.....	81
Lenengo joan-etorria Alenzon-era	84
Lenengo Jaunartzea	85
Sendotza	94
Jokoak eta adiskideak.....	95
Barru-kezkak. Abat-eLxetik urtetan dau	100
Klase bereziak.....	101
Maria'ren Alaba	103
Laster doa Maria	104
Oporrak itxas-ertzean	106
Teresa'ren bizitokia	107
Bigarrenenez Alenzon'era	109
Maria Karmel-konbentuan sartzen da	110
Teresa, bere barru-zimikoetatik osatua	111
V. ATALA.....	113
Gabonetako biurpena	113
Pranzini	116
Giza-zientzia ta jainko-zientzia	118
Teresa eta Zelina, biotzeko aitzak	121
Sa rri Jaunartzen	122
Karmeldegirako deia	124
Teresak bere goi-deiaren barria, aitari iragarten	126
Isidoro Guerin'en jazarketa	129
Nagusiagaz eragozpenak	131
Umetxoan arimea	133
Kanario eta papo-gorria	135
Bayeux'era	136